

Plenum

Tisdag 27.6.2023 kl. 12.00—23.08

5. Statsrådets meddelande: Ett starkt och engagerat Finland Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering 20.6.2023

Statsrådets meddelande SRM 1/2023 rd

Enda behandling

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 5 på dagordningen presenteras för enda behandlingen: regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, tillsatt 20.6.2023.

På förhand anmälda anföranden hålls i gruppanförandeordning och de får vara högst 5 minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att också de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst 5 minuter långa.

I slutet av behandlingen av meddelandet verkställs omröstning om förtroende för statsrådet eller en minister. Riksdagen kan besluta remittera ärendet till ett utskott, som ska göra ett förslag till riksdagens beslut.

Debatten och behandlingen av ärendet avbröts i plenum 22.6.2023. — Debatten fortsätter. Ledamot Kallio, varsågod.

Debatt

12.04 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa puhemies! Suomi on saari, mutta olemme samalla saarella Venäjän kanssa. Nato-jäsenyyden myötä emme ole onneksi yksin, ja ulko- ja turvallisuuspoliittisissa asioissa olemme onneksi yksimielisiä. On myös sisäpolitiikan osalta tärkeää, että olemme yhtenäisiä.

Arvoisa puhemies! Suomi ei ole vain Turku, Tampere ja Helsinki. Suomi on jokainen Suomen maakunta, kaupunki, kunta ja kylä. Meidän on tehtävä aluepolitiikkaa, jossa olemme kaikkien suomalaisten asialla. Se tarkoittaa kaikkia politiikan osa-alueita maataloudesta liikenteeseen ja koulutuksesta yritystoimintaan. Julkisten palveluiden tulee mahdollistaa asuminen, perheen perustaminen, opiskelu, yrittäminen, toimeentulo ja hyvä vanhuus siellä, missä ihminen tuntee olevansa kotonaan, ei vain siellä, missä neljän vuoden jaksoissa puoluepoliittinen painopiste sattuu olemaan. Tästä esimerkkinä on hallitusohjelman kirjaus, mikä tarkoittaa käytännössä Savonlinnan ja Kemin sairaaloiden toimintakyvyn eli kansalaisten tarvitsemien palvelujen rajuja heikennyksiä. Samoja aineksia on hallitusohjelman kirjauksissa sote-rahojen leikkauksesta, toisen asteen koulutuksen rahoitusuudistuksesta, apteekkitoiminnasta, leikkauksesta kesäyliopistoista ja aikuiskoulutuksesta sekä vankilaverkkoon liittyen.

Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalouden sekä yksityisen maanomistuksen osalta pääsemme oppositiossa sitä helpommalla, mitä paremmin pystytte toteuttamaan hallitusohjelman tekstiosat. Maa- ja metsätalous tarvitsee ympärivuotisesti toimivaa tieverkkoa. Tämä edellyttää tasapainoista ja koko maata kehittävää liikennepolitiikkaa. Tasapainon merki-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

tystä korostaa se, että raide- ja tieliikenteen investointien rahoitus lasketaan valtion eli kansan omistaman omaisuuden myynnin varaan.

Venäjän hyökkäys Ukrainan Krimille vuonna 2014 toi käyttöön talouspakotteet, jotka lopettivat suomalaisten elintarvikkeiden viennin Venäjälle. Koronapandemia kiihdytti maatalouden kustannusten nousua, jota Venäjän hyökkäyssodan laajeneminen Ukrainassa on pahentanut. Suomen jäykät elintarvikemarkkinat eivät ole halunneet nostaa tuottajahintoja kustannusnousua vastaavasti. Kaupan keskusliikkeet ja tuotantopanosteollisuus ovat tehneet historiallisen kovia tuloksia, välittämättä elintarvikeketjun kokonaiskestävyyden ja huoltovarmuuden murenemisesta. Huoltovarmuudessa keskeistä on, että ruokaa on oltava varaa tuottaa ja ruokaa on oltava varaa ostaa.

Arvoisa puhemies! Metsillä on suuri merkitys niin yksityistalouden kuin kansantalouden kannalta. Kannattava metsätalous edellyttää toimivia markkinoita, joilla metsänomistaja saa puusta parhaan mahdollisen hinnan. Vapaaehtoisilla järjestelmillä ylläpidetään luontoarvoja ja lisätään muita metsästä saatavia hyötyjä. Lisää rajoittavaa lainsäädäntöä emme tarvitse sen enempää Euroopan unionilta kuin kansallisesti. Toivottavasti hallituspuolueiden kanta EU:n ennallistamisasetukseen suuressa valiokunnassa oli työtapaturma ja linja jatkossa on selkeästi Suomen puolella.

Arvoisa puhemies! Puusta on tulevaisuudessa mahdollista saada tuotteita, joissa vain mielikuvitus on rajana. Metsien sitoman hiilen osalta metsänomistajan on saatava siitä täysi korvaus. Lisäksi tulee varmistaa vapaaehtoisen hiilimarkkinan kehittyminen. Metsät ovat valtaosin yksityisessä omistuksessa, ja omaisuutta suojataan Suomessa perustuslailla. Tätä oikeutta ei voida ylittää sen enempää valtion kuin EU:n toimesta. Toisen omaisuudella rahan tekeminen tai päästöjen kompensointi ei voi tapahtua ilman taloudellista korvausta ja maanomistajan suostumusta. Ulkomaiset sijoittajat tai erilaisten yritysjärjestelyjen kautta ulkomaille kytkeytyvät tahot ovat viime vuosina lisänneet voimakkaasti metsien ostamista Suomessa. Yksityisten metsänomistajien mahdollisuus kilpailla reilusti myyntiin tulevista kohteista tulee turvata tarvittaessa lainsäädännöllä.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan on uudistettava suomalainen lunastuslainsäädäntö. Mikään hallituspohja ei ole tässä onnistunut kymmenien vuosien yrittämisestä huolimatta. Erityisen tärkeää maanomistajan aseman parantaminen on tilanteessa, jossa lunastusta käytetään ansaintatarkoituksessa kuntien, kaupunkien tai muiden niin sanottujen yhteiskunnallisten toimijoiden taholta.

Arvoisa puhemies! Lämpimät onnittelut kokoomukselle Suomen historian kokoomuslaisimmasta hallitusohjelmasta. [Kokoomuksen ryhmästä: Kiitos!] — Olkaa hyvä. — Vaa-livoittajan oikeudella teitte sen, mitä osasimme odottaakin. Hallitusohjelma on kooste toiveista ja tavoitteista. Niiden realisoituminen yksilö- ja yritystasolle on vasta tulossa. Siitä-hän politiikassa on kyse: päätöksistä, jotka vaikuttavat kansalaisten arkeen. Puoluepolitiikkaa on se, mihin tärkeysjärjestykseen kulloinkin vallassa olevat puolueet kansalaisia lait-tavat. Sen myötä toisten arki voi olla karumpaa kuin toisten. Meidän kansanedustajien ja muiden kaltaistemme hyväosaisten osalta odotettavissa on selkeästi vauraampia aikoja. Taloustalkoisiin ei meille ole tullut kutsua.

Eduskuntatyön osalta toiveena on, että pääsemme mahdollisimman pian aidosti teke-mään sitä työtä, mihin kansa on meille kaikille mandaatin antanut, [Puhemies koputtaa] yh-dessä yhteisten asioiden hoitamista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

12.09 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Tietääkseni myös keskustapuolueelle on ollut mahdollista osallistua hallitustunnusteluihin ja katsoa, onko ovi neuvotteluihin auki. [Timo Heinonen: Pistivät pään pensaaseen!] Mutta nyt neuvotteluihin osallistui tunnusluiden pohjalta neljä puoluetta, ja, kuten aina, hallitusneuvotteluissa sovitetaan yhteen erilaisten puolueiden erilaisia näkemyksiä ja tavoitteita ja lopputuloksena on hallitusohjelma, joka on kompromissi, erilaisten tavoitteiden kompromissi. [Li Andersson: Kokoomuslainen kompromissi!]

Täällä ollaan yli puoluerajojen käytetty puheenvuoroja, joissa on kuitenkin ollut yhteinen huoli Suomen talouden suunnasta ja Suomen talouden näkymistä. Tämä tunnutaan jakavan niin oppositiossa kuin hallituksessa. Juuri tätä työtä tämä hallitusohjelma lähtee tekemään uuden valtioneuvoston johdolla: tasapainotetaan taloutta, luodaan kasvua, taiteetaan se velkaantumiskehitys, josta me olemme yhdessä huolissamme. [Veronika Honkasalon välihuuto]

Suomi on velkaantunut maa, jonka väestö ikääntyy ja jonka talous ei kasva. Tarve muutokselle rakenteita myöten on aivan ilmeinen. Näistä rakenteellisista muutoksista on Suomessakin puhuttu pitkään, ja ne on toteutettu muissa Pohjoismaissa jo jokin aikaa sitten. Muissa Pohjoismaissa, toisin kuin Suomessa, talous kasvaa, ja nyt hallitus lähtee toteuttamaan nämä tarvittavat uudistukset myös täällä Suomessa. [Timo Heinonen: Niissä on paremmat demarit!] Hallitusohjelma mahdollistaa kestävä kasvun, taiteaa velkaantumiskehityksen ja edistää työllisyyttä. Se edistää sellaista vahvaa ja välittävää Suomea, joka kestää maailman myrskyissä, koska edessämme voi olla, ja todennäköisesti onkin, vielä myös tulevia kriisejä.

Tämä hallitusohjelma on myös erityisen yrittäjäys-, yritys- ja investointimyönteinen. Suomessa ei ole nähty ainakaan vähän aikaan hallitusohjelmaa, jossa vietäisiin tässä mitataavassa eteenpäin rakenteellisia uudistuksia. Tavoitteena on 100 000 uuden ihmisen työllistäminen, joka vahvistaisi meidän julkista taloutta kahdella miljardilla eurolla. Tämä on se suunta, jota Suomi tarvitsee.

Arvoisa puhemies! Haluan samalla nostaa esiin ohjelmasta muutamia kirjauksia, jotka ovat itselleni tärkeitä. Esimerkiksi ilmasto- ja luontopositiivisuus nostetaan ohjelmassa kilpailuvaltioksi, jota halutaan edistää, vahvistaa ja hyödyntää, ja tämä on Suomelle valtava miljardiluokan mahdollisuus, jota meillä ei yksinkertaisesti ole varaa jättää hyödyntämättä. Ohjelmassa on oma kappaleensa virtavesille ja vaelluskaloille: vähämerkityksellistä vesivoimaa ja patoja puretaan vaelluskalojen tieltä ja virtavesiä vapautetaan. Konkreettisempaan, isoimpana esimerkkinä on hallituksen tavoite vapauttaa Palokin kosket, mikä on varmasti yksi merkittävimmistä, vaikuttavimmista luontotoistoista, joita Suomessa on tehty. [Vasemmalta: Hyvä ja ainoa!]

Ohjelmassa on myös ensimmäistä kertaa oma osuutensa Saaristomerta koskien, ja se sisältää muun muassa kirjauksen meriluonnon vapaaehtoisesta suojeleohjelmasta ja konkreettisia kirjauksia muun muassa siitä, että ravinnekiertoa edistetään ja aluksilta kielletään jätevesien laskeminen herkkään mereemme.

Ohjelmassa on myös sellaisia tasa-arvokirjauksia, joita esimerkiksi tasa-arvojärjestöt ovat jo pitkään pitäneet esillä ja halunneet edistää, muun muassa lähisuhdeväkivallan sovitteesta luopuminen sekä kirjaukset koskien pakkoavioliittoja ja tyttöjen silpomista.

Mielenterveyttä koskien haluan mainita, että terapiatakuu toteutetaan vihdoin lasten ja nuorten mielenterveyttä tukemaan ja psykoterapiakoulutuksesta tehdään kaksivaiheinen ja ensimmäisestä vaiheesta maksuton.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Saamelaiskäräjälaki toteutetaan vihdoin.

Arvoisa puhemies! Maailman myllerryksen keskellä me emme tarvitse vastakkainasettelua. Viime kaudella turvallisuuspoliittisen tilanteen muututtua me pystyimme osoittamaan yhtenäisyyttä tässä salissa. Euroopassa on edelleen sota. On äärimmäisen tärkeää, että olemme yhtenäisesti, vahvasti Ukrainan tukena — kaikki mahdollinen tuki Ukrainalle.

Olen huolissani vastakkainasettelun ilmapiiristä, [Puhemies koputtaa] mitä poliittisessa keskustelussa näkyy. Oppositiolla on valtavan tärkeä rooli meidän demokraattisessa järjestelmässä. [Puhemies koputtaa] Opposition on hyvä haastaa ja nostaa esille epäkohtia. Mutta kiitos myös niille opposition edustajille, jotka ovat löytäneet ohjelmasta kehuttavaa ja kertoneet olevansa valmiita yhteistyöhön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

12.15 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Tätä punavihreää vaikerointia jo kolmatta päivää kuunneltuamme on syytä muistuttaa muutamasta perusasiasta. Tämä ei ole hyvien aikojen hallitusohjelma. Sellainen olisi näyttänyt hyvin toisenlaiselta. Tämä hallitusohjelma rakennettiin vastaamaan vaikeisiin aikoihin, aikoihin, joita leimaa edeltävän, punavihreän, hallituksen sotkut. Kun tätä hallitusohjelmaa rakennettiin, rahaa ei ollut. Se tunnustettiin peruslähdekohdaksi. Kun edeltävän, punavihreän, hallituksen ohjelmaa rakennettiin, ei rahaa silloinkaan ollut, vaikka fläppitaulu toista väitti.

Neljä pitkän pitkää vuotta te velkaannuitte laskunmaksajasta välittämättä, ilman pienintäkään aihetta priorisoida, turvata hyvinvoiva ja vauras Suomi tuleville sukupolville. [Aki Lindénin välihuuto] Te porskutitte neljä vuotta taloutta tasapainottamatta, mistään säästämättä. Te teitte sen valinnan, vaikka Suomi oli velkaantunut jo teitä edeltävät kymmenen vuotta. Te peritte velka-Suomen, mutta velanmaksun sijaan päätittekin itse tehdä velkaennätyksen. Te paisutitte pysyviä menoja kahdella miljardilla eurolla, te kippasitte viisi miljardia euroa kehitysapuna maailmalle, toisella liki viidellä miljardilla te elvytätte Itä- ja Etelä-Euroopan maita — yhteensä kymmenen miljardia kriiseihin liittymätöntä velkaa hallituskautenne aikana. Suomalaista veronmaksajaa on tuskin koskaan laiminlyöty yhtä pahasti kuin teidän aikananne, ja nyt sen hintaa maksetaan kasvavien korkojen kera.

Te valitsitte elää vailla vastuuta velasta, vailla huolta huomisesta, mutta huolta te kyllä onnistuitte herättämään maamme sisäistä turvallisuutta rapauttamalla. Aikananne jengiytymistä ja väkivaltaa kaduilla hyssyteltiin, kunnes poliisikin antoi hätähuutonsa ja herätti koko kansan. Suomi on Ruotsin tiellä maahanmuuton ongelmissa, ja pian meilläkin paukkuu, eikä pelkästään teidän virittämänne velkapommi. Aikananne haettiin lentokonein Isis-terroristit takaisin Suomeen vastoin suojelupoliisin uhka-arviota. Aikananne jopa kaavailtiin tuhansien laittomasti maassa oleskelevien laillistamista sisäministerilähtöisesti, vaan eipä kaavailla enää.

Nyt perussuomalaisten, kokoomuksen, kristillisten ja RKP:n muodostamassa hallituksessa suunta muuttuu. Uusi hallitus tasapainottaa julkista taloutta kuudella miljardilla eurolla sekä ajaa kautta linjan eteenpäin punavihreän sijaan sinivalkoista politiikkaa, kuten yli sataa hallitusohjelmaan kirjattua parannusta maahanmuuttopolitiikkaan ja sisäiseen turvallisuuteen. [Li Andersson: Viis köyhistä!]

Muutamia hallituksen parannuksia luetellakseni poliisien määrää lisätään, rangaistuksia katujengirikollisuudesta tiukennetaan, vaarallisten vankien vankeudessa pitäminen varmistetaan, moninkertaisesta rikosensikertalaisuudesta luovutaan, ulkomaalaisten vankien

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

siirtämistä kotimaidensa vankiloihin edistetään. Tänä hallituskautena turvapaikkashoppaus minimoidaan, pakolaiskiintiö puolitetaan, tularajoja korotetaan, maahanmuuttajien vastuuta ja velvoittavuutta kotoutua Suomeen lisätään, kotimaissaan lomailevien muka suojeltavien suojeluasema lakkautetaan, kielteisen päätöksen saaneet palautetaan lähtömaihinsa ja rinnakkaisyhteiskuntien syntyä torjutaan.

Mainitut parannukset ovat vain pintaraapaisuja siitä, millä kaikin keinoin uusi hallitus suojaa Suomi-neitoa sinisilmäiseltä punavihersosialismilta. Suuressa kuvassa hallitus taittaa velkaantumista, lisää työllisyyttä, alentaa työn verotusta, tukee yritysten menestymistä ja torjuu elinkustannusten nousua. Tämä hallitus myös leikkaa kehitysavusta, voimistaa sisäistä turvallisuutta, minimoi haittamaahanmuuttoa, kitkee jengit kaduilta, vaatii enemmän maahantulijoilta, ja tämä hallitus ennen kaikkea pitää huolta koko Suomesta. [Eduskunnasta: Ohhoh!]

Liki jokaisesta näistä suomalaisten hyvinvointia lisäävästä toimesta, aloitteesta ja tavoitteesta te oppositiossa olette kategorisesti kieltäytyneet, ette vain omalla hallitusvastuun vuorollanne vaan myös vaalien jälkeen. Erityisesti te, Suomen Keskusta, ylläpiditte vasemmiston velkahallitusta. Te ette säästäneet vaan te siunasitte velkarallin, ja kun neljän vuoden jälkeen teillä oli tilaisuus vihdoinkin aloittaa työt ja yrittäminen osana keskustaoikeistolaista hallitusta, te väistitte vastuun. [Katri Kulmunin välihuuto] Te jätitte hallitustunnustelijalle tyhjän paperin, ja nyt te valitatte, kun tämä hallitus on ryhtynyt toimiin Suomen pelastamiseksi, talouden tasapainottamiseksi. Keskusta, te ette tehneet työtänne, te ette edes yrittäneet, ja kaiketi tuossa työn ja yrittämisen vieroksunnassa piileekin se syy, että te luikitte velkavasemmiston kanssa oppositioon. Seura on selkeästi tehnyt kaltaisekseen. Onneksemme seura Suomen johdossa on vihdoinkin vaihtunut. [Välihuutoja — Vastauspuheen vuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Seuraavan, edustaja Koskisen puheenvuoron aikana edustajat voivat pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa painamalla paneelin V niin kuin vastauspainiketta. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

12.20 Johannes Koskinen sd: Herra puhemies! Jo tässä keskustelun alussa faktantarkistuskomitean olisi paikallaan aloittaa työnsä.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa Suomi on hakenut vakautta vaativassa pohjoisen Euroopan ja Itämeren turvallisuusympäristössä. Pitkään Suomen ja Ruotsin pysyminen sotilaallisesti liittoutumattomina vahvisti rauhantilaa niin kylmän sodan liennytyksen kuin Neuvostoliiton hajoamisenkin jälkeisinä Euroopan unionin laajenemisen vuosina. Arvaamattoman voimapolitiikan ja aggressiivisen Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan käänsi aselman niin, että Suomi ja Ruotsi nyt turvaavat Naton jäsenyyteen oman puolustuksensa ja Pohjolan vakauden vahvistamiseksi. Viime päivien dramatiikka Wagner-palkkasoturijoukkojen kapinoinnin ympärillä korostaa tarvettamme pitää tarkasti huolta puolustusvalmiudestamme. Ruotsin Nato-jäsenyyden varmistuminen viimeistään Vilnan huippukokouksessa parin viikon päästä on tärkeää myös Suomen ja koko Itämeren alueen turvallisuudelle. Rauha, vakaus ja sopimusperustaisen kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen kulkevat käsi kädessä.

Petteri Orpon tuoreen hallituksen ohjelma pohjaa ulko- ja turvallisuuspolitiikassa laajaan kansalliseen yksimielisyyteen, ja hyvä niin. Toisin on valitettavasti työmarkkinoiden osalta, missä Suomi on vuosikymmeniä rakentanut vakaan ja ennustettavan sopimuspoli-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

tiikan varaan. Oikeistohallitus tavoittelee yksipuolisia työntekijöiden oikeuksia ja sananvaltaa rapauttavia toimia. Pahenevan työvoimapulan Suomessa kokoomus, perussuomalaiset, kristillisdemokraatit ja RKP näyttävät haluavan toteuttaa työnantajapuolelta sanellun listan: Työttömyysajan ansioturvaa heikennetään, lakko-oikeutta supistetaan, irtisanomissuojaa murennetaan sekä helpottamalla määräaikaisten sopimusten solmimista että heikentämällä perusteita, minkä varassa irtisanomisia voidaan toteuttaa. Paikallista sopimista runtataan työehtosopimuksien yli. Yhteistoimintaa yrityksissä kavennetaan, vieläpä sovitte-
telujärjestelmän toimivuutta halutaan heikentää ja sanella lainsäätäjän toimin.

Yksipuolisuudessaan oikeistohallituksen työelämätaavoitteet kumpuavat menneen maailman isäntävallan armottomuudesta. Omat huolensa pitää kohdistaa siihenkin, että nämä työllisyysvaikutukset on laskettu sen mukaan, että on näitä vajavaisia ekonometrisiä malleja siitä, että mitä tiukempaa kuria työmarkkinoilla noudatetaan, sitä enemmän syntyy uusia työpaikkoja. Sitähän ei ole verifioitu, todennettu, missään maassa. Mutta periaatteessa tämä linjahan johtaisi siihen, että... Tästä, että tällainen orjamallinen työ johtaisi parhaaseen työllisyysasteeseen, ei tosiaan ole esimerkkejä — jos niitä on, niin ne ovat kyllä sitten kovin kaukana pohjoismaisesta hyvinvointiyhteiskunnasta.

Työelämän uudistaminen sopimalla ja kolmikantaisesti valtion, palkansaaja- ja työnantajajärjestöjen kesken valmistelemalla on tuottanut Suomessa esimerkillisiä tuloksia aina talvisodan aikaisesta tammikuun kihlauksesta asti. Työmarkkinoiden vakaus on yksi perustekijä myös niille kymmenien miljardien teollisuus- ja energiainvestoinneille, joita pariaikaa maahamme suunnitellaan. Orpon hallituksen kaavailema työntekijöiden kuriohjelma johtaa herkästi vastatoimiin ja työmarkkinaselkkauksiin, mikä olisi myrkyä orastavalle kasvulle. Monet kohdat törmäävät perustuslain sosiaalisiin perusoikeuksiin ja kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin sekä Kansainvälisen työjärjestön, ILO:n, konventioihin.

Ei riitä, että lakihankkeita käydään muodollisesti läpi valmisteluryhmissä, joista esimerkiksi työministeri on puhunut — sinänsä hyvä, että edes sen verran vastaantuloa tasapuolisemmille työmarkkinoille olisi. On haettava aidosti oikeudenmukaisia ja tasapuolisia ratkaisuja. Se edellyttää oikeistohallituksen työelämää koskevien kirjausten vääntämistä uusiksi — varsinkin, jos hallituksen tähtäimessä todella on hallitusohjelman otsikon mukaisesti vahva ja välittävä Suomi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten siirrymme vastauspuheenvuoroihin. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

12.25 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Potkulaki, sairauslakko-oikeuden rajaaminen — oikeusvaltiossa.

Työvoimapula on tätä päivää, ja samaan aikaan hallitus tekee kaikkensa sen eteen, että sinne töihin ei olisi mitään mielenkiintoa mennä, [Välihuutoja oikealta] että sinne olisi todella, todella pakotettuna mentävä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Naurettavaa!] Kyllä, tämä on sitä arkea, mikä tällä hetkellä palkansaajalla on. Ristiriitaa tässä kyllä on kieltämättä aika paljon: työvoimapula ja samaan aikaan työehtojen reilu heikentäminen. Tämä on toki ihan tuttua tavaraa ollut kokoomukselta, mutta että perussuomalaisetkin näin suomalaisia palkansaajaa rankaisivat. Ei tässä voi muuta sanoa kuin että naamiot on riisuttu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

12.26 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olemme nyt kuunnelleet useamman päivän vasemmisto-opposition puheenvuoroja, joissa käytännössä on vain vastustettu kaikkia niitä esityksiä, mitä hallitus on viemässä eteenpäin, pois lukien ehkä keskusta tältä osin. Samaan aikaan, kun julkinen talous ottaa velkaa 14—15 miljardia euroa vuodessa, tosiasiassa vaikka te, SDP, ette ole esittäneet ohjelmissanne yhtään todellista säästöä. Teidän linjanne suomalaisille on velanotto ja veronkorotukset, ja voi sanoa, että se ei kyllä maistu meille. Tarvitaan siis todellista kulukuria, tarvitaan rohkeita uudistuksia, joilla suomalaista yhteiskuntaa voidaan viedä eteenpäin, mutta voin vakuuttaa teille, että tuolla linjalla, tuolla kaavalla, joka perustuu vain massiiviseen velanottoon, velkaelvytykseen ja siihen, että suomalaisten yrittäjien päälle kaadetaan lisää veroa, Suomi ei kyllä tule nousemaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä. — Mikrofoni.

12.27 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Vigeliuselle, joka ei ollut viime vaalikaudella täällä, voin todeta sen, että kaikkiin niihin toimenpiteisiin, mitä vaikka koronan ja Ukrainan sodan takia viime vaalikaudella tehtiin, perussuomalaiset vaativat 10—20 prosenttia lisää velkaa — eli se siitä teidän talousajattelustanne.

Arvoisa puhemies! On varmasti sillä tavalla, että tämän uuden oikeistohallituksen ohjelmaan perussuomalaiset, valtiovarainministeri Purra varapääministerinä, saivat paljon läpi maahanmuuton kiristystä ja monia niitä varmasti pystyy tukemaan täältä keskustankin näkökulmasta, mutta tuntuu vähän siltä, että tässä tapahtui vanhan Goethen näytelmän herra Faustin sopimus: perussuomalaiset myivät sielunsa kokoomukselle, jotta saivat nämä maahanmuuttokirjaukset läpi. [Oikealta: Ai nyt se on näin?] Perussuomalaiset hyväksyivät veronkiristykset eläkeläisille, pienyrittäjille — arvonlisäverotus kiristyy pienyrittäjille, kiristyy lääketeiden näkökulmasta —, perussuomalaiset hyväksyivät keskittämisen sote-palveluissa ja maaseudun palvelujen alasajamisen. Se oli varmasti se hinta, minkä kokoomus perussuomalaisten sielusta vaati [Puhemies koputtaa] talouspolitiikassa ja sosiaali- ja terveyspolitiikassa ja Suomen yhtenäisyydessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Simula, olkaa hyvä.

12.28 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu siitä, etteivät hyväosaiset osallistuisi talkoisiin, on varsin kummallinen. Suomen verotusaste on jo todella korkea, ja aivan jokainen kyllä osallistuu talkoisiin. Oppositio tietysti haluaisi verottaa kaikkea ja kaikkia vielä vähän lisää — sitähan se vasemmistolainen politiikka on. [Jussi Saramo: Te nostatte lääkkeiden veroja!] Keskustan suurimpia huolia tuntuu olevan, että pieni- ja keskituloisten verotusta kevennetään tai oluen verotus hieman laskee. [Jussi Saramo: Arvonlisäverotus kiristyy!] Tärkeimpänä huolenanne taitaa kuitenkin olla se, että hallitusohjelma on niin keskustalainen ilman keskustaa. Tämä hallitus luo työtä ja turvallisuutta suomalaisille, tämä hallitus tarttuu toimeen valtionvelan kitkemiseksi ja talouden tasapainottamiseksi, ja tämä hallitus antaa myös maa- ja metsätaloudelle niille kuuluvan arvon. [Anne Kalmari: Missä rahat?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

12.30 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Marttinen täällä äsken viittasi siihen, että oppositiosta ei ole tullut tai tulossa tukea hallituksen esityksille. Me olemme kyllä vihreissä todenneet, että kaikkiin esityksiin, mitkä vievät Suomea eteenpäin reilulla tavalla, tuki kyllä teille tulee. Ja on hyvä, että täällä on monia keinoja talouden tasapainottamiseksi, työllisyyden lisäämiseksi ja Suomen talouden ja toimeliaisuuden vauhdittamiseksi.

On kuitenkin yksi iso kysymysmerkki, josta on täällä jo lukuisia kertoja kysytty mutta johon vastausta ei ole vielä tullut: Mikä on tämän hallituksen keinovalikoima Suomen talouden suurimpaan esteeseen eli osajapulaan? Mikä on se konkreettinen keino? Juuri kuulumme, miten täällä edustaja Vigelius listasi, miten paljon maahanmuuttoon tulee kiristystä. Me tiedämme Keskuskauppakamarin, Suomen startup-yhteisön. Tänä viimeksi Kauppalehdessä oli pitkä, kattava juttu siitä, miten tämäntyyppinen maahanmuuttopoliittinen linja on täysin merkittävä este Suomen kasvuun. Yritykset eivät kasva, palvelualat eivät pyöri, vihreän siirtymän investoinnit eivät voi sijoittua tänne, jos täällä ei ole tekijöitä. Mitkä ovat vastaukset? Tuskin riittää kahden päivän nopeutus erityisosaajien lupaprosessiin. [Puhemies koputtaa] Entä suomalaisten osaaminen? Te leikkaatte korkeakouluilta, eikö vain? [Puhemies koputtaa] Aloituspaiikkoja tulee lisää mutta rahaa ei. Tähän kuulisin mielelläni [Puhemies koputtaa] hallituksen vastauksen vihdoinkin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

12.31 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On välttämättömää pysäyttää velkaantumisen syöksykierre, jotta hyvinvointiyhteiskunta voidaan pelastaa myös lapsillemme ja lastenlapsillemme. Siksi yrittäjyys, työn teettäminen, työn vastaanottaminen tulee tehdä nykyistä kannattavamaksi, ja monet näistä esityksistä, jotka hallitusohjelmaan, neljän puolueen hallitusohjelmaan, sisältyvät, tähtäävät juuri tähän.

Täällä ensimmäisessä puheenvuorossa edustaja Vesa Kallio totesi, että meille kansanedustajille ei ole tullut kutsua taloustalkoisiin, ja tätä olisi mielestäni kyllä hyvä pohtia. Ajattelen, että olisi aiheellista, että vastaavat työn vastaanottamiseen kannustavat muutokset tehtäisiin myös tähän niin sanottuun sopeutumisrahaan, joka voi jatkua jopa kuuden vuoden ajan nykyisellään. Tällä on toki vähäinen merkitys valtiontalouteen, [Puhemies koputtaa] mutta se vahvistaisi sitä tunnetta, että olemme kaikki samassa veneessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

12.32 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ei ole talouden tasapainottamisen hallitus, tämä on eliitin hallitus, joka ottaa työntekijöiltä ja antaa yritysten omistajille, ottaa sairailta ja vanhuksilta, antaa sijoittajille, nostaa asumisen hintaa monin keinoin ja kyykyttää erityisesti pääkaupunkiseudun pienipalkkaisia työntekijöitä. Jos tämä olisi talouden tasapainottamisen hallitus, te ottaisitte huomioon kaikkien verotuksen asiantuntijatyöryhmien esitykset, tukkisitte pääomillaan elävien verotuksen porsaanreiät. Sen sijaan te otatte työtätekeviltä ja annatte pääomillaan eläville.

Arvoisa puhemies! Hallitus myös aikoo myydä korkeasti tuottavaa, meidän kaikkien yhteistä omaisuutta. Se jos joku on talouden tasapainottamisen kannalta todella vastuutonta. [Puhemies koputtaa] Ettekö te ole oppineet mitään aiempien oikeistohallitusten järjestömistä teoista?

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

12.33 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämän keskustelun kiistaton johtopäätös on, ministeri Purra, että se takinkäänös, jonka te olette nyt tehnyt suhteessa siihen, mitä lupasitte ennen vaaleja tehdä, jää Suomen historiaan jopa niin, että Timo Soini siinä kalpenee. Tiedämme, että sanoitte ennen vaaleja, että pienituloisten leikkaukset eivät käy — nyt te olette tekemässä historiallisen suuret leikkaukset.

Vähälle huomiolle on jäänyt myös se, minkälainen takinkäänös tässä on tapahtunut suhteessa palkansaajiin. Julkaisemassanne talouspoliittisessa ohjelmassa juuri ennen vaaleja lupasitte parantaa osa-aikatyöntekijöiden asemaa, ja mikä on lopputulos? Teette radiakaalin heikennyksen osa-aikatyöntekijöiden toimeentuloon, erityisesti lapsiperheiden, erityisesti yksinhuoltajien, osa-aikatyöntekijöiden, jotka pyörittävät arkea, tekevät tunteja ja ovat kovilla. Leikkaatte heidän toimeentuloaan jopa 600 euroa, ja sen päälle vielä heikennätte heidän työsuhdeturvaansa, sallitte perusteettomat ptkätyöt ja annatte sairaussakkoa perään. [Vasemmalta: Käsittämätöntä!] Ministeri Purra, [Puhemies koputtaa] voitteko perustella suomalaisille palkansaajille tätä teidän Suomen-ennätystakinkäänöstä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

12.35 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yksi iso tehtävä tällä työnsä aloittaneella hallituksella on viedä Suomen Nato-jäsenyyttä eteenpäin. Haluan onnitella koko hallitusta mutta erityisesti ministeri Häkkästä isosta, tärkeästä tehtävästä. Olen äärimmäisen tyytyväinen siihen, että hallitusohjelmassa nostetaan esille kriisinhallintaveteraanien tukitoimet ja esitetään, että ne viedään nyt pohjoismaiselle tasolle, ja myös traumaperäiset stressihäiriöt otetaan näiden kuntoutustoimien pariin. Pidän tätä äärimmäisen hyvänä esityksenä ja toimenpiteenä. Laista poistetaan myös kuuden kuukauden aikaraja, joka usein ajaa henkilöt hoidon ulkopuolelle. Puhe on siis niin sanotuista PTSD-ongelmista, joita monille kriisinhallintaveteraaneille tulee. Kysyisin ministeri Häkkäselältä ja ministeri Juusolta: minkälaisella aikataululla uskotte, että nämä korjaukset [Puhemies koputtaa] saadaan tehtyä ja myös tuo kansallinen kriisinhallintaveteraanikeskus toteutettua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

12.36 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Voimia uudelle hallitukselle. On erittäin yksityiskohtainen hallitusohjelma — en äkkiseltään muista nähneeni tällaista aiemmin. Se kertoo tietysti aktiivisuudesta ja toisaalta hallituksen huonosta sisäisestä luottamuksesta toisiaan kohtaan.

Mutta pitää koko ajan muistaa se, että nämä ovat kaksi täysin eri asiaa: luettelo toimista, joita toivotaan hallituskauden aikana tulevan, ja se, mitkä sieltä konkretisoituvat lopuksi. Tietysti ongelma on myös ennustettavuus. Viime viikonloppu kertoo meille sen, että meillä ei ole ulkopuoliseen taloustilanteeseen ennustettavuutta, ja se tulee vaikuttamaan myös tähän kauteen. Sota on syönyt kansalaisten ostovoimaa ja niin tulee tapahtumaan myös jatkossa. Tämä on tekijä, johon meistä kukaan ei pysty varmasti vaikuttamaan, mutta meidän pitää luoda sitä luottamusta.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Kiitokset siitä, että energiapuolella aiempien hallitusten linja jatkuu. [Puhemies koputtaa] Vihreä siirtymä on se, mikä työllistää ja tuo investointeja. Tki-rahoitus — erittäin hyvä. Teollisuuden uudistuminen jatkuu sillä linjalla, mitä on tehty Suomessa jo pitkään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rydman, olkaa hyvä.

12.37 Wille Rydman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä maassa oli neljä vuotta vallassa vasemmistohallitus, joka jätti tekemättä kaikki ne keskeiset uudistukset, jotka muissa Pohjoismaissa on osattu tehdä, ja ratkaisi joka ainoan ongelman ottamalla vain lisää velkaa. No tämä on tietysti vasemmistolaisen politiikan ydin: laskun maksavat seuraavat sukupolvet, [Antti Kurvisen välihuuto] ja sotkun siivoaa seuraava hallitus. On täysin loogista, että vasemmistopuolueet näin tekevät, koska se on vasemmistolaisen ideologian ydin. Kummallisinta on se, että tällaisen hallituksen olemassaolon mahdollisti se, että keskustapuolue oli vaa’ankieliasemassa siinä hallituksessa mukana. Ei ihme, että kansa myöskin vaaleissa rankaisi, mutta hämmäntävintä on se, että nyt kun keskustalla olisi ollut mahdollisuus osallistua sellaiseen hallitukseen, joka olisi tehnyt niitä perinteisiä, keskustalaisenkin työn eetokseen liittyviä uudistuksia, niin keskusta jättäytyikin oppositioon. No eipä ihme. Te olette selvästikin jo omaksuneet osanne vasemmistoblokissa, mikä ilmenee siitäkin, että te kritisoitte hallitusta nimenomaisesti oikeistolaisuudesta. [Puhemies koputtaa] Kyllä, tämä on oikeistolainen, vastuunsa kantava hallitus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

12.39 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsäsellä oli edellä pieni mutta kannatettava ja rakentava ehdotus, jolla hän pyrki siihen, että kaikki olisivat samassa veneessä, mutta tällä hallitusohjelmalla me suomalaiset emme ole samassa veneessä. Me olemme samassa vedessä, ja toiset meistä ovat luksusjähdillä ja toiset pienessä ruuhessa. Nyt hallitus toimenpiteillään pyrkii siihen, että sinne luksusjähdin kannelle kannetaan tarjottimella, siis veronalennuksilla, lisää tarjottavaa ja sieltä ruuhesta ihmisiä tyrkitään veden varaan ja katsotaan, että mitenköhän he selviävät. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Täällä moni hallituspuolueen edustaja on puhunut työn linjasta, ja se kuulostaa tietysti hyvältä, mutta kun samaan aikaan hallitus poistaa sosiaaliturvan suojaosat ja tekee os aikaisen työn vastaanottamisesta vähemmän kannattavaa, niin mikä työn linja se on? Kun leikataan asumistuesta ja vaikeutetaan pienipalkkaisten työläisten asumista suurilla kaupunkiseuduilla, niin mikä työn linja se on?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

12.40 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin huomiota siihen, miten yhdelläkään hallituspuolueen edustajalla ei ollut kanttia omassa puheenvuorossaan suoraan vastata siihen, mistä tämä hallitusohjelma on saanut eniten kritiikkiä eli leikkauksista suoraan suomalaisten köyhien toimeentuloon, suomalaisiin lapsiperheisiin, suomalaisiin työntekijöihin. Tämä on selvästi teille sekä vaikea että kiusallinen aihe. Eilen tähän hallitusohjelman kritisoijien joukkoon liittyi myöskin lapsiasiainvaltuutettu, joka on

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

lähestynyt koko valtioneuvostoa kirjeellä, jossa hän ilmaisee huolensa siitä, että nämä leikkaukset tulevat syventämään suomalaista lapsiperheköyhyyttä.

Meille on vakuutettu, että vaikutusarviointeja tulee tehdä ennen päätöksiä. Nämä teidän olisi tietenkin pitänyt tehdä jo Säätytalolla, jossa olitte ennätyksellisen pitkään, mutta haluan suoran vastauksen valtiovarainministeri Purralta: jos nämä vaikutusarviot osoittavat, ja kun ne osoittavat, että nämä leikkaukset tulevat syventämään lapsiperheköyhyyttä, oletko silloin valmiita perääntymään esityksistä liittyen lapsikorotusten sekä asumistuen leikkauksiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

12.41 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus hyökkää kovaa pienituloista, työssäkäyvää ja suomalaista sopimusyhteiskuntaa vastaan, ja tuntuu siltä, että oikeistohallitus elää aivan eri todellisuudessa kuin mitä esimerkiksi täällä pääkaupunkiseudulla työssäkäyvä ihminen elää. Kokoomukselta en sitä ihmettele, mutta hieman ihmettelen kyllä teiltä perussuomalaisilta tätä teidän valitsemaanne linjaa.

Mutta on teidän joukossanne myös heitä, jotka ovat ymmärtäneet tämän teidän allekirjoittamanne hallitusohjelman tuloksen. Nimittäin kouvolaalainen kaupunginvaltuutettu kysyi näin: ”Missä on nyt se perussuomalaisten kuuluttama ’suomalainen tulee aina ensin’ -arvopohja? Nyt olette valmiita asettamaan suomalaisen palkkatyöläisen entistäkin kurjempaan ja haavoittuvampaan asemaan. Ja tällä tavalla toimiessanne olette valmiit tuhoamaan suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan [Puhemies koputtaa] ja pettämään suuren osan teitä äänestäneistä kansalaisista.” Ihan hyvin kysytty mielestäni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä

12.42 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on vaikeimmassa taloudellisessa tilanteessa 90-luvun laman jälkeen. Kaikkein hämmästyttävintä tässä salissa viime päivinä ja viime viikolla kuultua on tähän tosiasiaan nähden kriisitietoisuuden puute. Ja ehkä erityisen hämmästyttävää se on sosiaalidemokraattien puolelta, koska teidän jumituksenne on aiheuttanut sen, minkä takia Suomi on näin vaikeassa tilanteessa. Sosiaalidemokraattien linja on edelleen velkaa, veroja, valtiokapitalismia, vastuunpakoulua. [Eveliina Heinäluoman välihuuto] Milloin te heräätte siihen, että nyt on 2020-luku, ei 1950-luku?

Täällä on puhuttu takinkäännöksestä, ja kyllä se suurin takinkäännös tässä isänmaassa jo vuosikymmeniä sitten oli se, että johtavasta uudistavasta työväenpuolueesta tuli johtava jarrutuspuolue. [Puhemies koputtaa] Ja näköjään vieläkin vaihtoehdottomuus jatkuu: pelkkää pelottelua ja lietsontaa, ei yhtään työllisyystoimenpiteitä, ei toimenpide-ehdotuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

12.44 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyisin perussuomalaisilta, tuliko teille vaalien jälkeen yllätyksenä, minkälainen taloustilanne on, kun vaaleja ennen vielä pystyttiin kaikenlaista lupailemaan — toisin kuin keskustalle, joka ei juuri mitään menolisäyksiä lupaillut. [Antti Lindtman: Hyvä kysymys!]

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Tuosta velkaantumisesta syyttely on myös sinänsä erikoista, että menneellä kaudella oli esimerkiksi koronakriisi, inflaatio ja Venäjän raakalaismainen hyökkäyssota Ukrainassa. Pyhällä hengelläkö olisitte noitten seurauksia korjanneet ja sitten konkurssiaaltoa välttäneet?

Iloista näin keskustan näkökulmasta on tietenkin se, että äskenkin, kun puhuttiin hallitusohjelmasta, keskustasta puhuttiin melkein enempi kuin hallitusohjelmasta, eli meitähän ei ole siis unohdettu, se on mahtavaa.

Sitten tämä koko Suomen kunnossapito: Missä on ammattidiesel? Mistä sotessa voi enää sopeuttaa? Miksi te haluatte sulkea ihmisten lähiterveyskeskukset? Miksi leikkaatte maataloudesta? Ja minkä takia Kainuuta ei mainita hallitusohjelmassa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

12.45 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellinen edustaja Oinas-Panula juuri [Olga Oinas-Panuma: Panuma!] puhui tästä, että keskitetään palveluverkostoa. Tehän itse teitte viime kaudella tämän uudistuksen, joka on tuhoon tuomittu. [Vasemmalla: Te olette viemässä rahat!] Se on itse aiheutettua. Te olette itse keskittäneet, aivan kuten te olette keskittäneet maakunnissa kaikenlaista opetusta keskuskaupunkeihin. Tämä on keskustan linja, niin että älkää siitä huolehtiko.

Sitten sanottiin, että maataloudesta leikataan. Me emme kuitenkaan leikkaa ruoantuotajilta, edustaja Kulmuni varmaan sen tietää.

Sitten siellä joku peräsi Kouvolan valtuutetun puheita. On totta, että leikkauksia tehdään, mutta meillä on katse tulevaisuuteen. Tänne maahan syntyy lapsia, [Puhemies koputtaa] heilläkin on oltava tulevaisuus tässä maassa. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, ministeri Purra, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

12.46 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä sama keskustelu jatkuu, samat kysymykset, mitään edistystä ei ole juhannuksen aikana teillä tapahtunut. [Välihuutoja]

Täällä on ollut neljä vuotta Suomen lähihistorian ehkä vasemmistolaisin hallitus. Samaan aikaan teidän kaudellanne tapahtui palkansaajien erittäin merkittävä toimeentulon heikkeneminen, lapsiperheköyhyys kasvoi erittäin voimakkaasti, peruspalveluissa oli valtava kriisi, ja samaan aikaan te otitte ennätysmäärän velkaa. [Jussi Saramon välihuuto] Ja sitä hallitus on täällä korjaamassa: teidän jäljiltänne tämän taloudellisen tilanteen heikkoa tilaa.

Reformit, joita tämä hallitus tekee — tämä on reformihallitus, me nimenomaan uudistamme tätä yhteiskuntaa — ovat sellaisia, jotka on vuosikymmeniä sitten tehty meidän oleellisissa verrokkimaissa. Ja se, mikä on erityisen merkillepantavaa, on se, että esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa näitä uudistuksia ovat kysyneet tekemään sosiaalidemokraatit. Mutta sosiaalidemokraatit näissä maissa ovat uudistavia, he eivät ole, sanonko suoraan, sosialistinen puolue kuten Suomessa on. [Jussi Saramo: Ministeri, vastaa!]

Vasemmiston yleisen logiikan mukaan — jota täällä on monta päivää kuunneltu —, teidän mielestänne, mitä tulee näihin veronalennuksiin, ilmeisesti on epäoikeudenmukaista,

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

että suurituloinen tienaa enemmän kuin pienituloinen. Tällaista retoriikkaa esimerkiksi edustaja Lindtman on käyttänyt.

Tämän hallituksen veronalennukset kohdistuvat työtulovähennyksen kautta pieni- ja keskitulolaisiin. Progressio näiltä osin siis jopa jyrkkenee. [Jussi Saramon välihuuto] Veroprosentti laskee eniten alimmissa, alhaisissa tuloluokissa ja kaikista eniten sellaisilla pienituloisilla palkansaajilla, joilla on alaikäisiä lapsia. Onko tämä todella teidän mielestänne huono asia, hyvä vasemmisto? Totta kai lasku on suurempi euroissa isoissa tuloluokissa, näin tapahtuu aina veroja laskettaessa, [Anne Kalmari: Myös suhteellisesti!] mitä tämä hallitus haluaa tehdä, ellei erikseen [Puhemies koputtaa] kiristetä progressiota näissä asteissa. Tähän ei vaadita mitään korkeampaa matematiikkaa, riittää se, että ymmärtää jotakin luvuista eikä harjoita [Puhemies koputtaa] tällaista vasemmistolaista populismia, kuten te teette. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän tässä yhteydessä vielä kaksi vastauspuheenvuoroa ministeriäitioon, ja sitten jatkamme debattia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä, yksi minuutti. [Jussi Saramo: Miten pienituloiset hyöttyvät erillisestä ministeritason palkoille annettavasta veronhuojennuksesta?]

12.49 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kertaan vielä kerran nämä keskeiset uudistukset työmarkkinoilla: ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastus, [Antti Lindtman: Leikkaus!] vientivetoinen palkkamalli, työrauhan vahvistaminen, ensimmäisen sairauslomapäivän omavastuu. Nämä kaikki ovat suoraan Ruotsissa toimivaa, pitkään toiminutta, lainsäädäntöä. On kyllä totta, että me emme ole menemässä tällä hallitusohjelmalla ihan yhtä pitkälle kuin Ruotsissa on menty, mutta se suunta on otettu. Tämän tavoitteena on tietenkin se, että me saamme työpaikkoja lisää, työllisyyttä vahvistettua mutta myös työn tuottavuutta vahvistettua ja sitä kautta myös palkanmaksuvaraa ja sitä kautta ihmisten ostovoimaa eteenpäin. Se on tämän hallituksen tarkoitus, että suomalaisilla menee jatkossa paremmin, ja sen takia me näitä uudistuksia tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

12.50 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen kysyi PTSD:stä eli traumaperäisen stressihäiriön hoidosta veteraanien osalta. Mielenterveyspalveluiden parantaminen on yksi olennainen osa tätä hallitusohjelmaa, ja me tulemme sen tekemään — aikataulu ei ole vielä varmistunut, mutta mahdollisimman nopeasti. Mitä tulee traumaperäisen stressihäiriön hoitoon, niin ensisijainen hoito on psykoterapia. Psykoterapian saatavuus on tällä hetkellä erittäin huono, ja me tullaan sitä parantamaan tällä hallituskaudella, tekemään psykoterapiakoulutuksesta kaksiportainen, ja ensimmäinen portas tulee maksuttomaksi. Tämän myötä toivomme, että myöskin saatavuus paranee ja ihmiset pääsevät hoitoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

12.51 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Miksi, ministeri Purra, te ette vastaa, kun teille esitetään kysymyksiä? Teiltä kysyttiin nimenomaan,

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

miksi te leikkaatte pienituloisilta, kaikkein hauraimmassa asemassa olevilta, miksi te pistätte heidät maksumiehiksi.

Arvoisa puhemies! Itseäni on järkyttänyt erityisesti yksi toimenpide hallitusohjelmassa: te leikkaatte kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevilta nuorilta, kun te alennatte jälkihuollon ikärajaa 25:stä 23 vuoteen. Te arvioitte, että sillä saa noin 24 miljoonan euron säästöt.

Arvoisa puhemies! Miksi te kohdistatte leikkaukset niihin nuoriin, jotka eivät ole valinneet vanhempiaan eivätkä sitä, etteivät heidän vanhempansa pystyneet heistä huolehtimaan? Ettekö te ole tutustuneet tutkimuksiin, jotka osoittavat, kuinka merkityksellistä nimenomaan lastensuojelun jälkihuolto on, jotta nämä nuoret pystyisivät antamaan huolenpitoa [Puhemies koputtaa] myös omille lapsilleen tulevaisuudessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

12.52 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus tosiaan panostaa turvallisuuteen ja työllisyyteen mutta myös osaamiseen. Viime kaudella edustaja Mäkysen johdolla hyvin vedetty parlamentaarinen tki-työryhmä, jossa itsekkin olin mukana, linjasi, että tulevan vuosikymmenen loppuun mennessä satsataan noin 280 miljoonaa euroa vuodessa tki-panostuksiin, ja on hyvä, että tämä hallitus sen myöskin toteuttaa. Ohessa tietenkin tarvitaan myös yksityiset panostukset, ja niitä on luvattu noin kaksi kolmasosaa tähän rinnalle, mutta oleellista on myöskin se, että meillä riittää osaajia. Jos emme saa osaajia, niin pahimmillaan yhteiskunnan ja myöskin yritysten panostukset menevät palkkojen nousuun. Sen takia on tärkeätä, että kiinnitetään huomiota luonnontieteellisiin ja matemaattisiin aineisiin ihan sieltä peruskoulutuksen ensimmäisistä vuosista asti. On myöskin tärkeätä, että peruskoulutukseen satsataan [Puhemies koputtaa] 200 miljoonaa euroa, [Puhemies koputtaa] ja on ajatus siitä, että jokainen, joka siirtyy kolmannelle luokalle, osaa lukea, laskea ja kirjoittaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

12.53 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni suomalainen on pettynyt hallitusohjelmaan ja erityisesti kahteen isoon linjaan.

Suurta huolta aiheuttaa tietysti se, että talouden tasapainotus tehdään hyvin epäoikeudenmukaisesti. Hallitus leikkaa pienituloisilta ja lapsiperheiltä ja tarjoaa sitten ylimmissä veroluokissa veronkevennyksiä. Lisäksi samaan aikaan nostetaan alv:tä ja elinkustannuksia — kahta kautta tulee pienituloiselle tällä hetkellä lunta tupaan.

Toinen iso teema on tietysti työmarkkinoiden raju muutos: palkansaajien aseman heikentäminen ja erityisesti kolmikantaisen neuvottelujärjestelmän sopimisen kulttuurin romuttaminen, mikä on ollut tärkeä osa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Suomalaista työelämää tällä hetkellä kyllä ravistellaan isosti, ja se kyllä kuuluu, kun tuolla toreilla ja tuuruilla liikkuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

12.54 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uusi hallitus joutuu vaikeiden päätösten eteen edellisen punatuhlahallituksen jälkeen, mutta niitä kipeitäkin

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

päätöksiä on pakko tehdä, jotta Suomi tunnetaan hyvinvointivaltiona myös tulevaisuudessa. Edustaja Lindtman puhui ”historiaan jäämisestä”. Kyllä teidän hallitus jää historiaan valtavasta velkataakasta Suomelle. On upea huomata, miten hallitusohjelma sisältää kuitenkin esimerkiksi lasten ja nuorten kannalta paljon myönteisiä kirjauksia — muutamia mainitakseni: nuorten mielenterveyden edistäminen, lapsilisän kohdennetut lisäykset, lastensuojelulain kokonaisuudistus, panostukset varhaiskasvatukseen, lähes 200 miljoonaa perusopetukseen sekä tki-rahoitusta korkeakouluihin. Tämä on se hallitus, mikä kääntää oppimistulokset nousuun.

Myös Suomen liikkeelle saaminen kaikissa ikäluokissa on kriittisen tärkeää Suomen tulevaisuuden kannalta, ja tämä hallitus tekee sen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän vastauspuheenvuoron edustaja Lindtmanille, jonka nimen edustaja Koponen mainitsi. — Olkaa hyvä.

12.55 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka edustaja Koponen on kyllä erinomaisen hyvä jalkapallongeläjä, niin nyt hän kyllä ampuu pahasti ohi. [Naurua — Ari Koponen: Muistellaan kisoja!] — Voimme muistella ja todeta, että siitä velasta, jota te täällä kauhistette, te olette 95 prosenttia viime vaalikaudella hyväksyneet. — Ja, arvoisa puhemies, muutenkin, kun te nyt vaalien jälkeen kerrotte nämä päätökset, leikkaukset, palkan ja aseman heikentämiset, jotka olivat ennen vaaleja teille täysin mahdottomia ja jotka olivat teille sitä sarjaa, että ”se ei meille käy”, niin miksi te ette kertoneet ennen vaaleja tätä teidän linjaanne suomalaisille?

Ja sama kysymys ministeri Purralle. Annan teille ilmaisen neuvon, että tuolla, että te pyritte kiertämään vastauksia, [Ari Koposen välihuuto] te ette tule neljää vuotta pärjäämään. Minä muistan, kun olitte oppositiojohtaja, niin vaaditte suoria vastauksia. Nyt kysyn: kun te perustette tätä julkisen talouden kuntoon laittamisella, niin kuinka paljon potkulaki, perusteettomien pätkätöiden laillistaminen, sairaussakko ja se, että lailla estätte naisvaltaisten alojen mahdollisuuden [Puhemies koputtaa] parantaa omaa asemaansa, korjaavat julkista taloutta, vai korjaavatko ollenkaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

12.57 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituspuolueiden edustajille täytyy todeta, että kyllä on nyt todellakin pallo hukassa. Se pallo on siellä äitiyspakkauksessa ilmeisesti. Ei sekään huono paikka pallolle ole. On hyvä, että sinne pallo tulee, sitä varmasti tarvitaan, mutta toivoisin, että hallituspuolueen edustajat tietävät, mitä tekevät.

Täällä on aivan oikein todettu, että siihen velkavuoreen, jonka alla me olemme, ovat myöskin hallituspuolueet osallistuneet. Kokoomus ja perussuomalaiset, kuuntelin tarkkaan viime kaudella, neljä vuotta, kun te milloin minnekin vaaditte lisää rahaa. Kaikki on ylhäällä eduskunnan pöytäkirjoissa. Jatkuvasti piti saada jonnekin lisää rahaa, ja mielellänne sitä myöskin jaoitte koronan ja Venäjän Ukrainassa aiheuttaman sodan takia, kun ihmisiä ja yrityksiä Suomessa tuettiin.

Mutta pitää olla rehellinen suomalaisille. Yhdessä velkaa on otettu, ja yhdessä se on hoidettava. Perussuomalaiset, te koettatte edelleen syyttää keskustaa, mutta se ei oikein enää käy. Te olette nyt vastuussa. Ette te voi paeta keskustan selän taakse. Hoitakaa nyt asiat,

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

niin kuin olette luvanneet. Te lupasitte alentaa polttoaineen hintaa — no, sitä ei nyt tule. Lupasitte hoitaa maatalouden asiat paremmin, nyt saatiin leikkauksia maatalouteen. Huonolta näyttää, mutta näitä voidaan vielä korjata tämän opposition hyvän kritiikin pohjalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

12.58 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime kaudella viime hallitus, samaan aikaan, kun te otitte velkaa, rahoitti kehitysapua 1 343 miljoonalla eurolla. Sitä me perussuomalaiset emme kannattaneet. Te harjoititte kehitysyhteistyötä velkarahalla, ja tälle laitetaan nyt stoppi. Vuoden alussa uutisoitiin, että Suomen kehitysapua käytettiin väärin: rahaa valui Tansanian virkamiehille, hämäriin konsulttipalkkioihin ja ravintolakuluihin — eli rahaa meni täysin väärin kohteisiin. [Jussi Saramo: Sen takia Juvonen leikkaa hoitajilta!] Vuoden alussa uutisoitiin myös, että ulkoministeriö ylitti toimivaltansa ja lupasi rahaa Afrikan kehityspankille omin päin. Nyt tämä hallitus alkaa valvomaan kehitysyhteistyövarojen käyttöä tehokkaasti. Eikö tämä ole äärettömän hyvä asia? Eikö tässä olla juurikin suomalaisten asialla? Pitää tietää, minne rahat Suomesta valuvat, ja sen tämä hallitus aikoo tehdä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

12.59 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomihan on jäljessä muista Pohjoismaista työllisyysasteen osalta ehkä ennen kaikkea siksi, että osa-aikatyötä on meillä vähemmän ja sitä on vaikeampi vastaanottaa. No, nyt hallitus kaavailee siten sosiaaliturvan suojaosien poistamista, eli käytännössä entistä useammalle tulee entistä vaikeammaksi vastaanottaa osa-aikatyötä. Samalla te tulette vaikeuttamaan työperäistä maahanmuuttoa, kun elinkeinoelämä ja toisaalta vaikkapa sosiaali- ja terveydenhuollon ala ja varhaiskasvatusala ovat jo pitkään puhuneet työvoimapulasta, tarvinneet tähän ratkaisuja. Arvoisat ministerit, onko teidän tilannekuvanne nyt aidosti työllisyyden hoidon osalta kohdallaan? Ymmärrätekö te aidosti kannustinloukkujen poistamisen tärkeyttä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

13.00 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelun alussa vihreiden suunnalta kyseltiin hallituksen panostuksista osaamiseen, ja näitä panostuksiahan riittää. Työn ja vastuullisen taloudenpidon ohella osaaminen on kaiken hyvinvoinnin ja tulevaisuuden perusta.

Hallitus lisää tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin miljardin panostukset, ja laitamme peruskouluissa perusasiat kuntoon. Perustaitojen ja oppimisen tuen vahvistamiseen panostetaan 200 miljoonaa euroa, perusopetukseen tuodaan työrauhaa, ja yksilöllinen oppimisen tuki laitetaan viimein kuntoon. Tämä hallitus siis tekee sen koulutuksen kunianpalautuksen, jota edellinen hallitus vain lupaili. [Vasemmalta: No ohhoh!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

13.01 **Laura Meriluoto vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituspuolueen edustaja kertoi eilen, että häntä naurattaa tästä hallitusohjelmasta käytävä keskustelu. Tä-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

nään edustaja ivasi opposition vaikerrusta, ja epäkohtia esiin nostavaa oppositiota syytettiin vastakkainasettelusta. Tällainen vähättelevä puhe, jos mikä, asettaa suomalaisia vastakkain. Tässä on kyse ihan oikeista ihmisistä ja ihan oikeista seurauksista, mitä teidän toimenpiteet aiheuttavat. Tuskin heitäkään naurattaa.

Itse asiassa tämä koko hallitusohjelmahan asettaa suomalaisia vastakkain. Hallituksen eriarvoisuutta ja huono-osaisuutta lisäävä politiikka näyttäytyy erityisen irvokkaana, kun sitä tarkastellaan rinnakkain näitten rikkaitten verohelpotusten kanssa. Oletteko lainkaan miettineet, millainen vaikutus tällä on Suomen ilmapiiriin?

Ei opposition kritiikissä — siis tässä ”vaikerruksessa” — ole kyse siitä, että tämä hallitusohjelma meihin kansanedustajiin sattuisi. Meillehän taitaa itse asiassa olla luvassa verohelpotuksia. Me olemme huolissamme niistä ihmisistä, joihin tämä ohjelma konkreettisesti vaikuttaa, ja niin kyllä pitäisi teidänkin hallituksessa olla. [Eveliina Heinäluoma: Työssäkäyvät pienituloiset!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Sammallahhti, olkaa hyvä.

13.03 Tere Sammallahhti kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puheenjohtaja! Haluan vielä muistuttaa salin vasenta laitaa, että on arvioitu, että vuoteen 2027 mennessä meidän valtion alijäämä on 15 miljardia euroa. Se on ihan se ja sama, mitä täällä nyt ihmetellään, mutta fakta on se, että tällä tavalla ei voida jatkaa. Tässä hallitusohjelmassa on tarkoitus saada yhä useampi suomalainen töihin — pienituloinen, työtön, keskituloinen, suurituloinen: kaikkien työn verotusta alennetaan, jotta työn vastaanottaminen ja tekeminen on kaikille kannattavampaa.

Jos puhutaan nyt tästä ruuhesta ja jahdistista, niin edellinen hallitus ajoi tavallisen suomalaisen työssäkävijän ruuhen nurin, ja nyt kun nämä ihmiset yrittävät päästä takaisin vedestä sinne ruuheen, niin te hakkaatte heitä airolla sieltä velkapaatin kannelta. Eikö hävetä yhtään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Guzenina, olkaa hyvä.

13.04 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tätä keskustelua on seurannut, on käynyt hyvin ilmeiseksi, että osa hallituspuolueen edustajista ei tiedä, mitä viime vaalikaudella on tapahtunut, minkä takia velkaa otettiin viime vaalikaudella, ja viittaen tässä esimerkiksi edustaja Vigeliuksen sinänsä retorisesti hienoon puheenvueroon. Mutta te, perussuomalaiset, olitte hyväksymässä tuosta velanotosta 95 prosenttia. Se on fakta, ja siitä te ette pääse yli ettekä ympäri.

Mutta sitten on se toinen puoli. On käynyt ilmeiseksi myös, että täällä salissa on hallituspuolueiden puolella paljon niitä edustajia ja ministereitä, jotka hyvin ymmärtävät, mitä tämä hallitusohjelma tarkoittaa. Kokoomuslaisilta sen ymmärrän, se on hyvin heidän linjansa mukaista. Mutta perussuomalaiset, ministeri Purra, kun te ennen vaaleja lupasitte, että kaikkein heikoimmilta ei tulla leikkaamaan mutta nyt on käynyt hyvin ilmeiseksi, että te tulette leikkaamaan juuri niiltä kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta [Puhemies koputtaa] ja annatte kyllä isolla kauhalla sitten niille, joilla on jo valmiiksi, [Wille Rydman: Solidaarisuusvero jatkuu!] niin minun täytyy kysyä, niin kuin monet muutkin täällä ovat kysyneet, miksi te ette perustele tätä teidän arvovalintanne.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

13.05 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä edustaja Guzeninan puheenvuoroon täytyy todeta, että näyttää siltä, että te ette ymmärrä, kuinka vakavassa tilanteessa Suomen talous on. Jos ajatellaan esimerkiksi koronaan ja Ukrainan sotaan kohdistuvia menoja, joita valtiontalouteen tulee, niin totta kai ne ovat välttämättömiä, mutta ne ovat kuitenkin panostuksia, jotka eivät pitkällä aikavälillä vaikuta meidän julki-seen talouteen. Ne eivät ole pysyviä menonlisäyksiä. Mutta nyt, kuten edustaja Sammal-lahti totesi aiemmin, 15 miljardia euroa vuoteen 2027 mennessä on valtiontalouden alijää-mä, jos mitään ei tehdä — ja tämä hallitus tekee.

Te olette käyneet tätä hallitusohjelmaa kyllä kammalla läpi — joka kohtaan ”ei käy”, ”tämä ei käy”, ”tuokaan ei käy”, ”kamalaa”, ”hirveää” —, mutta te ette esitä omaa vaihto-ehtoanne sille, [Välihuutoja] miten tämä hyvinvointivaltio pelastetaan, jotta suomalaisilla on se jatkossakin. Te tuhoaisitte sen teidän velkarallillanne lopulta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

13.06 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Ber-gbom, luulen, että olisi aika paljon helpompi saada suomalaiset sitoutumaan näihin säästö-talkoisiin, jos yli 12 000 euroa tienaa-ville ei annettaisi ylimääräistä verohelpotusta. [Ben Zyskiewicz: Sittenkö tukisitte tätä ohjelmaa?] Ministeri Purra tuossa totesi, että pienituloisia tuetaan verohelpotuksin eniten, mutta esimerkiksi Helsingin Sanomien artikkeli ynnä-si, että sekä absoluuttisesti että suhteellisesti suurimmat nettohyötyjät ovat suurituloiset. Se on aika surullista. Kysyisinkin, onko teidänkin ajatusmaailmanne mennyt nyt siihen, että kun hyväosaisille jaetaan — oli se sitten alueellisesti tai henkilökohtaisella tasolla — niin te ajattelette, että se säteilee sitten köyhemmille, että siitä se hyvinvointi tänne Suomeen syntyy. Minusta se on surullista, jos te ajattelette näin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

13.07 **Pinja Perholehto sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Vikman täällä edellä totesi hienosti, että tämä hallitus on toteuttamassa koulutuksen kun-nianpalautuksen. Sinällään arvostan kyllä suuresti jokaista euroa, joka koulutukseen tässä maassa satsataan. Samaan aikaan välttämättä on huomautettava, että koko kunnianpalau-tukselle ei varsinaisesti olisi tarvetta, mikäli tässä maassa ei olisi ollut Sipilän hallitusta, [Ari Koponen: Edellinen jäi välistä!] joka teki tämän maan historialliset koulutusleikkauk-set, yli 690 miljoonaa euroa, ja siinä hallituksessa sekä perussuomalaiset että kokoomus olivat siunaamassa näitä leikkauksia. Siitä huolimatta on kyllä hienoa, että koulutukseen panostatte, mutta ehkä muistaisin tämän oman poliittisten päätöstenne historian.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

13.08 **Ben Zyskiewicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä halli-tus toteuttaa työn linjaa, eli sen tavoite on se, että työnteke olisi aina työkykyiselle ihmi-selle taloudellisesti kannattavaa. Olen jo viikko sitten kertonut, että se tehdään siten, että työnteon verotusta, myös pienipalkkaisen työn verotusta, kevennetään mutta samalla myös

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

tätä sosiaaliturvan antamaa lähtölavaa lasketaan. Näin pääsemme tilanteeseen, jossa työnteke kannattaa.

Viikko sitten kysyin, miten te, sosiaalidemokraatit, jotka myös kannatatte kannustineloukkujen purkamista, tai te, kepulaiset, jotka myös kannatatte sitä, sen tekisitte, ja nyt lausun, edustaja Lindtman, teidän nimenne, edustaja Lindtman, kahteen kertaan, [Naurua] jotta te saisitte mahdollisuuden vastata, miten te sen tekisitte. [Antti Kurvinen: Lausukaa minunkin nimeni! — Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Myönnän tähän yhteyteen vielä yhden debattipuheenvuoron, ja sen jälkeen siirrymme ministereiden vastauksiin. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

13.09 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sydäntäärkevää luettavaa ovat nämä hallitusohjelmanne leikkaukset. Suomalaisia ovat koetelleet korona, ennätyskorkea inflaatio, [Perussuomalaisten ryhmästä: Demarit!] sähkökriisi. Elämme yhä epävarmaa ja arvaamatonta aikaa. Monien toimeentulo on valmiiksi kireällä, ja huoli omasta ja lasten tulevaisuudesta on suurta. Nämä hallitusohjelman leikkauslistat ovat näille ihmisille ja perheille kauhistuttavaa lukemista. Monet pelkäävät joutuvansa muuttamaan, kun asumistukea leikataan kovalla kädellä. Samoin nämä leikkaukset työttömyysturvaan ja toimeentulotuen heikennykset huolestuttavat.

En ymmärrä tapaa, jolla yritätte saada ihmisiä töihin. Työllistymisen este on useimmiten osaamisen puute. Osaajapula on yritystenkin kasvun suurimpia esteitä. Tähän te kuitenkin vastaatte leikkaamalla aikuiskoulutustukea, ettekä kuuntele tässä edes yritysten ääntä. Lähestymiskulmanne on mielestäni kyllä ihan kerta kaikkiaan väärä, eivät ihmiset leikkaamalla ja kurittamalla työllisty vaan kannustamalla ja sitä osaamista lisäämällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purralle on kohdistettu useampia kysymyksiä. — Olkaa hyvä, kaksi minuuttia.

13.11 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Vastasin täällä jo veroprogressioon liittyviin kysymyksiin, mutta edelleenkin voin kannustaa lukemaan kyseisen Helsingin Sanomien jutun ja katsomaan niitä kaavioita hyvinkin tarkasti. Yritin edellisessä puheenvuorossani selvittää sitä, että jos prosenttiosuus lasketaan suuremmista tuloista, niin luonnollisesti euromäärä on suurempi, mutta veroprosenttien suurimmat laskut sijoittuvat pieni- ja keskituloiisiin palkansaajiin, erityisesti sellaisiin, joilla on lapsia. Kaikki hallituksen tekemät reformit ja työmarkkinauudistukset, työllisyysuudistukset, rakenteelliset uudistukset, ovat valtiovarainministeriön todentamia, ja niihin löytyy arviot työllisten määrän lisääntymisestä ja euroista tästä kyseisestä ohjelmasta.

Sitten tämä, että suurituloiset ja keskituloiset eivät osallistu talkoisiin. Tämä puheenparsi on niin hämmästyttävä, kun siitä ei ole kuin muutamia kuukausia, kun tekin olitte vielä samaa mieltä siitä, että työn verotusta, yrittämisen verotusta ei sovi kiristää [Välihuuto] tässä maassa, jossa on maailman korkeimpiin kuuluva progressio, erittäin kovat marginaaliveroasteet, jossa keskituloinen palkansaajakin maksaa veroja huomattavan paljon. Tämän hallituksen mielestä tätä verotusta ei pidä kiristää, päinvastoin sitä pitää alentaa.

Tässä maassa yli 70 000 euroa tienaavia on kolme prosenttia ansiotulojen saajista. Se tarkoittaa noin 120 000:ta henkilöä, ajatelkaa, ja he maksavat pelkästään ansiotuloveroista

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

tällä hetkellä lähes viidenneksen. Kun puhutaan näistä summista, teidän retoriikkanne kuvastaa sitä, että ikään kuin tämä maa koostuisi ainoastaan erittäin pienituloisista ja sitten erittäin suurituloisista. Me puhumme tästä suuresta keskiluokkaisten massasta, ja sen veroja me emme todellakaan halua kiristää. He osallistuvat talkoisiin, osallistuivat viime kaudella, osallistuvat tällä kaudella.

Mitä tulee niin sanottuun solidaarisuusveroon, niin kuten hyvin tiedätte, kyseessä on määräaikainen vero, joka olisi jo päättynyt, ellei tämä hallitus olisi päättänyt jatkaa sitä. [Välihuutoja] — Kyllä, korotetulla tulorajalla, mutta joka tapauksessa. [Puhemies koputtaa]

Kun mietitään, minkälaisia... — Jos puhemies sallii, niin jatkan vielä, kysymyksiä on tullut niin paljon. [Välihuuto]

Ajatellaan, että viime kaudella te poistitte eläkeputken, ajoitte hoitajien pakkolain, ja samaan aikaan nyt arvostelette hallitusta, joka pyrkii tekemään sellaisia reformeja, jotka ovat hyödyllisiä tälle koko maalle ja jotka tekevät työn ja yrittämisen edellytyksistä helpompia ja mahdollistavat kasvun tätä kautta.

Erityisen huvittavaa on, että te samaan aikaan arvostelette hallituksen tekemiä muutoksia työperäisen maahanmuuton tulorajoihin, eli se maahanmuuttajilta vaadittava tulo on ikään kuin kohtuutonta, mutta sen sijaan kaikenlaiset suomalaisiin työntekijöihin kohdistuvat muutokset [Puhemies koputtaa] eivät sitä ole. Ja tämä liittyy juuri tähän mainitsemaanne osajapulaaan — oliko edustaja Virran puheenvuorossa, jossa puhuttiin tästä osajapulasta. Sektoriministeri vastaa tarkemmin, mutta hallituksen ajatuksena on juuri se, että me kilpailemme siitä työvoimasta, joka tuottaa tälle yhteiskunnalle lisäarvoa. [Puhemies koputtaa] Sen sijaan se erityisesti kehitysmaista tuotava halpamaahanmuutto, jonka poistamiseksi te ette tehneet viime kaudellakaan yhtään mitään, [Puhemies koputtaa] vaikka ammattiyhdistysliikkeetkin sitä jo kritisoivat, on täysin toinen asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ja ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

13.14 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen verran olen tässä salissa ollut mukana, että tiedän, että jokainen meistä haluaa, että Suomi menestyy ja että Suomi on hyvä maa ihmisten syntyä, elää, [Ben Zyskiewicz: Hyvin sanottu!] ja sen takia minua vähän hämmästyttää tämä jatkuva kinastelu siitä, kuka on syypää mihinkin. Me olemme kaikki samassa veneessä. Edellinen hallitus on tehnyt omalta osaltaan vaikeita päätöksiä vaikeassa ajassa. Me jouduttiin tekemään sellaisia päätöksiä — yhteisesti päätettiin, niin kuin tässä on nostettu esille, [Antti Kurvinen: Onko tämä koko hallituksen linja?] suurimmassa osassa päätöksiä —, ja ne tehtiin koronan ja myös tämän Venäjän bruttaalin hyökkäyssodan johdosta. Se, että tämä maa tarvitsee uudistuksia, on minulle aivan päivänselvä asia. Me olemme sellaisessa tilanteessa, että on vastuutonta meidän lapsia ja lapsenlapsia kohtaan, jollei lähdetä nyt tätä velkaantumista taitamaan.

Yhdestä asiasta olen varsin ylpeä tässä uudessa hallitusohjelmassa, ja se on se, että tämä hallitus panostaa koulutukseen, panostaa perusopetukseen, ja tässä me jatketaan sitä hyvää työtä, mitä edellinen hallitus teki. Elikkä me kaikki tiedämme sen, että jotta Suomi pärjäisi tulevaisuudessa, me tarvitsemme osaavaa työvoimaa, me tarvitsemme kaikki meidän lapset ja nuoret, ja heille kaikille on tehtävä mahdolliseksi käydä tasa-arvoisessa koulussa, jossa saavat riittävästi yksilöllistä tukea silloin, kun sitä tarvitaan. Sen takia hallitus myös

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

panostaa nyt tähän: 200 miljoonaa euroa lisää perusopetukseen, yksilöllinen tuki uudistetaan. Tällä polulla mennään eteenpäin, ja olen varma siitä, että tämä on myös yksi erittäin tärkeä asia, jotta me kansana tulemme pärjäämään tulevaisuudessa, jotta saadaan myös Suomen talous [Puhemies koputtaa] tästä parempaan suuntaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

13.16 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä useampi edustaja on nostanut osaajien riittävyyden Suomen menestyksen edellytyksenä, ja se on aivan totta ja erittäin tärkeä huomio.

Tässä ministeri Henriksson jo listasi niitä asioita, joita tulemme tekemään perusopetuksen puolella, ja ne ovat erittäin tärkeitä sen tavoitteen saavuttamiseksi, jotta voimme nostaa Suomen takaisin maailman osaavimpien kansakuntien joukkoon 2030-luvun loppuun mennessä. Toisin kuin täällä jotkut edustajista väittivät, tämä kehitys on alkanut jo 2000-luvun alkupuolella. Suomen osaamistaso on valitettavasti laskenut Chilen tasolle, ja se ei varmasti ole se taso, jolla me haluamme olla silloin, kun me tavoittelemme menestystä ja talouskasvua ja niitä osaajia. Tämän vuoksi hallitus paitsi panostaa tutkimus- ja tuotekehitykseen merkittävän rahasumman hallituskauden aikana myös huolehtii, että siitä suuri osa tulee myös korkeakoulutuksen, yliopistokoulutuksen hyödyksi — paitsi tietysti panostuksina tutkimukseen suoraan perusrahoituksen kautta myös yhteistyön mahdollistamiseksi yhdessä yritysten kanssa, mitä kautta voimme luoda talouskasvua ja toisaalta houkutella myös niitä kansainvälisiä osaajia.

Vielä lisäksi haluan, arvoisa puhemies, todeta muutaman kommentin tähän osaajapulaan. Hallitusohjelmaan on myös kirjattu, että hallitus jatkaa ja edistää Talent Boost -toimenpideohjelmaa, jonka puitteissa vahvistetaan Suomessa vaadittavan ammattipätevyyden ja kansalliskielten koulutusta erityisesti työvoimapula-aloilla, ja tällainen esimerkki on sote-ala. Tässä projektissa myös vakinaistetaan kehitetyt ulkomailla koulutettujen sairaanhoitajien pätevyyskoulutuksen toimintamallit osaksi ammattikorkeakoulujen perustoimintaa. Ohjelma sisältää myös laajan toimenpidejoukon muita malleja, [Puhemies koputtaa] joilla voimme vahvistaa [Puhemies koputtaa] korkeakoulutettujen osaajien Suomeen tuloa ja Suomeen jäämistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

13.19 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tällä Suomen huoltoasteella me tarvitsemme pohjoismaisen työllisyysasteen, ja tästä varmasti tämä sali on yhtä mieltä. Meillä syntyvyys alenee, meidän väestö ikääntyy, meillä on järkyttävän iso velkavuori koettujen kriisien ja jo pitkän aikavälin kehityksen kautta. Edellisen hallituksen päätöksillä te joudutte siitä vastaamaan, että velka on kasvanut ja ei ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin pyrkiä siihen, että saamme tätä taloutta tasapainoon ja kestävämmälle uralle. Me olemme siinä tilanteessa, että velkaantuminen jatkuu joka vuosi, jollei tätä käännettä pysäytetä, ja sen takia tämän hallituksen ohjelmassa on isoja säästöjä, isoja leikkauksia.

Minäkin haluaisin vastauksen edustaja Zyskowiczin hyvään kysymykseen vasemmis-
ton suuntaan kannustinloukkujen purkamisesta, sillä niin kauan kun olen ollut politiikassa mukana, ja se on jo melkoinen tovi, näistä kannustinloukuista on puhuttu, että niihin pitäisi

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

puuttua, meidän pitäisi tehdä työn tekemisestä kannattavaa. Mitkä ovat ne keinot, teidän keinonne, puuttua tähän? Tämä hallitus lähtee toteuttamaan pohjoismaista työn linjaa, siis muissa Pohjoismaissa jo käytössä olevia käytäntöjä, työelämän pelisääntöjä, myöskin sosiaaliturvan osalta kannusteita, joilla pyritään siihen, että mahdollisimman suuri osa meidän työikäisestä väestöstä olisi töissä, [Li Anderssonin välihuuto] että työikäiset ja työkykyiset ihmiset osallistuvat työelämään, pääsevät työelämään, pystyvät elättämään itsensä ja oman perheensä, saavat uusia mahdollisuuksia. Näihin hallitus pyrkii näillä uudistuksilla. Meillä ei ole mielessä kurjistaa kenenkään asemaa tai tehdä mitään ilkeyksiä. Me teemme näitä uudistuksia sen takia, että saamme talouden tasapainoon. Ja kyllä, se tulee vaati-
maan myös erittäin vaikeita päätöksiä, myös erittäin kipeitä leikkauksia, ja puhun tästä nyt teille hyvin avoimesti suoraan: Suomen tilanne on erittäin vakava, velkaantuminen täytyy pysäyttää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Jatkamme vielä hetken aikaa debattia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

13.21 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mitä enemmän kuuntelen teitä, ministeri Purra, sen enemmän haluan kysyä: miksi ette käyttäneet näitä puheenvuoroja ennen vaaleja? Silloin kansalaiset olisivat tienneet, mitä te ajattelette. Ennen vaaleja te sanoitte, että ”meille ei käy, että heikompiosaisilta leikataan” — ”meille ei käy” —, mutta nyt kävi ja hallitusohjelma on pullollaan heikennyksiä pienituloisten toimeentuloon. Kun sitä katsoo, niin entistä hullummalta tuntuu se, arvoisat edustajat, arvoisa puhemies, että kun me luimme Helsingin Sanomia tuossa juhannuksen alla, siellä oli otsikko siitä, että suurituloiset saavat kaikkein suurimmat veronkevennykset. Ministeri Purra, tässä jutussa kyllä Veronmaksajain Keskusliitto on laskenut, että se on sekä suhteellisesti että euromääräisesti. [Eduskunnasta: Se on fakta!] — Se on fakta, näin on. — Ja minä kysyn, kuinka ihmeessä tähän on nyt varaa, kun te olette kertoneet, että teillä ei ole varaa pitää huolta heikompiosaisista. [Wille Rydman: Faktat ja Hesari sopii vähän huonosti yhteen! — Eduskunnasta: Veronmaksajain Keskusliitto!] — Veronmaksajain Keskusliitto mainittiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

13.22 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pienituloisilta leikkaaminen ja suomalaisten palkansaajien työehtojen heikentäminen samalla kun hyvätuloisille annetaan uusia veroetuja on poliittinen valinta. Se ei ole pakko, se ei ole välttämättömyys, vaan se on valinta, jonka uusi hallitus nyt ohjelmassaan tekee.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä ohjelmassa on kaksi sosiaaliturvaleikkausta, jotka ovat erityisen kummallisia ja myös työvoimapolitiittisesti erittäin kyseenalaisia.

Ensimmäinen on aikuiskoulutustuen lakkauttaminen. Minun on hyvin vaikea ymmärtää, miksi aikuiskoulutustuki lakkautetaan aikana, jona me tarvitsemme lisää osaamista ja talous siihen perustuu. Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen ei säästä valtion menoja, koska se maksetaan Työllisyysrahastosta. Se ei vähennä velkaantumista. Miksi te teette sen?

Toinen on työttömyysturvan suojaosien poisto. Se vähentää kannusteita ottaa vastaan osa-aikatyötä, silpputyötä, ja se heikentää pienituloisten työssäkäyvien asemaa. Kaikille ei tule löytymään koko-aikatyötä, [Puhemies koputtaa] eikä kaikilla ole siihen työkykyäkään. Miksi te poistatte suojaosat?

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

13.23 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä käytetään värikästä kieltä, ja se kuuluneen tähän lajiin, mutta tuossa kuuntelin, kun edustaja Lindtman taas käytti termiä ”potkulaki” [Antti Lindtman pyytää vastauspuheenvuoroa] — potkulakia.

Vaikka en ole itse harkinnut avioeron jättämistä, ja toivon, ettei edustaja Lindtmankaan — minä uskon, että hän on onnellisessa liitossa — niin tosiasia on se, että jos te keskustelte yrittäjien kanssa ja erityisesti kasvuyrittäjien kanssa, me tarvitsemme niitä Suomessa, niin suurin kynnys palkata ihmisiä töihin on se, että on vaikeampaa päästä heistä eroon, jos rekrytoit väärin. On vaikeampaa päästä heistä eroon kuin omasta vaimosta tai omasta miehestä — silloin jotain on pahasti pielessä meillä lainsäädännössä.

Sitten näistä lääkkeistä vielä: Minä käytin sitä esimerkkiä viime viikolla. Lindtman laskee nyt normaaliperheillä, joissa ei ole perussairauksia. Se korotus ei ollut mielekäs, mutta se on 50 senttiä kuukaudessa, ja sellaiselle, [Puhemies koputtaa] joka käyttää paljon lääkkeitä ja joka jää hiukan alle sitä lääkekattoa, [Puhemies koputtaa] se on kaksi euroa kuussa — ei mielekäs päätös, mutta [Puhemies koputtaa] valtiolla oli niin paljon velkaa, että me joudumme tekemään ikäviä päätöksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

13.24 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On selvää, että valtion velkaantuminen on pysäytettävä. Jos päätökset, esitykset, tehdään salin oikealta laidalta, vasen laita huutaa. Jos vasen laita tekee päätökset, oikea laita huutaa. Jos se olisi keskeltä, huuto tulisi molemmilta puolilta. [Naurua] Mutta tärkeintä on tietää, arvoisa puhemies, kunnioittamani puhemies, tässä se, että me emme voi velkamenettelyllä enää jatkaa. Korko on noussut, ja tiedämme, miten finanssimarkkinoilla tällä hetkellä menee.

Vielä nostan tähän esille sen seuraavan uhkan, joka on se, että tällä hetkellä on Italiassa sellainen tilanne päällänsä, että nyt parhaillaan suvereniteettipakettia ollaan tekemässä. Ja luulenpa, että kunnioittamani valtiovarainministeri Purra tulee esittelemään lähiaikoina meille uuden elvytyspaketin. Odotan siitä oman poliittisen urani ehdotonta kliimaksia, ja se on siitä, kun edustaja Peltokangas, perussuomalaisten varapuheenjohtaja, marssii tuonne puhujakorokkeelle ja sanoo, että kyllä ministeri Purran esitys on niin hyvä, että sitä tulee kannattaa. Sen jälkeen olen [Puhemies koputtaa] vapaaehtoinen siirtymään Muje-Oululle ongittamaan ahvenia. [Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

13.26 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uusea edustaja täällä on kritisoinut työvoimapolitiittisia ratkaisuja, mutta on usein kysytty, eikö suomalaiseen työntekijään voi luottaa, mikä on äärettömän hyvä kysymys. Mutta on pakko nyt kysyä kuitenkin hyvältä vihervasemmisto-keskustalta: eikö suomalaiseen työnantajaan pysty muka luottamaan? On käsittämätöntä, että syyllistetään työnantajat siitä, että työnantajat eivät voi neuvotella työntekijöitten kanssa keskenään. Oikeasti me ei pärjätä tässä maassa millään muulla kuin sillä, että me tehdään näitä hommia yhdessä. On aivan järjetöntä syyllistää niin työnantajia kuin työntekijöitä, ja siitä yksi esimerkki on, että kyllä me pystytään oikeasti tekemään paikallista sopimista. Ei siihen tarvita minkäänlaisia muuta kuin se,

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

että luotetaan toisiimme ja tehdään ne asiat yhdessä. Sillä me tästä päästään eteenpäin. [Johannes Koskisen välihuuto] Ei me tällä syyllistämällä ja vastuunpakoilulla ja kaikella muulla tulla pärjäämään, vaan me pärjätään yhteistyöllä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väätäinen, olkaa hyvä.

13.27 Tuula Väätäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa näyttää olevan paljon kommentoitavaa. Itse otan vain yhden asian esille, ja se on vammaispalvelulaki. Te olette siirtämässä lain voimaantuloa, ja olette aikoneet nykyisestään sitä muuttaa. Haluaisin kuulla, minkälaisia muutoksia olette lakiin suunnitelleet.

Koko kevät on hyvinvointialueilla, ainakin Pohjois-Savossa, valmistauduttu uuteen lakiin, koulutettu luottamushenkilöitä, työntekijöitä. Vammaiset ovat siihen tutustuneet ja alkaneet rakentaa omaa elämäänsä uuden lain mahdollisuuksien mukaan.

Pidän erittäin huonona lain vesittämistä tällä tavalla. [Sanna Antikainen: Olisitte budjetoineet sille rahaa!] Kysyn, arvoisa ministeri Juuso: onko mahdollista, että tässä asiassa perääntyisitte ja näin työ voisi jatkua alueilla suunnitelmien mukaan niin kuin keväällä on aloitettu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

13.28 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietenkin aivan totta, että monista asioista — lähes kaikista asioista — on tarpeen leikata. Ne leikkaukset varmasti suuri yleisö ja suomalaiset ymmärtäisivät huomattavasti paremmin, jos sitten samassa ajassa ei kaikista suurituloisimmille annettaisi veronkevennystä.

Valtiovarainministeri Purra kertoi, että totta toki on, että jos ei olisi tehty päätöstä solidaarisuusveron jatkosta, se olisi poistunut, mutta te kuitenkin päätitte samalla myös nostaa sitä alarajaa niin, ettei ainoastaan noin 80 000 euroa tienaa vaan 150 000 euroa tienaa joutuu nyt solidaarisuusveron piiriin, sen alle ei. Samalla te teitte myös tietoisin päätöksen, että arvonlisäveron alarajahuojennus tulee poistumaan ja verotus kiristyy 40 000 pieneltä yritykseltä Suomessa. Tähän te ette varanneet yhtään euroa rahaa, [Puhemies koputtaa] ja yrittäjien verotus tulee kiristymään teidän päätöksellänne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keskisarja, olkaa hyvä.

13.29 Teemu Keskisarja ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin kuulevinani salissa ilmaukset ”orjamalli” ja ”menneen maailman isäntävalta”. No, mikä on renkeyttä, piikkomista ja orjuutta? Väittäisinpä, että sosiaalityöllä eläminen sortaa yhteiskunnan elätiä, kannustinloukun hiirtä, olipa tuki 500 euroa tai viisi tonnia. Tuolta rakenteelliselta sorrolta hallitusohjelma koettaa suomalaisia säästää. Työllinen ansaitsee palkkansa myös omanarvontunnolla. Ei köyhät kyykkyyn vaan köyhät ylös kyykystä tuolla. Tuo resepti tepsii myös luuloteltuun osajapulaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

13.30 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy sanoa, että vaikka monin tavoin yritetään kuvata tätä hallitusohjelmaa maailman parhaaksi,

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

niin kyllähän tämä todellisuudessa on kylmää kyytiä ihmiselle, joka pienellä palkalla sinnittelee ja pyrkii pärjäämään. Pienituloiset tulevat kärsimään näistä leikkauksista, naisten asema tulee heikkenemään näillä päätöksillä, muuttuu epävarmemmaksi, työttömien asema heikkenee. Määräaikaisten työsopimusten perusteiden purkaminen tulee vaikuttamaan naisten asemaan, erityisesti synnytysikäisten naisten asemaan työmarkkinoilla, irtisano- missuojaa heikennetään, myös reilun sopimisen periaatteita tullaan heikentämään, ja nämä kaikki tulevat iskemään palkansaajiin.

Täällä ministeri Satonen puhui siitä, miten mennään Ruotsin mallilla, mutta Ruotsissa on käytössä monia työntekijää turvaavia asioita. Siellä on huomattavasti vahvempi sovittelukoneisto. Kehotan menemään Ruotsiin tutustumaan tähän sovittelujärjestelmään. Olen siellä käynyt. Siellä myös sovitaan enemmän. Siellä on yhteinen tilannekuva. [Puhemies koputtaa] Siellä on työntekijäpuolella myötämääräämisoikeus, eli riitatilanteissa työntekijöiden kanta ratkaisee. [Puhemies koputtaa] Eli ei tämä hyvältä näytä palkansaajan kannalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

13.31 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On ihan totta, että Suomea on uudistettava, ja on totta, että talous pitää laittaa kuntoon. Siitä haluankin kiittää hallitusta, että olette tosi rohkeiden päätösten äärellä ja todella laittaneet toimeen. Mutta on aika paljon kuitenkin oikeistohallituksen ja keskustan suhteen eroja, nimittäin niin kuin tässä jo hyvin esimerkiksi edustaja Kulmuni totesi, kyllä keskustalaisen oikeudentuntoon käy aika kovasti, jos heikoilta viedään, kun rikkaille annetaan. [Ben Zyskowicz: Eli kannatatte leikkauksia, jos veropäätös pannaan kuntoon?]

Keskusta pitää huolta heikoimmista — se tarkoittaa niin ihmisiä kuin alueita. Tämä aluekysymys on ainakin itselleni todella tärkeä, ja toivon, että se on myös kokoomuslaisille ja perussuomalaisille itäsuomalaisille ihmisille tärkeää, koska Itä-Suomi on kyllä jätetty ohjelmassa todella pienelle huomiolle, [Sanna Antikainen: Ei pidä paikkaansa!] vaikka tämä turvallisuustilanne jos mikä [Puhemies koputtaa] vaatisi erityistä huomiota esimerkiksi Savonlinnan sairaalan osalta. [Sanna Antikainen: Ette ole lukenut sitä!] Palveluiden pitää olla Itä-Suomessa kunnossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän vielä yhden vastauspuheenvuoron. Pyydän niitä ministereitä, jotka haluavat pitää vastauspuheenvuoron, pyytämään sillä aikaa puheenvuoroa. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

13.33 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuosta edustaja Kososen puheenvuorosta on hyvä jatkaa. Täällä ohjelmassa todetaan, että hallitus huolehtii koko Suomen mahdollisuuksista, maaseudun elinvoimaisuudesta ja ehkäisee alueiden eriarvoistumista. Ja miten tätä käytännössä sitten tehdään? Puolitetaan sanomalehtien jakelutuki, jolla on pyritty huolehtimaan viisipäiväisestä sanomalehtien jakelusta koko maassa, lopetetaan harvaan asutun maaseudun työryhmä ja viedään siltä rahoitus, leikataan yksityistieavustuksia. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Ja miten käy laajakaistayhteyksien rakentamisen?

Me emme tuolla maaseudulla odota samanlaisia palveluja kuin täällä kaupungissa, mutta kyllä tällainen politiikka on aktiivista maaseudun tyhjentämistä. Tuntuu, että kokoo-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

mus vie ja perussuomalaiset vikisevät. [Sanna Antikainen: Muistakaa, mitä teitte itse viime kaudella, keskusta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, kaksi minuuttia.

13.34 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan muistuttaa sellaisesta asiasta, josta olen täällä hyvin usein puhunut ja josta olen todella iloinen nyt uutena oikeusministerinä ja pitkään lakivaliokunnan puheenjohtajana toimineena ja juristin uran tehneenä. Eliikkä kuten olen sanonut, me voimme säätää täällä kuinka paljon lakeja tahansa — tässä entinen ministeri Haatainen puhui riita-asioista —, me voimme säätää täällä lakeja ja antaa oikeusturvaa ihmisille, mutta jos meidän oikeusjärjestelmä ei ole riittävästi resursoitu ja ajanmukainen, niin meidän lakimme ja kaikki oikeusturvakeinomme ovat täysin nolla. Tämä hallitus todella panostaa nyt siihen, jotta me saamme prosesseja sujuvoitettua, lisää notaareja käräjäoikeuksiin. Etsimme keinoja sovitte-
telun parantamiseen, etsimme keinoja siirtää tuomioistuimista sellaisia asioita, jotka sinne eivät kuulu — jospa esimerkiksi velkajärjestelyjen tekemistä voisi siirtää toisaalle. Ihan aidosti panostamme siihen.

Tietysti kiitän edellistä hallitusta, joka teki oikeudenhoidon selonteon, joka oli lakivaliokunnan vahvalla aloitteella täällä, jotta saimme tietää sen resurssitarpevajauksen. Se oli keskimäärin 90 miljoonaa vuodessa, ja se oli todella järkytys kaikille. Tämä hallitus hallitusneuvotteluissa vielä otti tämänkin huomioon, ja kiitän tästä puheenjohtajiamme. Erityisesti myös puolueiden puheenjohtajat ovat olleet tässä vahvasti mukana, ja olemme saaneet sinne lisää rahoitusta tuleville vuosille ja nimenomaan pysyvää rahoitusta, ei määräaikaista rahoitusta.

Muistutan siitä, että tämä hallitus pitää huolta meidän selkärangasta eli meidän oikeusvaltion rakenteista. Siitä en ole kuullut täällä yhtään kiitosta, ja tätä jään odottamaan. [Maria Guzenina: Siitä voimme kiittää!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä, kaksi minuuttia.

13.36 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minä kyllä tiedän, että oppositiossa ihan oikeasti ymmärretään verotuksen progressiot ja marginaaliveroasteet ja niiden vaikutus työn kannustavuuteen. Ainakin te ymmärrätte sen sitä kautta, että kun haluatte lisää huippuasiantuntijoita Suomeen, niin tämä meidän verotuksellinen tasomme ei ole kovin kilpailukykyinen verrattuna moniin muihin maihin. Ja kun niistä useat maat kilpailevat, niin tällaisillakin seikoilla on merkittävästi vaikutusta.

Te tiedätte aivan yhtä hyvin, että täällä ministeriaitiossa minä edustan tätä hallitusta enkä omaa puoluetani, mutta jos te haluatte näistä asioista enemmän keskustella, niin mielelläni näytän myös puolueeni kannat ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamiseen, ei päivien leikkaamiseen, asumistuen kohdentamiseen järkevämmiin sitä tarvitseville niin että esimerkiksi kalliin asumisen alueella voidaan... Asumistuki ei kannusta siihen. Voin osoittaa, miten puolueeni on ajanut työn kannustimien parantamista ja esittänyt, että tähän liittyvät ongelmat ovat yhteiskuntamme suurimpia. Voin myös osoittaa, mitä olemme saaneet ostovoiman parantamisesta.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Toinen asia, jonka tässä otan kommentoitavakseni, koska sisäasioista vastaava ministeri ei ole paikalla: Vaikka te esitätte, että hallituksen maahanmuuttoon tulleet kirjaukset ovat jotenkin vähäpätöisiä kokonaisuudessa, niin jos nyt mietitään pelkästään näitä tulonsiirtoihin meneviä kustannuksia, niin huomauttaisin, että ongelmallinen maahanmuutto on erittäin suuri taloudellinen tekijä. Juuri näihin asioihin puututaan, siitäkin huolimatta, että näille ei yleensä dynaamisia säästövaikutuksia suostuta laskemaan. Mutta jos vaikkapa mietitään, että pääkaupunkiseudulla toimeentulotuen saajista vieraskielisiä on jo noin 40 prosenttia — sama koskee asumistukia, työmarkkinatukia ja ylipäättänsä erikoispalveluita — niin ymmärrätte, että tämän hallituksen toteuttama paradigman muutos maahanmuuttopolitiikkaan on myös merkittävä taloudellinen toimi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

13.38 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edeltäjäni, Haataista, tästä vinkistä tutustua Ruotsin tilanteeseen, ja sen aion tehdä.

Kun en ole vielä vastannut täällä aiemmin tähän aikuiskoulutustukeen, niin ajattelin siihen vastata, kun edustaja Sarkkinen siitä kysyi. Ensinnäkin tähän aikuiskoulutustukeen käytettiin 178 miljoonaa euroa vuonna 2022. Tätä on tutkittu hyvin perusteellisesti, esimerkiksi Etlan tutkimus Antti Kauhasen johdolla päätyi siihen analyysiin, että ”kustannus-hyötyanalyysit osoittavat, että tyypillisesti aikuiskoulutuksen taloudelliset hyödyt eivät riitä kattamaan sen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia”. Ja valtiovarainministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön arvioiden mukaan aikuiskoulutustuki vähentää työn panoksen määrää, koska kyse on siitä, että siihen hakeutuvat pääosin henkilöt, jotka ovat jo töissä, ja he ovat poissa töistä sinä aikana, kun hakeutuvat toiselle alalle — ehkä työvoimapolialalta toiselle. Sen sijaan, jos esimerkiksi panostetaan työttömien koulutukseen ja työttömät saavat työpaikan, se lisää työpanosten määrää.

Nämä ovat siis valtiovarainministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön arvioita. Oletaisin, että edellisessä hallituksessa mukana olleet nämä tietävät.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oliko siellä muita puheenvuoropyyntöjä? — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

13.40 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Väättäinen kysyi tästä vammaispalvelulaista. Vammaispalvelulaki nuijittiin ihan viimeisenä lakina viime kaudella — kovalla kiireellä iso, iso lakikokonaisuus. Siihen tehtiin valiokuntakäsittelyn aikana todella paljon muutoksia, mutta nyt jälkikäteen asiantuntijat ministeriöissä ovat kertoneet, että nämä muutosten aiheuttamat kustannukset voivat nousta jopa miljardiin euroon, koska niille ei koskaan ehditty tehdä vaikutusarvioita, silloin kun niitä kiireessä siellä valiokunnissa tehtiin. Nyt hallitus haluaa lykätä tämän lain voimaantuloa, jotta me ehtisimme tehdä ne vaikutusarviot ja katsoa, tarvitseeko siinä tehdä joitakin muutoksia.

Valitettavasti näin on käynyt, mutta tämä on pakko tehdä. Taloudellinen tilanne on tiukka.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

13.41 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti: aikuiskoulutustuki sinällään kuuluu ministeri Satosen vastuulle, mutta todella, vaikka se ei suoraan ole valtion rahaa, sen on katsottu kuitenkin vahvistavan julkista taloutta. [Hanna Sarkkinen: Mutta ei valtiontaloutta!]

Silloin kun puhutaan koulutuksesta, on tärkeää keskittää huomio sinne, millä on koulutustasoa nostava vaikutus, ja sitä tämä hallitus pyrkii tekemään valmistelemalla toimenpidekokonaisuuden, jolla voidaan entistä vahvemmin varmistaa, että jokainen, joka korkeakoulutuksen haluaa ja sinne pyrkii, voisi mahdollisimman nopeasti päästä korkeakoulutuksen piiriin, jotta voisimme päästä kohti 50 prosentin tavoitetta vuonna 2030 — ikäluokasta siis puolet tulisi olla korkeakoulutettuja, jotta me voisimme varmistaa ja vauhdittaa siirtymää kohti maailman osaavimpien kansakuntien joukkoa tai takaisin sinne. Sen vuoksi hallitus tulee valmistelemaan toimenpidekokonaisuuden, jolla voimme vauhdittaa siirtymää korkeakoulutuksen piiriin mutta myös kohdistaa tutkintoon johtavaa koulutusta entistä vahvemmin niille, joilla ei vielä ole korkeakoulututkintoa. Samanaikaisesti uskon, että löydämme myös keinoja, joilla tki-rahoituksella voidaan nostaa koulutustasoa, esimerkiksi panostamalla tohtorikoulutukseen. Se lasketaan myös tki-menoihin, ja me tarvitsemme osaajia myös siellä tki-puolella niin yrityksissä kuin korkeakouluissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten palaamme puhujalistalle. Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

13.42 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hienoa, että maamme uusi hallitus on ohjelmassaan omistanut oman kappaleen liikunnan edistämiseksi. Edellisen hallituksen ohjelmassa vuonna 2019 oli Liikkuva Suomi -ohjelma. Orpon oikeistohallituksessa puolestaan sanat kääntyvät muotoon Suomi liikkeelle -ohjelma. Taidamme olla ohjelmien luvattu maa. Ohjelmia ja hyviä tavoitteita osaamme kirjoittaa, mutta toteutus ratkaisee.

Arvoisa herra puhemies! Suomi liikkeelle -ohjelma koostuu pääosin toimenpiteistä, joita jo tällä hetkellä toteutetaan tai joiden toteuttaminen on ainakin mahdollistettu. On kuitenkin hyvä, että niistä muistutetaan ja että niitä aktiivisesti edistetään myös uuden hallitusohjelman toimesta. Liikunnan edistäminen poikkihallinnollisesti kunnissa ja hyvinvointialueilla sekä kuntien strategioissa lienee tuttua meille kunta- ja aluepäättäjille, samoin kuin päiväkotien ja koulujen piha-alueiden kehittäminen monipuolisiksi lähiliikuntapaikoiksi. Varataanko tähän nyt siis aiempaa enemmän rahaa?

Käsittääkseni liikunnan edistäminen on myös ollut jo aiemmin osana neuvoloiden terveysneuvontaa ja ohjausta kohti liikunnallista elämäntapaa vanhemmille ja koko perheelle. Myös Move-mittausten tulokset ovat ohjeiden mukaan olleet jo nyt osana viides- ja kahdeksaluokkalaisten laajoja terveystarkastuksia, mutta toki tästäkin on syytä muistuttaa ja tuoda liikuntaneuvonta vahvemmin mukaan tarkastuksiin. Keskustan ajamana viime hallituskaudella kouluihin lanseerattiin harrastamisen Suomen malli, jota olen päässyt käytännössä myös kuntatasolla organisoimaan. Kiitokset uudelle hallitukselle, että jatkatte ja kehittäte mallia eteenpäin. Harrasteseteli koulupäivän jälkeiseen liikkumiseen kuulostaa mielenkiintoiselle kokeilulle ja hyvälle lisälle Suomen malliin.

Uusi avaus liittyy toisen asteen oppilaitoksiin ja liikunnan lisäämiseen sinne jokaviikkoiseksi oppiaineeksi. Lukion liikunnanopettajana tunnistan suuret haasteet käytännön toteutuksessa, mutta yrittänyttä ei laiteta. Annetaan tässä asiassa työrauha uudelle hallituk-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

selle samoin kuin kaikkien korkeakoulujen liittymiselle Liikkuva opiskelu -ohjelmaan. Työnantajien vaikuttavimmat keinot työntekijöiden fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi on varmasti tarpeen selvittää, samoin kuin kotitalousvähennys osana yli 75-vuotiaiden liikunta- ja kuntoutuspalveluiden hankintaa.

Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelman punaisena lankana tuntuu olevan, että kaikki tekstit ja tavoitteet ovat ristiriidassa leikattujen eurojen ja excelien kanssa. Tämä valitettavasti toistuu myös liikunnan kohdalla. Suomi liikkeelle -ohjelman yhtenä toimenpiteenä on: ”Selkiytetään liikunta-alan toimijoiden arvonlisäverokohtelua liikkumiseen kannustavaksi.” Mitä tämä sitten tarkoittaa? Tavallisten suomalaisten käyttämien liikuntapalveluiden, kuten kuntosalin ja uimahallilippujen, arvonlisäveroprosentti nousee. Tässä selkiyytään tavoitteiden ja toimenpiteiden ristiriita. Toinen ristiriita liittyy kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmaan, jossa kiinnitetään aiheellisesti erityistä huomiota koulumatkoihin ja liikuntapaikkojen saavutettavuuteen. Valitettavasti tästä kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmasta myöskin leikataan eli alennetaan rahoitusta.

Arvoisa herra puhemies! Meidän liikunnanopettajien työtä on joskus kuvattu niin, että eihän siinä ole muuta kuin se, että heität pallon kentälle ja katsot, kun oppilaat pelaavat. No, ehkä siinä hieman muutakin tarvitaan, kuten opastusta, olosuhteita ja kannustustakin. Uskon, että myöskään suomalaiset lapset ja perheet eivät lähde liikkeelle pelkästään sillä, että heitetään pallo äitiyspakkaukseen. Tarvitaan opastusta, olosuhteita ja kannustustakin eikä ainakaan veronkorotuksia liikuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Toveri, olkaa hyvä.

13.48 Pekka Toveri kok: Arvoisa herra puhemies! Näyttää siltä, että tällä hallituskaudella meillä riittää eduskunnassa erimielisyyttä siitä, miten Suomea kehitetään, oli kysymys sitten taloudellisesta toiminnasta, infran rakentamisesta, sosiaaliturvasta, terveydenhuollosta tai melkein mistä muusta aiheesta tahansa. Paljon on arvosteltu mahdollisia leikkauksia. Opposition mielestä kaikki asiat pitäisi nimittäin hoitaa rahalla.

Itse palvelin viimeiset 20 vuotta organisaatiossa, jota koko ajan supistettiin. Henkilöstö supistui virkaurani aikana Puolustusvoimissa lähes 40 prosenttia: 20 000:sta menttiin noin 12 000:een. Puolustusta rakennettiin 1,2—1,4 prosentin bruttokansantuoteosuuksilla, mikä on Suomen kokoisessa maassa hyvin vähän, ja tuloksena oli puolustusjärjestelmä, jota ylistetään tänä päivänä Euroopan parhaaksi. Miten tähän päästiin? Pitkän tähtäimen suunnittelulla, priorisoinnilla ja kustannustehokkuuteen panostamalla. Kehittäminen ei aina vaadi rahaa.

No, joka tapauksessa onneksi meillä on sentään yksi alue, mistä vaikuttaa vallitsevan suuri yksimielisyys. Se on, kuten puolustusministeri Häkkinen viime viikon tiistaina totesi, maanpuolustus. Tämä onkin erinomainen asia, sillä kuten kaikki tiedämme, me elämme valitettavan epävakaa turvallisuuspoliittista aikaa, kuten viime päivien tapahtumat tuolla Venäjällä osoittavat.

Ilmastonmuutos ja eliömuotojen väheneminen ovat vakavia uhkia, mutta paljon suurempi ja ajankohtaisempi on aggressiivinen, laajenemishaluinen ja kaikkia kansainvälisiä sopimuksia rikkova Venäjä — Venäjä, jolla on Ukrainassa kärsimistään tappioista huolimatta edelleen kyky uhata naapurimaitaan ja jolla on yli 1 500 käyttövalmista ydinkärkeä. Venäjä ei uhkaa vain ympäristöämme vaan myös ihmisten henkeä ja demokratiaamme, joka mahdollistaa tässäkin salissa viime päivinä nähdyn värikkään mielipiteiden vaihdon. Ja ku-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

ten Ukrainan sota on osoittanut, Venäjä kunnioittaa vain voimaa. Heikommaksi arvioimansa naapurin kimppuun se on aina valmis hyökkäämään. Venäjä on pitkän aikavälin uhka. Tämän on Ukrainan kansa joutunut karvaasti kokemaan. Venäjän hyökkäys Ukrainaan uhkaa koko Euroopan turvallisuutta, ja jos Venäjälle annetaan periksi ja se saa varastettua Ukrainan alueita itselleen, uhka tulee vain syvenemään ja pahenemaan tulevina vuosina. Siksi onkin tärkeää, että hallitusohjelmassa on selkeästi ilmaistu tukea Ukrainalle, sitoudutaan muun muassa aseavun antamiseen, tukemaan Ukrainan pakolaisia ja tuetaan venäläisten takavarikoitujen varojen käyttämistä Ukrainan hyväksi. Tätä apua on todellakin syytä jatkaa, ja Ukrainaa ei saa unohtaa. Sen integroitumista Euroopan unioniin ja tulevaa Nato-jäsenyyttä on tuettava.

Meillä on paljon parempi tilanne kuin kärsivällä Ukrainalla. Suomi on nyt kansan ja eduskunnan osoittaman yhtenäisyyden ansiosta Pohjois-Atlantin puolustusliiton jäsen, mikä antaa meille merkittävästi turvaa. Siitä huolimatta on syytä muistaa, että puolustusliiton jäsenenäkin Suomen puolustuksen päävastuun kantavat Suomi ja suomalaiset. Siksi onkin hienoa, että uudessa hallitusohjelmassamme puolustukseen ollaan selvästi panostamassa. Hallitus sitoutuu pitämään puolustusmäärärahat vähintään kahdessa prosentissa bruttokansantuotteesta, integroimaan Suomen ja Puolustusvoimat Natoon, lähentämään sotilaallista yhteistyötä tärkeimpien kumppanien ja liittolaisten kanssa ja kehittämään asevelvollisuutta ja niin edelleen ja niin edelleen — kaikki merkittäviä panostuksia, joilla parannetaan Suomen turvallisuutta. Lisäksi hallitusohjelmassa korostetaan kriisinhallintaveteraanien tukitoimien saattamista pohjoismaiselle tasolle mukaan lukien traumaperäisten stressihäiriöiden hoitaminen ja kehittäminen. Tämä ilahduttaa niitä tuhansia miehiä ja naisia, jotka ovat palvelleet ulkomailla vaativissa olosuhteissa, usein hengenvaarassa.

Arvoisa puhemies! Kansallisista uhista puhuttaessa ei pidä kuitenkaan unohtaa sotaa alempiasteisia uhkia, sillä Venäjä pyrkii aktiivisesti hajottamaan suomalaisten yhtenäisyyttä ja etsii heikkoja kohtia kansallisessa infrastruktuurissamme toteuttamalla informaatio- ja kyberoperaatioita käyttäen hybridisodankäynnin koko kirjoa meitä vastaan. Näitäkin uhkia vastaan hallitusohjelmassa on useita kirjauksia, kuten tiedustelu- ja valmiuslain-säädännön päivittäminen, alan koulutuksen kehittäminen, kotimaisen kyberteknologian kehittämisen tukeminen, disinformaation torjunnan parantaminen ja kokonainen kyberturvallisuuden johtamisrakenteen uusiminen. Etenkin viimeinen uudistus on tärkeä, koska kaikkien kriisien torjunnassa on keskeistä toimiva johtamisjärjestelmä selkeillä toimivaltuuksilla ja vastuunjaoilla, kuten muun muassa koronaepidemian torjunnassa opittiin.

Yhtenä tärkeänä osana hallitusohjelmaamme on edellisellä hallituskaudella laajassa yhteisymmärryksessä toteutettu päätös strategisten hankkeiden eli uusien hävittäjäkoneiden ja Pohjanmaa-luokan korvettien hankkimisen aloittamisesta — kiitos siitä edelliselle hallitukselle. Toivottavasti sama yksimielisyys jatkuu, sillä meillä on edelleen paljon tehtävää täällä eduskunnassa. Tämän eduskunnan aikana laaditaan perusteet Suomen ja Puolustusvoimien integroimiseksi Natoon. Tarvitaan selkeä kansallinen tahtotila muun muassa Naton joukkorakenteen kehittämisestä vastaamaan Suomen turvallisuusintressejä. Lain-säädäntötyötä niin Nato-integraation mahdollistamiseksi kuin maanpuolustuksen valmiu-den parantamiseksi tullaan tarvitsemaan mittavasti, ja eduskunnan rooli Naton päätöksenteossa tulee selkeyttää. Nämä ovat niin laaja-alaisia ja turvallisuutemme kannalta tärkeitä asioita, että niiden läpiviennissä olisi hyvä löytää laaja parlamentaarinen yhtenäisyys. Tähän on mahdollisuus myös siinä vaiheessa, kun ulko- ja turvallisuuspoliittista ja puolustus-selontekoa käsitellään myöhemmin hallituskaudella. Samalla lähetettäisiin voimakas vies-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

ti Suomen ja suomalaisten yhtenäisyydestä ja päättäväisyydestä meille keskeisissä arvoissa ja asioissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

13.53 Jorma Piisinen ps: Arvoisa puhemies! Tuoreen hallituksen lähtötilanne on taloudellisesti haastava. Velkaa on niin paljon, että suuri osa yritysten valtiolle maksamasta yhteisöverokertymästä menee pelkkien korkojen maksuun. Alijäämää ryhdytään pienentämään vientiteollisuuden kilpailukyyn parantamiseen tähtäävillä toimenpiteillä unohtamatta lapsiperheiden, ikääntyvien, sairaiden ja omaishoitajien asemaa.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden vaikuttavuuden lisäämiseen ja hoitojonojen purkuun varataan 400 miljoonaa. Omaishoitajien yhdenvertaisuutta ja jaksamista vahvistetaan vapaa-päivien pitomahdollisuuksilla, palvelusetelien, kotihoitopalvelun, intervallihoidon ja perhehoidon avulla, ja pitämättä jääneiden vapaiden siirtäminen seuraavaan kalenterivuoteen mahdollistetaan. Terveysten edistämisen määrärahaa lisätään kunnille ja vaikutetaan sen kohdentamiseen ikäihmisten toimintakykyyn, kotona pärjäämiseen ja omaishoitajien tukemiseen. Ensi syksynä käynnistyy myös määräaikainen ohjelma, jolla parannetaan lasten ja nuorten neuropsykologisten häiriöiden kuntoutusta. Tähän ohjelmaan varataan 20 miljoonaa vuodessa, kunnes uusi vammaispalvelulaki on saatu voimaan.

Hallitus varmistaa riittävän huoltovarmuuden tason, jotta väestön toimeentulon, talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämätön tuotanto, palvelut ja infra voidaan turvata normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Erityistä huomiota kiinnitetään kotimaiseen ruoantuotantoon ja Suomen energiahuoltovarmuuteen.

Maan sisäistä turvallisuutta parannetaan lisäämällä poliisien määrä 8 000:een ja varmistamalla poliisin käyttöön riittävä kalusto sekä terveet ja turvalliset toimitilat. Lisäksi poliisin läsnäolo turvataan koko maassa. Nuoriso- ja jengirikollisuuden lisääntymiselle laite-taan stoppi ottamalla käyttöön kaikki tarvittavat keinot sen torjumiseksi.

Hallitus laatii vaalikauden alussa pitkäjänteisen teollisuuspoliittisen strategian, jonka tavoitteena on kasvuhakuisten, työllistävien ja vientiin tähtäävien keskisuurten yrittäjäve-toisten firmojen tuplaantuminen vuoteen 2030 mennessä ja jo täällä olevien teollisten työ-paikkojen säilyminen Suomessa. Tarkoituksena näillä toimilla on luoda 100 000 uutta työ-paikkaa Suomeen.

Paikallinen sopiminen sallitaan muuttamalla työlainsäädäntöä niin, että myös yrityksen kanssa tehdyllä työehtosopimuksella voidaan sopien — siis korostan sanaa ”sopien” — poiketa samoista työlainsäädännön säännöksistä, joista poikkeaminen on aiemmin ollut mahdollista vain valtakunnallisella työehtosopimuksella. Lisäksi hallitus torjuu ikäsyrrin-tää ja poistaa iäkkäämpien henkilöiden työllistymisen ja työllistämisen esteitä.

Työvoimapalveluiden toimintaa uudistetaan velvoittamalla hyvinvointialueet, kunnat ja Kela tekemään yhteistyötä paikallisesti. Lisäksi sallitaan työttömyyskassojen tarjota asiak-kailleen työvoimapalveluita.

Kokoaikatyön määrää pyritään lisäämään ja pyritään turvaamaan osa-aikatyötä koske-vat tasapainoiset työehdot. Arvoisat kollegat, toisin kuin viime aikoina ja myöskin tänään tässä salissa opposition suulla on todistettu, lainsäädännöllä ehkäistään työsopimusten pe-rusteetonta ketjuttamista. Se on prääntäty hallitusohjelmaan.

Tässä hallitusohjelmassa lähtökohtana on se, että työn tekemisen on oltava kaikissa olo-suhteissa kannattavampaa kuin tulonsiirtojen varassa eläminen. Eli nyt kaikkien kynnelle

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

kykenevien on osallistuttava hyvinvointiyhteiskunnan rakentamiseen ja ennen kaikkea sen ylläpitämiseen. Näin toimien varmistamme myös kaikkein heikoimmassa asemassa oleville suomalaisille paremman huomisen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi suuntaan katseeni kohti oppositiota, ja toivon myös heidän sitoutuvan tähän ohjelmaan, jolla tähdätään nimenomaan suomalaisten hyvinvoinnin ja elintason kohentamiseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

13.58 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Orpon oikeistohallituksen ohjelman leikkaukset ovat sydäntäsärkevää luettavaa. Viime vuosina Suomea ovat koetelleet korona, inflaatio ja sähkökriisi. Elämme yhä epävarmaa ja arvaamatonta aikaa. Monilla on toimeentulo jo valmiiksi kireällä, ja huoli omasta ja lasten tulevaisuudesta on suurta. Hallituksen ohjelman leikkauslistat ovat näille ihmisille ja perheille varmasti suorastaan kauhistuttavaa ja pelottavaa lukemista. Monet pelkäävät joutuvansa muuttamaan, kun asumistukea leikataan kovalla kädellä. Samoin luvutat leikkaukset työttömyysturvaan ja toimeentulotuen heikennykset aivan varmasti huolestuttavat monia jo nyt hyvin heikossa asemassa olevia. Tämän kaiken päälle hallitus aikoo vielä nostaa lääkkeiden hintaa.

Puhemies! Ennen vaaleja pääministeri Orpo kokoomuksen puheenjohtajana lupasi koulutukselle erityissuojeluksen, mutta tämäkin jäi nyt vajaaksi. Koulutukseen ei sentään tehdä sellaisia jättileikkauksia kuin Sipilän hallituksen aikana, mutta ei hallitusohjelma lupaa kovin hyvää koulutuksenkaan rahoitukselle. Kuntien valtionosuuksiin laitetaan indeksijarru, joka tulee vaikuttamaan peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten rahoitukseen, vaikka näihin tehdään myös joitain lisäpanostuksia.

Korkeakoulujen valtionrahoitukseen kohdistuu säästöjä, ja elinikäinen oppiminen näytti jääneen kokonaan tämän erityissuojeluksen ulkopuolelle. Erityisen omituiselta tuntuu hallituksen linjaus aikuiskoulutustuen lakkauttamisesta, josta olemme aika paljon täällä salissa jo keskustelleetkin. Vuonna 2020 sosiaaliturvaministeri Grahn-Laasonen totesi kokoomuksen Verkko-uutisten jutussa seuraavasti: "Aikuiskoulutustuen leikkaus olisi väärä signaali jatkuvan oppimisen näkökulmasta katsottuna." Näin hän kommentoi valtiovarainministeriön virkamiespuheenvuoron esitystä. Kokoomuksen näkökulmaa samasta esityksestä käsittelevässä Ylen artikkelissa pääministeri Orpo ja silloinen kokoomuksen ryhmäjohtaja, ympäristö- ja ilmastoministeri Mykkänen totesivat aikuiskoulutustuen poistamisen sotivan täysin työelämän tämänhetkistä henkeä vastaan. No, ajattelisin, että työelämän henki ei kolmessa vuodessa ole juuri muuttunut, vaan jatkuvan oppimisen merkitys korostuu vain entisestään. Työelämän tämänhetkistä henkeä vastaan sotii myös vapaan sivistystyön leikkaukset.

Korkeakoulutuksen valtionrahoituksen leikkaukset tehdään pakottamalla korkeakoulu ja siirtämään entistä suurempaa osuutta koulutuksen rahoituksesta nostamalla avoimen korkeakoulutuksen ja EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden maksujen ylärajaa ja samalla leikkaamalla vastaavan summan valtionrahoituksesta. Tämän lisäksi ammattikorkeakouluilta leikataan vuosittain 12 miljoonaa perusteena sote-alan harjoittelukorvauksen siirtyminen sosiaali- ja terveysministeriölle. Erikoista tässä on se, että suunniteltu leikkaus on kaksi kertaa suurempi kuin mitä ammattikorkeakoulut ovat käyttäneet harjoittelukorvauksiin ennen lakimuutosta.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Arvoisa puhemies! Hallituksen koulutuspoliittisista linjauksista toki löytyy kuitenkin myös kiittämisen aihetta. Hallitusohjelman koulutusosion neuvottelijat ovat selvästi luke-neet tarkkaan Marinin hallituksen koulutuspoliittisen selonteon ja sivistysvaliokunnan mietinnön siitä. Silloinhan koulutuspoliittisessa selonteossa valiokunta linjasi niin — jä-timme useita kannanottoja, jotka eduskunta hyväksyi — että tärkeimpiä asioita olivat juuri Suomessa pitkään jatkunut koulutustason nostaminen. Meillähän koulutustaso on laskenut niin, että vain noin 40 prosenttia nuorista ikäluokista on nykyään suorittanut korkeakoulu-tutkinnon, kun meidän pitäisi tavoitella 50:tä tai jopa 60:tä prosenttia.

Myös pitkään jatkunut perustaitojen laskeva suuntaus on yksi huolenaihe, ja tähän liit-tyen tietenkin oppimisen tuen vahvistaminen ja opiskelijoiden, oppilaiden hyvinvoinnin tekijät ovat tärkeitä. Onkin hyvä, että hallitus aikoo nyt panostaa koululaisten perustaitoi-hin ja oppimisen tuen kehittämiseen. Tästä voin antaa paljon kiitoksia, ja toivon hyviä avauksia tähän liittyen. Varmasti olemme eduskuntana tukena. Tosin samalla, kun hallitus osoittaa kertaluonteista rahoitusta perusopetuksen kehittämiseen, se jäädyttää kuntien val-tionosuuksien indeksejä, mikä tulee osumaan merkittävästi myös peruskoulujen rahoituk-seen.

Eduskunnan päätöksellä viime kaudella käynnistetyn lukutaitostrategian toimeenpanon jatkaminen laajentamalla lukutaito-ohjelmaa on erittäin hyvä asia. Olen tästä hyvin, hyvin iloinen ja kiitollinen. Kiitosta ansaitsee myös se, että hallitus haluaa vakiinnuttaa Lukulah-ja lapselle -mallin eli tämän neuvolan kautta jaettavan kirjakassin jokaiselle syntyvälle lap-selle. Se on tutkitusti lisännyt juuri niiden perheiden lukemista lapsille, joissa muuten ei olisi luettu. No, samalla hallitus kuitenkin aikoo nostaa kirjojen arvonlisäveroa, elikkä kir-jojen hinnat nousevat, elikkä tämä lyö vähän korvalle tätä tavoitetta.

Lopuksi haluan vielä nostaa kulttuurinäkökulmaa keskusteluun. Hallitus aikoo nostaa kulttuuripalveluiden hintaa niiden arvonlisäveroa korottamalla. Tämä on merkittävä ta-kaisku yhä korona-ajasta toipumassa olevalle kulttuurialalle, joka taistelee myös korkean inflaation kanssa. Kulttuurialalla olisi valtavasti potentiaalia luoda uusia työpaikkoja ja ta-loudellista kasvua, mutta tämä ei tunnu hallitukselle kelpaavan. Ennen vaaleja valtiova-rainministeri Purra kutsui kulttuuria luksuspalveluksi, ja näyttää siltä, että hallituksen ta-voitteena selvästi onkin tehdä kulttuurista luksuspalvelu, johon vain harvoilla on enää va-raa, sillä yhä harvemmilla on mahdollisuus ostaa niitä kirjoja tai käydä elokuvissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

14.04 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa rouva puhemies! Viime talvena minä startta-sin kotonani Panuman kylällä monta kertaa aina yllätyksellisesti eri tavalla rikki olevan Transitin ja suuntasin vaalikentille. Kilometrejä kertyi reilusti yli 10 000. Meidän laajoissa maakunnissamme eli Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa Oulun vaalipiirissä ihmisiä kuunnellessa ja jututtaessa opin paljon sitkeydestä, kotiseuturakkaudesta, ihmisten toiveis-ta ja tulevaisuususkosta. Meidän vastuu on suuri. Meidän pitää tehdä semmoista politiik-kaa, että ihminen pärjää ja voi elää omannäköistään elämää missäpäin Suomea tahansa. Eduskunnan nuorimpana haluan tehdä politiikkaa, joka jättää tämän maan tuleville suku-polville paremmassa kunnossa, ja politiikkaa, joka katsoo aina tulevaisuuteen.

Luin innolla hallitusohjelmaa. Se oli laatijoittensa näköinen eli oikeistolainen ja keskit-tävä. Aluksi haluan kuitenkin nostaa pari positiivista asiaa.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Ensinnäkin on hyvä, että taloudesta pidetään huolta. Kaksoisraide Ylivieska—Oulu-välille ja Kolarin radan sähköistys ovat hyvin toivottuja uudistuksia, ja ne palvelevat yrityksiä. Hyvä alku, mutta se yksistään ei riitä.

Pohjois-Suomen liikenneyhteydet ovat elintärkeitä koko maan huoltovarmuuden ja turvallisuuden kannalta. Jos Itämerellä sattuisi kriisi, niin silloin Suomi olisi täysin kumipyörien varassa. Junayhteyksien edistäminen Norjan ja Ruotsin kautta merelle olisi Suomen kannalta kohtalonkysymys. Tätä ei ole hallitusohjelmaan kirjattu, mutta toivon kovasti, että siellä mainittu pohjoisen ohjelma etenee eikä jää pelkästään sanojen tasolle.

Ongelmallista mielestäni on, että hallitus tulee rahoittamaan tulevia hankkeitaan myymällä omaisuuttaan. Kannattaako lypsävä lehmä tappaa? Ei. Tulevien sukupolvien kannalta tuottavan omaisuuden myynti on käytännössä sama asia kuin velkaantuminen. Kysyn myös, onko tuon myydyin omaisuuden rahat järkevää käyttää esimerkiksi tunnin junaan Turkuun.

Arvoisa puhemies! Julmasti keskittävä hallitus kylmää keskustalaista. Harvaan asuttu Suomi tuntuu olevan uudelle hallitukselle unohdettua perämetsää. Pohjoisen merkityksestä hallitukselle kertonee myös ministerijako. Ensimmäisen kahden vuoden aikana koko laajassa Pohjois-Suomessa on yksi ministeri, sen jälkeen peräti kaksi. Tuntuu aika holtittomalta, että noin isolta alueelta on noin vähän ihmisiä, mutta toivon todella paljon jaksamista näille kahdelle.

Meidän harvaan asuttujen seutujen ihmisten merkitys on tutkitusti määräämme isompi. Meidän alueemme luonnonvarat ja ruoantuotanto tuottavat paljon hyvää koko Suomeen, myös kaupunkeihin ja etelään. Iso osa tuotannosta, puhuttiinpa sitten omakotitaloista, sähköstä, ruoasta tai puusta, tulee väkiluvultaan alle 10 000 asukkaan kunnista, joita on Suomen pinta-alasta suunnilleen 70 prosenttia. Pienistä kunnista tai niitten merkityksestä ei ollut hallitusohjelmassa halaistua sanaa. Me tarvitaan kehittyviä kaupunkiseutuja, mutta keskittävä politiikka, jota tuleva hallitus tulee harrastamaan, ei palvele edes ruutukaava-alueita. Kun tällaisella ohjelmalla maaseutua näivetetään, tulee kaupungeissakin hyvin nopeasti vilu ja nälkä. Näin pienellä maalla kuin Suomi ei ole varaa muuhun kuin koko Suomen hyödyntämiseen ja kaikkien meidän voimavarojen käyttöönottoon. Maaseutu tarvitsee kaupunkia ja kaupunki maaseutua.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama havainto hallitusohjelmasta:

Surulliseksi minut tekee se, että ihmisten arkisista terveyspalveluista leikataan. On suorastaan törkeää, että hyvinvointialueilta viedään 2,8 miljardia euroa rahaa, siis 2,8 miljardia euroa ihmisten terveydestä ja heiltä, joilla jo nyt menee huonosti. Toteutuksen vaikeat ja suututtavat päätökset kokoomus ja perussuomalaiset jättävät hyvinvointialueen valtuutettujen kontolle — toisin sanoen hallitus yrittää pakottaa maakuntien päättäjät naulaamaan kuntien ainoitten terveyskeskusten ovet ja ikkunat säppiin. [Juha Mäenpään välihuuto] Rahat viedään. Saatekirjeessä lukee, että koettakaapa pärjällä. Palveluitten karkaaminen kauas tulee kalliiksi ihmisten hyvinvoinnille mutta ennen kaikkea yhteiskunnalle. Järkevintä ja kustannustehokkainta on, että ihminen saa hoitoa oikeaan aikaan ja riittävän lähellä.

Vielä lopuksi: Minä on erityisen iloinen siitä, että hallitus jatkaa kokoomuksen ja perussuomalaisten johdolla vihreää siirtymää. Nimi vain on uusi, ”puhdas siirtymä”, mutta on makea juttu, että viherhumppahöpinä on loppunut ja teemme töitä tulevaisuuden eteen yhdessä.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Arvoisa puhemies! Viime yönä olin kotipuolessa poronvasanleikossa, ja hallituksen ai-keita kuvailtiin siellä kyllä hyvin värikkäin sanakääntein, joita ei liene soveliaista tältä pai-kalta toistaa, mutta kiteytettynä ja ehkä vähän kaunisteltunakin se asia oli tämä: älkää unohtako pohjoisen asiaa ja ihmistä. Tähän paikallisten viestiin minun ainakin on helppo yhtyä, koska minä uskon Suomeen ja myös Pohjois-Suomeen. Toivottavasti myös te us-kotte. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Väyry-nen.

14.10 Ville Väyrynen kok: Arvoisa rouva puhemies! Nyt julkaistu hallitusohjelma on vahvasti laatijoidensa näköinen kuten pitääkin. Siinä tähdätään työllistämistä ja työllisty-mistä kannustavien toimenpiteiden avulla varsin kunnianhimoiseen työllisyystavoittee-seen. Kannustinloukkuja puretaan ja kestävämpi velkaantumistahtia hillitään. Ohjelma on demokraattisen prosessin lopputulos. Yksityiskohtia on paljon, ja osa kivuliaitakin. Niistä on keskusteltu täällä laajalti ja taatusti tullaan keskustelemaan pitkin hallituskautta. Kokonaisuutena ohjelma pyrkii ottamaan suunnan, joka nykytilanteessa on mielestäni han-kalistakin ratkaisusta huolimatta oikea.

Työllisyystoimet ovat herättäneet oppositiossa suurta kritiikkiä. Hallituksen epäillään kyykyttävän heikko-osaisia työttömiä ja työntekijöitäkin. Ihmettelen tätä suoraviivaista tulkintaa. Tavoitteenahan on 100 000 uutta työllistä tilanteessa, jossa julkinen talous mei-naa menettää kantokykynsä karanteen velkasuhteen ja käsiin räjähtävien sote-menojen al-la. Työnteko on ainoa tapa kääntää maamme suunta, säilyttää hyvinvointiyhteiskunta ja vahvistaa kilpailukykyä. Suomessa on esimerkiksi noin 200 000 yksinyrittäjää, joista mer-kittävä osa haluaa palkata ensimmäisen työntekijänsä. He toivottaisivat tervetulleeksi jo-kaisen työllistämiskynnystä alentavan toimenpiteen. Tämä palvelisi luonnollisesti myös työelämään pyrkiviä.

Opposition retoriikasta päätellen tosin voisi luulla, että työntekijöitä etsitään lähinnä kyykytettäviksi tai irtisanottaviksi. Herääkin kysymys, pitääkö oppositio työntekijän suu-rimpana vihollisena porvarihallitusta vaiko suomalaista yrittäjää. Onko joku hörppinyt va-semmassa laidassa lasin puolityhjäksi samalla kun hallituksen kuppi on täytetty puolil-leen? Vallitsevassa tilanteessa tarvitsemme positiivista ja ennakkoluulotonta otetta tulevai-suuden haasteiden edessä sekä laajan yhteisymmärryksen työnteon merkityksestä. Se on elinehto, jotta voimme saavuttaa nousujohteisen suunnan tulevina vuosina.

Arvoisa rouva puhemies! Palataan vielä kerran sote-rahoitukseen, jonka leikkauksista oppositio toistaa puutteellista tulkintaa:

Tämän vuoden rahoitus hyvinvointialueille on noin 23 miljardia euroa. Valtiovarainmi-nisteriön ennuste tarpeesta vuodelle 2027 on noin 29 miljardia euroa, jos minkäänlaisia toi-menpiteitä kasvun hillitsemiseksi ei tehdä — siis noin kuusi miljardia euroa eli maamme vuotuisen puolustusbudjetin verran kasvua vaalikauden aikana. Nyt tehty ohjelma linjaa tavoitteekseen tämän kasvun hidastamisen noin 1,4 miljardilla eurolla vuodessa. Silti li-säystä sote-rahoitukseen on luvassa noin neljä ja puoli miljardia euroa vaalikauden aikana. En siis allekirjoita tulkintaa menoleikkauksista, joista hallitusta moititaan. Sote-kustan-nuksista ei leikata, vaan niiden kasvua pyritään hidastamaan. Onko todellakin niin, että eduskunnassa on puolueita, joilla ei ole intoa loiventaa ennustettua kuuden miljardin kus-tannusnousua?

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Lisärahoituksesta huolimatta tämäkin raami aiheuttaa hyvinvointialueille haasteita. Kertyneet hoitojonot, kasvava palveluntarve sekä ongelmat henkilökunnan saatavuudessa takaavat, että mietittävää riittää. Paljon onkin nyt kiinni loppuvuoden aikana muokattavista palvelustrategioista ja -verkoista, joiden suhteen hyvinvointialueilla on kaikki valta. On kyettävä uudistamaan toimintatapoja, karsimaan päällekkäisyyksiä sekä hyödyntämään maksimaalisesti erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välisen hallinnollisen rajaiden poistuminen. Paljon on tehtävä johtamisen, priorisoinnin, vaikuttavuuden sekä etenkin perusterveydenhuollon ja hoitotyön houkuttelevuuden suhteen. Sote ei siis ole millään muotoa valmis.

Toivonkin hyvinvointialueiden löytävän alueelliset ratkaisut kustannuskasvun hillitsemiseksi niin, että palveluiden laatu saadaan säilytettyä totutun korkealla tasolla. Hallitus pyrkii nyt juuri siihen kulujen nousun hillitsemiseen, mitä varten hyvinvointialueuudistusta aikoinaan kätilöitiinkin. Seuraavat vuodet näyttävät, onko uudistuksesta lunastamaan lupauksensa. Toistaiseksi hyvinvointialueista on valmiina vain valtavat hallinnolliset luurangot. Tämän hallituksen tavoitteena on kerätä vaikuttavaa lihaa näiden luiden ympärille yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa. Jos tässä onnistutaan, voidaan myös uudistuksen alkuperäinen tavoite, kustannusnousun hillintä, saavuttaa. Yrittämättä jättäminen olisi mielestäni vastuutonta.

Arvoisa rouva puhemies! Ottaen huomioon valtiomme velkasuhteen kehityksen, tulevien vuosien kasvavan työvoiman tarpeen sekä tämänhetkisen tilanteen sosiaali- ja terveyspalveluissamme katson juuri julkaistun hallitusohjelman olevan vastuullinen lähtölaukaus alkaneelle eduskuntakaudelle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Elomaa.

14.15 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Ihanaa, että ehdin tänne tuolta Porin areenan paneelista — tärkeä keskustelu tänään. Oli muutamia tärkeitä nostoja hallitusohjelmasta Vahva ja välittävä Suomi. Käsittelimme myös lasten ja nuorten mielenterveysasioita tuolla paneelissa. Hienoa, että hallitus on nostanut esille tämän lasten ja nuorten terapiatakuun: se hoidetaan, samoin matalan kynnyksen apu, kun tulee ongelmia.

Muita tärkeitä asioita:

Hallituksen tavoitteena on tehdä suomalaisista maailman talousosaavin kansa. Taloustaitojen opettamista lisätään kaikilla koulutusasteilla. Tähän liittyy ylivelkaantumisilmiön ennaltaehkäisy ja velallisten auttaminen. Hallituskaudella näistä tehdään kokonaistarkastelu, jossa huomioidaan myös viime kaudella tehty muutokset ja niiden vaikutukset. Ulosoton suojaosaa pidetään nykyisellään ja selvityksen perusteella tehdään jatkotoimet. Ulosotossa olevien määrä oli vuoden 22 lopulla noin 300 000 ja heidän ulosottovelkansa jopa 7,6 miljardia. On tärkeää, että tässä taloustilanteessa kaikki saadaan pidettyä mukana ja elämässä kiinni.

Hallitus puuttuu tarmokkaasti myös kansakuntamme toimintakykyä uhkaavaan ilmiöön eli jatkuvasti pahenevaan liikkumattomuuteen. Olin hallitusneuvotteluissa jaostossa, jossa käsiteltiin muun muassa liikunta- ja urheiluasioita sekä nuorisotointa. Tässä yhteydessä haluan antaa suuren kiitoksen kaikille neuvotteluryhmän jäsenille hedelmällisestä yhteistyöstä. Ilokseni saan huomata, että liikunnasta on viimein tulossa merkittävä poliittinen kysymys. Jo oli aikakin, sillä liikkumattomuus ja paikallaanolo aiheuttaa julkiselle taloudelle 4,7 miljardin kustannukset jokaisena vuonna. Jos emme saa lisättyä liikettä kaikissa ikä-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

ryhmissä, nousevat nämä kustannukset vielä paljon korkeammalle. Kyse on siitä, onko meillä vielä 2040-luvulla työkykyistä väestöä. Vähäinen liikunta altistaa fyysisten ongelmien lisäksi myös psyykkiselle kuormitukselle. Toivon myös uudelle liikunta-, urheilu- ja nuorisoministerille onnea ja menestystä vaativaan työhön.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa ei ole unohdettu myöskään maaseudun asiaa. Maataloustuottajat ovat kokeneet kriisivuosia toisensa jälkeen. Valitettavasti vähäsateinen kevät ja kesä uhkaa myös tätä satokautta, joten ripeitä toimia alan kannattavuuden ja huoltovarmuuden turvaksi tarvitaan. Tämä hallitusohjelma antaa maa- ja myös metsätaloudelle hyvät edellytykset parempaan huomiseen. Metsätalouskin pidetään kansallisissa käsissä. Kasvu- ja kuiviketurvet määritellään strategiseksi raaka-aineeksi, mikä tuo helpotusta puutarha-alan yrittäjille ja kotieläintuotannossa toimiville. Suomessa voidaan jatkossakin tuottaa maailman puhtainta ruokaa, jonka vientipotentiaaliakin meidän pitää edistää. Muistetaan, että elintarvikevienti on vain noin kaksi miljardia ja parempaan olisi edellytyksiä.

Suomi on pitkien etäisyyksien maa, jossa auton käyttäminen on välttämätöntä. Hallitus kohtuullistaa autoilijoiden kustannuksia. Jakeluvelvoitetta ei nosteta yhtä korkealle kuin edellinen, keskustankin tukema hallitus oli kaavaillut. Jakeluvelvoitteen noston vaikutukset pumppuhintoihin myös kompensoidaan. Polttoaineveroa lasketaan 100 miljoonalla. Tämä hallitus keskittyy vähemmän autoilijoiden kurittamiseen ja enemmän isoihin linjoihin ja puhtaan teknologian edistämiseen. Myös teiden korjausvelkaa vähennetään. Korjausvelan kasvu haittaa niin arjen sujuvuutta kuin Suomen talouskasvuakin. Suurikokoisessa maassa, jossa raskas teollisuus on maaseutumaiden alueiden luonnonvarojen varassa, on infran kunto äärimmäisen tärkeä. Jokainen pienemmällä teillä autoa käyttävä kyllä tietää, kuinka suuresta ongelmasta on tällä hetkellä kysymys.

Hyvinvointiyhteiskunta vaatii sen, että meillä on hyvä työllisyyden tilanne. Työikäiset ja työkykyiset yritetään saada työhön ja heille tietysti palkka, jolla tulee toimeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

14.20 Helena Marttila sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitusohjelma on niin oikeistolainen, että sitä ei olla edes yritetty naamioda yhteisiksi talkoiksi. Ihmettelen, miksi hallituspuolueiden edustajat sosiaaliturvaministeriä myöten väittävät, että kaikkein heikoimmista pidetään huolta ja heidät menossa mukana, kun ohjelmassa esitetään leikkauksia toimeentulotuen varassa eläville — yhteiskunnassa kaikkein heikoimmassa asemassa oleville. Ohjelmassa esitetään leikkauksia koko maailmassa kaikkein heikoimmassa asemassa oleville, pakolaisleireillä oleville naisille ja lapsille.

Toimeentulotuki ei ole mikään epämääräinen etuus tai tuki, joka riittää johonkin, vaan se on lain mukaan minimi, [Juho Eerolan välihuuto] joka turvaa ihmisarvoista elämää. Näin lukee toimeentulotukilaissa. Heidän tuloihinsa nyt esitetään leikkausta.

Kiintiöpakolaiset valikoidaan YK:n toimesta tunnistamalla kaikkein haavoittuvimmissa asemassa olevat, esimerkiksi ihmiskaupan riskissä olevat lapset. Heihin kohdistetaan leikkaus ja väitetään sitä pakoksi. Mikään pakko ei tietenkään ole alentaa oluen verotusta tai tässä salissa istuvien verotusta.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu paljon hallituspuolueiden petetyistä vaalilupauksista. [Perussuomalaisten ryhmästä: Vappusatanen!] Annoin itse lupauksen, että aion toimia politiikassa rakentavasti, mutta tämä ohjelma tekee siitä kyllä äärimmäisen vaikeaa. Haluan kuitenkin kiittää kirjauksesta lasten ja nuorten terapiatakuusta ja etenkin mi-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

nisteri Bergqvistiä huomiosta, että ehkä me aikuiset emme ole ihan ymmärtäneet, miten vakavat seuraukset koronalla oli nuorille. Korona miellettiin kyllä terveys- ja talouskriisinä, mutta olihan se myös ihan massiivinen sosiaalinen kriisi. Haluan lisätä, että ehkä me emme ole ihan ymmärtäneet, millainen kokemus korona oli sote-sektorin henkilöstölle — sote-tantereelle, kuten olen alkanut kutsua. Ja nyt hallituksen viesti on: leikataan ja kiristetään tahtia lisää.

On ilmeistä, että sote-pöydän neuvottelijoilla on ollut vahvaa terveydenhuollon osaamista. Täällä on aika tarkkoja kirjauksia lääkärihelikoptereista, dialyysistä ja kivun hoidosta mutta silmiinpistävän vähän kirjauksia sosiaalihuollosta. Esimerkiksi työikäisten sosiaalihuoltoa ja aikuissosiaalityötä ei mainita lainkaan. Siihen nähden, kuinka merkittäviä heikennyksiä ohjelmassa esitetään turvaverkkoon, herää kysymys, kuinka vahvaa osaamista sosiaaliturvasta ja -huollosta Säätytalolla oikeastaan oli.

Lastensuojelun jälkihuollon ikärajan laskeminen — eikö tämä ole suora leikkaus? Jälkihuolto on yksi keinoista yrittää katkaista ylisukupolvista kierrettä. Näillä huostaanotetuilla tai pitkään sijoitettuina olleilla nuorilla ei ole tavallista turvaverkkoa, ja heillä on korostunut riski syrjäytyä. Ihmettelen, miten tälle toimelle on ylipäättään laskettu säästöä, vaikka voisi olettaa ja suorastaan toivoa, että he vain siirtyvät muiden palvelujen käyttäjiksi.

Annan kiitosta ruoka-avun rahoituksen vakinaistamisesta, joskin sekin kohdentuu kolmannelle sektorille. Herää väistämättä epäily, aiotaanko hyvinvointialueiden harkinnanvaraisissa tuissa kiristää nyöriä.

Arvoisa puhemies! Tämä ohjelma on läpeensä ideologinen ohjelma, joka kaataa kriisien ajan ja vuosikymmenien rakenteellisen velan täysin kohtuuttomalla tavalla vähävaraisten, työpaikkansa menettäneiden ja sote-sektorin kannettavaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

14.25 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Neljä puoluetta saivat kuin saivatkin hallituksen kasattua Säätytalolla käydyissä ennätyspitkissä hallitusneuvotteluissa. Seitsemännelle viikolle venyneiden neuvotteluiden tulos, pääministeri Petteri Orpon hallituksen yli 200-sivuinen ohjelma, on nyt annettu tiedonantona eduskunnan suureen saliin puitavaksi. Jo neuvotteluiden aikana julkisuuteen tihkuneet ennakkotiedot antoivat ymmärtää, että rakenteilla on hallitus, joka laittaa Suomen tiukalle säästökuurille.

Kukaan tässä salissa ei varmasti ole eri mieltä siitä, että taloutta pitää hoitaa vastuullisesti, hyvin hoidettu julkinen talous kun on hyvinvointivaltiomme paras perusta. Keinoista, joilla julkinen talous pidetään vahvana ja vakaana, olemmekin sitten tässä salissa jyrkästi eri mieltä, sen pääministeri Orpon hallituksen ohjelma tekee selväksi ja tässä salissa viime päivinä käyty keskustelu.

Sosiaalidemokraatit eivät olisi hyväksyneet tätä epäoikeudenmukaista talous- ja työllisyyspolitiikkaa, jota hallitus nyt tarjoaa lääkkeeksi Suomen haasteisiin. Orpon oikeistohallituksen säästökuuri koettelee ennen kaikkea tavallisia työntekijöitä ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevia suomalaisia. Hallituksen kovat arvovalinnat tulevat näkymään karulla tavalla monen suomalaisen arjessa tulevina vuosina, mikä sopii huonosti vielä koronakriisistä toipuvaan yhteiskuntaamme. Työntekijöiden irtisanomissuojan heikentäminen, ensimmäisen sairauspoissaolopäivän palkattomaksi tekeminen ja lakko-oikeuden rajoittaminen ovat vain kaikkein räikeimpiä esimerkkejä niistä hallitusohjelman monista epäoi-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

keudenmukaisista toimenpiteistä, joilla hallitus heikentää merkittävästi palkansaajien asemaa.

Vaikeaa on ymmärtää myös hallitusohjelmaan sisältyviä linjauksia, joilla kasvatetaan suomalaisten arjen kustannuksia. Lääkkeet kallistuvat, kun hallitus nostaa lääkkeiden arvonlisäveroä 10 prosentista 14 prosenttiin. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihinkin on luvassa korotuksia, mikä on ikävä yllätys monille suomalaisille, ennen kaikkea paljon palveluja käyttäville.

Aivan oma lukunsa epäoikeudenmukaisuudessaan ovat ne miljardileikkaukset, joita hallitus kaavailee sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitukseen sekä työttömyysturvaan ja monelle pienipalkkaisellekin työntekijälle tärkeään asumisen tukeen. Näiden leikkausten seurauksena eriarvoisuus kasvaa yhteiskunnassamme ja monien suomalaisten ahdinko vain syvenee ja samalla kasvaa leikkauksista yhteiskunnalle koituva hintalappu tulevina vuosina ja vuosikymmeninä. Hallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitukseen kaavailema 1,4 miljardin leikkaus sopii todella huonosti käsillä olevaan tilanteeseen, jossa asukkaiden palvelutarve kasvaa ja väestö eri puolilla Suomea ikääntyy. Pelkään pahoin, että nämä hallituksen leikkaukset tulevat näkymään monilla hyvinvointialueilla sote-palveluiden ja myöskin niiden arkisten toimipisteiden karsintana.

Perussuomalaisille haluaisinkin esittää tässä yhteydessä kysymyksen, kun te vielä aiemmin keväällä, vain muutamia kuukausia sitten, vaaditte tässä salissa sosiaali- ja terveydenhuoltoon hyvinvointialueille lisää rahoitusta: mikä sai teidät tulemaan muutamassa kuukaudessa toisiin ajatuksiin? Ennen vaaleja näkemyksenne sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen tarpeesta oli käytännössä täysin päinvastainen.

Puolentoista miljardin leikkaukset sosiaaliturvaan ja etuuksiin sekä lähes yhtä suuret leikkaukset sote-palveluihin ovat lyhytnäköisiä ja tulevat tuottamaan vain suurempia kustannuksia, kun palveluihin ja hoitoon pääsy hyvinvointialueilla vaikeutuu. Ensimmäisen sairauspoissaolopäivän palkattomuus, tämä hallituksen määräämä sairaussakko, tulee myös iskemään kovaa hoitajiin ja hoitoalan houkuttelevuuteen.

Uskon, että moni suomalainen on pettynyt hallituksen ohjelmaan, sillä harva tuleva hallituspuolue puhui ohjelmaan sovitusta heikennyksistä avoimesti kevään eduskuntavaaleissa. Äänestäjien kuluttajansuoja onkin jälleen koetuksella, kun kovat toimenpiteet tuodaankin esiin vasta vaalien jälkeen. Ihmetykseen on siis aihetta. Olisin todella toivonut, että haastavina aikoina uusi hallitus olisi aloittanut kautensa rakentavammalla otteella. Nyt etenkin talous- ja työelämäasioissa hallitus vetää niin tiukkaa linjaa, että vaalikaudesta on varmasti tulossa myrskyisä, mitä tämä tässä salissa käyty keskustelukin enteilee. Vastakainasettelun syventäminen työmarkkinoilla ei varmasti sekään palvele Suomen menestymistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kvarnström.

14.30 Johan Kvarnström sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! I debatten om ett så här omfattande och detaljerat regeringsprogram finns alltid risken att man, som det heter, silar mygg och sväljer elefanter, eller i det här fallet elefantöl. Den stora bilden är ändå att ekonomin ska balanseras på ett sätt som jag finner orättvist, ett sätt där de som har det svårt får lida medan de som redan klarar sig bra ska bidra med att få lättnader. Det är en politisk prioritering som ökar ojämlikheten och välfärden som vi känner den hotas av att det ska spa-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

ras sammantaget över två miljarder från social- och hälsovården och socialskyddet. Och varje enskild nedskärning kanske inte låter så radikal, men många drabbas av flera nedskärningar samtidigt på ett oskäligt sätt och samtidigt ska arbetstagarens rättigheter försvagas. Det finns inte tillräckligt pengar till välfärden men nog till exempel till att starta det olönsamma så kallade entimmeståget genom att sälja gemensam egendom. Däremot välkomnar jag varmt den mer hållbara satsningen på den befintliga kustbanan — tack för det.

Men, ärade talman, regeringens invandringspolitik är helt sannfinländsk. Det är förstaeligt att de starkt drivit frågan, som är viktig för dem, och de är konsekventa i frågan. Däremot är det oförståeligt att högerens värdeliberala politiker kan godkänna ett program med sådan här invandringspolitik. Den blir osolidarisk samtidigt som den skadar Finland ekonomiskt. Allt stramas åt. Budskapet till såväl asylsökande som arbetsinvandrare blir: Ni är inte riktigt välkomna, ni kan utvisas om ni blir utan jobb i en tid, familjeåterföreningen försvåras, kraven på permanent uppehållstillstånd och medborgarskap skärps, antalet kvotflyktingar halveras, papperslösas rätt till vård tas bort.

Är detta verkligen inte en tröskelfråga för någon endaste liberal ledamot där till höger? Det verkar inte så.

Arvoisa puhemies! Jokainen hallitusohjelma ansaitsee risuja ja ruusuja, niin tietenkin tämäkin. Näin laajassa ja yksityiskohtaisessa ohjelmassa on tietenkin asioita, joita voi kehua, ja asioita, joita voi kritisoida. Helposti käy niin, että hallituspuolueiden edustajat nostavat kaikki heille mieluiset kirjaukset esiin ja me opposition edustajat kaikki ne, mitkä ovat meidän mielestämme väärin. Osittain tämä on politiikan suola, osittain ongelmallinen ilmiö. Ihanteellista on, jos voimme sekä etsiä ratkaisua yhdessä että esittää rakentavalla tavalla eriäviä näkemyksiä.

Talouden tasapainotus on näemmä hallitusohjelman ydin. Talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen on mainittu tärkeänä keinona julkiseen talouteen vaikuttamiseksi, ja olen iloinen siitä, että työllisyystavoite on kunnianhimoinen, vaikka olen eri mieltä valituista keinoista. Yksi meidän isoista haasteista on demografinen. Tarvitsemme lisää työntekijöitä väestön ikääntyessä, jotta voimme pitää kiinni hyvinvointiyhteiskunnan kantokyvystä. Tämä on huomioitu ohjelmassa, mutta pelkään, että ehdotetut teot ja linjaukset eivät kokonaisuudessaan tue työntekijöiden tuloa Suomeen. Päinvastoin maahanmuuttoa kiristetään kovasti aikana, jolloin tarvitsemme lisää työvoimaa. Ja kyllä, kiristykset koskevat myös työperäistä maahanmuuttoa, vaikka siitä onkin myös hyviä kirjauksia. On kyse konkreettisista muutoksista mutta myös Suomi-kuvasta maailmalla. ”Tarvitseeko Suomi todella ulkomaisia asiantuntijoita?” kysyttiin banderollissa koulutettujen maahanmuuttajien mielenilmauksessa Helsingissä noin viikko sitten. Me tiedämme, että vastaus on myönteinen, ja uusi mielenosoitus on käynnissä talon ulkopuolella juuri tällä hetkellä.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa lukee, että säästöt pyritään toteuttamaan tavalla, joka huomioi kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanteen, mutta jopa vammaispalvelulakia lykätään ja avataan taloudellisista syistä. Talouden tasapainottamisen nimissä säästetään yhdessä kaudessa yhteensä yli kaksi miljardia euroa sotesta ja sosiaaliturvasta. On ongelmallista, että talouden tasapainotus jaetaan epäoikeudenmukaisesti. Leikkaukset tulevat johtamaan tuloerojen kasvuun sekä palveluiden saatavuuden heikkenemiseen hyvinvointialueilla ja tätä kautta myös terveydenhuollon saatavuuden eriarvoistumiseen.

Nyt on myös selvää, että koulutus ei ole erityissuojelussa. Vaikka 200 miljoonan euron panostus peruskouluun on tervetullut, niin sivistyssektorilta leikataan. Satsauksien ja leik-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

kauksien ero on yli 140 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi kuntien saamien valtionosuuksien indeksiä leikataan yhdellä prosenttiyksiköllä. Onneksi uusi hallitus ei kuitenkaan luovu oppivelvollisuuden laajentamisesta, vaikka viime kaudella oikeisto-oppositio vastusti uudistusta kovasti.

Syy, miksi tehdään näin rajuja leikkauksia, on se, että hallitus linjaa, että tasapainotusta ei toteuteta kokonaisveroastetta kiristämällä. Tämän takia keinovalikoima pienenee merkittävästi. Leikkaukset ovat liian rajuja ilman lisäverokeinoja, jotka voivat olla oikeudenmukaisia ja kohdennettuja suurituloisille ja rikkaille. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kiuru, Krista, poissa. — Edustaja Eskelinen.

14.36 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelma on herättänyt suomalaisissa aika paljon hämmennystä ja pelkotiloja tästä muutoksesta. Erityisestihän tässä ihmetyttää se, että jo alkumetreillä useampi ministeri veti kurveja suoriksi ohi hallitusohjelman. Lisäksi hallitusohjelma pitää sisällään aika paljon semmoisia asioita, voisi sanoa, jopa taikatemppeja, joissa sinne hattuun jää sekä rahat että jänikset. Kaksi isoa linjaa ohjelmassa tietysti suretuttaa:

Talouden tasapainotus tehdään epäoikeudenmukaisesti. Hallitus leikkaa pienituloisilta ja lapsiperheiltä ja tarjoaa ylimmissä tuloluokissa veronkevennyksiä. Tässä taloustilanteessa ei varmaan kukaan toivonut näitä lääkkeitä. Meillä on tällä hetkellä elinkustannukset ja korot korkealla, asuminen maksaa entistä enemmän, ja talouden lisärasitusta ei varmaan yksikään suomalainen kotitalous olisi halunnut.

Toinen iso teema, hallituksen teema, on murentaa suomalainen työelämä ja työmarkkinat. Rajuilla muutoksilla palkansaajien aseman heikentämiseksi ja kolmikantaisen neuvottelujärjestelmän horjuttamisella on tarkoitus selvästi heikentää ammattiyhdistysliikkeen ja työntekijän asemaa. Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta ja työelämä ovat rakentuneet pitkälti yhdessä sopimiseen ja yhdessä tekemiseen, ja nyt sitä kyseenalaistetaan. Sairauspäivien omavastuu, lakko-oikeuden rajoittaminen, irtisanomissuojan heikentäminen, ansiosidonnaisen päivärahan porrastus, omavastuupäivien nosto, määräaikaisten työsuhteiden heikennykset — lista on pitkä —, nämäkö palvelevat Suomen työvoimapulaa?

Hallitusohjelmassa on myös Itä-Suomen haasteellinen tilanne jäänyt hyvin vähälle huomiolle. Joitakin investointeja on nostettu. Ne ovat jo pitkälti edellisen hallituksen valmistelemissa, plus onneksi hallitus kerkisi tehdä ne päätökset Saimaan kanavan sulkemisesta johtuvien investointirahoitusten siirtämisestä Itä-Suomeen. Nyt olisi tarvittu jatkoa aieman hallituksen valtiosihteeriöryhmän linjauksille Itä-Suomen saavutettavuuden ja alue-talouden vahvistamiseksi. Me tarvitsemme investointeja. Pohjois-Suomen ohjelmaan on varattu 50 miljoonaa, mutta erityisesti tässä ihmetyttää, että länsirannikolla on ennätysmäiset investoinnit käynnissä ja länsirannikon kilpailukykyohjelmalle on löytynyt 130 miljoonaa euroa lisää rahaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Nyt on meidän vuoro!] — Meidän vuoro. Mikä on Itä-Suomen tilanne? Kannattaa ensin vähän perehtyä asiaan, ennen kuin oikealta laidalta huudellaan. — Marinin hallituksen hallitusohjelmassa oli myös kirjaus aluekehitysrahoituksesta, AKKE-rahoituksesta, ja se uupuu kokonaan tästä hallitusohjelmasta. Itä- ja Pohjois-Suomen erityisaseman turvanneesta EU-rahoituksesta harva-alueitten osalta ei ole sanallakaan mainittu hallitusohjelmassa. Mikä oikeasti on hallituksen suhtautuminen Itä- ja Pohjois-Suomeen?

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

No, sitten se taikurihattu tulee täällä liikennepolitiikassa. On puhuttu siitä massiivisesta liikennepaketista, mutta sehän on aivan toista — aivan toista. Edellinen hallitus laittoi perusväylänpitoon 1,2 miljardia lisää rahaa. Nyt sitä markkinoidaan tällä 570 miljoonan lisäpaketilla, joka käytännössä on neljälle vuodelle, ja se todennäköisesti sulaa sitten rakentamiskustannusten nousussa. Kehittämisrahat, joita edellinen hallitus käytti kaksi miljardia, käytännössä on leikattu jo valmiiksi. Kehittämishankkeista leikataan 720 miljoonaa neljän vuoden aikana. Laskin sen lisäksi, mitä nyt tästä kolme miljardin liikenneosuudesta on sidottuja hankkeita, että neljälle vuodelle jää 500 miljoonaa kehittämisrahaa liikenneinvestoinneille. Se hyvä työ, mitä edellinen hallitus teki parlamentaarisen liikennejärjestelmätöyön osalta, on nyt vedetty viemäriin, ja erityisesti kun sitä syksyllä ruvetaan tekemään, niin aika vähissä ovat eväät, koska 665 miljoonaa vedettiin edellisen väyläohjelman ohi liikenneinvestointeja tähän ohjelmaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

14.41 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Työllisyysaste on Suomessa huippulukemissa Marinin hallituksen jäljiltä, vaikka kautta leimasi kaksi isoa kriisiä: korona ja Ukrainan sota seurauksineen. Edellisistä kriiseistä poiketen muun muassa valtion koronatukien avulla yrityksille ja kunnille pidettiin talous- ja työllisyyskehitys ja palvelut kunnossa, kun heitä rahoitettiin. Näihin kriiseihin kohdistui myös yli kolme neljäsosaa valtion ottamasta velasta viime kaudella. Ydinkysymyksen talouden tasapainottamisessa ja hyvinvoinnin ylläpitämisessä pitäisi jatkossakin olla hyvä työllisyysaste. Työllisyysaste pitäisi saada nostettua 80 prosenttiin tämän vuosikymmenen aikana. Hallitusohjelman mukaan siihen pyritään vain leikkaamalla ja kuristamalla työttömyys- ja sosiaaliturvaa sekä heikentämällä työehtoja.

Arvoiset kuulijat, tämä hallitus teki valintansa: hallitus valitsi keppilait. Näiden keppilakien myötä hallitus yrittää päästä työllistämistavoitteeseensa. Laskennallisesti tuossa kirjassa näiden vaikutus on määritelty 70 000 työlliseen, jos tavoite on 100 000. Tästä välistä 8 000 pitäisi tulla veronkevennyksillä, ja lopuista ei ole tietoa.

Työttömyysturvan tasoa leikataan ennennäkemättömästi kautta linjan muun muassa omavastuu-aikaa lisäämällä, saantia vaikeuttamalla, työssäoloa pidentämällä, omavastuu-aikoja kasvattamalla, perheellisten lapsikorotuksen ja suojaosan poistamisilla. Esimerkiksi pienituloisen saamasta 1 200 euron ansioturvasta putoaa 300 euroa pois kuukaudesta. Tämän lisäksi poistuu myös lapsikorotus perheellisiltä.

Kaikkien työntekijöiden yksilöllistä irtisanomissuojaa heikennetään niin sanotulla asiallisella syyllä perustellen. Eikö olisi hyvä, että lainsäädäntö määrittelisi edellä kuvatut asialliset perusteet, ettei mielivalta pääse rehottamaan?

Sairauspoissaoloihin tulee omavastuu-aika.

Vapaaseen työmarkkinoiden työehtojen neuvottelujärjestelmään puututaan lainsäädäntöteitse vinouttamalla sitä työnantajien suuntaan. Neuvottelutasapainoa viedään vahvemman osapuolen suuntaan. Paikallista sopimista yritetään laajentaa ilman sopimiseen liittyviä velvollisuuksia ja ohi vakiintuneiden työehtosopimusten neuvottelujärjestelmien. Yt-neuvotteluaikoja puolitetaan ja yrityksiä viedään yt:n ulkopuolelle nostamalla rajaa ylöspäin. Sovittelujärjestelmä rapautetaan ja lukitaan lakisääteisesti yhteen sektoriin. Lakko-sakkoja viisinkertaistetaan, ja kaiken huippuna perässä luuraa yksilöön kohdistuvat lakko-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

sakot. Neuvottelupöydässä istuneena voin sanoa, että nuo edellä luetellut heikennykset ovat työnantajien märkä uni ja ne ovat suoraan heidän tavoitteistaan.

Työehtoihin ja työmarkkinoiden neuvottelujärjestelmään, ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan liittyvät leikkaukset ovat myös hyvä esimerkki siitä, että aina kun politiikka sekaantuu työmarkkinakysymyksiin, tulee sutta ja sekunda, eikä ole ensimmäinen kerta, kun politiikka tekee saman virheen.

Arvoisa rouva puhemies! Eduskuntakäsittelyssä ja kolmikantaisissa neuvotteluissa on tehtävä paljon, että saamme näitä torjuttua ja tehtyä fiksumpia ja kannustavampia ratkaisuja kasvun aikaan saamiseksi. Saadaanko kunnollisia kolmikantaisia neuvotteluja aikaiseksi? Epäilen. Miksi neuvotella, kun työnantajapuolelle on kaikki jo etukäteen luvattu? Sille riittää, kun hallituksen selän takana on odottamassa. Samoin käy, kun Sipilän hallituksen alkuaikoina vei kuukausia ennen kuin neuvottelupöytään tuli aidosti tulosta hakeva työnantajapuoli. Ennustan, että nyt käy samoin.

Erityisen huolissani olen siitä, missä ovat ne työllistämistoimet, jotka oikeasti vaikuttavat työllistymiseen ja joita yritykset oikeasti luettelevat oikeiksi esteiksi. Osaamiseen ja työvoimapalveluihin panostaminen, työpaikkojen ja työtekijöiden kohtaanto-ongelmien ratkaiseminen, työttömän työkykyisyyden ja työterveyden ylläpitäminen loistavat poissaolollaan, tai ne on poistettu, mistä hyvä esimerkki on aikuiskoulutustuki. Viime vuonna 30 000 ihmistä päivitti sen avulla osaamistaan. Eikö tarvita juuri tämänkaltaisia toimia, joissa työelämän vaatimaan osaamiseen voidaan vastata? Näillä toimenpiteillä Suomi ei kasva. Me synnyttämme tässä enemmän vastakkainasettelua. Me tarvitsemme enemmän yhteistyötä kuin vastakkainasettelua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Asell.

14.47 Marko Asell sd: Arvoisa rouva puhemies! Onnittelut uudelle hallitukselle ja sen ministereille. Lähes ennätyspitkät neuvottelut on käyty, ja niiden tuotos, Orpon hallitusohjelma, on nyt käsittelyssämme ja arvioitavana.

Ajat ovat haastavat monella tavalla. Juhannuksen ajan seurasimme varmasti kaikki uutisia ja sosiaalista mediaa yrittäen saada selkoa Venäjän juhannuksesta, jossa on ollut emmeitä suurempaankin maan sisäiseen sekasortoon. Tilanne varmasti jatkuu, ja on edelleen pidettävä tiedustelukanavat auki sen suhteen, mitä Venäjällä tapahtuu, ja reagoitava asianmukaisesti.

Hallitusohjelman ulko- ja turvallisuuspoliittiset kirjaukset ovat positiivinen jatko Marinin hallituksen linjalle. Suomi toimii jatkossakin aktiivisesti osana Euroopan unionia, muita kansainvälisiä yhteistyöelimiä ja Natoa sekä jatkaa jatkossakin vankkumattomasti Ukrainan tukena osana kansainvälistä yhteisöä.

Hallitusohjelmaan on kirjattu kunnianhimoiset tavoitteet Suomen EU-politiikalle, kuten EU:n globaalin roolin vahvistamiselle ja kilpailukyvyn edistämiseksi. Suomen tuleekin olla kokoaan suurempi vaikuttaja kansainvälisissä pöydissä, ja olen positiivisesti yllätynyt siitä, että myös perussuomalaiset näkevät EU:n tärkeänä yhteistyörakenteena ja ovat sitoutuneet näihin Euroopan unionin tavoitteisiin.

Arvoisa puhemies! Taakse jääneet vuodet eivät ole olleet helppoja. Miljoonia ihmisiä tappanut koronapandemia ja sen jälkeen sota Euroopassa ovat aiheuttaneet monenlaisia ongelmia. Taloudelliset kustannukset nousivat, maat velkaantuivat — Suomi mukaan lukien —, mutta linja on ollut, että valtio otti kriisien kolhut vastaan ja turvasi yhteiskunnan

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

palvelut. Tuettiin yrityksiä, kuntia ja järjestöjä. On panostettu maanpuolustukseen. Resursseja on mennyt myös energiatukiin, jotta kansalaiset pärjäävät. Nämä toki maksoivat, mutta se oli yhteinen poliittinen linja, vaikka silloin osa puolueista vaati vielä enemmän ja nopeammin tukia erilaisiin toimiin. Tällä hetkellä monet nykyisen hallituksen edustajat täällä messuavat, että liikaa tuettiin, velka kasvoi.

Velka- ja talousteemalla vaalivoittoon ja hallitukseen nousseet puolueet perivät kuitenkin maan, jossa on tehty useita suuria uudistuksia, ja maan, jossa työllisyys on ennätyskorkealla. Talouden rakenteellinen alijäämä on kuitenkin tosiasia ja jo pitkäaikainen ongelma, joka on kestävästi ratkaistava — sen kaikki puolueet tiedostavat —, ja tähän uusi Orpon hallitus nyt pureutuu omalla tavallaan. Orpon hallitusohjelman linja on kuitenkin kova ja kylmä. Ohjelma sisältää paljon hyviä aikeita, ennätysmäärän selvityksiä, paljon tekstiä, jonka perusteella linja on korostetun kokoomuslainen, ja Kauppalehdessä taisi olla analyysi, että se on EK:n sanelema, eli hyvätuloisille veronalennuksia ja etuja lisää ja pienituloisille, vähäosaiselle kansalle, keppiä ja vyönkiristystä.

Vaalitenteissä puheenjohtaja Purra lupasi, että pienituloisilta ei leikata, ja kokoomuksen puheenjohtaja Orpo lupasi, että ei ainakaan koulutuksesta, koska se on erityissuojeluksessa. No, molemmista leikataan. Monet äänestäjät näihin lupauksiin kuitenkin varmasti luottivat — nyt saattaa jonkin verran silmiä kirvellä. KD:n ja RKP:n voima neuvotteluissa oli ilmeisen pieni, mutta erityisen pettynyt olen perussuomalaisen panokseen Säätytalolla, koska aidosti viime kauden puheiden perusteella luulin, että perussuomalaisia kiinnostaisivat pienituloiset ja palkansaajaduunarit. Nyt se ei näytä yhtään siltä. Suomalaiset ensin -politiikka on vaihtunut ulkomaalaiset ensin -politiikkaan. Muutama haitallinen kirjaus maahanmuuttopolitiikkaan ohitti huomiossa lukemattoman määrän haitallisia kirjauksia pienituloisille ja työelämään palkansaajille. Esimerkiksi pienituloiselta yksinhuoltajaperheeltä hallitus on viemässä jopa satoja euroja kuukaudessa ja työnsä menettäneeltä palkansaajalta myös leikataan satoja euroja. Ohjelma myös takaa, että elinkustannukset nousevat, lääkkeitä maksetaan enemmän, julkisilla välineillä liikkuminen kallistuu, kun arvonlisäveroa nostetaan. Poliklinikkamaksut nousevat, ja työmatkavähennykset heikkenevät. Lisäksi arvonlisäveron nosto liikunta- ja kulttuuripalveluissa vähentää erityisesti pienituloisten mahdollisuuksia käyttää näitä hyvinvointia edistäviä palveluita. Oluen veronalennus ei paljon lohduta saati edistä kansanterveyttä.

Arvoisa puhemies! Hallitustunnustelujen alkaessa tiesin, ettei kokoomus halua sinne neuvottelupöytiin sosiaalidemokraatteja nimenomaan työelämäkysymysten takia, koska silloin neuvottelut olisivat menneet eri askelmerkeillä kuin nyt kokoomuksen ja EK:n askelmerkeillä. Aiemmin ajattelin, että perussuomalaiset olisivat edes vähän tahtoneet torpata siellä Säätytalolla työelämän heikennyksiä. Nyt ajattelen toisin.

Tämä pienituloisten kepitys ja hyvätuloisten helliminen on siis hallituksen päälinja, ja siihen sisältyy monia sivulinjoja, jotka tähtäävät lisääntyviin, erityisesti palkansaajien, oikeuksien heikennyksiin. Työelämäkirjaukset lienee suunniteltu niin, että ensin poistetaan työntekijöiltä oikeuksia lakkoilla sakon uhalla ja tämän jälkeen heikennetään kauttaaltaan palkansaajien työsuhteturvaa. Eli potkut voi saada aiempaa helpommin. Samalla heikennetään työttömyysturvaa, lakkautetaan vielä kaupan päälle aikuiskoulutustuki, joka auttaisi uudelleen koulutuksessa. Esitetään myös ensimmäisen sairauslomapäivän omavastuuta, joka kannustaa palkansaajaa työyhteisöönsä sairastelemaan. Tämä ajatus ei saa yksimielistä kannatusta enää hallituksen sisälläkään.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Lopuksi: Pohjoismaiseen malliin kuuluvat työelämän turva, riittävä työttömyysturva ja uudelleen kouluttautumisen mahdollisuus palveluineen. [Puhemies koputtaa] Uskon, että oppositio ja palkansaajajärjestöt kykenevät torppaamaan näitä epäreiluja hallitusohjelman linjauksia. Palkansaajan puolelle on nyt saatava voimaa. [Puhemies koputtaa] SDP on aidoisti valmis puolustamaan palkansaajia, pienituloisia, opiskelijoita ja eläkeläisiä viimeiseen saakka. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. Yritetään pysyä tuossa suosituksessa, viisi minuuttia. — Ja edustaja Nikkanen.

14.53 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva hallitusohjelma suorastaan pursuaa puhetta, jossa ilman sen kummempaa konkretiaa ”kannustetaan”, ”vahvistetaan”, ”kehitetään”, ”edistetään”, ”parannetaan”, ”uudistetaan” ja niin edelleen. Näitä edellä mainittuja termejä vilisee ohjelmassa satoja ilman, että niistä selviää tarkalleen, kuka tekee ja mitä konkreettisesti tehdään. Näillä ylevillä ilmaisuilla onkin verhoiltu hallituksen varsin kovat toimet, jotka pikemminkin pakottavat lyhytnäköisiin ja hätäisiin muutoksiin ja jotka eivät välttämättä johda parhaimpiin ratkaisuihin pidemmällä aikavälillä. Talouskriisinkin keskellä sopeuttamistoimia tehtäessä tulisi nähdä pidemmän aikavälin vaikutukset, sillä kyllä meidän olettaisi jotain oppineen 90-luvun laman hoidosta ja sen epäonnistuneiden ratkaisuiden vaikutuksesta ihmisten hyvinvointiin.

Hallituksen tavoite työllisyysasteen nostoon on hyvä, ja siihen on helppo yhtyä. Keinot tavoitteen saavuttamiseen ovatkin sitten kovia, vaikka miten kauniilla sanoilla kannustettaisiin. Työllistämistoimet ja työelämälinjaukset voikin siis nähdä selvästi kannustamisen sijaan kepillä läimimisellä, jolla varmasti jonkinlaista vaikutusta on, mutta perustellusti sen voi arvioida johtavan monen pienituloisen duunarin tai tukien varassa toimeentulon ja työkykynsä kanssa kamppailevan suomalaisen entistä kurjempaan asemaan. Työllistämistä tukevat porkkanat loistavat poissaolollaan tässä ohjelmassa. Vaikka hallitus tällä ohjelmalla toista väittääkin, niin työttömyys ei kuitenkaan suurelle osalle ole mikään valinta vaan seuraus monesta eri tekijästä, joista selviämiseen tarvitaan myös tukea. Kaiken kaikkiaan ohjelmasta voi lukea, miten tämä hallitus haukahtelee tiukasti työnantajien talusnuorassa.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen kannustaminen jatkuu kepin heiluessa hyvinvointialueiden tontilla. Jo pitkään ennen sote-uudistusta kroonisessa rahapulassa kärvistellyt sote-sektori saa epärealistiset sopeuttamisvaatimukset. Ne tulevat eteen nopeutetulla aikataululla samalla, kun itse uudistus on vielä pahasti kesken. Vielä viime kaudella oppositiossakin tiedettiin, että sotesta puuttuu miljardi jos toinenkin, ja nyt sitten hallitus kannustaa ohjelmallaan hyvinvointialueita tekemään palveluihin sellaiset leikkaukset, joita voidaan pitää jopa katastrofaalisina. Näiden leikkausten realismi saattaa kuitenkin lävähtää takaisin päin hallituksen kasvoja omassa mahdottomuudessaan.

Arvoisa rouva puhemies! Olisi voinut luulla, että edellä mainittujen sote-leikkausten yhdeksi tueksi olisi nostettu vahvemmin hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä siitä erityisesti liikunta. Tässäkin tapauksessa oli paljon juhlapuheita ja kannustusta niin kansalaisille, kunnille kuin hyvinvointialueillekin mutta kovin vähän konkretiaa. 20 miljoonan lisäystä tervehdin toki ilolla. Se on iso lisäys liikunnan sinänsä aika pieneen valtion budjettiin. Ohjelma sisältää sitten toisaalta myös valtionosuuksien leikkaamisia ja liikuntapalveluiden alv:n nostoa, mikä on hyvin vahvassa ristiriidassa liikuntaan kannustamisen tavoit-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

teen kanssa. Suomi liikkeelle -ohjelmassa on paljon hyviä kirjauksia — siitä erityiskiitos —, mutta konkretia sielläkin hieman loistaa poissaolollaan. Perustellaan työryhmiä ja työllistetään kenttää edelleen erilaisten hankehummppien nimissä, kun voitaisiin sen sijaan tehdä suora rahoitusta ja rahoituksen nostoa kuntien ja hyvinvointialueiden terveyden edistämisen tueksi ja kannusteeksi. Tämä oli nähtävissä täällä keskustelussa myös ministeri Bergqvistin vastauksissa, kun hän hyvin nopeasti siirsi puheen varsinaisista rahoista ja resursseista siihen, että tarvitaan asennemuutos meiltä kaikilta. Hän on siinä ihan oikeassa. Me tarvitsemme asennemuutosta, ihan jokainen meistä. Siihen on tehty kirjaus neuvoloiden perheliikuntaneuvonnan lisäämisestä toki hyvä lisäys, ja siitäkin kiitos hallitukselle.

Arvoisa rouva puhemies! Liikkumattomuuden pommin purkamiseksi tarvitaan nyt rahaa ja tukea suoraan käytännön työhön, ruohonjuuritason toimintaan, lisää seuratuksia, lisää koululiikuntaa, ja voisi näihin talkoihin osallistaa yksityisenkin sektorin, sillä nämä talkoot koskevat ihan jokaista. Pallo äitiyspakkauksessa ja palopuheet liikunnan tärkeydestä ja merkityksestä eivät yksin enää riitä, vaan rahoitusta käytännön tasolle on lisättävä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

14.58 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelmassa on useampi niin sanottu silmäkääntötemppe. Esimerkiksi palkkaverotus kevenee, mutta toisaalla elinkustannuksia nostetaan muun muassa lääkkeiden ja kulttuurin verotuksen osalta.

Mitä tulee työelämäkysymyksiin... [Eduskunnasta: Mikrofoni ei toimi!] — kuuluuko nyt? — ...niin nyt ollaan antamassa palkansaajilta lahja työnantajille. Tätä lahjaa ovat olleet paketoimassa myös perussuomalaiset, joiden puheet ennen vaaleja olivat työelämäkysymysten osalta kovin erilaisia. Hallitusohjelmassa mainitaan, että hallituksen tavoitteena on hyvä työelämä. Kysynkin, miten työelämä paranee, kun työtä tekeviin kohdistetaan laaja kirjo erilaisia heikennyksiä.

Esimerkiksi ensimmäisen sairauslomapäivän palkattomuus johtaa todennäköisesti siihen, että töitä tehdään myös sairaana. Sen lisäksi, että tällä tavoin tartutetaan myös toiset, saatetaan omaa sairastumista pitkittää ja pahentaa. Monilla eri aloilla ja työtehtävissä herää myös aito huoli työturvallisuuden heikentymisestä. On vaikeaa ymmärtää, kenen etua mahdollinen sairaana työskentely ajaa. Ensimmäisen sairauspäivän palkattomuus kurittaa erityisesti naisvaltaisia sote-aloja, joissa altistutaan taudeille eikä mahdollisuutta etätöihin ole. Linjaus tuskin helpottaa sote-alan työvoimapulan ratkaisemista. Pienipalkkaisilla aloilla ensimmäisen sairauspäivän palkattomuus aiheuttaa lisähaasteita myös toimeentuloon.

Työyhteisöjen toimivuutta ei myöskään paranna se, että määräaikaisten työsopimusten määrä tulee lisääntymään, koska maksimissaan vuoden määräaikaaisuudelle ei jatkossa enää tarvitsisikaan määritellä perustetta. Tämä mahdollistaa määräaikaaisuuksien ketjutuksen aiempaa helpommin ja työelämän epävarmuuden kasvun entisestään. Lisäksi työsuhteiden irtisanominen helpottuu ja jatkossa irtisanomisperusteeksi riittäisi työnantajan ilmoittama asiallinen syy. Mitä tämä sitten ikinä käytännössä tarkoittaakin, sen tiedän, että ei hyvältä kuulosta. Tämä asia heikentää kaikkien palkansaajien asemaa, yli kahden miljoonan suomalaisen asemaa.

Nyt hallitusohjelmassa kaavaillaan paikallisen sopimisen entistä laajempaa käyttöä. Vaikuttaa siis siltä, että vielä tulevaisuudessakin on luvassa lisää heikennyksiä palkansaajille, kun tämänhetkiset työsopimukset umpeutuvat.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Arvoisa rouva puhemies! Työelämään kaivataan lisää tasapainoa, ei epävarmuutta. Suunnitellut työelämän uudistukset — eli palkansaajien heikennykset — eriarvoistavat työelämää, ja esitetyillä muutoksilla luodaan lisää riskejä työmarkkinoille. Pelkään myös, että laajasti arvostettu vakaus työmarkkinoilla häiriintyy ja ennustettavuus käänsii.

Mielestäni on otettu iso riski, kun kerralla pyritään muuttamaan työelämää näin radikaalisti. Toivon todella, että nämä riskit eivät konkretisoidu. Kysynkin, onko hallitusohjelmaa laadittaessa tehty riskiarvioita riittävästi näin isojen muutoksien osalta vai onko riskin hallinta pettänyt.

Myös työntekijöiden työtaisteluoikeuksiin ollaan kajoamassa rajoittamalla oikeutta tukilakkoihin, ja laittomiin lakkoihin osallistuneille työntekijöille ollaan langettamassa 200 euron seurausmaksua. [Jukka Kopran välihuuto] Herää väkisinkin ajatus siitä, että näillä toimilla ajetaan ahtaalle niin työntekijöiden mahdollisuuksia taistella oikeuksiensa ja arvonsa puolesta kuin myös ammattiyhdistysliikettä kokonaisuudessaan. Suomi ei ole erityisen lakkoherkkä maa, pikemminkin pohjoismaista keskitasoa. Vähälakkoiset maat — Ruotsi, Saksa, Itävalta — ovat ennen kaikkea hyvien neuvottelusuhteiden ja vahvan ay-liikkeen maita. [Jukka Kopran välihuuto] Työrauhaa kannattaisi siis edistää tukemalla luottamusta, ei työntekijöiden ja ay-liikkeen asemaa ideologisesti heikentämällä.

Edellä mainittuja kysymyksiä on esitetty tänäänkin myös debatissa, mutta vastaukset ministeriäitiöstä ovat näiltä osin olleet lähinnä edellisen hallituksen arvostelua — selvästi siis vaikeita kysymyksiä perussuomalaisille.

Olen useasti sillan rakentamisen kannalla, mutta nyt sillan rakentamiseksi pitää työkalupakkia kaivaa erityisen syvältä, jotta siltaa saamme rakennettua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä edustaja Werning, ja sitten on vielä edustaja Harakka. Sen jälkeen annan kaksi ministeripuheenvuoroa. Haluaako ministeri Juuso... Ministeri Ikonen haluaa käyttää lyhyen puheenvuoron ennen kuin joutuu lähtemään. — Werning.

15.05 Paula Werning sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä hallitusohjelmassa mainitut toimet tulevat kovalla kädellä vaikuttamaan kaikista heikoimmassa asemassa olevien elämään. Toimet kohdistuvat pienituloisiin, eläkeläisiin, työttömiin sekä opiskelijoihin. Palkansaajia ei ole myöskään unohdettu, vaan keppi heilahtaa surutta heitä kohti. Pidän käsittelemättömänä, kuinka uusi hallitus pystyy kylmän viileästi tekemään tällaisia linjauksia varsinkin tässä arjessa, kun eläminen on kallistunut roimasti. Kohonneet elinkustannukset — etenkin ruoka- ja energiakustannukset inflaation seurauksena — ovat jo kuormittaneet liikaakin ihmisten jokapäiväistä elämää, mutta mitä siitä.

Hallitus koskee ansio- ja työttömyysturvaan ennennäkemättömällä tavalla. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan työssäoloehto pitenee 12 kuukauteen. Lisäksi työssäoloehto ei jatkossa karttuisi palkkatuetusta työstä. Päivärahan saaminen sidotaan tehtyjen työtuntien määrän sijasta ansaittuun palkkaan eli työssäoloehto euroistetaan. Ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan kaavaillaan porrastusta, joka astuu voimaan noin kahden kuukauden kuluessa siitä, kun ihminen joutuu työttömäksi. Ansiosidonnaisen taso laskisi silloin 80 prosentin tasolle. Seuraava leikkaus olisi odotettavissa 34 viikon jälkeen, ja tuki laskisi tuolloin 75 prosentin tasolle alkuperäisestä. Tämä on yksi neljäsosa ansiosidonnaisesta päivärahas- ta, ja kun tämäkään ei riitä, niin omavastuupäivien määrää kasvatetaan nykyisestä viidestä seitsemään päivään.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Puhemies! Eikä tuossa vielä kaikki. Työttömyysturvaan on luvassa suojaosien poisto. Tämän pitäisi kannustaa työttömiä kokopäivätyöhön. Huomioon ei ole kuitenkaan otettu sitä, että monet tekevät syystä tai toisesta osa-aikatyötä. Ensimmäinen sairauspäivä menee työntekijän omaan piikkiin palkattomana. Vaikka tämä on torpattu tällä hetkellä joidenkin alojen TESissä, niin aivan varmasti tämä tulee eteen seuraavissa neuvottelupöydissä tulevaisuudessa.

Työntekijän saa sanoa irti asiallisesta syystä. Tämä tuntuu todella huolestuttavalta. Se, miten tätä sitten tulkitaan, jää työnantajan harkittavaksi, mutta pahoin pelkään, että melko mielivaltaisesti. Myös työmarkkinatuki on viikatteen alla. Hallitusohjelmassa lukee, että työttömille turvataan laaja alkukartoitus, jonka jälkeen heidän on vastaanotettava yksilöllisiä ja työllistymistä edistäviä palveluita velvoitteineen. Haiskahtaa jo tutuksi tulleelta Sipilän hallituksen aikaansaamalta, työttömiä kyykyttävältä aktiivimallilta. Silloinkin hallituksessa olivat niin kokoomus kuin perussuomalaisetkin. Niin, ja vielä vuorotteluvapaa jää historiaan — aivan käsittämätöntä.

Arvoisa puhemies! Nämä toimet tulevat iskemään pienituloisten ja työttömien elämään rajusti. Se ei tälläkään hetkellä ole välttämättä ollut ruusuilla tanssimista, mutta jos ei ole itse kokenut sitä, on heikompiosaisen asemaan vaikea asettautua — tai kuten hallitusohjelmakin kertoo, jopa mahdotonta. Oikeastaan hallitus on näyttänyt toteen jo alkumetreillä, että lähes miljoonan köyhyysrajan alapuolella elävän suomalaisen toimeentulo ei heitä kiinnosta.

Arvoisa puhemies! Nämä täysin epäoikeudenmukaiset leikkaukset vahvistavat entisestään käsitystä siitä, että porvari pettää aina ja perussuomalaisten lupaukset ovat yhtä tyhjää kanssa. Riistetään yhteiskuntamme heikompiosaisilta, jotta hyvin pärjäävät voivat jatkosakin nukkua yönsä hyvin. Perussuomalaiset lupasivat arjen kulujen pienenemistä, mutta nämä hallitusohjelman toimet tuovat mukanaan vain tuloerojen kasvuja ja lisäävät alueellista eriarvoistumista. Uskon, että moni ahkera työssäkäyvä suomalainen voi mielessään yhtyä kysymykseen, kuinka ihmeessä hallitus kehtaa, ja samantien he myös vastaavat itselleen, että kyllähän ne kehtaavat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Harakka, ja ministeri Ikonen valmistautuu.

15.09 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Täällä eduskunnassa olen puhunut enimmäkseen taloudesta, verotuksesta ja teknologiasta. Kuitenkin edustajatehtäväni aivan ensimmäinen puheenvuoro keväällä 2015 koski päivähoitoa, lasten tasa-arvon heikkenemistä, lasten luokkayhteiskuntaa, ja nyt joudun palaamaan tähän alkuun. Tuolloin näin omin silmin, että oli lapsia, joilla oli varaa luokkaretkiin, ja niitä, joilla ei, paremmat ja vähemmän hyvät eväät, hienot kännykät tai ei puhelinta ollenkaan. Sipilän oikeistohallitus poisti kokoaikaisen päivähoito-oikeuden niiltä, jotka eniten varhaiskasvatusta tarvitsivat. Vähävaraiset perheet, joissa voimavarat ovat riittämättömät, jätettiin heitteille. Myös kotoutumista vaikeutettiin, eikä edes mitään rahallista säästöä syntynyt. Lasten luokkayhteiskunta pantiin toteen, kunnes Rinteen—Marinin hallitus palautti oikeuden kaikille, vahvasti varhaiskasvatusta ja koulutusta kaikin tavoin.

Koulutuksesta vain yksi huomio: koulutuksesta leikataan jälleen kerran, kokoomus. Suurella fanfaarilla esitetty peruskoulupaketti on enimmilläänkin 2,5 promillea valtion

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

vuosibudjetista. Yliopistojen perusrahoitusta leikataan, Marinin hallitus lisäsi noin 10 prosenttia.

Edustaja Östman kyseli täällä viime viikolla, ketkä oikein ovat ne kaikkein heikoimmasa asemassa olevat. Kristillisdemokraateilla ja perussuomalaisilla olisi ollut aikaa kahdeksan viikkoa selvittää tämä asia, mutta kun keskityttiin abortteihin ja maahanmuuttoon, niin annettiin kokoomuksen löytää ne heikoimmat ja heille kaikki kurittamis- ja kurjistamiskeinot. Nyt on myöhäistä — myöhäistä kysellä. Niin sanottu perhepuolue iloitsee siitä, että myös hyvätuloisten lapsilisät nousevat, mutta samalla poistaa työttömyyskorvauksen lapsikorotuksen. Samalla asumistukien leikkaukset ja muut sosiaaliturvan heikennykset lisäävät lapsiperheköyhyyttä, eriarvoisuutta esikoulusta alkaen — lasten luokkayhteiskuntaa.

No, mutta työttömien ongelmathan ratkeavat sillä, että menee töihin, täällä sanotaan. Työ on parasta sosiaaliturvaa. Mutta ei kai olla palaamassa maailmaan, jossa työ on ainoa sosiaaliturvaa? Sillä jos kepittämällä saavutettaisiin tuo 100 000 työllisen haave, johon en usko, niin sehän olisi yhä alle puolet nykyisistä työttömistä. Siis toiveikkaimmillaankin hallitus toteaa, että suurin osa työttömistä jää ilman työtä ja siitä heitä on rangaistava. Tämä on paitsi sydämetöntä myös tyhmää, sillä näköalattomuus ja syrjäyttäminen melkein päkottavat ihmiset laittomuuden tielle. Toimeentulon turva on myös yhteiskunnan turva.

Tämä kastijako ja eri säännöt työllisille ja työttömille suomalaisille osoittaa, kuinka vanhakantainen tämä kansalliskonservatiivinen hallitus on. Työelämän monimuotoisuutta ja muuttuvuutta ei ymmärretä. Jako työhön ja työn ulkopuolelle ei ole mustavalkoinen. On tylsä oikeistolainen fantasia, että ensin ansiosidonnaiselta, sitten työmarkkinatueltä lopulta viimesijaiselle tuelle luisunut ihminen vain pienellä tökkäisyllä ilmoittautuu yksityiselle sektorille tuottaviin, vastuullisiin kokoaikaisiin tehtäviin. Työelämästä tipahtanut henkilö on autettava asteittain takaisin. Tärkeä keino on työttömyyskorvauksen suojaosa, joka rohkaisee kokeilemaan myös epävarmaa, osa-aikaista, tilapäistä työtä. Tie hyviin töihin kulkee aina huonojen töiden kautta. Tämä suojaosan poistaminen kannustaa jäämään kotiin. Kepittäminen ei tule onnistumaan.

Hyvä puhemies! Sanotaan, että kansakunnan sivistys mitataan sillä, miten se kohtelee heikoimpiaan. Tämä on liian säyseästi sanottu niiden osalta, jotka eivät piittaa sivistyksestä. Sanotaan siis niin, että kansakunnan inhimillisyys mitataan sillä, miten se kohtelee heikoimpiaan. Tähän edustaja Östmanin myöhäsyntyiseen tiedusteluun on selkeä vastaus: jos köyhät tarvitsevat yhteiskuntaa enemmän kuin me varakkaat, vammaiset tarvitsevat yhteiskuntaa enemmän kuin terveet. Vammaisten kohtelu tässä hallitusohjelmassa osoittaa vakavaa oikeudentunnon vajausta. Juuri hyväksytty vammaispalvelulaki on hallitukselle menoera, jonka kustannuksista on tarkoitus leikata sen kummemmin erittelemättä yli kolmasosa. Kun perustuslakivaliokunta valvoi erittäin tarkasti perusoikeuksien toteutumista, ei palveluita voi sieltä täältä poistaa ja heikentää perusoikeuksia loukkaamatta. Ja vielä epäinhimillisempää on se, että vammaispalvelulain toimeenpanoa lykättäisiin vuodella, jotta säästettäisiin 100 miljoonaa euroa. Looginen jatkokysymys on: jos vammaisten oikeudet ovat kylmälle oikeistolle pelkkä talouskysymys, miksei lykätä kolme vuotta ja säästetä 300 miljoonaa euroa?

Ihmisyys mitataan muulla kuin rahalla. Toivottavasti tällä on merkitystä jollekulle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten olisi ministeri Ikonen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

15.15 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Otan tähän nyt muutamia hallinnon asioita, joihin on tullut täällä kysymyksiä matkan varrella, ja aloitan siitä, kun joku mainitsi täällä Senaatin ja tilakysymykset. Meillä on hallitusohjelmassa sellainen kirjaus, että käynnistetään julkisen hallinnon tilaohjelma, jossa haetaan uudenlaisia ratkaisuja yhteistyöllä niin että me saadaan entistä tehokkaampia, paremmin tämän päivän tarpeisiin vastaavia ja asiakaslähtöisempiä tilaratkaisuja. Lisäksi julkisen hallinnon puolella tullaan käynnistämään tällainen tuottavuusohjelma, jolla haetaan tehostamista myöskin valtionhallinnon puolella.

Hallitusohjelmassa on myöskin kunnianhimoisia tavoitteita digitalisaation ja tekoälyn hyödyntämiseksi julkisessa hallinnossa entistä paremmalla tavalla. Tavoitteena tässä on, että siirrytään tällaiseen digitaalisten palveluitten ensisijaisuuteen viranomaisasiointikanavana huolehtien kuitenkin samalla siitä, että ei synny tällaista digisyrjäytymistä, eli huolehditaan, että on olemassa myöskin vaihtoehtoisia kanavia, mutta tuodaan voimallisesti tätä digitalisaatiota ja hyödynnetään sitä uudella tavalla. Siinä tullaan käynnistämään myöskin tällainen poikkihallinnollinen uudistamisohjelma, jolla puretaan digitalisaatiota vaikeuttavia säännöksiä.

Sitten täällä tuli joitain viittauksia soten kustannushillintään ja rahoitusmalliin. Täällä ministeri Juuso on jo kuvannutkin tätä kustannusten hillintää omalla vastuualueellaan, ja voisin tuoda valtiovarainministeriön puolelta sen näkökulman, että osana tätä kustannusten hillintää tullaan myöskin uudistamaan soten rahoitusmallia, ohjausta ja valvontaa. Tavoitteena on se, että autetaan hyvinvointialueita onnistumaan siinä työssään sillä tavalla, että tuodaan entistä ennakoivammaksi sitä ohjausta ja rahoitusmalliakin eri välineineen ja myöskin esimerkiksi kehitetään yksikkökustannusten laskentaa, jotta tällaista vertailtavuutta voidaan viedä eteenpäin eri hyvinvointialueitten välillä. Nämä kaikki tukevat sitä työtä.

Sitten vielä viimeisenä nostona: Täällä on puhuttu myöskin liikunnan edistämisestä, ja siihenhän tosiaan tässä hallitusohjelmassa on tällainen erillinen poikkihallinnollinen ohjelmakin tulossa. Sitä tehdään tietysti kouluissa, sitä tehdään ihan asuin ympäristöjen kehittämisessä ja liikunnan edistämisessä monilla tavoin, mutta mitä tulee tähän rahoitusmalliin, niin tavoitteena on myöskin lisätä HYTE-kertoimen eli hyvinvointia ja terveyttä edistävän kertoimen painoarvoa, eli sillä tavalla kannustetaan myöskin satsaamaan tähän puoleen rahoituksen keinoin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Sitten jatketaan puhujalistalla, ja edustaja Kaleva.

15.17 Atte Kaleva kok: Arvoisa puhemies! Suomi on saanut hallituksen, jonka keskeisin lupaus on muuttaa Suomen suunta ja rakentaa suomalaisille parempi huominen. Suomi on saanut hallituksen, joka ei perusta toimintaansa haihatteluun vaan tosiasioihin, tietoon, osaamiseen sekä kaupunkilais- ja maalaisjärkeen. [Timo Harakka: Tarvitaan enää rahaa!]

Suomi on monessa suhteessa murroksessa. Turvallisuusympäristömme on muuttunut ja muuttuu jatkossa edelleen nopeasti. Valittu perusratkaisumme, liittyminen Naton jäseneksi, antaa hyvän pohjan vastata tuleviin haasteisiimme. Turvallisuusratkaisumme ei kuitenkaan ole vielä valmis. Siinä riittää työtä uudelle hallitukselle, sillä Nato-jäsenyytemme on vasta hahmottumassa. Turvallisuutemme kannalta on myös tärkeää seurata naapurimme Venäjän kehitystä sekä toisaalta etsiä aktiivisesti ratkaisuja Ukrainan sodan päättämiseen

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

ja maan jälleenrakentamiseen. Euroopan turvallisuusarkkitehtuuri on rakennettava uudestaan, Venäjä ei ole muuttumassa toisenlaiseksi.

Suomen ja suomalaisten turvallisuuden sekä kansallisen itsenäisyyden edistäminen on jokaisen isänmaan ystävän keskeinen tehtävä. Hyvinvointia ei synny, ellemmme ole turvassa ja vapaita tavoittelemaan unelmiamme sekä toteuttamaan pyrkimyksiämme. Hyvinvointia, itsenäisyyttä ja turvallisuutta on helpompi rakentaa, kun taloutemme on kestävällä pohjalla ja Suomi kasvu-uralla. Kurjistumisen kierre on pysäytettävä.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Petteri Orpon hallituksen tärkein tehtävä on muutoksen toteuttaminen. Muutosta tarvitaan, jotta emme vuodesta ja vuosikymmenestä toiseen elä velaksi lastemme piikkiin. Muutosta tarvitaan, jotta Suomessa on hyvä opiskella, tehdä työtä ja yrittää. Muutosta tarvitaan, jotta yhä useampi haluaa investoida tänne ja näkee täällä edellytyksiä oman elämänsä ja tulevaisuutensa rakentamiseen. Muutosta tarvitaan, jotta kaikki saadaan mukaan hyvinvoinnin ja isänmaan rakentamiseen.

Orpon hallitus korjaa julkista taloutta. Se on syystäkin hallituksen keskeisimpiä pyrkimyksiä. Suomen menestymisen varjoon ei kuitenkaan pidä jättää suomalaisten menestystä. Meidän on kiinnitettävä huomiota myös kotitalouksien edellytyksiin tulla toimeen ja vaurastua. Tässä olemme jääneet merkittävästi jälkeen muihin Pohjoismaihin nähden. Tavoitteena pitää olla sekä Suomen että suomalaisten menestys.

Laajassa kuvassa maailma ja Eurooppa ovat murroksessa. Meidän on nähtävä ja ymmärrettävä tulevia kehityskulkuja, jotta voimme olla aktiivisesti ja oikea-aikaisesti niihin vaikuttamassa. Turvallisuusrakenteiden lisäksi myös Euroopan unioni tulee muuttumaan. Euroopan turvallisuuden painopiste tulee väistämättä siirtymään itään ja pohjoiseen. Miten se vaikuttaa meihin ja miten me muutokseen suhtaudumme? Ja miten EU:n vanhat jäsenmaat tulevat sotilaallisen painopisteen muutoksiin suhtautumaan?

Arvoisa puhemies! Kuten pääministeri Orpo totesi, Suomen johtaminen on haastava tehtävä ja erityisen haastava se on juuri nyt. Suomessa on vahva demokratian perinne, ja suurissa kysymyksissä olemme tottuneet arvostamaan yhdessä tekemistä. Toivottavasti tämä perinne jatkuu vastaisuudessakin. Oppositio on tervetullut mukaan Suomea uudistamaan, ellei se halua juuttua pelkkään vastakkainasetteluun ja suunpieksentään. Eduskuntatyö on pohjimmiltaan yhdessä tekemistä. Toivottavasti näin on tälläkin hallituskaudella.

Työnsä aloittanut hallitus on suurten kysymysten ja välttämättömien uudistusten äärellä. Toivon hallitukselle viisautta rakentaa entistä parempaa isänmaata. Suomi on saanut hyvän hallituksen ja erinomaisen pääministerin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

15.21 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi minä tahdon kiittää hallituspuolueita yhteistyöstä hallitusohjelman laatimisessa.

Vaikka puhun tässä salissa tänään kansanedustajana, puhun täällä tänään myös kauppiaina, yrittäjänä ja työnantajana. Haluan nostaa hallitusohjelmasta esille yhden merkittävän uudistuksen, joka edistää yritysten ja työntekijöiden turvallisuutta konkreettisesti.

Moni tietää, että kauppoihin kohdistuneet varkaudet ja näpistykset ovat olleet viime vuosina kasvussa. Samat henkilöt ovat voineet jatkaa toimintaansa toistuvasti jopa päivittäin saamatta rangaistusta teoistaan. On arvioitu, että varkaudet ja näpistykset aiheuttavat vuosittain noin 550 miljoonan euron kustannukset. Joka päivä jossain päin Suomea kaupasta näpistetään, varastetaan tai ryöstetään. Raha on kuitenkin toissijaista, kun puhumme

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

siitä, mitä nämä uhkaavat tilanteet aiheuttavat työntekijöille ja heidän turvallisuudentunteelleen. Mikään rahamäärä ei korvaa sitä henkistä tilaa ja pelkoa, jonka työntekijä joutuu pahimmassa tapauksessa kokemaan työpaikallaan, kun häntä uhataan ryöstön yhteydessä.

Hallitusohjelmaan on tehty kirjaus, joka kuuluu näin: ”Hallitus mahdollistaa lähestymiskiellon hakemisen yrityksille toistuvaa uhkaa tai häiriötä aiheuttavaa henkilöä kohtaan, eli niin sanottu yrityslähestymiskielto.” Haluan lämpimästi kiittää tästä kirjauksesta. Suuri kiitos kauppiaiden ja työntekijöiden puolesta, joiden elämään ja työhön tämä muutos tulee merkittävästi vaikuttamaan. Tämä parantaa työntekijöiden työturvallisuutta todella paljon, kiitos tämän hallituksen. Jos joku jostain käsittämättömästä syystä tätäkin kirjausta vastustaa, voi ottaa vaikka allekirjoittaneeseen yhteyttä. Kerron mielelläni — tai en niin mielelläni — kymmeniä esimerkkejä siitä, miksi tämä kirjaus on erittäin hyvä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kopra.

15.22 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Säätytalolla ei turhaan vietetty viikkoja. Petteri Orpon hallituksen ohjenuorana on nyt erinomainen, tuhti ja kattava hallitusohjelma, jonka avulla tämän vaalikauden aikana edetään tavoitteeseen nimeltä vahva ja välittävä Suomi. Ohjelma sisältää lukuisia uudistuksia, linjauksia, korjauksia ja parannuksia, joilla Suomen suuntaa muutetaan ja joita voisi esille nostaa.

Olen todella tyytyväinen siihen, että hallituksen tärkein talouspoliittinen tavoite on aikaansaada kestävä kasvua, joka on myös kaiken hyvinvoinnin perusta. Suomen julkinen talous on saatava tasapainoon ja velkaantuminen käännettävä laskuun. Tämän hallituksen johtamana tämä tavoite on mahdollinen. Talouden tilannekuva on kaikilla hallituspuolueilla realistinen ja yhteneväinen. On tärkeää, että yrittäminen ja työnteke kannattavat tässä maassa. Suomen täytyy pystyä parempaan myös erilaisten investointien kohteena. Liian moni investointi lipuu nyt muille maille, ja jatkossa tätä pitää eri keinoin pystyä taklaamaan paremmin.

Taloudellisesti vahva Suomi on kriisinkestävä ja kansainvälisesti aktiivinen. En halua olla mikään pahanilmanlintu, mutta kriisien aika ei ole ohi, ja niistä on selvittävä vastaisuudessaakin. Suomen vahva puolustuskyky myötävaikuttaa koko Pohjolan vakauteen. Talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen on tärkein keino julkisen talouden vakauttamiseksi. Selvää on, että uskottava talouspolitiikka edellyttää myös suoria säästötoimia, joiden toimeenpanossa kuitenkin huomioidaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevat.

Erityisen tärkeää on, ettei kokonaisveroastetta kiristetä. Talouskasvun vauhdittamisen tärkeisiin elementteihin kuuluvat reilun kilpailun parantaminen, panostukset tki-toimintaan, osaamistason nostaminen sekä työmarkkinoiden kehittäminen. Uudistavalla veropolitiikalla vahvistetaan ostovoimaa, talouskasvua, työllisyyttä ja yrittäjyyttä. Sitä suomalainen yhteiskunta ja tulevien sukupolvien oikeudenmukainen kohtelu nyt todella tarvitsevat.

Orpon hallituksen ohjelma on työnteon ja ahkeruuden ohjelma. Edellinen, vasemmistohallitus jätti holtittoman taloudenpidon lisäksi tekemättä käytännössä kaikki todelliset työllisyyttä lisäävät uudistukset, toki julistivat niin sanottuja päätösperäisiä työpaikkoja, jotka ovat siis julkisista varoista maksettavia, eikä niillä ole tehokasta valtiontaloutta parantavaa vaikutusta. Oppositio kyllä kovasti viime kaudella laati esityksiä, muista tahoista puhumattakaan, siitä, kuinka maan talous saadaan kasvuun ja ihmisille töitä, mutta mikään ei vasemmistohallitukselle kelvannut vaan velkaralli jatkui.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Nyt Orpon hallitus tekee uudistuksia talouskasvun aikaansaamiseksi ja työllisyyden lisäämiseksi, ja hyvä niin. Vasemmiston juhlat päättyivät huhtikuussa, mutta Säätytalolle kutsuttuihin siivoustalkoisiin näitä edellisen kauden vastuunkantajia ei kuulunut, vaan uusi hallituskoalitio joutuu siivoamaan sotkun. Vasemmistohallituksen saldo on surkea. On kärsittämätön velkataakka, ja esimerkiksi sote-puolella tilanne on katastrofaalinen: ei hoitajia, ei lääkäreitä, ei rahaa, palveluntuotannossa haasteita, ja kaikki tämä tapahtui vasemmiston vahtivuorolla. Nyt toivottavasti Suomi saadaan uuteen nousuun työhön ja ahkeruuteen kannustavalla ihmisläheisellä politiikalla.

Arvoisa puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen toimintaympäristö muuttui kertaheitolla Venäjän aloitettua täysimittaisen hyökkäyssodan Ukrainassa. Vastakkainasettelu ja suurvaltojen väliset jännitteet ovat lisääntyneet, ja ne vaikuttavat kaikkeen: turvallisuuteen, talouteen, teknologiaan ja niin edelleen ja meidän jokaisen yksilön elämään. Euroopan turvallisuuteen kohdistuu vakavin uhka vuosikymmeniin, mutta tässä uudessakin toimintaympäristössä Suomen on pärjättävä ja me pärjäämme. Suomi on onneksi nyt myös sotilaallisesti liittoutunut Nato-jäsenmaa, ja Suomi osallistuu täysimääräisesti Naton kaikkeen toimintaan, mukaan lukien Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtäviin, sekä sitoutuu koko liittokunnan kattavaan pelotteeseen ja yhteiseen puolustukseen. Kannatan sitä, että Suomi ottaa aktiivisen roolin Naton jäsenmaana.

Hallituskauden alussa laadittava ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko sekä puolustusselonteko tulevat nykyisessä maailmantilanteessa siis tarpeeseen. Niissä määritetään Suomen Nato-jäsenyyden peruslinjaukset ja päivitetään kaikki ajan tasalle muutenkin. Tervehdin ilolla myös sitä, että yhteiskunnan yhtenäisyyttä ja valtioneuvoston johtamiskykyä ulkoiseen ja sisäiseen turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä vahvistetaan.

Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen ohjelman toteuttamisen myötä Suomi palaa takaisin edistykselliselle ja vastuulliselle raiteelle. Suomesta tehdään taas kannustava ja innostava maa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Limnell.

15.28 Jarno Limnell kok: Arvoisa rouva puhemies, ärade talman! Suomen marsalkka ja tasavaltamme kuudes presidentti Mannerheim totesi aikanaan näin: ”Eripura omissa joukoissa iskee pahemmin kuin vihollisen miekka.” Nämä sanat ovat minun mielestäni erittäin ajankohtaiset tässä maailmanpolitiikan tilanteessa. ”Eripura omissa joukoissa iskee vakavammin kuin vihollisen miekka.” Tämä ei luonnollisesti tarkoita tässäkään salissa yksimielisyyttä. Demokratiassa saa olla ja pitää olla eri mieltä. Se on demokratian vahvuus. Demokratiaan kuuluu sananvapaus, mutta kyllä minun mielestäni siihen kuuluu myös kunnioittava käytös ja keskustelukulttuuri, jossa me, hyvät edustajat, olemme esimerkkinä tälle yhteiskunnalle.

Avauspuheenvuoroissaan viime viikon tiistaina sekä pääministeri Orpo että edustaja Lindtman nostivat esille yhteistyön merkityksen. Haluan palata siihen. Yhteistyön merkitys yli puoluerajojen ja yli hallituskausien korostuu tässä ajan hetkessä, erityisesti kahdessa isänmaamme kannalta hyvin keskeisessä asiassa: turvallisuudessa ja teknologiassa. Molemmissa me, hyvät ystävät, olemme tällä hetkellä muutokohdassa ja merkittävien päätösten edessä.

Näin hiljattain uutissivustolla kuvan, jossa oli pieni tyttö talonsa edessä, joka oli käytännössä tuhottu maan tasalle. Kuvaan tiivistyi mielestäni se todellisuus, jonka keskellä tällä

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

hetkellä miljoonat ukrainalaiset elävät. Samanaikaisesti kun me tässä salissa kiistelemme ja keskustelemme hallitusohjelmasta, Euroopassa on sekä sota että suuri inhimillinen kärsimys, suurin sitten toisen maailmansodan. Realistisesti on myös muistettava, että kaikki sodan päättymisen vaihtoehdot ovat edelleen mahdollisia ja se, miten tämä sota, hyökkäyssota Ukrainassa, päättyy, vaikuttaa hyvin keskeisesti meidän suomalaisten turvallisuuteen, Euroopan turvallisuuteen ja koko kansainväliseen järjestelmään. Tämä on meidän yhteinen asia, huolehtia, että Ukrainan asia on meidän.

Yhteistä päättäväisyyttä, arvon kollegat, me tarvitsemme myös kansallisen puolustuskäytön ja puolustustahdon ylläpitämiseen. Olemme viime päivinä viimeksi nähneet, miten arvaamattoman itänaapurin vieressä me tällä hetkellä elämme. Viikonlopun tapahtumat olivat vasta alkusoittoa tulevaan. Samalla me olemme suuren ja mittavan henkisen muutoksen edessä, kun ensimmäistä kertaa hallitusohjelmassa lukee, että Suomi on sotilaallisesti liittoutunut maa. Tätä Nato-Suomea meidän pitää rakentaa yhdessä. On muun muassa kyettävä saamaan Naton osaamiskeskus Suomeen ja, kuten hallitusohjelmassa mielestäni hyvin mainitaan, rakennettava profiiliamme muun muassa kokonaisturvallisuudessa ja kyberturvallisuudessa.

Näinä epävakaina aikoina ei saa unohtaa sitä tärkeintä asiaa turvallisuudessa, nimittäin kansakuntamme sisäistä yhtenäisyyttä. Kirjoitin hiljattain kirjan Suomen tulevaisuuden uhkakuvista yhdessä ministeri Jaakko Iloniemen kanssa, ja me päädyimme siihen johtopäätökseen, että Suomen vakavin turvallisuuden uhkakuva ei tule meidän rajojen ulkopuolelta vaan yhteiskuntamme sisältä — viitaten riitelevään, epäyhtenäiseen ja eripuraiseen suomalaisten joukkoon. Näin ei saa tapahtua. Meidän täällä eduskunnassa on hyvä olla esimerkkeinä yhteishengestä.

Arvon kollegat! Arvon puhemies! Me elämme tällä hetkellä luultavasti yhden ihmiskunnan suurimman muutostrendin keskellä, ja tässä vauhti kiihtyy. Puhutaan teknologiasta, jota me, eli ihmiskunta, kehitetään nopeammin ja radikaalimmin kuin koskaan aikaisemmin. Tämä luonnollisesti tarjoaa meille huikeita mahdollisuuksia, mahdollisuuksia hyödyntää osaamista, mutta myöskin uudenlaisia uhkakuvia. Me todellakin tarvitsemme teknologiapolitiikkaa tämän päivän suomalaisen yhteiskuntaan. Mitä enemmän meillä on käytössä teknologiaa, sitä viisaampia ja eettisempiä meidän ihmisten tulee olla.

Arvoisa puhemies! Hyvät ystävät! Presidentti Kyösti Kalliota lainaten: ”Kansakunnan menestys vaatii sisäistä rauhaa. Mitä pienemmiksi vastakohdat käyvät, olipa kysymys kielellisistä tai eri yhteiskuntaluokkien ja aatesuuntien välisistä eroavaisuuksista, sitä parempi isänmaalle.” Yhdessä tekeminen on vahvuutemme, ja sitä tässä maailmanajassa tarvitsemme. [Eduskunnasta: Loistava puhe! — Olipa hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pyritään suosituksen mukaiseen viiteen minuuttiin. — Edustaja Eestilä poissa. — Seuraavaksi edustaja Eerola.

15.34 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Moneen vuosikymmeneen pisimmät hallitusneuvottelut tuottivat verraten pitkän hallitusohjelman. Ei siis ihme, että siitä on riittänyt puhetta nyt jo kolmen päivän ajan. Oppositio luonnollisesti ja luonteensa mukaan on keskittynyt lähinnä haukkumaan ohjelmaa, ja hallituspuolueitten edustajat yhtä luonnollisesti pyrkivät nostamaan esille niitä seikkoja, jotka näyttäytyvät omille kannattajilleen myönteisessä valossa. Koska hallituksessa on nyt neljä eri puoluetta, nousee esille varsin erilaisia asioita, jotka sen edustajien puheissa nähdään hallitusohjelman positiivisiksi sei-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

koiksi, ja aivan vastaavasti sen, mitä yksi oppositiopuolue haukkuu, jättää toinen oppositiopuolue mainitsematta. Kritiikin kohteetkaan eivät siis ole yhteneväiset.

Oma puolueeni, perussuomalaiset, on painottanut lupaamiaan kiristysia maahanmuuttopolitiikkaan ja parannuksia sisäiseen turvallisuuteen. Itseänikin entisenä hallintovaliokunnan puheenjohtajana miellyttää poliisien määrän ja määrärahojen lisääminen sekä rajaturvallisuuteen satsaaminen. Hallitusohjelman maahanmuuttopolitiittisia osuuksia lukies- sa tulee mieleen kesällä 2010 julkaistu Nuiva Vaalimanifesti, jota itsekin olin silloin Kotkan kaupungin maahanmuuttopalveluiden pitkäaikaisena työntekijänä laatimassa. Silloin kohua ja jopa kauhua herättänyt Nuiva Vaalimanifesti on, ainakin hengeltään, uinut sisään maamme tuoreen hallituksen ohjelmaan.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman sivulla 194 luvataan edistää lasten oikeuksien toteutumista yhteiskunnan kaikilla sektoreilla. Edelleen siellä luvataan edistää lapsen oikeutta mahdollisten erotilanteiden yhteydessä pitää yhteyttä molempiin vanhempiinsa vahvistamalla lähivanhemman — joka yleensä siis on äiti — myötävaikutusvelvollisuutta etävanhemman — joka siis yleensä on isä — tapaamisoikeuden toteutumiseen. Ja edelleen siellä luvataan ehkäistä vieraannuttamista. Tähän vieraannuttamiseen kannustan hallitusta kiinnittämään huomiota siten, että se viimeinkin määrittellään laissa nykyistä tarkemmin — siis nykyisessä laissa sitä ei määritellä ollenkaan. Vain täten siihen voidaan kunnolla puuttua, ja hyvää pohjaa tulevalle työlle antavat esimerkiksi minun ja kokoomuksen nytkin paikalla olevan edustajan, Pauli Kiurun, aiheesta jo yli kymmenen vuotta sitten laatimat lakialoitteet. Aiheesta on vuosien saatossa tehty myös useita kymmeniä kirjallisia kysymyksiä, jotka antavat hyviä lähtökohtia tähän vieraannuttamisen vastaiseen työhön.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, erityisen kiitoksen hallitusohjelmassa ansaitsevat pannotukset liikenneinfraan — vaikka niitäkin on moitittu siitä, ettei niitä tullut tarpeeksi. Nyt kun Saimaan kanava sattuneesta syystä on pois pelistä, kulkee suuri osa maamme viennistä Karjalan rataa ja Savon rataa myöten Kouvolan kautta Hamina-Kotkan satamaan — joka muuten on maamme suurin vientisatama. Nämä raideyhteydet on pidettävä kunnossa, ja yhtä tärkeitä ovat myöskin maantieyhteydet samaan satamaan. Tästä syystä kannustankin hallitusta kiirehtimään valtatie 15:n ja valtatie 26:n kunnostamista ajan vaatimusten mukaisiksi.

Arvoisa puhemies! Tähän loppuun totean, että koskaan ei ennalta tiedä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan, ei edes tulevaisuusvaliokunta. Kun neljä vuotta sitten oltiin tässä samassa tilanteessa ja puitiin Rinteen hallitusohjelmaa, emme arvanneet, että sillä kaudella, kun hallituksessa on mukana SDP, vasemmistoliitto ja vihreät, liitymme Natoon, tilaamme kymmenellä miljardilla hävittäjiä USA:sta ja aloitamme jopa aidan rakentamisen itärajalle turvapaikanhakijoita vastaan. Koronan myötä tulleista rajoituksista ihmisten elämään ja vapauteen liikkua en sano yhtään mitään. Saa nähdä, mitä tämä kausi tuo tullessaan — toivottavasti ei mitään kammottavan ikävää. — Kiitokset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Sitten edustaja Kilpi.

15.39 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on hyvin käynyt ilmi se, kuinka suuri järkytys monelle ensimmäisen kauden kansanedustajalle oli se tieto ja tilannekuva, mikä hallitusneuvotteluiden alussa järjestetyssä seminaarissa annettiin. Totta kai velkaantumisen ja talouden tilanne oli tiedossa, mutta selvästi kävi niin, että tuo totuus oli monin verroin kammottavampi. Se oli suorastaan veret seisauttava. Omaankin korvakäytävään on

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

jäänyt lähtemättömästi kaikumaan valtiovarainministeriön kansliapäällikkö Majasen sanat siitä, että jos velkaantuminen jatkuu samalla tavalla, ei tulevilla sukupolvilla ole mahdollisuutta tehdä omia valintoja. Kuvitelkaapa itsenne siihen tilanteeseen, että ette voi tehdä elämässänne omia valintoja. Sitäkö te haluatte lapsillenne? Sitäkö te siellä vasemmalla haluatte lastenlapsillenne?

Lainasta on puhuttu paljon täällä, ja hyvä niin. Asiahan on nimittäin sillä tavalla, että elämä on meille kaikille vain lainaa. Meidän aikalaisten vastuulla on pitää kaikesta tästä mahdollisimman hyvää huolta ja ennen kaikkea pitää huolta siitä, että sen, minkä saamme hoidettavaksemme, hoidamme niin hyvin, että voimme luovuttaa viestikapulan eteenpäin tuleville sukupolville paremmassa kunnossa.

Olen täällä kuunnellut jo useamman päivän ajan näitä puheita, ja on käynyt todella selväksi se, kuinka edellisen kauden hallituspuolueissa on suorastaan hämmästyttävän suuria vaikeuksia ymmärtää vallitsevaa todellisuutta, sitä realiteettia, mikä Suomen taloustilanteessa vallitsee, mitä se tilanne tarkoittaa ja mihin suuntaan se on maata vienyt. Jo viime kauden alussa tarkastusvaliokunnan tarkastuksessa... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu — Puhemies: Näköjensä mikrofonin pois päältä!] — kansainvälinen kuvayhteys päättyi, kiitos — ...finanssipolitiikan raportissa todettiin selkeästi, että maan taloudessa on ryhdyttävä toimenpiteisiin velkaantumisen vähentämiseksi, sillä Suomen velkaantuminen oli lähellä Emun hälytysrajaa eli yleisesti sovittua rajaa, jota Euroopan maiden velkaantuminen ei saa ylittää. Tilannetta pidettiin jo silloin vakavana ja toimenpiteitä vaadittiin. Tätä ette siellä hallituspuolueissa viime kaudella ottaneet kuuleviin korviinne vaan otitte lisää velkaa. Ja miksi näin tapahtui? Teillä oli selvä suunnitelma, että kansalaiset ostetaan tyytyväisiksi mihin hintaan hyvänsä, ja se tarkoittaa tässä tapauksessa velkahintaa — ”rahaa on”.

Puhemies! Keskustelin juuri hetki sitten erään huippuekonomistin kanssa, joka totesi tilanteen hyvin kuvaavasti, että velkaa on otettu huikeat määrät, sellaisella rahamäärällä olisi voinut hoitaa maan asiat kuntoon moneen kertaan. Siitä huolimatta niin moni perusasia tässä maassa on edelleenkin täysin retuperällä. Otetaan esimerkkejä:

Oikeudenhoito — tästä on puhuttu koko viime kausi. Koko oikeusketju on täysin rikki, joka lenkki poliisista syyttäjään, syyttäjistä tuomioistuimeen ja aina vankeinhoitoon saakka ei ole pelkästään loppuun vaan karrelle palannut. Voin vakuuttaa teille, että kun kutsumusammateista lähdetään pois, se ei tapahdu helpolla eikä mielellään, se tapahtuu pakotamalla. Sellainen tilanne on erittäin hälyttävä, ja sitä tapahtuu tällä hetkellä huolestuttavan paljon. Teillä oli mahdollisuus hoitaa tämä asia kuntoon.

Liikenneinfra — romuna. Korjausvelka sen kuin kasvoi varsinkin teiden päällystämisen ja korjaamisen suhteen. Teillä olisi ollut täysi mahdollisuus miljardeillanne hoitaa tämä kuntoon.

Peruskoulu — romuna. Se on niin romuna, ettei sitä tarvitse edes kuvailla sen enempää. Vähänkään jos yleistä keskustelua ja uutisointia asiasta seuraa, se on tullut kyllä selväksi. Teillä olisi ollut mahdollisuus ihan oikeasti tehdä se koulutuksen kunnianpalautus, jota niin kovasti tässä salissa koko viime kauden julistitte ja kovasti uhositte.

Lastensuojelu — voi hyvää päivää. Jos olisi edes yksi asia laitettu kuntoon näissä asioissa, lapsiin ja nuoriin liittyvissä asioissa, niin lastensuojelu, mutta kun ei, ei sitten millään.

Terveystenhoito. Kun tähän laitetaan samaan listaan mielenterveysongelmat, lista on melkomoinen.

Nyt on sitten toisten vuoro korjata tätä tilannetta. Tehtävä ei ole helppo eikä yksinkertainen, ja siitä edellinen hallitus on pitänyt kyllä hyvää huolta. Mutta jos emme sitä tee, sii-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

tä tulevat ensimmäisenä ja pahiten kärsimään juurikin ne vähäosaisimmat, ne köyhimmissä asemassa olevat, joista te olette niin kovasti aina puhuneet.

Täällä maalaillaan uhkakuvia, että nyt kasvaa lapsiperheköyhyys. Millä ihmeen tyylillä te selitätte sen, että edellisen hallituksen aikana lapsiperheköyhyys lisääntyi traagisella tavalla? Jopa 25 000 lasta on viime vuosien aikana vajonnut lapsiperheköyhyYTEEN. Eikö tässä kohtaa nimenomaan puhuta niistä heikoimmassa asemassa olevista, joista pitäisi pitää erityistä huolta? Jonnekin se unohtui.

Arvoisa puhemies! Edelleenkin perustellaan velkaantumista pandemialla ja Venäjän hyökkäyssodalla, ja edelleenkin pitää vastata teille, että kyllä, niistä oli edellisellä kaudella kyllä yksimielisyys. Ne piti hoitaa, mutta siitä huolimatta velkaa on otettu valtavia määriä lisää. Velan suhteen pitää muistaa se, että kun sitä otetaan, pitää olla myös velanmaksukykyä, ja siitä te ette ole pitäneet huolta. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Varoitukset ja vaatimukset kaikuivat kuuroille korville koko edellisen kauden ajan, ja nyt kun tätä tilannetta korjataan viimeisellä hetkellä, se on silloin vähävaraisten ryöstämistä, [Puhemies koputtaa] se on heikompiosaisten potkimista, se on suomalaisen hyvinvointivaltion tuhoamista.

Puhemies! Miten te kehtaatte? Näin saattaisi joku [Puhemies koputtaa] tällaisessa tilanteessa kysyä. Ja kyllähän te kehtaattekin. Se on nähty ja kuultu, ja sen perusteella Suomen kansa äänesti muutosta, ja tämä hallitus aikoo sen myös tehdä. Se vaatii rohkeutta, ja sitä täältä myös löytyy. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nämä laitteet ovat hieman hankalia, kun aina silloin, kun mikrofoni sulkeutuu, niin myös tämä puheaikamittaus, minuuttimittaus, alkaa alusta, ja siitä syystä joudun täällä aina vähän naputtelemaan. — Mutta seuraavaksi edustaja Jukkola, poissa. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

15.47 Janne Heikkinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä kolmatta päivää käydään keskustelua Petteri Orpon hallitusohjelmasta. Olemme keskustelun aikana kuulleet oppositiolta laajalti kritiikkiä ohjelmaa kohtaan, ja puolustan opposition mahdollisuutta esittää kritiikkiä sitä kohtaan. Näin vapaan ja avoin demokratian kuuluukin toimia. Se, mitä toivoisin oppositiolta, on luonnollisesti se, että kun puhutaan näin pitkästä ja kattavasta, ehkä osin yksityiskohtaisestakin ohjelmasta, niin käytäisiin keskustelua sen laajuudesta ja kokonaisuudesta eikä ainoastaan niistä muutamista yksittäisistä asioista, joista selkeästi avustajat ovat teille puheita latineet. Sen verran yhdenmukaisia ne puheet ovat tähän mennessä olleet.

Teen tästä kattavasta ohjelmasta muutamia yksittäisiä nostoja, jotka toistaiseksi keskustelussa ovat jääneet mielestäni liian pienelle roolille.

Esimerkiksi Pohjois-Suomen osasta puhuttiin täällä aikaisemmin. Esimerkiksi edustaja Oinas-Panuma täällä korosti pohjoisen kasvuohjelman tarpeellisuutta, ja sehan täältä ohjelmastamme todellakin löytyy. Petteri Orpon hallitus tunnistaa pohjoisen elinkeinojen kasvun mahdollisuudet ja on niissä valmis valtioneuvoston kanslian kautta myös tarttumaan toimeen.

Infrapaketin osalta, jos katsotaan pääradan kohtaloa: Oulu—Liminka-kaksoisraiteen rakentaminen tulee mahdollistamaan nopeammat yhteydet, lähijunaliikenteen käyttöönnoton ja vähentämään tärinävaikutuksia Oulun kaupunkiseudulla. Tämän lisäksi hallitusohjel-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

masta löytyy Tornio—Kolari-radan sähköistäminen, joka on merkittävä paitsi turismille myös meidän huoltovarmuudelle ja luontovarapolitiikalle.

No sitten tähän hyvinvointiyhteiskunnan ideaan muutama sana. Siitä täällä on paljolti puhuttu, minkä takia näitä työelämäuudistuksia tehdään. Politologina vastaisin, että syy on pitkälti se, että hyvinvointiyhteiskunnan idea alun perin oli se, että enemmistö vetää meillä rekeä ja vähemmistö istuu reen kyydissä. Tällä vertauskuvalla tarkoitan sitä, että hyvinvointiyhteiskunta on kestävä ainoastaan sellaisessa tilanteessa, jossa meillä enemmistö tekee töitä ja yrittää ja tuottaa yhteiskunnalle sellaista hyvää, jota voimme jakaa heille, jotka eivät pysty pitämään itsestään huolta. Tämä oli hyvinvointiyhteiskunnan alkuperäinen idea. Sen takia me haluamme tavoitella kunnianhimoisesti sataatuhatta uutta työllistä tämän vaalikauden aikana. Näillä haluamme turvata sen, että pidämme huolta heistä, jotka eivät pysty pitämään huolta itsestään.

No sitten muutama sana kotimaisesta ruoantuotannosta. Keskusta on sitä täällä jo kysseenalaistanut. Kerron hallitusneuvotteluissa mukana olleena, että nimenomaisesti ruoantuotanto oli tämän hallituksen erityissuojeluksessa. Ruoantuotannosta ei tulla leikkaamaan tässä ohjelmassa. Me katsoimme, että on äärimmäisen tärkeää tässä tilanteessa huolehtia siitä, että maatalouteen liittyen, joka kärsii kroonisesta kannattavuusvajeesta mutta myös akuutista kassakriisistä, suoraan ruoantuotantoon liittyviin tukiin ei tulla koskemaan, ja tätä pidän järkevänä kotimaisen ruokaturvan puolesta.

Keskustan osalta en muutenkaan ymmärrä laajaa kritiikkiä tätä hallitusohjelmaa kohtaan, koska heillä ei ensinkään ollut halukkuutta vastata hallitustunnustelijan kysymyksiin ja näin ollen jättivät oman vaihtoehdon etukäteen kertomatta — muistavat sen nyt toki täällä salissa jälkikäteen meille kaikille kertoa. Muille vasemmistopuolueille annan toki sitten kunnian siitä, että ne vastasivat asianmukaisesti hallitustunnustelijan kysymyksiin ja ovat siten oikeutettuja oppositiossa kyllä kritiikkiin — siitä kiitos teille.

No sitten meillä on täällä tiede- ja kulttuuriministeri nyt paikan päällä, joten esitän kainon toiveeni. Hallitusohjelmasta löytyy linjaus ”hallitus toteuttaa ulkopuolisen tutkimushankkeen Venäjän laaja-alaisesta vaikuttamisesta Suomeen 2000-luvulla”. Tämä kirjaus on minun mielestäni hyvä ja tarpeellinen. Meillä on iso likasanko pestävänä suomettumisen ajan politiikasta. En tosin aivan ymmärrä sitä, miksi rajasimme sen ainoastaan 2000-luvulle, koska meillä on selkeä lähihistorian tarve perata suomettumisen ajan politiikka, yhteiskunnan rakenteet, ja siksi kehottaisinkin tiede- ja kulttuuriministeriä harkitsemaan sellaista ajatusta, voitaisiinko harkita tällaisen ulkopuolisen, neutraalin akateemisen kansallisen muistin instituutin perustamista, jonka tehtävänä olisi suomettumisen ajan yhteiskunnan läpipерkaaminen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen.

15.52 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Vahva ja välittävä Suomi -hallitusohjelma on samalla myös erähenkisten maalla asuvien tai siellä eräharrastuksista nauttivien ohjelma. Metsästyskoirilla harrastamista on aivan liian pitkään haitannut ylisuuri suurpetokanta niin paljon, että metsästyskoirilla metsästys on pahimmassa tapauksessa loppunut kokonaan huonon suurpetopolitiikan vuoksi. Tämä hallitusohjelma ymmärtää metsästyksen olevan arvokas osa suomalaista elämänmuotoa. Tämä on täyskäännös edellisen hallituksen politiikkaan.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Arvoisa rouva puhemies! Meillä väljästi asutun seudun ihmisille ei ole tarjolla Kansallisteatteria, Kiasmaa, suuria urheiluareenoja tai megaluokan konsertteja. Luontomme on osalle suomalaisista enemmän kuin mikään ihmisen tekemä. Meidän teatterimme ja kirkkomme on metsämme ja luontomme. Metsästysharrastus on yksi luontainen tapa hyödyntää luontoamme ja nauttia siitä.

Täyskäännös suhtautumisessa metsästysharrastukseen palauttaa maaseudun ihmisten uskoa julkiseen valtaan. Suden kirjaaminen erikseen suurpetopolitiikkaan korostaa pitkään vallinneen epäsuhteen, mikä on vihervasemmistolaidan aiheuttama haitta, johon Euroopan unionin mylly on sotkettu mukaan. Terveisiä sinne Brysseliin, tämä hallitusohjelma ei hyväksy EU:n lyijyn käyttökiellon ja rajoitusten laajentamista luoteihin. [Atte Kaleva: Juuri näin!]

Arvoisa puhemies! Tämän ohjelman myötä myös metsästäjien tekemä riistanhoitotyö tunnustetaan tärkeänä osana edistää luonnon monimuotoisuutta. Lisäksi maaseudun ääni on kuultu, ja hallitusohjelma korjaa edellisen hallituksen mahdollistaman haaskaruokinnan hallitsemattoman kasvun ja sen mukanaan tuoman suurpetojen kesyyntymisen. Maaseudun parhaaksi ja onneksi suurpetopolitiikka laitetaan tämän hallitusohjelman toteuttamisen myötä oikeille raiteille. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Simula poissa, edustaja Tynkkynen poissa, edustaja Ollikainen poissa, edustaja Rostila poissa, edustaja Räsänen, Joona poissa. — Edustaja Furuholm paikalla.

15.55 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Puhutaan hetki kannustamisesta, jota ohjelmassa paljon esiintyy. Siinä kannustetaan ihmisiä työntekoon, kannustetaan ihmisiä ottamaan työtä vastaan. Kannustetaan hyvinvointialueita hoitamaan tehtävänsä paremmin, kannustetaan näitä alueita vastaamaan työvoimapulan aiheuttamiin haasteisiin. Kannustetaan kotoutumaan, kannustetaan poistumaan. Liian usein käsitys kannustamisesta tuntuu olevan ikävä kyllä sellainen, että jos napsaistaan jo valmiiksi vähistä, niin ihminen tai vaikka hyvinvointialue alkaa toimimaan tämän hallitusohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Varoitin jo nyt, että näin se ei ikävä kyllä tule menemään.

Haluankin vielä nostaa esiin yhden ohjelman leikkauksen, joka ei kannusta yhtään kehtään, päinvastoin, suorastaan lannistaa. Ohjelmaa selatessani en ole löytänyt sitä oivallusta, joka aikuiskoulutustuen lakkauttamisessa piilee. Sen verran hyvin se on piilotettu. Onko tosiaan niin, että aikuiskoulutustuki, joka mahdollistaa osaamisen kartuttamisen ja tätä kautta työllisyysmahdollisuuksien parantumisen, nähdään jotenkin haitallisena? Pidän tätä ratkaisua hyvin lyhytnäköisenä. On ihmeellinen arvovalinta hankaloittaa pieni- ja keskituloisten mahdollisuuksia kehittää omaa osaamistaan ajassa, jossa työnteon vaatimukset ovat jatkuvasti liikkeessä.

Elinikäisen oppimisen tukeminen olisi välttämätöntä, mutta nyt jostain syystä otetaan kyllä iso askel taaksepäin. Hallitusohjelmassa kaavaillaan myös avoimen yliopiston enimmäismaksujen korottamista ja vapaasta sivistystyöstä leikkaamista. Alkaa olemaan kohta sivistyksellä ja oppimisella hintaa. Tätäkö me haluamme?

Arvoisa puhemies! Kahteen asiaan meidän on syytä maamme ihmisiä yhdessä kannustaa: liikunnan ja kulttuurin pariin. Ja mitä aikaisemmassa vaiheessa elämää se onnistuu, sen parempi. Nämä kannustukset maksavat itsensä takaisin. Siksi on aika ohittaa keskustelussa se kohta, jossa me tunnistamme liikunnan ja kulttuurin tärkeyden yhteiskunnan hyvin-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

voinnille, sekä fyysiselle että henkisel. Tämän tosiasian toisteluun ei kannata enää liikaa aikaa uhrata. Me kaikki olemme jo sen sanoneet, ja me kaikki olemme sen kuulleet. On aika toimia. On aika avoimemmin puhua siitä, mitä me voimme tehdä täällä tuodaksemme liikunnallisen elämäntavan ja kulttuurin lähemmäs ihmisiä, miten me voimme paremmin mahdollistaa arkiliikkumisen, harrastustoiminnan ja taiteen tekemisen. Tämä keskustelu vaatii myös kritiikkiä nykyisiä rakenteita, rahoitusta ja menneitä päätöksiä kohtaan.

Ohjelmasta löytyy toimintakykyohjelmaa, kulttuuripoliittista selontekoa ja monia hyviä kirjauksia liikunnan ja luovien alojen kehittämiseksi. Paljon toki vanhaakin mutta jotain uuttakin sieltä löytyy. Huolta kasvattaa esimerkiksi se, että samaan aikaan kohdistetaan leikkauksia kuntien valtionosuuksiin ja opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksiin. Nämä osuvat totta kai myös liikuntaan ja kulttuuriin. Myös alvien nostaminen osuu liikunta- ja kulttuuripalveluihin, vaikka samaan aikaan kirjaudet haluavat etsiä verotuksen avulla liikuntaa edistäviä keinoja. Korotus nostaa kirjojen hintaa, vaikka lukutaidosta kannetaan huolta. Myöskään pyöräilyn ja kävelyn edistämiseen ei euroja juuri löydy. Tätä pidän isona virheenä, jos liikunnallisen elämäntavan edistäminen kustannustehokkaasti kiinnostaa. Tässä olisi kasvatettava valtion roolia.

No, tästä liikunta-asiasta tulee sellainen kuva, että selkeästi toinen reformipöytä Säätytalolla on sopinut toista ja toinen toista. Koska meillä on neljä vuotta aikaa tätä jumpata ja minulla viisi minuuttia aikaa puhua, niin en ala tässä nyt erittelemään tarkemmin kaikkia keinoja, jotka on huomioitava tällä saralla, mutta totean, että osa ratkaisua hyvinvoinnin edistämiseksi on harrastamisen ja arjen mahdollisuuksien lisääminen. Sekä liikunnan että kulttuurin edistämiseksi on mentävä ruohonjuuritasolle, sinne, minne Juhla Moka ja viinerin tuoksuiset strategiapaperit eivät helpolla ylety, seura- ja järjestötoimintaan sekä koulupäiviin, koulu- ja työmatkoihin. Sinne tarvitaan resursseja ja niiden tueksi uusia avauksia.

Arvoisa puhemies! Uusi hallitus on kirjannut, että äitiyspakkaukseen sisällytetään pallo. Siitä syntyy hieno, suorastaan upea mielikuva, ja jos jostain paljon tiedän, niin palloista. Pallo on ollut minulle itseilmaisun väline, ilon ja onnen tuoja ihan lapsesta asti. Toivonkin, että jokainen lapsi saisi kokea [Puhemies koputtaa] tuota samaa iloa elämässään pallon kanssa tai ilman. Siksi tuon äitiyspakkauksen pallon lisäksi tarvitaan sellaista politiikkaa, [Puhemies: Aika!] joka tähtää kokonaisvaltaisesti turvalliseen ja onnelliseen lapsuuteen. Se on vielä hienompi mielikuva ja ihan tavoiteltavan arvoinen. Muistetaan se. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

16.01 Eveliina Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Tämän kevään eduskuntavaaleissa käytiin kova taistelu suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuudesta. Luulen, että monikaan näissä vaaleissa äänestänyt ei täysin pystynyt kuvittelemaan sitä, mitä oli tulossa nyt tämän hallituksen hallitusohjelmassa. Viime hallituskausi oli poikkeuksellista aikaa, ja myös tässä salissa pystyttiin monissa kriisikohdissa tekemään hyvää yhteistyötä. Koko suomalainen yhteiskunta venyi ensiksi koronakriisin keskellä, jossa varsinkin meidän sosiaali- ja terveysalan työntekijämme venyivät, antoivat kaikkensa, jotta suomalaisten terveys ja turvallisuus pystyttiin turvaamaan. Ja sen jälkeen Ukrainan sodan edessä kansakuntana tulimme yhteen ja halusimme — ja haluamme edelleen — antaa kaiken tukemme ukrainalaisten taistelulle itsenäisyydestään. Eikä kukaan kyllä pystynyt odotta-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

maan, että tämän kaiken kansakunnan yhteentulon jälkeen tulee hallitus, joka näin voimakkaasti jakaa suomalaista yhteiskuntaa. Odotin aika kovaa kyytiä, mutta tämä hallitus veti kyllä odotukset maahan ja antoi vieläkin kovempaa kyytiä. Tässä salissa on monta päivää puhuttu siitä, kuinka yhteisissä talkoissa oletetaan, että kaikki ovat mukana. Ja suomalaiseseen yhteiskuntaan, meidän hyvinvointiyhteiskuntaamme, on kuulunut vieläkin voimakkaampana periaatteena se, että ne, joilla on leveämmät hartiat, ovat yhteisissä talkoissa vieläkin enemmän mukana. Nyt valitettavasti tämän hallituksen ohjelmalla viedään pienituloisilta ja pienituloiset osallistuvat vieläkin enemmän näihin talkoisiin ja suurituloiset saavat veronkevennyksiä.

Tämän hallituksen yksi synkimmistä ohjelmaosioista oli pääkaupunkiseudun näkökulmasta asuntopoliittinen ohjelma, jossa viedään pois työssäkäyvän pienituloisen kannusteita käydä töissä, ja siihen olen kyllä todella pettynyt, koska tällä hetkellä meillä on valtava työvoimapula. Kun katsotaan vaikkapa ravintola-, matkailu- ja kaupan alan työpaikkojen ja monia julkisen sektorin pienipalkkaisia työntekijöitä, niin heillä ei tälläkään hetkellä ole varaa asua Helsingissä, varaa asua pääkaupunkiseudulla. Ja kun meillä on pulaa näistä työntekijäryhmistä koko Suomessa, niin pelkään vain, että tämän hallituksen asuntopoliitikalla pahennetaan sitä työvoimapulaa, jota olisi pitänyt pystyä ratkomaan ja katsoa ilman ideologisia silmälaseja, kuunnella myöskin yrityselämän ääntä, joka viimeksi toukokuussa, itse asiassa Rakennusteollisuuden äänellä, vetosi hallitukseen, että tässä suhdanne-tilanteessa, jossa tuleva syksy näyttää rakennusaloitusten osalta erittäin synkältä Helsingin, pääkaupunkiseudun, kasvuseutujen näkökulmasta, hallituksen kannattaisi ottaa käyttöön valtion tukema asuntotuotanto ja tällä tavalla pyrkiä myöskin tätä suhdannekehitystä torjumaan. Mutta ei, edes tämä elinkeinoelämän, Rakennusteollisuuden, vetoamus ei kantautunut Säätytalolle asti. Tässähän toteutettiin täysin kokoomuksen politiikkaohjelmaa: ajetaan valtion tukema asuntotuotanto alas, aso-tuotanto tullaan lakkauttamaan ja turvautetaan vain markkinavoimiin, joita ei tässä suhdanne-tilanteessa edes ole. Ja sitten vielä sen päälle — ei edes tämä riittänyt, vaan vielä sen päälle — leikataan asumistuesta. Joten ei voi kyllä pääkaupunkiseudun pienipalkkaisen työntekijän näkökulmasta olla kovin iloinen, päinvastoin. Ja luulenpa, että myöskin siellä mara-alalla ollaan tyytymättömiä näihin hallituksen linjanvetoihin, joilla pahennetaan tätä työvoimapulaa, joka tällä seudulla jo on ole-massa.

Joten terveiset lähtevät sinne ministeriaitioon. Toivon, että tarkastatte vielä erityisesti tätä asuntopoliitiikan ohjelmaanne, jotta voimme turvata työllisyyskehityksen [Puhemies koputtaa] tulevana syksynä ja siitä eteenpäin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne poissa. — Edustaja Päivi Räsänen.

16.06 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituspuolueita yhdistää yhteinen tilannekuva, ja on todellakin välttämätöntä tässä tilanteessa pysäyttää velkaantumisen syökykierre ja tehdä toimia, joiden tavoitteena on pelastaa tulevaisuuden hyvinvointiyhteiskunta lapsillemme ja lapsenlapsillemme. Se edellyttää rohkeita ratkaisuja, se edellyttää myös kipeitä ratkaisuja, joiden tarkoitus on kääntää Suomen suunta, tasapainottaa valtiontaloutta, ja kyllä ajattelen näin, että suomalaiset vaaleissa antoivat tälle suunnanmuutokselle vahvan mandaatin. Eli haluamme rakentaa sellaista Suomea, jossa on kannattavaa yrit-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

tää, on kannattavaa ottaa vastaan työtä, on kannattavaa tehdä työtä ja jossa jokaisesta pidetään huolta silloin, kun omat voimat eivät riitä.

Tavoitteenamme on myös lapsimyönteinen yhteiskunta. Voin kyllä vakuuttaa näiden lähes 30 vuoden kansanedustajakokemukseni ja myös aiemman ministerikokemukseni kautta, että kyllä esimerkiksi kotihoidon tuki on niitä etuuksia, jotka ovat olleet jatkuvien hyökäysten kohteena, ja väitän, että kristillisdemokraattien ansiota on sekä menneeltä vuosikymmeneltä että nyt tältä vuosikymmeneltä se, että kotihoidon tukeen ei kohdistu leikkauksia. Edelleen säilyy mahdollisuus alle kolmevuotiaiden lasten osalta hoitaa lapsia kotona. Lapsilisiin ei myöskään kohdisteta leikkauksia, ja lapsiperheiden toimeentuloa parannetaan nostamalla lapsilisää alle kolmevuotiaiden lasten perheissä ja monilapsisissa perheissä ja myös vahvistamalla lapsilisien yksinhuoltajakorotusta, korottamalla yksityisen hoidon tuen hoitorahaa, kehittämällä opiskelijoiden huoltajakorotusta ja lisäksi ottamalla käyttöön lapsikohtainen korotus työtulovähennykseen eli niin sanottu lapsivähennys. Tämä oli viimeksi käytössä silloin, kun kristillisdemokraatit olivat hallituksessa 2011—2015. Sitten se poistettiin ja nyt jälleen tämä otettiin käyttöön. Ja väitän, että tässäkin kristillisdemokraattien kädenjälki näkyy tässä hallitusohjelmassa.

Eläkeläisten mahdollisuuksia ja kannusteita tehdä työtä siltä osin kuin he haluavat ja jaksavat helpotetaan verotuksen keinoin. Tällä on myös vaikutuksensa ja kannuste siihen, että henkilöstön saatavuuteen erityisesti hoiva-alalla pystytään vastaamaan.

Talous voidaan saada nousuun nimenomaan työllisyyttä, yrittäjyyttä, elinvoimaa lisäämällä. Siksi hallitusohjelmassa on vahva painotus yrittäjyyteen ja pk-yrityksiin. Yritysten verotusta ei kiristetä, ja työn verotus alenee painottuen pieni- ja keskituloisiin sekä lapsiperheisiin. Hallitus pyrkii yksinkertaistamaan myös tätä meidän monimutkaista sosiaaliturvalabyrinttiämme jatkossa kannustavan perusturvan mallin mukaisesti. Ei ole tarkoitus, että ihmiset eksyvät sinne tukien sokkelikkoon. Myös julkisen perusterveydenhuollon toimivuus on erityisen tärkeää juuri kaikkein heikoimmassa asemassa oleville, ja sen vuoksi tähän ohjelmaan sisältyy myös keinoja, hyvin nopeatkin keinoja, joilla pyritään hoitojonoja purkamaan, nopeuttamaan lääkäriin pääsemistä ja kaventamaan terveyseroja. Samoin tunnistettiin erityisenä ongelmakohtana ikäihmisten kotihoidon ongelmat, jotka muuten Marinin hallituksen viimeisen vuoden aikana pahenivat huomattavasti. Silloin 1,8 miljoonaa käyntiä vähemmän toteutui vanhusten kotipalveluissa, ja tähän pyritään nyt saamaan käänne.

Myös varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ongelmiin puututaan. Painotamme oppimisen tuen vahvistamista ja kohtuullisia ryhmäkokoja.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean vielä, että kristillisdemokraattien kädenjälki näkyy myös siinä, että haluamme korostaa kolmannen sektorin, järjestökentän, seurakuntien ääntä osana aktiivista yhteiskuntaa, mikä näkyy monessa osin tätä hallitusohjelmaa. [Puhemies: Aika!]

Ja vielä mainitsen sen, että tämä hallitus aikoo nyt vakinaistaa ruoka-aputoiminnan rahoituksen, mikä oli edellisen kauden edustajan, Laukkasen, voimakas tavoite, ja tämä on nyt hallitusohjelmaan kirjattu. [Pauli Kiuru: Lex Laukkanen!] — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

16.13 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nyt esillä oleva hallitusohjelma on syntynyt aikana, jolloin on pakko tehdä päätöksiä. Olipa hallitus tällä hetkellä minkä vä-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

rinen tai minkäläinen tahansa, olisimme saman asian edessä joka tapauksessa. Julkisen velan otolle on pakko laittaa nyt stoppi, sille ei ole vaihtoehtoja. Sama koskee tietty valtiota ja kuntia mutta myös kotitalouksiamme. Kaikki tiedämme, että se velkaantumisvauhti on ollut aivan järjetön, ja sille on tultava loppu, ja tekipä kuka tahansa sen esityksen, niin kuin tuossa vastauspuheenvuorossani aiemmin sanoin, niin huuto kuuluu joka puolelta, jos joku sen esityksen tekee. Jos keskiryhmä sen tekee, niin se tulee molemmilta puolin. Ja sitten vasen ja oikea: riippuen siitä, kuka sen tekee, toiselta puolen huudetaan.

Talouden tilanne on meillä nyt sellainen, että meidän on pakko luoda lisää veropohjaa. Ihmiset on saatava töihin. Onhan aika kurja tilanne, että meillä on valtava määrä työttömiä ja samaan aikaan meillä on valtava työvoimapula. Sehän on yhtälönä aivan mahdoton. Se, että kannustetaan ihmisiä töihin, muutetaan systeemejä, jotta työn vastaanottaminen aina kannattaa, on parasta politiikkaa. En sano, että tämä on se ainoa keino, muitakin on, ja siksi en lähde arvostelemaan niitä, jotka yrittävät, vaan totean vain, että tämä on ainoa keino mennä eteenpäin. Ihmiset on saatava töihin sen mukaan, miten heillä on työkykyä. Jos on työkyvytön ihminen, hänen osoitteensa tietenkin on työkyvyttömyyseläke tai joku muu.

Mitä tulee yrittäjyyteen, niin vientiteollisuuden puolesta peräänkuulutan edelleen, että jos haluamme tämän maan velat maksuun jonain päivänä, on vientituloja tultava Suomelle paljon nykyistä enemmän. Olemme nyt jo erittäin isossa pulassa, ja tähän syöksykierteseen on pakko saada loppu.

Arvoisa puhemies! Se, mikä oli minulle iso pettymys, oli Itä-Suomen tilanne. Itäradan korjaamiseen on kauniita kirjauksia mutta ei isoja rahoja ollenkaan. Pidän hieman kummallisena sitä, että jotakin tunnin rataa suunnitellaan ja meillä keskustellaan Pohjois-Karjalassa, Itä-Suomessa siitä, pääseekö yleensä junalla Joensuuhun. Kun Syrjäsalmen silta meinattiin panna vuodeksi poikki, eipä noussut Turun seudulla eikä pääkaupunkiseudulla hirvuisen meteli siitä, että eihän päärataa saa katkaista. Onhan tämä käsittämätöntä, että tällamoista nyky-Suomessa tapahtuu. Sama koskee Kuutostietä. Siellä on yksi maan valtavyäly. Siellä ajetaan kuuttakymppiä monessa paikassa — hengenvaarallisia kohtia, vaikka pitäisi olla valtatie. Meidän pitää löytää nyt vihdoin ja viimein se vaihde, että saamme myös Itä-Suomen kehityksen kaareen mukaan. Tämän sanoi Marinin hallitus aikanaan, edellinen hallitus, tästä ovat kaikki puhuneet. Jopa Nato-kenraali, joka kävi Suomessa katsomassa uuden jäsenmaan tilannetta, totesi, että Itä-Suomi on pidettävä asuttuna, jos halutaan sitä puolustaa. Meillä on nyt niin valtavia voimia takana, että kannattaisi nyt ainakin tämän hallituksen aloittaa se tie, jolla tämä homma pannaan kuntoon. Neljässä vuodessa sitä ei saa kuntoon, mutta se tie on vain aloitettava — rata kuntoon, Kuutostie kuntoon.

Sitten, mikä pitää saada kuntoon, on se, että kun tämän kantaverkon uudet linjat vedetään sähkönsiirtoa varten, niin se 400 kilovoltin kantaverkkoyhteys pitää Itä-Suomeen luoda, koska jos ei ole vahvaa kantaverkkoa, ei voi tulla tuulivoimaa eikä voi tulla mitään muutakaan energiantuotantoa, sähköntuotantoa. Jos ei ole sähköntuotantoa, ei ole toimivia yrityksiä eikä tuotantotaloutta yleensääkään, ja ihmiset pakenevat sellaisilta seuduilta, missä ei ole työtä eikä ole palveluita. Sitten tässä samaisessa hallitusohjelmassa oli sellainen pukkanen, että olin penkiltä pudota: Palokin voimalaitoksen purkaminen. Kyllä minä kysyn, arvoisat edustajakollegat ja varsinkin kokoomuksen edustajat, nyt hallituksessa olevat puolueet, kaikki te, minkä takia te lähdette purkamaan vesivoimaa tällaisena aikana. Ensinnäkin siinä loukataan törkeästi yksityisen omaisuuden suojaa. Siinä ollaan poistamassa voimalaitos sellaiselta alueelta, jolla se kipeimmin tarvitaan. Jos aiotte pitää sähköverkon sillä alueella tasaisena, se vesivoima on aivan välttämätön. Tutkikaa sähköoppia. En aio pi-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

tää teille kurssia siitä, miksi se vesivoima on aivan välttämätön. Tuulivoimalla sitä ei voi tehdä. Sitten se omaisuudensuojan purkaminen: Jos te aiotte yksityisen omaisuuden kansallistaa, niin viimeksi sitä minä kyllä, arvoisa puhemies, kokoomukselta odotin. Jos sitä olisi vasemmalta laidalta esitetty, olisin pitänyt sitä luonnollisena jatkumona sille, että kommunismi on nousemassa, mutta kun sen teki kokoomus, niin olin todella pudota penkiltä. Mutta kyllä minä ehkä tästä toivun, kunhan kesä tulee.

Lopuksi, arvoisa puhemies, tämä energiatuotanto Suomessa: Olin myös pettynyt siihen, että energiaturpeesta ei mainita mitään muuta kuin huoltovarmuusturve. Sehän on peanuts, ei mitään käytännössä. [Tuomas Kettunen: Ei mitään!] — Se on hyvin vähän, mutta sanotaan, että se on lähellä nollaa. — Se, että se on kasvuturve, kuiviketurve ja korkeasti jalostettujen turpeiden raaka-aine, on mainittu ohjelmassa, siitä teille kiitos.

Arvoisa puhemies! Jos me tätä kotimaista energiaturvetta ei oteta käyttöön, Suomessa tapahtuu seuraavan vuoden aikana sellainen metsäteollisuuslaitosten alasajo, että ette ole ennen nähneet. [Puhemies koputtaa] Haluatteko te todella tätä, että metsäteollisuus lähtee Suomesta? Arvoisat ministerit, hallituspuolueiden jäsenet, nyt on toiminnan aika: energiaturve takaisin, sellut ja tukit sahoille ja sellutehtaille, [Puhemies: Aika!] muuten ei tämä homma selviä. Jos haluatte elintason laskua, tässä on teille oivallinen tie, olkaa hyvä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rydman poissa, edustaja Vestman poissa, edustaja Autto poissa. — Edustaja Lahdenperä.

16.19 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Opettaja- ja maaseutuyrittäjätaustaisena haluan kiittää ja nostaa muutaman asian hallitusohjelmasta:

Kuten kaikki tiedämme, osaaminen ja innovaatiot ratkaisevat Suomen ja yritystemme menestymisen. Osaaminen on Suomen ainoa täysin omissa käsissä oleva globaali kilpailuetu. Hallitusohjelma keskittyy ensisijaisesti vakaaseen perusrahoitukseen ensimmäisen koulutuspolun kulkijoiden osalta varmistaen näin jokaiselle vankan osaamisen peruspohjan ja ammatin sekä korkeakoulutukselle toimintaedellytykset tuottaa vaikuttavaa, Suomea eteenpäin vievää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-osaamista yhdessä elinkeinoelämän kanssa.

Yhteiskuntamme tulevaisuus ja perusta on lapsissa. Näin on tärkeää, että me hallitusohjelman mukaisesti vahvistamme varhaiskasvatuksen osallistumisastetta ja laatua, tasoitamme oppimiseroja sekä ehkäisemme segregatiota. Erityisiä toimia suunnataan myös maahanmuuttajataustaisten lasten suomen ja ruotsin kielen osaamiseen ja tätä myötä helpotetaan integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Varhaiskasvatuksen opettajien aloituspaikkoja lisätään yliopistossa sekä mahdollistetaan jo alalla työskentelevien pätevoityminen varhaiskasvatustutkintoon mukaisesti tehtäviin muunto- ja monimuotokoulutuksella. Varhaiskasvatuksen sosionomi (YAMK) -tutkinto tunnustetaan tasa-arvoisesti muiden ylempien korkeakoulututkintojen rinnalla, ja näin tutkinto mahdollistaa varhaiskasvatuksen johtajan tehtävässä toimimisen.

Peruskoulu, joka on vuosi vuodelta ajautunut kaaokseen monien erinäisten syiden vuoksi, ansaitsee nyt keskeisimmän huomion. Perusopetusta on tasa-arvoistettava, ja opettajien sekä rehtoreiden toimintavaltuuksia häiriötilanteissa puuttumiseen nyt vahvistetaan. Jokainen oppija ja opettaja ansaitsee työrauhan. Tasa-arvoa on noudatettava antamalla rauhallinen ja turvallinen oppimisympäristö tukea tarvitseville sekä vapauttamalla nopeammin opipivat koululaiset apuopettajan roolista saamaan tasoaan vastaavaa, motivoivaa opetusta

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

opettajalta. Termi ”koulukiusaaminen” on uudessa hallitusohjelmassa kirjattu ”kouluväkivallaksi”. Toki nimike on edelleen lievä, koska väkivaltatapahtumille on olemassa rikosnimikkeet, ja poliisiasioitahan useimmat näistä ovat — kiitos hallitusohjelman sitoutumisesta siihen, että saisimme perusopetuksessa perusasiat kuntoon.

Puhemies! Hallitusohjelmalle kiitosta myös tavoitteesta helpottaa yritystoimintaa ja yrittämisen edellytyksiä muun muassa liian sääntelyn purkamisella ja hallinnollisen taakan keventämisellä. Erityinen kiitos tästä lauseesta: ”Puretaan EU-sääntelyn päälle lisättyä kansallista sääntelytaakkaa.” Hallitusohjelman tavoite reilumman ja avoimemman kilpailun edistämisestä luo edellytyksiä kotimarkkinoiden kasvulle, ja hyöty tulee erityisesti suomalaiselle kuluttajalle.

Maa- ja metsätalouden osalta varmistetaan omavaraisuus ja huoltovarmuus, turvataan maatalouden elinkykyisyys ja omavaraisuusaste ja jatketaan runsaasti hiilinieluja tuottavien metsiemme hoitotoimenpiteitä, joihin kuuluvat myös hakkuut ja sitä myötä uusien hiilinielujen kasvattaminen.

Hallitus edistää EU-tasolla aktiivisesti ja ennakoiden sellaista vaikuttavaa ja kustannustehokasta ilmasto- ja teollisuuspolitiikkaa, joka on Suomen kansalaisten kestävä kasvun ja kilpailuedun kannalta järkevää.

Arvoisa puhemies! Loppuun haluan vielä muistuttaa huoltovarmuuden sekä Saaristomeren puhdistusoperaation näkökulmasta kalastuksen merkityksestä: Muun muassa silakan kalastuksen avulla Itämerestä poistuu merkittävä määrä ravinteita. Silakka on ekologinen lähiruoka. Pidetään alkutuotanto elinvoimaisena ja puolustetaan Suomen kalastuskiintiötä.

Kiitos hallitusohjelmalle, jonka tavoitteena on lähtökohtaisesti turvata kaikilta osin kohtimainen toimintakenttä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pauli Kiuru.

16.23 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Julkisen vallan vastuulla on suomalaisten turvallisuuden takaaminen. On arvokasta, että turvallisuuskäsitelmä on huomioitu hallitusohjelmassa kattavasti. Tässä puheessani keskityn vain yhteen turvallisuuttamme lisäävään näkökulmaan, ja se koskee tiedustelua sekä sitä koskevaa lainsäädäntöä. Myös se on vahvasti mukana uudessa hallitusohjelmassa.

Tiedustelulainsäädäntömme oli pitkään pahasti jäljessä muihin maihin verrattuna. Esimerkiksi vuonna 2013 vahvistui, että Suomen ulkoasiainhallinto oli ollut vakavan tietoturvaloukkauksen kohteena. Vinkki tämän havaitsemiseen oli tullut Suomen ulkopuolelta. Oli kestänyt, että olimme ulkopuolisten valtioiden antamien tiedustelutietojen varassa. Tiedustelulainsäädäntömme tuli voimaan 2019. Kokonaisuuteen kuului sotilastiedustelua, siviilitiedustelua ja tiedustelutoiminnan valvontaa koskevia muutoksia. Uusi lainsäädäntö oli viesti demokraattisen päätöksenteomme toimivuudesta kansallista turvallisuutta koskevissa kysymyksissä. Tavoitteena on hankkia tietoa ylimmän valtiojohtomme päätöksenteon tueksi, jotta suomalaisten turvallisuus voidaan kaikissa tilanteissa varmistaa. Suomi ei enää suhtaudu sinisilmäisesti ulkomaisiin vaikuttamisyrityksiin, jotka uhkaavat etujamme ja elintärkeitä toimintojamme. Nato-jäsenyytemme myötä Suomen tiedusteluviranomaisten kahdenvälinen yhteistyö liittokunnan muiden jäsenvaltioiden tiedusteluviranomaisten kanssa syvenee. Samoin Suomen viranomaisten yhteistoiminta Naton eri rakenteiden kanssa lisääntyy. Tiedustelulainsäädännön muutokset herättivät paljon aiheellista keskus-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

telua. Kokonaisuus oli kuitenkin hyvin laadittu, ja sen edellyttämä perustuslain muutos saatiin toteutettua kiireellisesti eduskunnan suuren enemmistön tuella.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on lukuisia tiedusteluun ja tiedustelulainsäädäntöön liittyviä kirjauksia. Hyväkin lainsäädäntöä pitää päivittää, kun kokemusta on saatu riittävästi ja kun olosuhteet muuttuvat. Tässä seuraavaksi joitakin tärkeitä nostoja hallitusohjelmasta tiedusteluun liittyen: Tiedustelu- ja valmiuslainsäädäntömme päivitetään mahdollistamaan hybridiuhkien tehokas torjunta, suomalaista kyber- ja informaatioturvallisuusosaamista kehitetään koulutuksella, poliisitoimintaa vahvistetaan ottamalla käyttöön rikostiedustelun mahdollistava lainsäädäntö. Se mahdollistaa puuttumisen uhkaperusteisesti esimerkiksi jengirikollisuuteen ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Tiedustelulainsäädännön palomuurisääntelyä uudistetaan niin, että tieto saadaan kulkemaan suojelupoliisin ja muiden viranomaisten välillä. Lisäksi säädetään rangaistavaksi sellainen toiminta, jossa luovutetaan tietoja vieraan valtion tiedustelulle. Myös vieraan valtion lukuun tapahtuva perättömän tiedon levittäminen sekä Suomen päätöksentekoon vaikuttaminen vahingoittamismielessä kriminalisoidaan.

Arvoisa puhemies! Nämä esimerkit ovat keinoja, joilla pyrimme parantamaan suomalaisten turvallisuutta. Uskon, että nämä lainsäädäntöhankkeet saavat vahvan tuen myös oppositiosta samalla tavalla kuin oppositio viime vaalikaudella tuki hallitusta tärkeissä turvallisuuspoliittisissa päätöksissä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen poissa. — Edustaja Koskela.

16.28 Jari Koskela ps: Arvoisa rouva puhemies! Itänaapurimme aggressiivisuus ja sisäinen epävakaus huolestuttavat, mutta onneksi olemme nyt osa Natoa ja meillä on koko puolustusliitto turvanamme. Hallitusohjelman kirjaus aktiivisesta ja kansainvälisestä Nato-Suomesta on osuva. Hallitus arvioi Nato-jäsenyyteen liittyvät lainsäädäntömuutostarpeet ja aikoo käynnistää välittömästi niihin tarvittavat valmistelut. Tämä kaikki on hyvin tervetullutta eikä varmaan aiheuta oppositiossakaan kriittisiä ääniä.

Itämeren ja Suomen läntisten alueiden merkitys kasvaa entisestään. Ohjelmassa on hyvin kirjattu, miten liikenneyhteyksien Norjasta ja Ruotsista, muun muassa, on oltava sellaisessa kunnossa, että ne takaavat meille huoltovarmuuden, turvallisuuden ja kaupankäynnin.

Suomi tulee edistämään myös sotilaallista liikkuvuutta ja tukee siihen liittyviä hankkeita pyrkien saamaan esimerkiksi erilaista EU-rahoitusta mahdollisimman suuren saannon — omia rahojahan me sieltä EU:lta saamme takaisin, siis nykyistä enemmän —, ja aivan varmasti tulemme saamaan myöskin Natolta rahoitusta näihin hankkeisiin.

Hallitusohjelmassa tavoitellaan Naton toimintojen, esimerkkinä vaikkapa osaamiskeskuksen, sijoittamista Suomeen. Tukikohdasta puhuminen voi toki olla tässä tilanteessa vielä ennen aikaista.

Tässä uudessa tilanteessa sotilaallinen yhteistyö Nato-maiden kanssa vahvistuu siis entisestään. Hallitus painottaa ja kehittää edelleen Puolustusvoimien kansainvälistä yhteistoimintaa. Suomessa ainakin yhdellä maakunnalla on valmiudet jo hyvinkin pitkällä mahdollisten Nato-toimintojen sijoittamispaikaksi. Maakuntana toistaiseksi lieväälle huomiolle on jäänyt Satakunta, mikä tulee olemaan jo strategisen sijaintinsakin puolesta keskeisessä roolissa.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Hallitusohjelmassa hallituskaudella panostetaan erityisesti Maavoimien uudistamiseen. Suurin Maavoimien yksikkö sijaitsee Porin prikaatin Säkylän ja Niinisalon varuskunnissa. Niinisalossa on pisimmät tykistön ampuma-alueet koko Euroopassa — vasta Rovajärvellä, Lapissa voidaan ampua pidemmälle kuin Niinisalossa. Niinisalon Pohjankankaan ja Hämeenkanneen harjoitusalueet ovat maan parhaat, ei vain tykistölle vaan myös muiden maavoimien käyttöön.

Yhteisharjoituksia Naton joukkojen kanssa on käyty jo useina vuosina ennen Natoon liittymistä, eli yhteensovittamista joukkueen kanssa on harjoiteltu. Satakunnan roolia korostavat myös monet muut maakuntamme resurssit. Porin lentokentälle on vuosien saatossa laskeutunut miehistön ja kaluston kuljetuskoneita. Ainoastaan maailman suurimmille, Antonov-kokoluokan, koneille 2 300 metrin kiitotie ei ole riittävän pitkä. Hyvä, että hallitusohjelmassa turvataan nykyisen maakuntaverkoston säilyvyys myöskin ilmailuliikenteessä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuuntele, Kettunen!]

Kuopion pelastuskeskukseen on merkitty pelastuskoulutus. Hallitusohjelmassa kuitenkin koulutusta lisättäneen Helsingissä. Porissa on jo osittain valmiina harjoitusalue pelastushenkilökunnalle, ja sitä voitaisiin jatkossa hyödyntää paljon enemmän, vaikkapa sitten Helsingin alaisuudessa. Sitä kehittämällä niin poliisit, palomiehet kuin Puolustusvoimat ja Nato-joukotkin voisivat harjoitella erilaisiin vaaratilanteisiin varautumista kyseisellä harjoitusalueella entistäkin enemmän, myös yritykset voisivat käyttää nykyistä enemmän näitä alueita.

Suomenlahden satamat sijaitsevat kovin lähellä Venäjää, ja tämä lisää merikuljetusten riskiä. Siksi Turun, Rauman, Porin, Vaasan ja muiden länsirannikon satamien toimintaedellytyksiin on panostettava. Porin syväsatama pystyy jo nyt ottamaan vastaan sotilaskalustoa kuljetuksia varten, ja sieltä on valmis ratapohja Niinisalon harjoitusalueelle, toistaiseksi vain kiskot puuttuvat.

Pori—Niinisalo—Parkano-radan kuntoon laittaminen on varmasti sotilaallisen liikkuvuuden — ”military mobility” — keskeinen investointi, minkä avulla ratkaistaan monta ongelmaa. Rataa kannattaa jatkaa myöhemmin myös pidemmälle, aina Parikkalaan saakka sen toimien näin myös huoltovarmuusratana. Kustannuksiltaan koko radan käyttöönotto on kohtuullinen, koska ratakäytävä on valmiiksi valmiina ja rataosuuksia on suurelta osin myöskin jo käytössä.

Arvoisa rouva puhemies! Satakunta tarjoaa jo nyt parhaat edellytykset osaamiskeskukseksi tai jopa tukikohdalle, jos sellainen mahdollisuus joskus aukeaa. Uusi puolustusministeri Häkkinenkin totesi vaalien alla Satakunnassa vieraillessaan, että Satakunnan kannattaa pyrkiä nyt Nato-maakunnaksi. Me Satakunnassa olemme jo yhdistäneet voimavarat niin kuntien kuin Puolustusvoimienkin kanssa [Puhemies: Aika!] ja teemme kaikkemme, jotta Euroopan paras harjoitusalue saadaan Satakuntaan hyödyntämään koko Suomea ja myös Natoa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto poissa, edustaja Mäkinen poissa. — Edustaja Peltokangas.

16.34 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Tervehdin suurella ilolla Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaa. Ohjelma on alkusysäys sille suunnanmuutokselle, jota Suomi nyt kipeästi kaipaa. Punavihreys on muuttunut sinivalkoiseksi, ja isänmaan asioita

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

ryhdytään nyt laittamaan rankalla kädellä kuntoon. [Tuomas Kettunen: Eli turve uusiutuvaksi!]

Vasemmisto kirkuu, koska koville ottaa seurata, kun Suomea aletaan vihdoinkin kampeamaan oikealle reitille kohti parempaa tulevaisuutta. Suomi on saatava siihen suuntaan, että tässä maassa kaikki voivat hyvin. Yrittäjäyys on yksi avain siihen. Meidän tulee edetä sellaiseen suuntaan, että tähän maahan uskalletaan sijoittaa, tässä maassa uskalletaan yrittää ja sitä kautta luoda hyvinvointia — nimenomaan työtä, työtä ja työtä. [Tuomas Kettusen välihuuto] Vain sillä me pääsemme sellaiseen yhteiskuntaan kiinni, että jokainen voi tuntea olonsa turvalliseksi tässä maassa.

On tietenkin aivan selvää, että oppositio tekee opposition tehtävät ja että ohjelma on suomalaiselle vasemmistolle kauhistus. Vaikka ansiotuloveron alennukset kohdistuisivat pieni- ja keskituloisille, eivät ne siltikään ideologisesti vasemmistolle käy — jostain kumman syystä eivät käy myöskään keskustalle. Ihmettelen sitä voimakkaasti, vaikka hallitusohjelma puuttuu esimerkiksi jakeluvelvoitteen jyrkkään nousuun ja tuo kompensatiomallin, mikäli maltillisempi jakeluvelvoitteen tason nosto kasvattaisi pumppuhintaa. Vain keskustalaiset ovat kyllä tässä kohtaa olleet niin epärehellisiä äänestäjilleen, että ensin Marinin hallituksessa istuessaan päättivät tuplata jakeluvelvoitteen tason kylmän viileästi tulevalle vuodelle ja sitten marssitaan härkäpäisesti oppositioon haukkumaan sitä uutta hallitusta, joka nimenomaan torppasi tämän valtavan jyrkän kehityksen ihmisten ostovoiman madaltamiseksi.

Tämä hallitus ottaa vastuuta. On aika tehdä niitä päätöksiä, joita edellinen hallitus ei uskaltanut tehdä. Päätökset ovat osin kovia. Me ymmärrämme sen, mutta isänmaa vaatii nyt suoraselkäisyyttä, sellaisia toimia, että laiva kääntyy. Velkaantumisen on loputtava. Meidän poliitikkojen on kannettava vastuu siitä, että tulevat sukupolvet voivat hyvin eivätkä maksa järkyttäviä velkoja, joita edelliset hallitukset ovat ottaneet. Nyt on aika kääntää laivan keula.

Edellinen hallitus ymmärrettävistä syistä joutui tekemään kahden kovan kriisin tullessa niskaan vaikeita päätöksiä, ja osasta niistähän me teimme täällä eduskunnassa yksimielisiäkin päätöksiä. Mutta ei voida unohtaa sitä, että siitä huolimatta miljarditolkulla meni huuhaahan ja höttöään, täyteen diipadaapaan, ja sitä me edellisessä hallituksessa oppositiosta erittäin voimakkaasti kritisoimme.

Maa- ja metsätalouspolitiikka tulee nyt suoristumaan tämän hallituksen toimesta. Tässä kohtaa haluan kiittää vilpittömästi kanssapuolueita, hallituspuolueita. Haluan kiittää RKP:tä, kristillisdemokraatteja, kokoomusta ja totta kai omaa rakasta perussuomalaista puoluetani. Poliitiikka on yhteistyötä. [Eveliina Heinäluoman välihuuto] Poliitiikka on myöskin sitä, että vaikeissa tilanteissa uskalletaan ottaa askel sinne, mikä ei kenties ole omalla mukavuusalueella täydellisesti. Meidän täytyy vastata siihen huutoon, mitä äänestäjät nyt halusivat: vihervasemmisto äänestettiin ulos, ja nämä neljä puoluetta löysivät toisensa ja tekivät hyvän hallitusohjelman, jossa jokaiselle puolueelle on jotain. Minäkin voin äänestäjilleni Pohjanmaalla sanoa, että kaikkea emme saaneet mutta saimme sen verran, että voin ylpeänä seistä tämän hallitusohjelman takana nyt ja koko kauden. [Tuomas Kettunen: Kyllä kansa tietää!] Suomi tulee näkemään sellaista politiikkaa, että ne keskustalaisetkin siellä, jotka välihuutavat, tulevat toteamaan: ”Miksi jäimme oppositioon ruikuttamaan ja valitsimme jo toisen kerran vihervasemmiston kaveruuden?” Näin te teitte silloin kun hävisitte vaalit, menitte vihervasemmistolaiseen hallitukseen tappamaan maaseutua, ja nyt te valitsitte jälleen vihervasemmiston eli sinne ruikuttamaan vihervasemmiston kanssa

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

oppositioon — en voi ymmärtää. Missä on se maatalouden hyvinvoinnin puolustaja? Se seisoo tässä hallituksessa. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Seuratkaa tarkkaan: Suomi-laiva kääntyy. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen poissa. — Anteeksi, olkaa hyvä. Siellä oli kuollut kulma edustaja Peltokankaan takana. [Juha Hänninen: Siellä kuolee! — Puhemies nauraa] — Olkaa hyvä.

16.40 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Hallitusohjelmamme on erinomainen kokonaisuus Suomen pelastamiseksi. Vahvan ja välittävän Suomen perustana ovat työn tekeminen, yrittäjäyys, yrittäjyyden tukeminen, kilpailukyky, koulutus ja osaaminen sekä investoinnit. Kilpailukyvyyn, yritysten ja työpaikkojen lisääminen ja työllisyyden vahvistaminen ovat maamme elinehto. Paikallista sopimista lisäämällä ja työllistämisen esteitä poistamalla parannetaan sekä työntekijöiden mahdollisuuksia työllistyä että yritysten mahdollisuuksia työllistää. Kun ihmiset ovat töissä, saamme verotuloja ja siten voimme taata jokaiselle, myös heikommassa asemassa olevalle, tarvittavat palvelut ja sosiaaliturvan.

Te sanotte, että me leikkaamme. Kyllä, me leikkaamme työn tekemisen esteistä. Työstä saatava toimeentulo luo ihmiselle ja perheelle hyvinvointia, elämänlaatua ja turvaa. Meidän poliitikkojen tärkein tehtävä on varmistaa ihmisten turvallinen arki. Hallitusohjelmassamme korostuu turvallisuus. Poliisi vastaa maassamme yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta, poliisien määrää nostetaan 8 000 henkilötövuoteen. Hallitus ottaa käyttöön tarvittavat keinot nuoriso- ja jengirikollisuuden torjumiseksi ja vähentämiseksi. Maahanmuuttopolitiikan päivittämisellä lisäämme maamme työvoimaa ja sisäistä turvallisuutta.

Erityisen iloinen olen siitä, että hallitus käynnistää pohjoisen ohjelman. Tämä tarkoittaa, että maassamme on tunnistettu ja tunnustettu pohjoisen geopolittisen merkityksen muutos, taloudellisen kasvun mahdollisuudet sekä turvallisuusnäkökulma. Pohjoisen merkitys logistiselle huoltovarmuudelle on tunnustettu hallitusohjelmassa, kun vihdoinkin saamme pohjoiseen Oulu—Liminka-kaksoisraiteen, jonka puuttuminen on ollut tulppana koko pohjoisen raideliikenteelle, ja lisäksi saamme Tornio—Kolari-radan sähköistyksen.

Ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden ja toimeentulon lisäksi turvallisuutta lisäävät tunne ja tieto siitä, että jokaisesta pidetään huolta. Tämä on meidän ja hallitusohjelmamme tahto. Vahva ja välittävä Suomi huolehtii kansalaistensa turvallisuudesta kotona, kaduilla ja rajoilla. Turvallisuutta on se, että ihmiset pääsevät hoitoon nopeasti ja hoito on oikea-aikais- ta ja laadukasta. Viimeistään nyt on tarve toimia siten, että saamme sote-palveluihin monituottajuuden toimimaan käytännössä. Jotta päästään jonoista hoitoon, tarvitaan julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin saumatonta yhteistyötä, palvelusetelin tehostettua käytön- ottoa sekä Kela-korvausten korottamista sote-palveluissa.

Arvoisa puhemies! Suomen kansa on nyt heikommassa kunnossa kuin koskaan aiemmin sotien jälkeen. Liian vähäinen liikkuminen ja heikko kunto ovat uhka ja riski yksilölle, yhteiskunnalle ja maanpuolustukselle. Heikko fyysinen kunto on suoraan yhteydessä fyysisiin ja psyykkisiin terveysongelmiin, oppimiskykyyn ja työtehoon. Liikkumattomuus on myös kansantaloudellinen ongelma: sen kustannukset ovat lähes viisi miljardia euroa vuodessa. On erityisen tärkeää, että liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen näkyy selkeästi hallitusohjelmassa. Meidän on toimittava nyt, jotta voimme vähentää kustannuksia, edis-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

tää kansalaistemme terveyttä ja rakentaa kestävämpää ja vauraampaa yhteiskuntaa tuleville sukupolville. Ennaltaehkäisevä työ ja perusterveydenhoito saatetaan nyt kunniaan.

Lopuksi, arvoisa puheenjohtaja, haluan korostaa, että täällä eduskunnassa tehdään työtä ja politiikkaa yhdessä. Yhdessä tekeminen perustuu luottamukseen, ja luottamus rakentuu toisten ihmisten arvostamisesta ja kunnioittamisesta. Luottamus ja sen rakentaminen on ykkösjuuttu. [Puhemies: Aika!] Olen varma, että tärkeissä asioissa tässä salissa pystymme katsomaan samaan suuntaan ja tekemään oikeita päätöksiä isänmaamme parhaaksi toisiamme arvostaen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valkonen.

16.46 Ville Valkonen kok: Arvoisa puhemies! Kokoomuksen, perussuomalaisten, RKP:n ja kristillisdemokraattien hallituksen talouspolitiikan kulmakivi on työn linja. Jokaisen työikäisen ja työkykyisen suomalaisen tulee olla töissä, ja jokainen myös ansaitsee mahdollisuuden työhön. Työn tekeminen tulee aina olla joutenoloa kannattavampaa. Suomalaisia pitää saada tukien varasta nostamaan elintasoaan ja pitämään huolta läheisistään työtä tekemällä. Tämä on hallituksen vastuu.

Myös hallituksen veropolitiikka tähtää nimenomaan työn vastaanottamisen ja lisätyön tekemisen kannustavuuden parantamiseen. Työn verotusta kevennetään yhteensä reilusti yli 600 miljoonalla. Suurin osa tästä työn verotuksen keventämisestä kohdistuu työtulovähennyksen kautta nimenomaan pieni- ja keskituloisille [Timo Heinonen: Se on reilua!] — sille suurelle keskiluokalle, ahkerille suomalaisille, jotka kannattelevat koko meidän laajaa hyvinvointiyhteiskuntaa —, ja melkein 100 miljoonaa tästä kohdistuu lapsikohtaisen korotuksen kautta erityisesti lapsiperheille. Nämä kevennykset tarkoittavat parhaillaan satoja euroja lisää ostovoimaa vuodessa työtä tekeväälle suomalaiselle perheelle. Se on myös oikein, koska veroeurot eivät ole valtion rahoja. Ne eivät ole poliitikkojen rahoja, ne ovat ihmisten rahoja, ja jokainen euro, jonka valtio ottaa, pitää käyttää hyvin viisaasti. Tämänkin hallituksen veropolitiikan jälkeen Suomi säilyy varsin kireän verotuksen ja laajan julkisen sektorin maana.

Hallitus myös kannustaa säästämiseen ja sijoittamiseen, kun osakesäästötilin yläraja tuplataan 50 000:sta 100 000 euroon. Se on myöskin hienoa, että suomalaiset pystyvät jatkossa entistä paremmin varautumaan tulevaan, säästämään, sijoittamaan pahan päivän varalle.

Arvoisa puhemies! Koska julkisen talouden tilanne on äärimmäisen haastava ja koska talouspolitiikan toinen kulmakivi on velkaantumisen taittaminen, veronkevennykset työhön rahoitetaan kulutus- ja haittaverojen kiristyksillä. Tupakka-aski ja limpparipullo maksavat jatkossa enemmän, ja se on varsin kohtuullista, jotta tehdään tilaa nimenomaan työn verotuksen keventämiselle. Yritysverotusta ei kiristetä, ja päätösperäisesti kokonaisveroaste Suomessa ei nouse. Todennäköisesti talouskasvun myötä se jonkun verran jopa laskee, koska valmisteveroathan ovat pääsääntöisesti nimellisveroisia.

Arvoisa puhemies! Terve talous on hyvinvoinnin perusta, kaiken hyvinvoinnin perusta, ja tästä syystä hallituksen veropolitiikkakin tähtää nimenomaan talouskasvuun ja työllisyyden paranemiseen. Suomi on nyt työn linjalla. [Timo Heinonen: Vastuullinen, hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

16.49 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Maassamme on uusi hallitus ja hallitusohjelma, joka on neljän puolueen neuvotteluiden tulos vahvan ja välittävän Suomen aikaansaamiseksi.

Valtiontalous on ajettu neljän vuoden löysällä rahanjako- ja velanottopolitiikalla kuralle, ja kun kansa äänesti muutoksen, se muutos on tehtävä. Tiedossa on välttämättömiä toimia talouden saattamiseksi kuntoon. Hallitus on vasta taipaleensa alussa mutta oikealla tiellä, eikä se perusta taloudenhoitoa velanottoon vaan työnteekoon.

Suomea ei sotien jälkeenkään nostettu millään muulla kuin ankaralla työnteolla, joten työn nostaminen arvoonsa on nyt. Tällä hallituskaudella on tähtäimessä saada 100 000 uutta työllistä, johon tavoitteeseen päästään muun muassa parantamalla työnteon kannustimia, helpottamalla työllistämistä ja lisäämällä paikallista sopimista, muutaman mainitakseni. Maassamme suurimmat kasvun mahdollisuudet ovat pienissä yrityksissä, kun vain poliittiset päättäjät niin tahtovat.

Arvoisa puhemies! Poliisityössä näkee hyvin, mikä on yhteiskunnan tila. Liian kattava sosiaaliturvajärjestelmä on kasvattanut yhteiskuntaamme etuuksi hyväksikäyttävän kansanryhmän. Asiakaskunnassani esimerkiksi kolmekymppiset nuoret miehet kertoivat avoimesti päivän alkavan sillä, että puolenpäivän aikoihin pitää ehtiä ruokajakoon ja sen jälkeen osuuskauppaan hakemaan kaljaa, kun joku porukasta oli saanut tuen tililleen. Työntekeäkin oli käyty kokeilemassa, mutta kun olisi pitänyt olla aamuvirkku tai työ koettiin liian arkea kuormittavaksi, oli parempi vain jäädä kotiin. Tähän on tultava muutos. Oleskeluyhteiskuntaa ei Suomi kestä.

Nyt on tullut aika yksilön kysyä, mitä minä voin tehdä yhteiskunnan eteen. Hallitusohjelmassa on monia kansallisesti tärkeitä kirjauksia, kuten se, että maa- ja metsätalous nähdään yhteiskuntamme peruspilarina. Huoltovarmuudesta huolehtiminen, omavaraisuus ruoantuotannossa ja energiassa ovat pienen kansakunnan elinehto. Maatalouden kannattavuus ja tuottajan eläminen työstä saamallaan palkalla on kuitenkin edellytys ruoantuotannon jatkumiselle.

Uuden hallituksen myötä Suomessa tullaan toteuttamaan realistisempaa päästö- ja ilmastopolitiikkaa. Metsien käyttöä ei tulla rajoittamaan, eikä Suomi tule ostamaan miljardeilla päästöoikeuksia ulkomailta. Puukiuasta ja takkaa saa polttaa ilman syyllisyydentunnetta. Hallitusohjelmaan on kirjattu toimenpiteitä myös tuulivoimarakentamisen oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden suojaaminen nostetaan tällä hallituskaudella arvoonsa perussuomalaisen sisäministerin myötä. Asioista tulee puhua jatkossa niiden oikeilla nimillä ja tunnustaa se tosiasia, että katujengit ovat seurausta epäonnistuneesta integroimisesta. Jengikulttuuriin kuuluva uhrin nöyryyttäminen ja polvistuminen uhkaajansa eteen eivät ole kalevalaista kansanperinnettä vaan vieraista kulttuureista tullut ilmiö, joka tulee suitsia muun muassa rangaistuksia koventamalla. Jengikulttuuriin kuuluva aseiden hallussapito on jatkossa rangaistusten korottamisperuste.

Suomen houkuttelevuus turvapaikan hakemisessa on perustunut löysään sosiaaliturvaan, mihin tulee nyt muutos. Turvapaikkapolitiikka saatetaan hallituksen toimin yleispohjoismaiselle, kireämmälle tasolle. Rikoksiin syyllistyneet turvapaikanhakijat poistetaan maasta ja kansainvälinen suojelu lakkautetaan, mikäli turvapaikanhakija lomailee kotimaassaan. Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden palaaminen tai palautus lähtömaihin hoidetaan mahdollisimman nopeasti. Oleskelulupiin ja kansalaisuuden saamiseen tulee toivottuja kiristyksiä hallituksen toimin, ja muun muassa kielitaito on yksi hyvin mer-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

kittävä asia henkilön integroitumisessa yhteiskuntaamme. Viranomaisten väliseltä tietojenvaihdolta poistetaan esteet ja luodaan tehokas valvontamalli.

Arvoisa puhemies! Ukraina on tulevalle hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde. Suomi ei tule jakamaan kehitysapua hallinnoille ja toimijoille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. Myös kehitysyhteistyövarojen käyttöä valvotaan jatkossa eikä sitä jaeta pelkästään hyveposeeraamisen ja Suomen maineen nostamiseksi muiden silmissä.

Hallitusohjelmaa luettaessa luetun ymmärtämisellä on iso rooli. Nuo edellä mainitsemani kirjaukset, jotka ovat vasta pintaraapaisu [Puhemies koputtaa] hallitusohjelmasta, kertovat kuitenkin siitä, että maalaisjärki ja realismi on palannut valtakunnan tasolle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oras Tynkkynen.

16.55 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Tähänastisessa sinänsä aika runsaassa keskustelussa hallitusohjelmasta on vasta niukanlaisesti kosketeltu hallituksen ilmastopoliittista linjaa, joten ajattelin nyt sukeltaa siihen ja nostaa esiin kaksi hyvää, osin jopa erinomaista linjausta hallitusohjelmasta ja sitten vastaavasti kolme paljon huonompaa.

Ensimmäinen hyvin kannatettava linjaus koskee ehkä ennalta-arvattavasti hallituksen sitoutumista vihreän siirtymän — tai niin kuin hallitus sitä kutsuu, puhtaan siirtymän — investointien vauhdittamiseen. Meille on tuloillaan miljardikaupalla investointeja, jos nyt tätä tilaisuutta ei sössitä, ja nämä investoinnit eivät riipu niinkään julkisista satsauksista euromääräisesti vaan ennen kaikkea siitä, pystymmekö sujuvoittamaan ja nopeuttamaan viranomaiskäsittelyä. Ja tähän hallitusohjelmassa on varsin mukavasti sitouduttu.

Toinen hyvin kannatettava linjaus hallitusohjelmassa liittyy niin sanottuihin teknisiin nieluihin eli teknisiin keinoihin, joilla voidaan sitoa suoraan ilmakehästä hiiltä. Hallitus asettaa näille teknisille nieluille tavoitteen ja sen ohella hakee kannustimen, joka saattaa olla vaikkapa Ruotsissa jo käytössä oleva päästökauppa negatiivisten päästöjen tuottamiselle — hyvin kannatettavaa sekin.

Mutta se, mikä hallitusohjelmassa on merkille pantavinta, huomiota herättävintä ilmastopolitiikan saralla, koskee kirjausta, jossa todetaan, että ”varmistetaan suurten teollisten lähteiden ilmakehään päätyvien hiilidioksidipäästöjen loppuminen 2030-luvun puoleenväliin mennessä”. Se oli vähän haudattu sinne hallitusohjelman keskipaikkeille, sivun keskelle, ja saattoi jäädä monelta huomaamatta, mutta se on merkittävä ja sanoisin jopa historiallinen linjaus. Minkä takia? Sen takia, että siinä hallitus, jos tämä linjaus lopulta toteutetaan, tekee jotain ensimmäisenä maailmassa ja voi näyttää tietä muulle maailmalle. Eli toivon tälle linjaukselle vahvasti menestystä.

No, vastaavasti valitettavasti hallitus myös peruuttaa joukosta ilmastotoimia. Isoin takaskel on jo keskusteltu liikenteen jakeluvelvoitteen vesittäminen. Ja ymmärrän hyvin: jos hallitus ei pidä jakeluvelvoitteesta, aivan ok. Liikenteen päästöjä voi vähentää monin keinoin. Siitä vain ottamaan käyttöön sitten niitä muita keinoja, kuten nyt sitten vaikkapa polttoaineveroja tai liikenteen päästökauppaa tai tienkäyttömaksuja tai sähköautojen vauhdittamista. Ongelma ei ole se, että jakeluvelvoitetta vesitetään, vaan se, että sitä vesitetään ja tilalle ei esitetä riittäviä toimia.

Hallitus myös linjaa hyvittävänsä osan jakeluvelvoitteen nostamisen kustannuksista verovaroin. Muiden tekijöiden pysyessä samana tämä johtaa siihen, että julkisen talouden

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

vaje heikkenee ja päästöt kasvavat, kun se, mitä Suomi tässä tilanteessa tarvitsee, on päinvastoin se, että julkista taloutta vahvistetaan ja päästöt vähenevät.

No toinen iso ongelma liittyy metsien ja maaperän hiilinieluihin. Ne ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta Suomi voi saavuttaa myös tässä hallitusohjelmassa vahvistetun tavoitteen hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä. Me tarvitsimme Ilmastopaneelinkin esittämän hiilinielujen pelastuspaketin. Se tästä ohjelmasta uupuu. Sen sijaan on aika laihoja eväitä hiilinielujen vahvistamisessa. Vaikka metsälain päivittämiseen ei sitouduta, maankäytön muutosmaksu luvataan arvioida. Se on jo arvioitu. Se, mitä nyt tarvitaan, on toteutusta. Erikseen ohjelmassa vielä painotetaan, että metsien käyttöä ei rajoiteta — jopa uumoillaan, että saatetaan metsien hakkuita lisätä. Ja tämä on toki ristiriidassa tiedepaneelin ja suositusten kanssa, kuten nyt vaikka silloin, kun Luontopaneeli on todennut, että hakuiden hillitseminen sekä turvaa metsäluonnon monimuotoisuutta että auttaa säilyttämään hiilinielujen riittävä tason.

Kolmas ongelmallinen linjaus koskee tuulivoimaa. Hallitus osoittaa huomattavaa harastuneisuutta keksiäkseen uusia esteitä tuulivoiman rakentamisen tielle. Erityisen riskialtis näistä on säätövoimavelvoite tai kapasiteettimekanismi. Toki toteutuksesta paljon riippuu, kuinka haitallinen se tuulivoimainvestoinneille lopulta on.

Ilmastopolitiikassa siis hallitus ottaa kaksi askelta eteen, kaksi taakse. Se, mitä nyt tarvittaisiin, on pikemminkin kolmiloikka ja nimenomaan eteenpäin. Tavoite hiilineutraaliudesta 2035 uhkaa tätä menoa jäädä kuolleeksi kirjaimeksi, ja siitä seuraa, että me saatamme olla Ruotsin tiellä: pidetään muodollisesti kiinni tavoitteesta mutta vesitetään ne käytännön toimet, joilla siihen tavoitteeseen olisi mahdollista päästä. Itse katson, että tämäkään ei ole asia, jossa Suomen kannattaa noudattaa Ruotsin esimerkkiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

17.00 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! On lottovoitto syntyä Suomeen. Tämän viestin haluamme hallitusohjelman kirjauksilla antaa kaikille suomalaisille. Hallituksen tavoitteena on olla lapsi- ja perhemyönteinen yhteiskunta, ja siksi tämä hallitus tulee panostamaan lapsiperheiden tukemiseen, pärjäämiseen ja hyvinvointiin monin eri keinoin. Eräs hallitusohjelman tärkeimmistä periaatekirjauksista on se, että hallitus edistää lapsiperhemyönteistä politiikkaa kaikilla tasoilla ja kiinnittää huomiota lapsi- ja perhevaikutusten arviointiin päätöksenteossa. Tämän lisäksi tullaan edistämään lasten oikeuksien toteutumista yhteiskunnan kaikilla sektoreilla. Lasten tukeminen tarkoittaa laajemmin sitä, että tuetaan perheitä, vanhemmuutta ja parisuhteita. Varhainen ja matalan kynnyksen tuki ovat avainasemassa. On arvokasta ja tärkeää, että hallitus haluaa ottaa näihin toimiin mukaan kolmannen sektorin ja myös seurakunnat.

Arvoisa puhemies! Suomessa myös syntyvyys on historiallisen matalalla tasolla ja väestö vanhenee. Muun muassa epävakaa maailmantilanne, taloushuolet ja vasemman laidan lietsoma ilmastoahdistus ovat osaltaan vaikuttaneet syntyvyyden laskuun. Ensisynnyttäjien keski-ikä on noussut, koska lapsia halutaan vasta silloin, kun kaikki elämän palaset ovat kohdillaan. Moni alle 30-vuotias suunnittelee jäävänsä vapaaehtoisesti lapsettomaksi.

Mutta nyt syntyvyyttä halutaan nostaa. Siksi hallitus tulee laatimaan väestöpoliittisen selonteon, jossa etsitään muun muassa parhaiten syntyvyyteen vaikuttavat toimenpiteet. Siinä tarkastellaan lapsiperheiden hyvinvointia, toimeentuloa sekä työn ja perheen yhteensovittamista. Erikseen on huomioitu tahattomasti lapsettomien tilanne. Selonteossa huomi-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

oidaan erityisesti pikkulapsiperheiden, yksinhuoltajien ja opiskelijaperheiden ja monilapsisten perheiden erityishaasteet. Hallitus tunnistaa, että pikkulapsiarki on kaikessa ihanuudessaankin kuormittavaa sekä henkisesti että taloudellisesti. Hallitusohjelmaan onkin kirjattu, että neuvoloita ja kouluterveydenhuoltoa kehitetään entistä enemmän tukemaan vahvemmin perheitä ja vanhemmuutta. Erotilanteissa hallitus tulee edistämään, kuten YK:n lasten oikeuksien julistuksessa on mainittu, lapsen oikeutta molempiin vanhempiinsa. Vieraannuttamiseen tullaan puuttumaan. Lisäksi jatketaan työtä väkivallattoman lapsuuden turvaamiseksi.

Taloudellisesti hallitus panostaa lapsiperheisiin nostamalla alle kolmevuotiaiden ja monilapsisten perheiden lapsilisää, lisäämällä lapsilisien yksinhuoltajakorotusta sekä kehittämällä opiskelijoiden huoltajakorotusta. Lisäksi lapsiperheitä tuetaan 50 euron suuruisella lapsikohtaisella korotetulla työtulovähennyksellä. Näiden kaikkien lisäksi edistetään työnteon ja lastenhoidon yhteensovittamista perheiden valinnanvapaus ja erityispiirteet huomioiden. Näitä ovat esimerkiksi aamu-, iltapäivä- ja loma-aikojen hoitomahdollisuuksien saatavuus, yksityisen tuen korottaminen sekä tiukka puuttuminen raskaudesta ja perheväpöiden pitämisestä johtuvaan syrjintään.

Lasten ja nuorten hyvinvointiin panostetaan myös suorilla toimilla, kuten harrastusmahdollisuuksien tarjoamisella, liikunnallisuutta lisäämällä ja nuorten mielenterveyspalveluihin panostamalla.

Arvoisa puhemies! Kuten hallitusohjelmassa upeasti sanotaan, vakaa taloudellinen kehitys luo turvaa ja tukee perheellistymistä. Kansallisella tasolla tullaan siis pitämään huolta kansalaisten ostovoiman vahvistamisesta talouskasvun kautta sekä alentamalla työnteon ja liikkumisen verotusta. Tällä hallitusohjelmalla Suomi voi olla entistä turvallisempi ja lapsiystäväisempi maa perustaa perhe, synnyttää ja kasvattaa lapsia. Syntyvyyden lisääminen on ainoa kestävä tapa pitää Suomi-niminen valtio olemassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu poissa. — Edustaja Bergbom.

17.06 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Historiallinen hallitusohjelma autoilevan suomalaisen ja työtätekevän suomalaisen kannalta — historiallinen. Jopa Autoliitto omassa tiedotteessaan kehui tätä hallitusohjelmaa todeten, että on historiallista, että polttoaineveroa alennetaan. Kyllä, perussuomalaisten ollessa hallituksessa tämäkin on mahdollista. Me välitämme koko Suomesta ja huolehdimme siitä, että koko Suomessa pystyy myös liikkumaan muillakin kuin julkisilla kulkuvälineillä. Se on meidän teollisuudelle ja meidän elinkeinoelämälle selkäranka, että liikkumisen kustannukset eivät nouse liian koviksi, toisin kuin ne nousivat keskustahallituksen aikana, jolloin keskusta oli siunaamassa ilmastokiiman varjolla polttoaineveron korotuksia ja jakeluvelvoitteen historiallisen korkeita kiristyksiä, jotka olisivat johtaneet siihen, että polttoaineen hinta olisi noussut jopa 40 senttiä litralta. Autoilevat ihmiset olivat aivan järkyttyneitä — mutta tämä oli keskustan ratkaisu, jolla he huolehtivat maaseudulla asuvista ihmisistä. No, kun nyt hallitusneuvottelut ovat ohi ja tulos on valmis, niin tämä historiallinen jakeluvelvoitteen korotus on peruttu. Hallitusohjelmassa myös todetaan, että ilmastopoliittisilla päätöksillä polttoaineen hinta ei nouse, toisin kuin keskustan aikana. Polttoaineveroa alennetaan, toisin kuin keskustan aikana. Ajoneuvoveron perusveroa alennetaan, toisin kuin keskustan aikana. Pieni- ja keskituloisten verotus alenee — uskomatonta, kerrankin työtä arvostetaan tässä maassa. Se

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

onkin aivan keskeistä, jos me halutaan huolehtia siitä, että tämä meidän Suomi, kaunis Suomemme, säilyy hyvinvointivaltiona myös tulevaisuudessa.

Pystyn ymmärtämään hyvin, että vasemmisto puolustaa tässä salissa niitä ihmisiä, jotka tarvitsevat apua elämässään ja tarvitsevat yhteiskunnan tukiverkkoja. Ne ovat välttämättömiä, mutta näitä tukiverkkoja ei ole olemassa, jos meillä ei ole varaa järjestää niitä, ja valitettavasti viimeiset neljä vuotta otettiin lähinnä velkaa mutta vähät välitettiin siitä, millä se velka tullaan maksamaan, koska sehän maksetaan suomalaisen työntekijän selkänahasta, joka tekee töitä sen eteen, että tämä maa pysyisi hyvinvointivaltiona myös tulevaisuudessa. Ja kyllä, tämä hallitus ottaa tähänkin aivan uuden linjan: 100 000 uutta työpaikkaa on tavoitteena, on tavoitteena se, että koko Suomessa pystytään liikkumaan ja kulkemaan sinne töihin, niin ettei ilmastopoliittisilla päätöksillä luoda tilannetta, jossa yhtäkkiä ollaan tilanteessa, että ihmisen ei kannata ottaa työtä vastaan, koska liikkumisen kustannukset ovat nousseet niin korkeiksi. Arvoisa rouva puhemies, näin myös kävi viime kaudella: monet suomalaiset totesivat, että ei kannata ottaa työtä vastaan, koska liikkumisen kustannukset ovat niin korkeat. Nyt näihin ongelmiin pyritään puuttumaan eikä entisestään ruveta niitä pahentamaan, toisin kuin keskusta olisi halunnut tehdä ollessaan hallituksessa.

Täytyy myös todeta se, että keskustan kritiikki tätä hallitusohjelmaa kohtaan on jollakin tavalla äärimmäisen omituista, kun ottaa huomioon, että he kategorisesti kieltäytyivät vastaamasta hallitustunnustelijan kysymyksiin. Te ette vastanneet niihin, te totesitte, että te haluatte mennä oppositioon. Eli te kieltäydytte vastuusta ja samaan aikaan totesitte äänestäjillenne, että teidän äänenne menivät valitettavasti seuraavaksi neljäksi vuodeksi hukkaan, koska ette olleet valmiina kantamaan vastuuta ja puolustamaan maaseudulla asuvien ihmisten oikeuksia. [Tuomas Kettunen: Miksi te ette tee sitä?] Miksi, miksi, miksi, miksi te ette kantaneet vastuuta ja ottaneet tehtäväksenne korjata sen, mitä neljä vuotta olitte tuhoamassa? Teillä oli mahdollisuus. Mutta kyllä, perussuomalaiset tekevät nyt sen, mihin keskustasta ei viimeiseen neljään vuoteen ollut, nimittäin sen, että polttoaineveroa alennetaan, ajoneuvoveron perusveroa alennetaan ja ilmastopoliittisilla päätöksillä ei tuhota suomalaisen työn teon kannattavuutta. — Kiitos. [Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

17.10 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Yhdysvaltain perustuslaissa on 550 sanaa. EU:ssa pelkästään hanhenmunista kirjoitetaan viisi ja puoli tuhatta sanaa. Tässä hallitusohjelmassa on lähes 55 000 sanaa. On siis paljon kauniita sanoja ja erinomaisia tavoitteita.

Kiitän yrittäjyyden tukemisesta sekä siitä, että talouden tilaa halutaan parantaa. Otan esimerkin hyvästä kirjauksesta: ”Suomalainen maaseutu, maatalous ja metsät turvaavat kansalaisten hyvinvointia ja ovat koko yhteiskunnan peruspilareita.” Positiivisia asioita: ruoantuotanto on maatalouden tärkein tehtävä, Välitä viljelijästä -projekti pysyväksi, peltojen saaminen korvauskelpoisuuden piiriin ja maanlunastuslain uudistaminen.

Arvoisa puhemies! Yrittäjänä yli 30 vuoden kokemuksella tästä vain puuttuu konkretia. Sanat ja teot ovat ristiriidassa. Kun hallitus suullaan lupaa, se kädellään ottaa. Viime hallituskauden 400 miljoonan tukipaketti vaihtuu nyt 137,5 miljoonan euron leikkaukseen kansalliseen tukeen. Tässä hallitusohjelmassa ei ole otettu kantaa metsäkatoasetuksen toimeenpanoon eikä tulkintaan, joka tyhjentää noin sata uutta isoa navettaa toteutuessaan. Miten huoltovarmuus tästä paranee?

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Ennallistamisasetuksen käsittelyssä suuressa valiokunnassa 16.6. tänä vuonna kokoomus ja perussuomalaiset äänestivät puolesta, keskusta vastaan. Miten EU-kriittisestä puolueesta tuli Säätytalolla EU-myönteinen? Miten tämä vastaa hallitusohjelman linjaan yhteisen ja voimakkaan kansallisen EU-politiikan kanssa? Kaikella kunnioituksella: Perussuomalaiset ajoivat viime hallituskaudella maatilarakennusten kiinteistöveron poistoa. Mihin se unohtui hallitusohjelmasta? Missä ovat perussuomalaisten vaatimukset turpeen uusiutuvuudesta ja sen saamisesta päästökaupan piiristä pois, jotka ratkaisisivat kerralla turvetuotannon ongelmat? Miten se tuulivoima muuttui viime hallituskauden vastenmielisestä viherhömpästä yhtäkkiä ylistävään puheeseen puhtaasta energiasta?

Arvoisa puhemies! Sitten pari sanaa lapsiperheistä. Hallitus sanoo: ”Emme leikkaa lapsiperheiltä.” Kiitän hallitusta siitä, että se aikoo nostaa lapsilisä. Mutta tosiasia on, että kokonaisuus on leikkaava: asumistukia leikataan, lapsikorotukset poistetaan, korotettuna maksettava vanhempainpäiväraha ensimmäiseltä 16 päivästä poistetaan ja indeksit jäädytetään. Samalla hallitus nostaa lääkkeitten hintoja ja työmatkakulujen omavastuusuutta. Sote-leikkaukset luultavasti sulkevat useita lähineuvoloita. Nämäkin ovat lapsiperheiltä pois. Kuvaavaa on, että hallitus leikkaa sosiaaliturvasta ja -etuuksista enemmän kuin aikoinaan Sipilän hallitus ja samalla hallituksella on varaa toteuttaa puolen miljardin euron veronkevennykset.

Arvoisa puhemies! Tahdon sanoa vielä muutaman sanan vammaisten tilanteesta. Eduskunta hyväksyi aivan viime kauden lopulla yksimielisesti uuden vammaispalvelulain. Nyt hallitus on lykkäämässä lain toimeenpanoa vuodelle ja aikoo tehdä leikkauksia myös siihen. Yhteiskunnan sivistys mitataan siinä, miten se kohtelee heikompiaan. Nyt näyttää siltä, että heikompien ja vähävaraisten puolustajia ei tästä hallituksesta löydy.

Kritiikistä huolimatta toivotan vilpittömästi onnea ja viisautta uudelle hallitukselle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

17.14 Karoliina Partanen kok: Arvoisa rouva puhemies! Orpon hallitusohjelmalla lisätään ihmisten luottamusta yhteiskuntamme tulevaisuutta kohtaan. Maailman muuttuessa nopeasti on tärkeää, että me panostamme turvallisuuteen, luomme yrittämisen ja työn tekemisen edellytyksiä sekä investoimme tulevaisuuteen historiallisella tavalla. Luottamusta lisäävät toimet tullaan tekemään hetkellä, joka on viimeinen Suomen suunnan kääntämiseksi. Vaalitulokset osoittivat, että suomalaiset uskovat ja luottavat siihen, että maamme asioita voidaan hoitaa muutenkin kuin velkaantumalla. Hallitusohjelman punainen lanka onkin turvallisuuden ja vakauden lisääminen kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. Haluamme lisätä turvallisuutta muun muassa taittamalla velkaantumista, nopeuttamalla ihmisten hoitoonpääsyä, panostamalla peruskoulutukseen ja tukemalla puhtaan energian investointeja.

Arvoisa rouva puhemies! Ihmisillä on tällä hetkellä suuri hätä: lääkäriin ei pääse, eikä omille vanhemmille saa hoitoa. Useilla hyvinvointialueilla päivystykset ovat täyttyneet ihmisistä, joiden sairaudet ja hoidon tarve pitäisi hoitaa aivan muualla kuin päivystyksessä. Orpon hallitusohjelma panostaakin peruspalveluihin, palveluihin, joita viime hallituksen tekemät päätökset valitettavasti kurjistivat. Viime aikoina olemme joutuneet todistamaan, että mitoitukset ja määräykset eivät hoida ketään. Palveluiden saaminen on täysin riippuvainen alan sote-työntekijöistä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] Viime hallituskaudella hoitajamitoitus tehtiin tilanteessa, jossa sitä ei pystytty toteuttamaan. Suomessa ei

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

ollut eikä ole vieläkään niin paljon hoitajia, että mitoitusmääräykset voitaisiin täyttää säädettyssä ajassa. Lain voimaantulon jälkeen julkisella ja yksityisellä sektorilla on suljettu osastoja ja hoivapaikkoja tuhansien paikkojen edestä, mikä on johtanut monen osalta kohutuuttomiin tilanteisiin. Viimeksi tänä aamuna uutisoitiin, että esimerkiksi Pohjois-Savossa, Kymenlaaksossa, Pohjois-Pohjanmaalla, Pirkanmaalla ja Lapissa suljetaan vuodeosastoja kesän ajaksi hoitajapulaa takia. Tätäkö lainsäädännöllä tavoiteltiin? Hallitusohjelma tarttuu hoitajien määrän lisäämiseen ja työnkuvan muutoksiin kriittisellä hetkellä. Hoitajien on saatava tehdä osaamisensa ja koulutuksensa mukaista työtä.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelma lisää yhteiskuntamme turvallisuutta vahvistamalla oikeusvaltiota ja parantamalla oikeusturvan saatavuutta. Nopeasti ja laadukkaasti toimiva oikeuslaitos on kansalaisten arjen, talouselämän ja muiden yhteiskunnan toimijoiden näkökulmasta elintärkeää. Oikeusprosessien kohtuuton kesto on Suomen todellinen ihmisoikeusloukkaus, jonka tämä hallitus korjaa.

Hallitus haluaa myös tiukentaa rangaistuksia ja parantaa uhrin asemaa. Yhtenä esimerkkinä tästä on laittomien lakkojen sanktioiden korottaminen. Hallitus pitää suomalaista yhteiskuntaa laittomien lakkojen uhrina. Laittomien lakkojen oikeudenmukainen sanktioiminen tulee lisäämään yhteiskuntarauhaa. Entisenä ay-lakimiehenä ja asianajajana minua on suunnattomasti ihmetellyt koko työurani ajan se, että yhteiskunnassamme on pitkään puolustettu työmarkkinoilla rehottavaa laittomuutta. Vuosien 2000—2015 aikana olemme menettäneet lähes 600 000 työpäivää laittomien lakkojen vuoksi. Ruotsissa vastaavana aikana menetettiin vain 4 000 työpäivää. Kysynkin laittomien lakkojen kannattajilta: tiedätekö te, kuinka paljon Suomi on menettänyt verotuloja näitten laittomien lakkojen seurauksena, verotuloja, joilla maksetaan muun muassa julkisia palveluita?

Olemme tänään kuulleet myös tässä salissa, että Suomi ei ole erityisen lakkoherkkä maa. Tämä on erikoinen väite. Jos vertaamme Suomea esimerkiksi Ruotsiin, pelkästään laittomien lakkojen osalta, vuosina 2000—2015 laittomia lakkoja on Suomessa pidetty yli 1 600 mutta Ruotsissa vain 31. Suomalaiset ovat lainkuuliaista kansaa, ja uskon, että suomalaiset haluavat tässäkin asiassa noudattaa lakia.

Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on huutava työvoimapula. Ammattitaitoisen työvoiman saatavuudesta on Suomessa lyhyessä ajassa tullut merkittävä ongelma. On jopa kysyttävä, saako edes taantuma katoamaan tätä kasvun esteenä olevaa pulaa. Tätä todellista ongelmaa vasten opposition maalaama kyykytyspolitiikka ja potkulakimaalailu eivät perustu ainakaan yrittäjien arkeen vaan pelotteluun. Kukaan työnantaja ei unelmoi siitä, että pääsisi työntekijästään eroon. Lainsäädäntö ei myöskään tule muuttumaan niin, että pörssiheroin ratkaisee. Hallitusohjelman kirjaus koskee työsopimuslakiin kirjattua irtisanomista koskevaa lain yleissäännöstä, jota täydentävät lain eri irtisanomistilanteita koskevat tilanteet — ei työsopimuslakia pyyhitä lakikirjasta pois. [Puhemies koputtaa] Muutos tuleeekin turvaamaan yritysten halua rekrytoida ja on sitä kautta jokaisen työntekijän etu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keskisarja.

17.19 Teemu Keskisarja ps: Arvoisa puhemies! Kylmän sodan viisain suomalaisdiplomaatti Max Jakobson kirjoitti, että kehitysmaiden kehittäminen kehitysuskolla ja YK:n päätöslauselmilla on eräänlaista itsetyydytystä. Länsimaiden moraalien tarpeet tyydyttyvät, mutta avustusrahaa jäävät käteen hirmuvalta, korruptio ja rakenteinen avuttomuuskierte.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Leikkaaminen sattuu, mutta hallitusohjelman yksi kohta tuntuu ohitusleikkaukselta, joka vierittää Suomi-neidon sydämeltä kiven ja keventää kollektiivisen omantunnon taakkaa — Luojalle ja hallitusneuvottelijoille kiitos kehitysavun leikkauksesta. Tuo menoerä on tuottamuksellinen rikos, rötös kehitysmaita kohtaan. Avustushalua en soimaa, mutta useinpä tie helvettiin on kivetty hyvillä aikomuksilla, ja kun olisikin moottoritie eikä historian kuvaston verinen, mutainen viidakkopolku. Viimeinkin Suomi ehdollistaa kehysrahat. Vastedes yhteistyökumppanimme ei saa peukuttaa Putinia ja sen pitää vastaanottaa Pohjolasta palautettavat omat kansalaisensa. Kymmenisen vuotta sitten muuten kylvimme Venäjälle lähialuetukea. Afrikassa väestöräjähdyksen ehkäisy ei innosta kohdemaita. Ne pikemminkin ehkäisevät homoseksuaalisuutta ja naisten oikeuksia toimillaan, jotka eivät ole kehittyviä vaan takapajuisia ja pirullisia. Mutkaton hyväntekeväisyys tapahtuu kolehtihaavin vapaaehtoisilla lahjoituksilla — hyvä niin, suomalaiset ovat niihin luontaisesti auiliita. Mutta himovelkaantunut Suomen valtio älköön harjoittako moraalin itsetyydytystä. Se vahingoittaa kansojen selkäydintä.

Arvoisa puhemies! Opettaako historia jotakin? Kertoilenpa kappaleen toteutumataonta jossitteluhistoriaa. Entä jos Suomessa 1800-luvulla olisi kiertänyt riikinruotsalaisia, ranskalaisia, saksalaisia, englantilaisia hyväntekijöitä? Kuinka vastikkeeton ulkoruokinta olisi kehittänyt kehitysmäa-nälkämaa-suuriruhtinaskuntaa? Kuvitelkaa ulkolaisia kumppaneita poraamassa kaivoja meidän varpu-ukkojen kanssa, perustamassa oman mielensä mukaisia kansakouluja, tyrkyttämässä meijerin suunnittelijoille ilmaisia vuohia, opettamassa lesta-diolaisille ja körttiläisille kivempaa uskontoa, vieraita talousviisaita ohjailemassa Suomen puutavara-afäärejä ylikansalliseen uomaan ja täyttämässä Senaatintorin nappiniekkabyrokraattien liivintaskut kansainvälisellä ei-kenenkään-rahoituksella. Huh huh, ottaa historioitsijan sydäimestä näin kuumana päivänä, mutta tasoitan sykettäni sillä tiedolla, että suomalaiset esivanhempamme omin voimin, omin sielunvoimin kohosivat sivistykseen, valistukseen ja kotoperäiseen edistykseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu.

17.23 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! Olemme nyt useamman päivän ajan ruotineet tätä hallitusohjelmaa, ja yhdyn niihin kommentteihin ja kiitoksiin siitä, että hallitusohjelman päälinja siinä, millä Suomi nousee, on täysin oikea: työllä ja yrittäjyydellä. Toivotan kaikkea hyvää ja menestystä hallitukselle siihen, että saamme Suomeen lisää työtä ja yritteliäisyyttä, se on kaiken perusta. Se on kaiken perusta siinäkin, että pysymme sitten huolehtimaan niistä, jotka ovat heikoimmassa asemassa.

Se kritiikki, mitä keskustastakin on tullut tätä hallitusohjelmaa kohtaan, koskee ennen kaikkea sitä, millä tavalla Suomen taloutta tasapainotetaan, millä tavalla kohdellaan eri asemassa olevia ihmisiä. Se, että samaan aikaan esimerkiksi alennetaan kansanedustajien ja ministereiden verotusta, kun leikataan vammaisilta ja lapsiperheiltä, ei tunnu oikealta. Eikä se tunnu oikealta, että palveluita keskitetään, ja se tarkoittaa sitä, että entistä enemmän keskitetään isoihin kaupunkeihin.

Arvoisa puhemies! Aiemmin jo yleisluontoisesti tätä hallitusohjelmaa arvioin, ja ajattelin nyt, kun erityisesti perussuomalaisten suunnalta on tullut kysymyksiä keskustaa kohtaan, jotain kommentoidakin ja ehkä jonkun kysymyksen teillekin heittää.

On kysytty sitä, miksi keskusta nyt on oppositiossa. No, kansa äänesti keskustan oppositioon. Eikö nyt viimeistään ole ihan hyvä, että keskustassa on kuunneltu tätä kansan ään-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

tä? Nyt on keskustan paikka oppositiossa. [Välihuuto] Viimeisen 20 vuoden aikana 16 vuotta keskusta on ollut hallituspuolueena ja on kyllä vastuuta kantanut, ja se näkyy monella tavalla Suomessa.

Perussuomalaisilta haluaisin kysyä esimerkiksi tästä: Neljä vuotta kuuntelin tuolla penkissä, kun te maataloudelle vaaditte lisää rahaa ja lupasitte, että te hoidatte asiat paremmin kuin keskusta. Nyt te aiotte leikata maataloudelta vähintään 78 miljoonaa euroa — leikkauksia suomalaiseen maatalouteen tässä tilanteessa, tässä tilanteessa, kun te neljä vuotta olette vaatineet maatalouteen lisää rahaa.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset, te olette myös paljon tästä autoilusta puhuneet, ja neljä vuotta olen myös sitä kuunnellut, kun te olette vaatineet autoilun kustannuksia alas ja luvanneet suomalaisille, että polttoaineiden hinta laskee. No, nyt on ääni kellossa muuttunut. Te sanotte ainoastaan, että autoilun kustannukset eivät nouse, mutta te jätätte huomioida sen, että te nostatte niiden autoilun kustannuksia, jotka eniten autoa tarvitsevat, eli matkakuluvähennystä korotatte. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] — Matkakuluvähennystä aiotte korottaa, tämä ei muutu muuksi, vaikka kuinka huutaisitte. — Te olette tuollaisia päätöksiä tehneet, mutta toki toivon, että perutte tuon matkakuluvähennyksen korotuksen. Se ei tunnu oikealta tässä tilanteessa, kun pitää suomalaisia saada työhön ja pitää niitä suomalaisia, jotka haluavat töissä kulkea, pikemminkin kannustaa eikä ainakaan kurittaa siitä, että he haluavat ajaa töihin omalla autollaan.

Perussuomalaiset, te neljä vuotta olette vaatineet myös lisää rahaa suomalaisille pienituloisille. No, nyt te tosiaan kevennätte rikkaiden verotusta, myöskin ministereiden ja teidän itsenne verotusta, kansanedustajien verotusta. Leikkaatte pienituloisilta suomalaisilta ihmisiltä, työttömiltä, lapsiperheiltä, vammaispalveluista, jäädytätte indeksit kotihoidon tuesta ja vanhempainpäivärahoista ja niin edelleen. Arvoisa puhemies, perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purra, nykyinen valtiovarainministeri, sanoi hiukan ennen vaaleja, että pienituloisilta leikkaaminen ei perussuomalaisille käy. Nyt te leikkaatte pienituloisilta samalla, kun kevennätte kaikkein varakkaimpien verotusta.

Arvoisa puhemies! Neljä vuotta te perussuomalaiset myös olette kantaneet huolta aivan oikein sosiaali- ja terveystalouksista. Vaaditte hoitajamitoitusta voimaan aiemmin ja lisää rahaa sille. Nyt te aiotte lykkäätä hoitajamitoitusta ja leikata miljarditolkulla suomalaisten sosiaali- ja terveystalouksista. Tämä tarkoittaa sitä, että palvelut keskittyvät entistä enemmän. Miten lapsiperheet, vammaiset, vanhukset saavat hoitonsa tulevaisuudessa? Näyttää tosiaan siltä, että muutamien maahanmuuton kiristysten hinnalla te siunaisitte kokoomuksen keskittävän ja pienituloisia suomalaisia kurittavan politiikan. Miten tässä näin kävi?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.28 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa puhemies! Tämän hallitusohjelman nimi voisi olla myös ”Velkaralli on nyt loppu”. Se voisi olla myös ”Vastuullisuus takaisin politiikkaan”. Olen suomen kielen sanojen ystävä ja haluan tarttua hallitusohjelman nimeen ”Vahva ja välittävä Suomi”. Vahvuus on ennen kaikkea sitä, että huolehdimme tulevien sukupolvien valinnanmahdollisuuksista. Tämä hallitus lopettaa vastuuttoman talouspolitiikan, ja palataan tarkkaan ja vastuulliseen talouspolitiikan aikaan.

Kerron yhden esimerkin tuolta Säätytalolta neuvotteluista. Kävi ilmi, että ympäristöministeriön rahoitusta lisättiin 500 prosentilla vuonna 2020. On toki tiedossa, että ympäristöministeriön perusrahoituksen taso on melko matala, mutta näin huimat lisäykset kerralla

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

eivät useinkaan ole hyviä ja kestäviä ratkaisuja. Ei ole mikään ihme, että tällaisella politiikalla Suomi velkaantuu miljardeja vuositasolla.

Tämä hallitus huolehtii siitä, ettei velkaantuminen johda siihen tilanteeseen, jossa lastemme tulevaisuuden valinnanmahdollisuudet viedään pois järjettömällä velkaantumisella. Eroamme oppositiopuolueiden kanssa siinä mielessä, että oppositiolla raha tuntuu tulevan seinän nostoautomaatista ja sähkötöpselistä. Samalla logiikalla oppositio puheidensa perusteella katsoo, ettei velkaa tarvitse lainkaan maksaa takaisin. Kyllä se, kuulkaa, tarvitsee maksaa. Jo pelkät valtionvelan korot tuottavat haasteita valtiontalouteemme jo tällä hetkellä. Suomen vahvistaminen on sitä, että huolehdimme oman maan kansalaisista ensisijaisesti, ja vahva Suomi on vastakohta vastuun pakoilulle ja holtittomalle velkataakan kasvattamiselle seurauksista välittämättä.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus välittää Suomen tulevaisuudesta otsikkonsa mukaisesti. Suomen velkasuhde bruttokansantuotteeseen nähden on 70 prosenttia, kun se Ruotsissa on 30. Me välitämme, ja siksi koetamme parhaamme mukaan hoitaa taloutta vastuullisesti ja saada velkasuhteen laskuun. Edellinen hallitus aloitti taipaleensa teemalla ”rahaa on”, ja tämä hallitus on joutunut pakotetusti aloittamaan teemalla ”rahaa ei ole”. Säästöjä on ollut pakko hakea. Tämän me teemme isänmaa sydämessä. Käsittelyssä oleva hallitusohjelma ei rakenna Suomea tukien varaan vaan pyrkii siihen, että yhä harvempi olisi riippuvainen tuista. Meillä on tavoitteena 100 000 uutta työpaikkaa. Me emme halua jatkaa yhä syvenevää kehitystä, jossa valtion tehtävä on jakaa tukiaisia kasvavalle joukolle, vaan haluamme Suomen, jossa jokainen voi työllään pärjätä ja olla osa tätä yhteiskuntaa.

Kansakunnan isä J. V. Snellman sanoi viisaasti: ”Se, joka palvelee isänmaataan, palvelee myös ihmiskuntaa. Mitä paremmin kansakunnat hoitavat omia asioitaan, sitä enemmän ihmiskunta kehittyy ja kukoistaa. Kukaan muu ei osaa hoitaa meidän asioitamme paremmin, emmekä mekään muiden asioita. Itsenäisten maiden sisäinen kehitys on siis koko ihmiskunnan kehitystä.” Tämä viisas ajatus kiteyttää hallitusohjelman sisältöä. On oikein huolehtia ensisijaisesti omasta kotimaasta. Mitä useammat kansakunnat huolehtivat omista asioistaan, sitä paremmin tällä pallolla asiat ovat. Täten on aivan oikein myös, että velkarahalla rahoitettua kehitysapua leikataan ja kaikki liikenevä raha käytetään suomalaisten hyvinvointiin.

Kuten odottaa saattaa, oppositio on löytänyt pääasiassa vain heikennyksiä, mutta koska rahaa ei ole, on hallitusohjelmaan jouduttu priorisoimaan paljon asioita. Tilanne on täysin eri kuin Marinin hallituksen aloittaessa neljä vuotta sitten.

Arvoisa puhemies! Kansanedustajan työssä arvokasta on pyrkimys totuuteen, pyrkimys löytää totuus päätettävistä asioista ja pyrkimys myös kertoa se kansalaisille. Se on meidän velvollisuutemme. Nyt loppuu tämä velkaralli ja silmien sulkeminen siltä. Tässä hallitusohjelmassa on useita viisauksia. Rajat ovat välittämistä, ja me asetamme tässä hallitusohjelmassa useita rajoja, olipa kyse maahanmuutosta tai koulujen mobiililaitteiden koulupäivän aikaiseen käyttöön asetettavista rajoituksista. Tämä hallitusohjelma huomioi koko maan. Olemme saaneet tänne [Puhemies: Aika!] pohjoisen ohjelman ja itäisen Suomen kehittämishallitusohjelman. Tämä hallitusohjelma arvostaa suomalaista kulttuuria ja elintapoja. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

17.33 Minna Reijonen ps: Arvoisa puhemies! Tämä hallitus vahvistaa omaishoitoa, ja jo on aikakin. On vahva tosiasia, että ilman omaishoitajia Suomi olisi pahoissa vaikeuksissa. Uudessa hallitusohjelmassa on ajateltu omaishoitajia. Omaishoitajat ovat vielä nykyisin-kin eriarvoisessa asemassa riippuen siitä, millä alueella sattuvat asumaan. Tämä hallitus on kirjannut ohjelmaansa kriteerien yhtenäistämisen tärkeyden. Olen tyytyväinen, että tämä hallitus pitää tätä yhtenäistämistä merkittävänä asiana. Onhan se varsin outoa, että tuen määrä tai ne perusteet, joiden mukaan tukea maksetaan, ailahtelevat epäoikeudenmukaisesti Suomessa. Sote-uudistushan jätti tämän huomioimatta kokonaan. Eriarvoisuus eri hyvinvointialueilla asuvien osalta jäi korjaamatta.

Myös omaishoitajien vapaapäiviin on hallitusohjelmassa kiinnitetty huomiota. Hallitus haluaa nimenomaan varmistaa mahdollisuuksia pitää vapaapäiviä palvelusetelien, kotihoitopalvelun, intervallihoidon tai perhehoidon avulla. Tämäkin on kirjattu sinne Vahva ja välittävä Suomi -hallitusohjelmaan, ja hyvä niin. On hyvä, että mahdollistetaan niiden vapaiden pitäminen, jotka ovat jääneet pitämättä, ja niiden siirtäminen seuraavaan kalenterivuoteen. Omaishoitajan vapaapäivät ovat tärkeitä. Usein kuulee, ettei vapaita ole ollut ja että jaksaminen on todella tiukoilla.

Omaishoitajia on erilaisia, eri elämäntilanteissa. On eläkeläisiä, on lasten vanhempia, on puolisoita, ja on henkilöitä, jotka ovat myös mukana työelämässä. Näitä vaihtelevia elämäntilanteita on tähän asti huomioitu ihan liian vähän. Hallitus tulee edistämään työn ja omaishoidon yhteensovittamista. Osa-aikatyön ja etätyön mahdollisuuksia mahdollistetaan, kun perhetilanteet muuttuvat. Omaishoitajien tilapäisen hoitovapaan mahdollisuutta edistetään.

Niin kuin monessa muussakin asiassa, on myös omaishoidontukiviidakossa väliinputoja. Hallitusohjelmassa on kirjattu, että nämä tilanteet selvitetään. Kuulostaakin todella ikävälle, kun kunta on esimerkiksi joskus omaishoidon tuen myöntänyt mutta sitä ei olekaan maksettu, kun vuoden lopussa ei kunnalla olekaan ollut rahaa. Ohjauksen ja koulutuksen tarve hyvinvointialueille arvioidaan. Omaishoidon tuki on nykyisin hyvinvointialueiden vastuulla.

Omaishoitajat ansaitsevat todella suuren kiitoksen. Omaishoitoa ja omaishoidon tukea tulee myös jatkossa kehittää. Onneksi tämä hallitus tekee sitä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

17.37 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston jäsenten tulee olla rehellisiksi ja taitaviksi tunnettuja Suomen kansalaisia. Virkavalansa vannoessaan he vannovat toimivansa oikeudenmukaisesti ja puolueettomasti kansalaisten ja yhteiskunnan parhaaksi. Yhtä tärkeä, kirjoittamaton sääntö on, että ministereiden on pitädyttävä totuudessa.

Äärioikeistolaiset liikkeet edustavat täysin tuomittavaa vihan ideologiaa. Demokraattisen yhteiskunnan lähtökohtana on kaikkien ihmisten yhtenäinen ihmisarvo riippumatta näiden ihonväristä, etnisestä taustasta, sukupuolesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta. Tämän ihmisarvon äärioikeistolaiset liikkeet kyseenalaistavat ihannoimalla rotuoppia ja menneiden fasististen valtioiden tekemiä kansanmurhia. Kiistämällä demokraattisen järjestelmän perusteet äärioikeistolainen ajattelu on myös suora uhka demokratialle itselleen ja poikkeaa näin tavanomaisista poliittisista erimielisyyksistä.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Arvoisa puhemies! Ministeri Junnilan yhteydet äärioikeistolaisiin liikkeisiin eivät ole yksittäinen vahinko, väärinkäsitys tai huonoa huumoria vaan toistuvaa, järjestelmällistä ja toverillista yhteydenpitoa. Hän on viime kaudella toiminut äärioikeistolaisten tapahtumien virallisena juhlapuhujana ja vielä tänä keväänä isännöinyt näiden liikkeiden vierailua eduskuntaan.

Ministereiden tulee edustaa Suomea kansainvälisissä yhteyksissä. Ministeri Junnilan äärioikeistokytökset ovat jo nyt herättäneet tyrmistystä ja paheksuntaa maailmalla. Suomalaisen yritysten viennin edistäminen ei voi olla tällaisilla sympatioilla varustetun ministerin harteilla.

Vihreä eduskuntaryhmä katsoo, ettei ministeri Junnila ole eduskunnan luottamuksen arvoinen.

Arvoisa puhemies! Esitän edellä mainituin perustein, että eduskunta toteaa, ettei ministeri Junnila nauti eduskunnan luottamusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

17.39 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Meillä Suomessa on valtava työvoiman kohtaanto-ongelma. Samaan aikaan kun toiset tekevät työtä niin etteivät kädet ja työaika riitä ja tekijä uupuu työnsä alle, meillä on toisaalla avoimia työpaikkoja valtavat määrät, tekijöistä on pulaa sekä kotimaisia työttömiä aivan liikaa. Markkinat eivät siis kohtaa. Näitä ongelmia eivät ole halunneet korjata kovastikin työväenpuolueeksi itseänsä mainostaneet puolueet vasemmalla, vaan maassa ovat kasvaneet erilaiset tulonsiirrot, kannustinloukut sekä julkinen velka.

Työssäkäyvä maksaa yhä suurempaa osuutta palkastaan verotuksessa arjen kulujen samalla noustessa. Näiden rahoituksen keinoksi on esitetty velkaa tai korotettua tuloa tai jotakin uutta verotusmuotoa. Tätä ei duunari vaalikentillä ymmärtänyt, ja sen muutoksen tahotila näkyy nyt. Palkasta pitää jäädä jotakin käteen, ja yrittämistä tulee kannustaa. Kohdennukset eivät ole menneet oikein, ja leikkaukset sekä priorisoinnit ovat olleet meillä kaikilla tiedossa.

Hallitus on viemässä eteenpäin suomalaista työtä ja yrittäjyyttä. On meidän kaikkien etu, että jokainen osallistuu kykyjensä ja mahdollisuuksiensa mukaan työhön ja näitä useita kasautuneita kannustinloukkuja puretaan. Tavoite on huolehtia suomalaisista ja parantaa Suomen kansalaisten selviytymistä myös tulevaisuudessa. Tarvitsemme yrittäjiä, työpaikkoja ja veronmaksajia, jotta parannamme kilpailukykyä, kannustamme työntekoon ja kohennamme kotitalouksien ostovoimaa. Väestönkehitys ja valtion velkaantuminen osoittavat karusti sen, että priorisoitava on, jotta voimme palata siihen lähtökohtaan, että pysymme kohdentamaan etuudet niitä aidosti tarvitseville sekä turvaamaan tarvittavat yhdenvertaiset palvelut. Eli ei pidä unohtaa tärkeintä: työ tuo tuloja ja hyvinvointia. Tähän me tulemme panostamaan.

Hallitusohjelma on huomioinut myös kaikkien suomalaisten mahdollisuuden vaurastua, ja se tulee edistämään myönteistä muutosta talousosaamiseen, jossa kotitalouksilla on kyky myös huolehtia omasta taloudestaan paremmin ja ymmärtää säästämistä ja sijoittamista. Hallituskaudella toteutetaan kansallinen hanke talousosaamisesta, jossa on tavoite tehdä suomalaisista maailman talousosaavin kansa. Tämä lähtee koulujen yrittäjyyskasvatuksesta kaikilla koulutusasteilla, jolloin takaamme lapsille ja nuorille yhdenvertaiset mahdollisuudet menestyä.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Syyttely vaalilupauksien rikkomisesta on erikoista, ja menisinkin jo rakentavampaan keskusteluun vastakkainasettelun voimistamisen sijasta. Meillä on erilaiset näkemykset ja lähestymiskulmat sekä keinot tehdä asioita toisin nyt tällä hallituskaudella. Jokaisella puolueella on tavoitteita, joita kohti mennään askel kerrallaan. Kovin näyttää unohtuvan se, että hallitusohjelma on kokonaisuus ja sitä tehdään usean puolueen näkemyksistä. Sitä ei ole kirjattu yksin. Jokainen tämän tässä salissa tietää. Kaikkea ei saa kerralla.

Hieman palaan vielä aluepolitiikkaan. Sille, joka tässä salissa sanoo, että hallitusohjelma ei huomioi koko Suomea: se huomioi, satamista pohjoisen raiteisiin tai saaristoon. Se huomioi kilpailukykyä, huoltovarmuutta, omavaraisuutta, liikkumista sekä turvallisuutta. Jos tätä asiaa ei ole pystynyt sieltä lukemaan, niin pyydän lukemaan tämän hallitusohjelman uudelleen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

17.43 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Tosiaan tämä hallitus satsaa merkittävästi koulutukseen koko Suomessa. Hallitusohjelmassa on tähän hyviä kirjauksia:

Perusopetukseen satsataan 200 miljoonaa lisää sekä tki-rahoja korkeakoulutukseen. Myös lukiokoulutuksen järjestäminen turvataan alueilla, joilla lasten ja nuorten määrä vähentyy voimakkaasti. Uudistetaan lukion rahoitukseen kuuluvaa pienten lukioiden lisää tukemaan koulutuksen saavutettavuutta ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista.

Myös opiskelijoiden ohjaukseen ja tukeen tulee merkittäviä lisäyksiä. Nämä ovat olleet niin opettajien kuin oppilaitten toiveita. Esimerkiksi lukiokoulutuksessa panostetaan opintojen ohjaukseen ja moniammatilliseen tukeen siten, että jokainen oppilas saa tarvitsemansa tuen siirtyessään koulupolulla eteenpäin. Tukea on kohdistettava erityisesti niille nuorille, jotka ovat vaarassa jäädä jälkeen opetuksesta. Lisäksi hallitus säättää lukiolaisten oikeudesta tukiopetukseen. Näin varmistetaan jokaiselle opiskelijalle riittävä tuki etenemiseen jo lukio-opinnoissa.

Myös koulutuksen keskeyttämistä toisella asteella vähennetään määrätietoisesti. Tavoitteena on, että jokaisella toiselle asteelle tulevalle on opiskelutaidot, motivaatio ja kokemus oman alan löytymisestä. Varmistetaan, että jokainen opiskelija saa lain edellyttämän henkilökohtaisen suunnitelman. Pieni maa, kuten Suomi, voi pärjätä vain osaamisella, ja tämä hallitus tulee toteuttamaan tätä linjaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää poissa. — Edustaja Norrback.

17.45 Anders Norrback r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Regeringsprogrammet vi diskuterar är ett regeringsprogram där spåren av alla förhandlande parter ger sig till känna. Man brukar säga att politik är att vilja. I de olika politiska partierna finns olika politiska viljor, men i det här regeringsprogrammet finns en tydlig gemensam politisk vilja, och det är att vi under de fyra kommande åren bygger ett starkt och konkurrenskraftigt Finland.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuutta rakentaessa on tärkeää muistaa historia, mutta menneisyydessä ei kuitenkaan tule elää. Elämme vaikeita aikoja, ja nyt on aika jatkaa työtä työllisyysasteen korottamiseksi. Olemme edistyneet hyvin työllisyysasteen nostamisessa edellisellä hallituskaudella, mutta tarvitaan jatkuvaa työtä, jotta kehitys pysyy oikealla tiellä.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Työmarkkinalainsäädännön uudistaminen on välttämätöntä, jos aiomme nostaa työllisyysastetta, mutta myös säästötoimia tarvitaan julkisen talouden tasapainottamiseksi.

Arvoisa puhemies! Haluan erityisesti korostaa hallitusohjelman myönteisiä kirjauksia maataloudestamme. On selvää, että hallituksessa on vankka halu ratkaista suomalaisen elintarviketuotannon kannattavuuskriisi. Elintarviketuottaja voi todeta, että tämä ohjelma tuo tulevaisuuden toivoa. Parlamentaarisen MAKA-raportin pohjalta hallitus ryhtyy lainsäädäntötoimiin elintarvikemarkkinalain, kilpailulain ja julkisista hankinnoista annetun lain osalta. Koska nämä toimenpiteet perustuvat edellisellä hallituskaudella valmisteltuun parlamentaariseen MAKA-raporttiin, tarkoittaa tämä, että voimme varmasti kaikki täällä salissa yhtyä hallituksen toimenpiteisiin tässä asiassa.

Kalastuspuolella korostetaan kotimaisen kalan merkitystä. Sekä ammattikalastajien että kalankasvattajien työn helpottamiseksi on laadittu selkeitä toimenpiteitä. Samalla haluamme kannustaa vapaa-ajankalastukseen esimerkiksi laajentamalla liikuntasetelin käyttöalan kalastus- ja eräpalveluun.

Ärade talman! Som en representant som kommer från landsbygden och skärgården kan jag konstatera att detta är ett regeringsprogram som svarar på de utmaningar som vi kämpar med ute på landsbygden och i skärgården. Åtgärder ska tas för att lösa problem orsakade av rovdjur såsom varg, säl, skarv, vitkindade gäss. Det glädjer mig att man klart och tydligt tar ställning för äganderätten. Jag ser också att vi går mot en sundare miljö- och klimatpolitik samtidigt som vi inte ger upp de mål som vi redan har inom dessa områden. I skogspolitiken lyfts vikten av att påverka i EU, samtidigt som det poängteras att skogspolitiken är och skall förbli i nationella händer. Skogsägarna ska uppmuntras till aktiv skogsvård. Det är trots allt så att en frisk och välmående skog enligt naturvetenskapen via fotosyntesen är den som bäst binder kol. — Tack.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Heinonen.

17.49 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät ministerit ja edustajakollegat! Haluan ensin kiittää siitä, että hallitusneuvotteluissa löytyi yhteisymmärrys Suomirata Oy:n hautaamisesta ja metsäradan hautaamisesta ja panosten siirtämisestä takaisin pääradan kehittämiseen. Se on koko Suomen kasvun ja kehityksen kannalta oikea ratkaisu.

Mutta tässä puheenvuorossani ajattelin käsitellä pääasiassa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, jonka osuudessa sain olla mukana Säätytalolla, ja meidän toimintaympäristömmehän on muuttunut merkittävästi, rajusti viime vuosien aikana Venäjän täysimittaisen hyökkäyssodan johdosta Ukrainassa. Viime viikonloppuna saimme seurata mielenkiinnolla mutta myös huolestuneina tapahtumia Ukrainasta kohti Moskovaa ja nyt sitten sen jälkilöylyjä. Venäjän raaka sota Ukrainaa vastaan rikkoo kansainvälistä oikeutta ja YK:n peruskirjan periaatteita, ja se kaiken kaikkiaan heikentää koko Euroopan mutta myös meidän Suomen turvallisuutta ja vakautta ja toisaalta myös Venäjän uskottavuutta sopimuskumppanina. Tällä on vaikutuksia myös energiaturvaan. Se aiheuttaa energiakriisiä, se aiheuttaa ruokakriisiä, ja sen vaikutukset näkyvät hyvin suurella alueella.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpinä päämäärinä on lopulta turvata maamme itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää toisaalta maamme joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata maamme turvallisuus ja hyvinvointi. Me emme ole enää koskaan yksin. Suomi on Nato-jäsenyytensä myötä lopulta sotilaallisesti liittoutunut maa.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Nato-jäsenyys vahvistaa maamme turvallisuutta ja Pohjois-Euroopan vakautta sekä asemoi meidät lopullisesti entistä tiiviimmin osaksi eurooppalaista ja transatlanttista turvallisuusyhteisöä. Suomi kehittää tällä alkavalla vaalikaudella määrätietoisesti osana Natoa meidän suhdetta Yhdysvaltoihin, joka on meidän keskeisin turvallisuuskumppanimme. Me tulemme ylläpitämään ja syventämään tiivistä ja monialaista yhteyttä Isoon-Britanniaan ja edistämään laaja-alaisesti vahvaa kumppanuutta EU:n kanssa. Tulemme tiivistämään entisestään suhteitamme Ruotsiin, joka on meidän kaikista läheisin kumppanimme, ja meidän keskeisin tavoitteemme on nyt heti vaalikauden alussa yhdessä varmistaa, että myös Ruotsi pääsee Naton jäseneksi. Toimimme aktiivisesti osana tätä pohjoismaista viiteryhmää, kaiken kaikkiaan myös Nato-maana, mutta meidän keskeisiä kumppanimaitamme ovat myös Viro ja Baltian maat, jotka ovat tärkeä osa meidän yhteistä turvallisuusympäristöämme.

Hallituskauden alussa tulemme laatimaan ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon ja puolustusselonteon, ja pidän itse tärkeänä, että nämä tehdään hyvin tiiviisti yhdessä niin, että me pystymme varmistamaan sen päätöksenteon, mitä me tarvitsemme Naton tuoreena jäsenmaana. Millainen jäsenmaa meistä sitten Natossa tulee? Tämä hallitusohjelma lähtee kaiken kaikkiaan siitä, että me olemme liittyneet Natoon täysimääräisinä jäseninä, tulemme kantamaan kaiken sen vastuun, mitä meille Natolta tulee annettavaksi, ja toisaalta ottamaan vastaan kaiken sen avun, mitä me tarvitsemme. Me tulemme tavoittelemaan myös Naton toimintojen, esimerkiksi osaamiskeskuksen, sijoittamista Suomeen, ja itse näkisin varsin perustelluksi sijoittaa se esimerkiksi Riihimäelle, jossa meillä on korkeaa osaamista tällä sektorilla. Meidän turvallisuutemme perusta tulee kuitenkin tulevaisuudessakin olemaan omasta puolustuskyvystä huolehtiminen. Meidän pitää ottaa huomioon tässä toimintaympäristön muutokset. Me tulemme viemään meidän isot materiaalihankinnat loppuun: Laivue 2020, joka on vielä kesken, F-35-hanke, ja niiden perään seuraavana lähtee liikkeelle meidän Maavoimien kehittäminen.

Pidän myönteisenä myös sitä, että jatkossakin meidän puolustuskykymme tulee perustumaan yleiseen asevelvollisuuteen, koko maan puolustamiseen ja korkeaan maanpuolustustahtoon. Tulemme kehittämään asevelvollisuutta, tulemme laajentamaan kutsunnat koko ikäryhmää koskeviksi ja tavoittelemme 2 000 vapaaehtoisen naisen saamista asepalvelukseen tämän vaalikauden lopussa.

Pidän myönteisenä, arvoisa puhemies, myös sitä, että tulemme mahdollistamaan jälleen diabeetikkojenkin osallistumisen niin varusmiespalvelukseen kuin kertausharjoituksiin. Tulemme myös nostamaan reservin ikärajan 65 vuoteen.

Arvoisa rouva puhemies! [Puhemies: Aika!] Tässä ulko- ja puolustuspolitiikan osuudessa on niin paljon hyviä asioita, että ne eivät tähän viiteen minuuttiin mahtuneet, joten pyydän toisen puheenvuoron kehuakseni ne loputkin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen.

17.55 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä käsittelyssä olevasta hallitusohjelmasta käy selkeästi ilmi, että tällä kaudella hallitus tulee keskittymään valtion ydin-tehtäviin, niihin kaikkein tärkeimpiin tehtäviin, jotka ylipäättänsä tekevät valtiosta valtion. Erityisesti niitä ovat turvallisuustehtävät. Suomen puolustusvoimat toteuttaa yhteiskunnan suojelemista ulkoista vihollista vastaan. Hallitusohjelma vahvistaa Puolustusvoimia ja lähtee rakentamaan turvallisuuspolitiikkaa ensimmäistä kertaa puolustusliitto Naton jäsenenä.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

nä. Ohjelman kirjaukset ampumaratojen määrän lisäämisestä tuhanteen rataa ja kielteinen suhtautuminen mahdolliseen EU:n kaavailemaan lyijydirektiiviin takaavat reserviläisten harjoitusmahdollisuudet, ja se on tärkeää Suomen puolustuskyvyn kannalta.

Sisäisen turvallisuuden ylläpitämisestä vastaa poliisi, jota hallitus on vahvistamassa nostamalla poliisien määrää 8 000 henkilötyövuoteen. Viime hallituskautta leimasi sisäisen turvallisuuden vakavat puutteet. Epäonnistuneesta maahanmuuttopolitiikasta johtunut järjestäytyneen rikollisuuden ja jengirikollisuuden nousu ovat ajaneet Suomen Ruotsin tielle. Tähän hallitusohjelma on pakotettu puuttumaan voimakkaalla kädellä. Lisäksi sisäisen turvallisuuden toimijoiden, kuten ensihoidon ja pelastajien, omasta turvallisuudesta huolehditaan jatkossa paremmin. Rikoksista rankaisemisesta huolehtii oikeuslaitos, jolle hallitusohjelma lupaa resursseja toteuttaa tehtävänsä. Rangaistusten tasossa olemme menossa kansalaisten oikeustajua paremmin palvelemaan suuntaan. Esimerkiksi rikosentekijä voi olla jatkossa ensikertalainen vain yhden kerran. Myös jengirikollisuudesta seuraa ankarammat rangaistukset.

Arvoisa puhemies! Hallitus keskittyy siis valtion ydintehtäviin, mutta ennen kaikkea se keskittyy huolehtimaan omista kansalaisistaan. Talouden tilanne tarkoittaa kipeitäkin päätöksiä, mutta oman kansan etusijalle laittaminen merkitsee sitä, että huonosti toimivasta kehitysavusta pystytään leikkaamaan runsaasti. Avun antamistakaan ei kuitenkaan unohdeta, vaan voimia käytetään Ukrainaan, jossa hätä on kohdannut sodan muodossa syyttömiä ihmisiä keskellä Eurooppaa.

Tukea poistetaan niin kutsutuilta paperittomilta eli laittomasti maahan tulleilta, jotka eivät ole osallistuneet tämän yhteiskunnan rakentamiseen. Turvapaikanhakijoiden uusintahakemusten määrää rajoitetaan, loputtomalle hakemusrumballe laitetaan nyt stoppi. Kotimaassaan lomailevat turvapaikanhakijat menettävät turvapaikkastatuksensa. Yhteiskunnan hyväksikäyttämislle ollaan nyt vetämässä selkeät rajat.

Vakuutuslääkärijärjestelmään tehtiin viime hallituksen toimesta muutoksia, mutta valitettavasti ne jäivät hyvin kosmeettisiksi. Onneksi tämä hallitusohjelma puuttuu asiaan. Vakuutuslääkäreiden ja hoitavien lääkäreiden osuutta ja yhteistyön kehittämisen tarpeita potilaiden etuuksien paremmaksi ja oikeudenmukaiseksi toteuttamiseksi tarkastellaan.

Puhemies! Hallitusohjelman johtolankana on Suomen ja suomalaisten hyvinvointi. Kaiken muun tulee palvella tuota tavoitetta. Hallituksen taakkana on valtiontalouden kriisi, sosiaali- ja terveystoimen kriisi, perusopetuksen ja ammatillisen opetuksen kriisi ja edellä mainitut vaikeudet sisäisessä turvallisuudessa. Maailman levottomuudet heijastuvat myös ulkoisen turvallisuuden varautumisessa. Ottaen huomioon yleisen tilanteen neljän vastuullisen puolueen yhdessä valmisteleva hallitusohjelma on paras mahdollinen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen poissa. — Edustaja Kangas.

17.59 Antti Kangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Vahva ja välittävä Suomi -hallitusohjelma on saanut varsin runsaasti kritiikkiä salin vasemmalta laidalta. Erityisesti kahtena ensimmäisenä päivänä kuultiin irvailua siitä, että ohjelman nimi voisi olla Vahvoista välittävä Suomi. Haluan lähteä itse siitä, että myös vahvoista pitää välittää. Mikäli meidän vahvat yritykset, työllistäjät, vahvasti yhteiskunnassa mukana olevat työllistävät tahot, voivat huonosti, voi koko yhteiskunta huonosti. Mutta tämä ohjelma ei ole yksistään vahvoista välittävä, tämä on koko Suomesta välittävä ohjelma, ja tunnen suurta ylpeyttä pystyessäni istumaan hallituksessa, joka tämän ohjelman on mahdollistanut.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Sitten varsinaiseen aiheeseen, mistä ajattelin puhua.

Varsinkin keskustan puolelta on tullut runsaasti kritiikkiä maa- ja metsätalouspolitiikan osalta siitä, että ei ole osoitettu rahaa toimenpiteiden toteuttamiseen. Kuitenkin siellä on semmoisia asioita saatu nyt läpi, mitä keskustan kahdeksanvuotisella kaudella maa- ja metsätalousministerinä ja satavuotisella kaudella maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtajana ei ole saatu läpi: Välitä viljelijästä -projekti vakinaistetaan, fosforin karjalantapoikeus ollaan saamassa pysyväksi toimenpiteeksi. Biokaasua lähdetään edistämään. Vihreät ovat vastustaneet systemaattisesti biokaasua siitä syystä, että se on muka piilotukea karjataloudelle. Nyt biokaasua aletaan edistämään, se on kotimainen huoltovarmuuspolttoaine ja tasaa meidän energiatilannetta. Vaikka on väitetty, että turpeella ei ole enää minkäänlaista asemaa paletissa, niin hallitusohjelmassa lukee, että kasvuturve ja kuiviketurve ovat huoltovarmuuden kannalta strategisia polttoaineita. Kaikki tietävät, että kasvu- ja kuiviketurpeen tuotannon ohessa tulee myös polttoturvetta, joten turvesektori on varmistettu. Turvepeltojen asema on kirjattu hallitusohjelmaan. Tilusjärjestelyitä vahvistetaan. Viimeinkin on saatu pois listalta korvauskelpoisuusasia, mikä on pyörinyt siellä yli kymmenen vuotta. Elintarvikemarkkinalaki viimein pyritään aidosti uudistamaan. Kilpailulaki pyritään uudistamaan. Ja mikä tärkeintä, ruoantuotannon pitkän ajan strategia aiotaan viimeinkin toteuttaa.

Arvoisat edustajat! Hyvä rouva puhemies! Minua itseäni aktiivisena ruoantuottajana on sattunut sieluun suuresti se, että viimeisen kahdeksan vuoden aikana ainoa kehitys, mitä ruoantuotannolle Suomessa on tapahtunut, on se, että suurin tuotantosuenta on muu kasvintuotanto — ei ruoantuotanto vaan muu kasvintuotanto. Kesantoja, roskaa, rikkaruohoa, suojavyöhykkeitä — onko se maataloustuotantoa? Se ei ole sitä, ja se ei korjaannu rahalla. Nyt lähdetään tekemään markkinatoimia. Viljelijä ei halua olla agraarisosialismin pyörteissä, vaan viljelijä haluaa tuottaa ruokaa, saada siitä kelvollisen korvauksen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä. Edustaja Laakso taitaa olla poissa. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

18.03 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmaa on tehty pitkään ja hartaasti, melkein jopa historiallisen pitkään. Onnittelut, että paketti on valmis ja nyt tätä keskustelua asian osalta käydään jo kolmatta päivää.

Hallitusohjelmassa on paljon hyviä kirjauksia, niin kuin tuossa jo äskeisessä puheenvuorossa tuli, maa- ja metsätalouden sektorilla, kiitoksia siitä. Lämpimästi kannatan myös metsästyksen liittyviä kirjauksia esimerkiksi merimetsojen ja valkoposkikihanhien metsästämisestä samoin kuin suurpetopolitiikan järkevästä edistämisestä. Hallituksen vahvoja toimia näiden eteen odotan innolla.

Yrittäjyyttä helpotetaan ja vahvistetaan, mutta samanaikaisesti raskaan työn raatajat joutuvat tietyllä tavalla maksumiehiksi. Hallitusohjelma on selkeästi suunnattu erittäin hyvätuloisille. Vähävaraisille ja heikommassa asemassa oleville on tarjolla keppiä työväenpuolueeksikin tituleerattavan perussuomalaisen siunaamana. Muun muassa pienipalkkaisilta suomalaisilta tullaan leikkaamaan merkittäviä summia asumistuesta, tästä ei moni kiitä. Perussuomalaisen pitäisi toimia nyt suomalaisten parhaaksi eikä toimia pääministeripuolueen renkipoikina.

Ilmeisesti maahanmuuttoon laitettiin nyt kaikki paukut, ja maakunnat, maaseutu ja Itä-Suomi uhrattiin sen tuloksena. Miljardihanke Turun tunnin juna kyllä maistuu, mutta esi-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

merkiksi itärataa ei haluta edistää. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Itä-Suomi ei näytä saavan muutenkaan juuri mitään — ei minkäänlaista mainintaa Itä-Suomi-paketeista tai investointisuunnitelmasta. Kirjaus on ainoastaan: ”Hallitus käynnistää valtioneuvoston kanslian johdolla pohjoisen ohjelman ja perustaa sen työn tueksi neuvottelukunnan sekä jatkaa itäisen Suomen kehittämisvisiota uudessa geopolittisessä tilanteessa.” Tämä ei lupaa muuta kuin kokouksia kahvituksineen.

Puhemies! Kuten perussuomalaiset ovatkin usein todenneet, sitä saa, mitä tilaa, ja kansa ei taida valitettavasti saada nyt tilaamaansa. Perussuomalaisten todellinen luonne on nyt paljastunut: kun kiilusilmäisesti keskityttiin maahanmuuttajiin, unohdettiin moni muu tärkeä asia. Koko Suomen kehittäminen ja tavallisen suomalaisen etu jätettiin toissijaisiksi asioiksi.

Puhemies! Lääkkeiden hinta nousee, urheilun hinta nousee, kulttuurin hinta nousee. Tätä listaa voisi jatkaa varsinkin lääkkeiden osalta. Ei sitä tonnin eläkettä nauttivan Iivantiiran mummun tai papan mieltä lämmitä se, että tuore sosiaali- ja terveysministeri toteaa, ettei korotus paljoo näy tai tunnu. Arvoisalle ministerille kyllä voin todeta ja kertoa, että kyllä se tuntuu.

Puhemies! Olisin itse toivonut vahvempia ja vahvoja kirjauksia autoilun ja autoilijoiden puolesta. Minkäänlaista mainintaa en näe hallitusohjelmassa dieselin käyttövoimaveron poistosta, ammattidieselistä tai merkittävästä polttoaineveron laskemisesta. 100 miljoonaa on toki tähän varattu, mutta vaikutus on vain 2,5 senttiä pumppuhintoihin. [Juho Eerolan välihuuto] Entäpä jos hinnat nousevat? Entäpä jos ne nousevat 20 senttiä, 30 tai jopa 40 senttiä? Jakeluvelvoitetta oli ennen vaaleja tarkoitus tiputtaa merkittävästi. Kävikin päinvastoin, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] hallitus on nostamassa jakeluvelvoitetta 13,5 prosentista aina 22,5 prosenttiin hallituskauden aikana.

Puhemies! Hallitusohjelmaan on myös kirjattu seuraavasti: ”Suomeen rakennetaan tällä vuosikymmenellä ennätyksellisen paljon uutta sähköntuotantokapasiteettia. Se on edellytys teollisuuden investointien merkittävälle kiihdyttämiselle sekä fossiilisten polttoaineiden korvaamiselle sähköön perustuvilla ratkaisulla teollisuudessa, lämmityksessä ja liikenteessä.” Sähköntuotannon kapasiteetin lisääminen on erinomainen asia, mutta onko hallitus tukemassa polttomootorilla toimivien ajoneuvojen käytön lopettamista? Onko ajatus se, että kaikki autot kulkevat jatkossa vain sähköllä? [Oikealta: Ei ole!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

18.09 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kettunen on poliittisesti ja retorisesti erinomainen puhuja, ja hän osaa myöskin sisällyttää draamaa puheisiinsa. Yritän omalta osaltani vastata asiallisesti muutamiin väitteisiin, ja haluaisin myöskin puuttua aikaisempaan keskusteluun aikaisemmin päivällä, kun väitettiin, että maataloudesta leikataan. Minulla on tässä mukana se lista, mitä käsiteltiin kahdeksan viikkoa Säätytalolla talous- ja verotusryhmässä. Tiedän tasan tarkkaan, mistä leikataan ja mistä ei leikata.

Ensinnäkin, edustaja Kettunen, tämä taitaa nyt olla kolmas kerta, kun minä täällä salissa yritän puhua tästä lääkkeiden hinnan noususta. Se on totta, että lääkkeiden hinnat nousevat. Kun aikaisemmin ne ovat olleet siinä 10 prosentin arvonlisäverokannassa, nyt ne nousevat siihen 14 prosenttiin — ikävä päätös sinällään, todella ikävä päätös. Minäkin olin huolestunut siitä, kun me kävimme keskustelua ja neuvoteltiin siitä asiasta.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

No ensinnäkin, mitä tämä tarkoittaa — käytänpö nyt sitä termiä, jota ei pitäisi käyttää — tavalliselle kansalaiselle? Joskus olen miettinyt, mitä ne epätavalliset sitten ovat, mutta tavalliselle kansalaiselle tämä alvin korotus tarkoittaa seuraavaa: Esimerkiksi jos oletetaan, että nelihenkisessä perheessä ostetaan lääkkeitä, Buranaa ynnä muuta, 20 euron edestä kuukaudessa, niin siinä se korotus on 50 senttiä kuukaudessa — 50 senttiä kuukaudessa. Sitten jos on ikäihminen, jolla on paljon perussairauksia, ja heistä olin huolissani — kuuntele nyt, edustaja Kettunen, sinäkin olit huolissasi heistä — niin heille se tarkoittaa sitä, että lääkekatto tulee nopeammin vastaan. Se ei lisää heidän kustannuksiaan, vaan lääkekatto tulee vähän nopeammin vastaan. Sitten sellaiselle henkilölle, jolla on sairauksia — joku otti esimerkkinä, että jos syö astmalääkkeitä ja jos sattuu jäämään just alle sen nykyisen lääkekaton, joka on suuruusluokkaa 600 euroa vuodessa — tämä korotus tarkoittanee kaksi euroa kuukaudessa eli 24 euroa vuodessa — 24 euroa vuodessa.

Se on ikävä päätös, mutta onko se paljon? Kyllä, vähävaraiselle se on paljon. Mutta sille vähävaraiselle saattaa kertyä vielä enemmän kustannuksia, jos me jatkamme edellisen hallituksen talouspoliittista linjaa. Kun otettiin velkaa 40 miljardin edestä, niin edellisessä hallituksessa olleet edustajat sanovat, että joo, mutta meidän teimme ne päätökset 95-prosenttisesti yksimielisesti. [Keskustan ryhmästä: Niinpä!] Ei pidä paikkaansa. Kun Rinteen hallitus aloitti, niin tehtiin niin sanottuja investointeja tulevaisuuteen useiden miljardien edestä. Minä en muista, että olisin ollut kannattamassa sellaisia. [Välihuutoja]

En halua ilkeillä, mutta tämä keskustelun taso häiritsee hiukan, kun ei pysytä tosiasioissa vaan viljellään ja lietsotaan sellaista vastakkainasettelua, joka ei perustu kaikilta osin toenteen. Tässähän ei saa sanoa, että joku valehtelee, niin että sen takia minä sanon, että ei puhuta ihan just niin kuin asiat ovat — ehkä vähän lievempi versio.

Mutta sitten tähän maatalouteen. Ehkä edustaja Aittakummun aikaisempi väite perustuu siihen ennakkotietoon, että valtiovarainministeriön ennakkolaskelmissa oli esityksiä, että leikattaisiin myöskin maataloudesta. Se oli siinä pohjapaperissa, mutta se torjuttiin. Me päätettiin sellainen luja linjaus, että ruoantuotannosta emme leikkaa, koska meillä pitää olla huoltovarmuus kunnossa. Eli ruoantuotannosta ei leikata. Ja uskon, että jos te luette MTK:n lausuntoja vaalien jälkeen, niin he olivat vallan tyytyväisiä näihin linjauksiin. [Juho Eerola: Kannattaa tilata Maaseudun Tulevaisuus!]

Eli sanoisin, että mitä tulee maatalouteen, niin nämä linjaukset perustuvat kahteen pääasiaan: Miten selvittää tästä vuodesta ja maatilojen kassakriisistä ensi vuoteen ja tulevaisuuteen? Kassakriisi on nimittäin 650 miljoonaa euroa. Tähän hallitus ja meidän ministerimme Sari Essayah keskittyy. [Puhemies koputtaa] Mutta pitkän tähtäimen toimet ovat, että ylipäätään Suomessa voidaan syödä kotimaista ruokaa ja sitä riittää [Puhemies koputtaa] huoltovarmuudenkin näkökulmasta. Tähän perustuvat meidän päätökset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistutan niin kokeneempia kuin uudempiakin edustajia siitä, että perinnäistapain mukaisesti edustajat teittitelevät toisiaan salikeskustelussa. — Sitten edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

18.15 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Kaksi vuotta sitten tein täällä eduskunnassa keskustelualoitteen äärioikeiston uhasta yhdessä vihreiden, sosiaalidemokraattien, RKP:n, keskustan ja kokoomuksen edustajien kanssa. Tuo keskustelualoite tehtiin Capitol-hyökkäyksen jälkimainingeissa. Me olimme huolestuneita myös vastaavasta äärioikeiston noususta Suomessa.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Arvoisa puhemies! Emme ole Suomessa turvassa äärioikeiston uhalta. Jos ette usko minua, uskokaa suojelupoliisia. Suojelupoliisi on arvioinut äärioikeistolaisen terrorismin uhan voimistuneen Suomessa. Suojelupoliisi on tunnistanut äärioikeistolaisia toimijoita, joilla on kyky ja motivaatio terrori-iskun toteuttamiseen, ja sillä on viitteitä konkreettisesta iskun valmistelusta.

Jo vuonna 2020 julkaistussa kansallisen turvallisuuden katsauksessa todettiin äärioikeistolaista ideologiaa kannattavien yksittäisten henkilöiden ja pienryhmien muodostavan suurimman terrorismin uhan Suomessa radikaali-islamismen ohella.

Länsimaissa uhrimäärän maksimoimiseen pyrkivät äärioikeistolaiset terrori-iskuhankkeet ovat lisääntyneet viimeisten vuosien aikana. Äärioikeistolaiseen ajatteluun nojaavien iskujen taustalla on esimerkiksi islaminvastaisuutta, antisemitismia ja maahanmuuttovastaisuutta. Uutta on, että suojelupoliisi on havainnut väestönvaihtoteoriaan nojautuvien näkemysten korostuneen äärioikeistolisissa terrori-iskuissa. Väestönvaihto on salaliittoteoria, jonka mukaan maahanmuutto ja monikulttuurisuus muodostavat konkreettisen uhan länsimaiselle valkoiselle väestölle. Se on ajattelutapa, jolle löytyy kannatusta myös maamme hallituksessa.

Arvoisa puhemies! Äärioikeistolaisten ajatusten kannattaminen, tämän liikkeen tilaisuudessa esiintyminen ja äärioikeistolaisten ajatusten levittäminen osana suomalaista poliittista järjestelmää ei ole leikin asia. Se ei ole vitsi. Radikaalioikeisto nimenomaan pyrkii venyttämään normaaliuden rajoja esittämällä, että kyse olisi huumorista. Kyse on kaksoisviestinnästä. Näin puhuja pyrkii tietoisesti lisäämään äärioikeistolaista ajattelutapaa. Juuri tästä on myös ministeri Junnilan tapauksessa kyse, kun hän on vitsailnut uusnatsien termistöllä ja esiintynyt uusnatsien kanssa samoissa tilaisuuksissa.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston jäsenillä ei tule olla yhteyttä tällaiseen liikehdintään. On käsittämätöntä, että vuonna 2023 joutuu sanomaan tällaisen itsestäänselvyuden tässä salissa ääneen. Meidän tulee vastustaa äärioikeistoa sen kaikissa muodoissa — ei vasta sitten, kun kyseessä on kansainvälinen mainehaitta. Kyse on oman demokraattisen järjestelmämme suojelemisesta. Kyse on meidän jokaisen ihmisarvon suojelemisesta.

Arvoisa puhemies! Suojelupoliisin mukaan äärioikeiston kansainvälinen verkkoympäristö on merkittävä kasvualusta ideologian levittämiseksi ja radikalisoitumiselle. Valtioneuvoston oman selvityksen mukaan äärioikeistolisessa ja maahanmuuttovastaisessa keskustelussa puhe on tutkimuksen mukaan graafisinta, rajuinta ja kohdistuu lähes aina siviileihin.

Arvoisa puhemies! Historiasta tiedämme, ettei vihaa lietsoville ja yhtäläiset ihmisoikeudet kieltäville ryhmille pidä antaa tilaa näennäisen tasapuolisuuden nimissä, sillä lisääntyneet toimintamahdollisuudet ja näkyvyys voivat ennen pitkää johtaa ihmisoikeuksien vastaisen puheen ja toiminnan normalisoitumiseen.

Lainsäätäjinä me kansanedustajat olemme erityisessä vastuussa oikeusvaltion puolustamisessa. On pohdittava, millaisin konkreettisoin keinoin lainsäädäntöämme on uudistettava vähemmistöjen suojelemiseksi, maalittamiseen puuttumiseksi ja äärioikeiston uhkaan varautumiseksi. Meidän ei myöskään tule antaa omissa puheissamme tai toiminnassamme vaaralliselle äärioikeistolaiselle ajattelulle minkäänlaista tilaa.

Tämän vuoksi kannatan edustaja Holopaisen tässä keskustelussa aiemmin tekemää epäluottamusesitystä ministeri Junnilaa kohtaan. — Kiitos. [Timo Heinonen: Ei mahtunut saanaakaan ääriivasemmistosta!]

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

18.20 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Toivoisin, että kun Suomen eduskunnassa puhutaan erilaisista ääriilikkeistä, niin puhuttaisiin kaikista ääriilikkeistä ja niiden aiheuttamasta turvallisuushasta. Vähän siihenkin liittyen palaan aiempiin keskustelunaiheisiin, joita tänään on kuultu.

Edustaja Virta tuossa tiedusteli jokin aika sitten, miten uusi hallitus vastaa niin sanottuun osaajapulaan, ja viittasi minun pitämäni puheenvuoroon, jossa listasin tulevia tuntuvia tiukennuksia suomalaiseen maahanmuuttopolitiikkaan. Edustaja Virran mukaan tämäntyypinen maahanmuuttopolitiikka olisi merkittävä este Suomen kasvuille. Minä näen toisin. Uusi hallitus vastaa osaajapulaan veroja alentamalla, lupaprosesseja vauhdittamalla ja talouttamme kuormittavaa maahanmuuttoa torjumalla. Tämä lisää kasvua. Suomen kasvu ei synny Isis-naisten tai katujengiläisten osaamisella. He eivät ratkaise meidän osaajapulaamme. Siksi sellaista maahanmuuttoa on torjuttava. Suomen houkuttelevuus osaajien, siis aitojen todellisten osaajien, silmissä ei synny väkinäisesti vailla seula ihmisiä Suomeen vastaanottamalla. Sitä intialaista osaajaa, koodaria, korkeapalkkaista sellaista, tuskin houkuttelee tulla korkean verotuksen Suomeen elättämään kolmansien maiden työttömiä, sosiaaliturvasta riippuvaisia, jopa turvallisuushakaa aiheuttavia maahanmuuttajia, saati sitten pelkäämään perheensä puolesta, kun osa edellä mainituista, kyllä, jengiytyy ja syyllistyy suurella ylliedustuksella väkivalta- ja seksuaalirikoksiin. Suomen tärkeimmät keinot houkutellessa osaajia ulkomailta ovat, että nousisimme pohjoismaiselle talouskasvun uralle, supistaisimme paisunutta julkista sektoriamme sekä mahdollistaisimme näillä toiminnoilla kilpailukykyisen työn ja yrittämisen verotuksen turvallisessa Suomessa. Suomeen ovat edelleen tervetulleita todelliset korkeapalkkaiset osaajat. Jos taas tulijoilla on osaamista lähinnä Kelan tukihakemusten täyttämässä tai kalifaattien tukemisessa Irakissa ja Syyriassa, totean tämän hallituksenkin edustajana ”ei kiitos”.

Toivottavasti myös te vihreät opitte tämän tulevan hallituskauden aikana, omana oppositiokautenne, tämän tosiasian. Meillä hallituksessa nimittäin on täysi työ edessämme teidän sisäministerikautenne sotkujen siivoamisessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.23 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Oli tarkoitus puhua hyvinvointialueista, mutta on ensin pakko reagoida tähän Ruotsin malliin, siihen, miksi siellä on paremmat työmarkkinasuhteet ja siellä on rakennettu luottamusta ja ennakointia paremmin kuin Suomessa. Siellä on viisi erityistä syytä, miksi se on näin: Siellä on vahvempi sovitteluinstituutio henkilöstöineen ja tilastoineen. Siellä on yhteinen tilannekuva parempi; on olemassa yhteisesti käytetty pohja, missä mennään. Kolmantena siellä on myötämääräämis-oikeus sillä tavalla, että henkilöstön edustus on yli 25 henkilöä työllistävien yritysten hallinnossa. Neljänneksi siellä on kattavampi henkilöstön tiedonsaanti kuin Suomessa. Ja viidenneksi siellä on työntekijän tulkintaetuoikeus ristiriitatilanteissa, eli siellä viedään työnantajan toimesta riidat oikeuteen — Suomessa viedään työntekijöiden toimesta. Nämä ovat niitä perussyitä, miksi Ruotsissa työmarkkinamalli toimii paremmin. Näitä ei näy tässä hallitusohjelmassa. Siellä on vähän muunlaisia malleja otettu esiin.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueilta leikataan 1 400 miljoonaa euroa, joka vastaisi noin kuuden prosentin alenemaa nykytasosta. Tulevaa rahoitusta leikataan samanaikaisesti

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

ti kun palvelutarve kasvaa vauhdilla muun muassa väestön ikääntymisen vuoksi. Haaste on mahdoton puuttumatta palvelutarjontaan, koska pohjalla olevassa rahoituskehityksessä on jo vuodesta 2025 lähtien 20 prosentin kasvun leikkuri, eli tämä 1 400 miljoonan leikkuri tulee tämän päälle. Nykyiselläkin rahoitusohjelmalla jo lähes kaikilla hyvinvointialueilla on jonkinlainen muutosohjelma menossa alijäämien kattamiseksi ja menojen kasvun hillintään. Nyt hyvinvointialueille pitäisi jättää työrauha. Siellä tarvitaan aikaa hoitaa toimintoja ja asioita uudella tavalla ja saada riittävä henkilöstömäärä. Lisäleikkausten likaisen työn joutuvat tekemään hyvinvointialueet, jos tämä 1 400 miljoonan leikkaus toteutuu. Nämä säästöt tulevat auttamatta johtamaan huononeviin palveluihin, pidentyviin asiakasjonoihin sekä lisääntyvään pahoinvointiin, todennäköisesti myös henkilöstön vähentämiseen. Tämäkö on kiitos hoitajille siitä kaikesta pyyteettömästä työstä, jota he ovat läpi koronakriisin ja sen jälkeen tehneet?

Arvoisa puhemies! Sen sijaan, että aina keskustelemme siitä, kuinka paljon sote-palveluihin tarvitaan lisää rahaa ja resursseja, meidän pitäisi päästä kiinni siihen, miksi palvelutarpeet kasvavat. Meillä eivät tule koskaan riittämään mitkään resurssit — eivät rahalliset eivätkä henkilöstöresurssit — mikäli vain torjumme syntyneitä vaurioita. Emme voi pelkästään sammuttaa tulipaloja, vaan meidän on estettävä niitten syntyminen. Kysymys kuuluu: mitä yhteiskunnassa pitäisi tehdä toisin? Tässä keskiöön nousee juurisyihin puuttuminen eli terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Missä ovat siihen liittyvät lisäpanostukset ja yhteistyö kuntien kanssa, joissa se pääosin tehdään?

Tarvitaan myös tarkempaa analyysia ja tutkimustietoa siitä, mitkä toimenpiteet purevat parhaiten ennalta ehkäisevässä työssä. Meidän on lisättävä varhaista tukea, tuettava perheitä, kannustettava lapsia liikkumaan, opetettava aktiiviseen elämäntapaan sekä torjuttava yksinäisyyttä. Elintärkeää on torjua myös mielenterveyden häiriöitä, sillä ne maksavat tällä hetkellä Suomelle vuosittain 11 miljardia euroa, puhumattakaan inhimillisestä kärsimyksestä.

Sotessa ikuisuusongelma, joka pahenee vuosi vuodelta, on hoitajapula. Lisäkouluttamisen lisäksi ainoa kestävä tapa ratkaista hoitajapula on lisätä ihmisten hyvinvointia ja parantaa heidän mahdollisuuksiaan hyvään ja turvalliseen elämään — sitä kautta vähennetään palveluiden kysyntää.

Arvoisa puhemies! Tässä ohjelmassa kaiken maksajina ovat vain pienituloiset ja sairaat ihmiset. Miksi säästämme tänään siten, että maksamme tämän kaiken tulevaisuuden kustannuksilla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

18.28 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! ”Juuret kasvoi maahan sen, kylmän sekä routaisen. Lämmön tunsin kuitenkin lujuuksessa graniitin.” Näin kuuluu sanat meille kaikille tutussa laulussa Sininen ja valkoinen — meille tärkeistä väreistä, jotka myös näkyvät yhteisessä hallitusohjelmassamme.

Vahva ja välittävä hallitusohjelma läpileikkaavana toimenpiteenä tulee suoraviivaisesti pureutumaan hallinnollisiin menettelykäytäntöihin ja byrokratiaan. Toiminta- ja palveluprosesseja järkevöitetään, sujuvuutta ja ennakoitavuutta parannetaan. Tässä yhteisessä ohjelmassa ryhdytään kokonaisvaltaiseen vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointiin ja kehitetään toimintoja yhden luukun malleihin. Järjestelmiä uudistetaan ja haetaan digipalveluiden kehittymistä. Kaikki nämä toimenpiteet tuovat kansalaisille arjen sujuvuutta.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Erikoista tässä monta päivää käydyssä keskustelussa täällä salissa on, että se ei ole edennyt vaan edelleen huudetaan pienituloisista, vaikka muun muassa ministerit Purra ja Sato-nen ovat asian moneen kertaan täällä hallitusohjelman kokonaislinjauksilla perustelleet ja vakuuttaneet kaikista pidettävän huolta. En ole tänäänkään vielä kertaakaan salin vasem-malta puolelta, oppositiosta, kuullut vaihtoehtoisia taloudellisia ratkaisuja tähän ohjel-maan.

Arvoisa puhemies! Haluan hallitusohjelmasta nostaa esille kansalaisen oikeudenmukai-suuden vahvistamiseksi tehtäviä konkreettisia toimenpiteitä, joita ovat muun muassa jär-jestöjen, yhdistysten ja seurakuntien kautta tehtävän ruoka-aputyön vakinaistaminen, pit-käaikaisasunnottomuuden poistaminen, keliakiakorvauksen palauttaminen alaikäisiä ja alemman tulotason aikuisia painottaen sekä itsemurhien ehkäisyyn tähtäävät toimet. Eri-tyisesti kiinnitetään huomiota mielenterveyden perustason kehittämiseen ottamalla käyt-töön porrasteinen hoitomalli. Edistetään ennaltaehkäisevän ja matalan kynnyksen mielen-terveysavun saatavuutta. Omaishoidon kriteerit yhtenäistetään ja työssäkäyvien omaishoi-toa ja ansiotyötä yhteensovitetään.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä 26 vuoden opettajaurani ajalta tuoda esiin, kuinka tär-keää on, että oppimisen perusasiat laitetaan nyt tässä maassamme kuntoon. Oppimisen tu-kea on tarjolla yksilöllisesti ja lapsen ja nuoren tarpeita vastaavasti. Kasvua, kehitystä, ter-veyttä ja hyvinvointia edistetään jokaisena päivänä. Myöskin perheet saavat tukea van-hemmuuteen, koululle annetaan työrauha keskittyä perustehtäväänsä ja kevennetään, suo-raviivaistetaan ja selkeytetään opetushenkilöstön toimintaprosesseja. Pyydänkin, että me kaikki yhdessä lähdemme toteuttamaan tätä hyvää ohjelmaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, poissa. Edustaja Tanus, myös poissa. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

18.32 Tomi Immonen ps: Arvoisa herra puhemies! Täällä ilmeisesti keskustellaan Suo-men seuraavasta hallitusohjelmasta. Tätä keskustelua näiden pitkien päivien ajan seuran-neena vaikuttaa välillä kuitenkin siltä, että kyseessä ovat väärinymmärryksen maailman-mestaruuskilpailut. Niin erilaisilla tavoilla tätä samaa ohjelmaa luetaan ja ymmärretään, ajoittain ilmeisen tahallaan väärin. Toinen jo ensikertalaisellekin hyvin selväksi tullut asia on se, että opposition tavoite on vain jankuttaa muutamaa samaa lausetta — kuinka nyt lei-kataan köyhiltä ja rangaistaan heikompiosaisia ja muuta sellaista.

Suomen kasvua rakentavia, aitoja toimenpiteitä ei haluta huomata hallitusohjelmasta lainkaan. Koko Suomen pelastamiseen tarkoitettuja tavoitteita ei haluta ymmärtää. Yksit-täisen työntekijän oikeuksien lisäämisellä tai vähentämisellä ei Suomi lähde nousuun. Pel-kästäään palkankorotus työntekijöille ei lisää kasvua tai vähennä Suomen velkataakkaa riit-tävänä toimenpiteenä eikä myöskään edesauta niiden aidosti heikoimmassa asemassa ole-vien tilannetta. Suomen nostaminen velkavankeudesta ja hyvinvoinnin parantaminen edel-lyttävät huomattavasti isomman luokan toimia, ja niitä tässä hallitusohjelmassa on paljon.

Arvoisa puhemies! Voidaankin kysyä pari keskeistä kysymystä: Mistä Suomen hyvin-voinnin rahoitus alun perin edes tulee? Mistä se julkisen talouden rahoitus on lähtöisin? Se ei tule mistään valtion isosta, pohjattomasta rahasäkistä, jonne edellinen hallitus lisäksi la-pioi surutta lisää velkarahaa tulevien sukupolvien perinnöksi. Se kaikki hyvinvointi on tul-lut alun perin, siis rahoitettu, sen suomalaisen yrityksen tuloksella, joka on maksanut työn-tekijöiden palkat ja lukemattomat veronsa valtiolle, tai ulkomaiselta yritykseltä, joka in-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

vestoi Suomeen. Sieltä se raha on aina tullut hyvinvointiin, ja sitä rahaa täällä eduskunnassa jaetaan. Sen rahoitustilanteen parantamiseen tämä hallitusohjelma keskittyy, jotta edelleen olisi elossa se yritys, joka voi palkan työntekijälle maksaa.

On joitakin edustajia, joiden mielestä maaseutu näivetetään tällä ohjelmalla. Mielestäni asia on päinvastoin. Tällä ohjelmalla tehdään erittäin hienoa työtä maaseudun kehittämiseksi. Ilman keskustapuolueettakin oma maakuntani saa hallituksen täyden tuen säilyttääkseen elinvoimaisuuttaan. Keski-Suomen maanviljelijä ja metsänomistaja saa vihdoin tuen, jota ei viime kaudella ollut saatavissa. Silloin keskustapuolueen ääni vaimeni ideologisen vihreän hömpän alle ja maaseudun ja metsäalan yrittäjien ahdinkoa lisättiin samalla kun tavallisesta kansalaisesta tehtiin tämän sinisilmäisen vihreän ideologian maksumies, tai maksumiesoletettu. [Naurua]

Poimin hallitusohjelmasta esille yhden yksittäisen asiakokonaisuuden monien joukosta:

Tervehdin erityisen suurella ilolla kotimaisen energiantuotannon lisäämiseen tähtääviä toimia. Miksi meidän pitäisi tuoda savuttavilla laivoilla Italiasta asti jätteitä tänne Suomeen poltettavaksi? Miksi italialaista jätettä kuljetetaan tänne Suomeen laivoilla, kun meillä on paikallista energiaa yllin kyllin? Tarkoitan biokaasutuotantoa. Siis sellaista polttoainetta, jolla voidaan tavallinen bensäkäyttöinen henkilöauto muuttaa saasteettomaksi. Tekniset ongelmat on jo ratkaistu, eikä ole pakkoa rakentaa sähköautojen suuria latausverkostoja, eikä kansalaisia tarvitse yrittää pakottaa liian kalliin Teslan omistajaksi, kun sen yli kymmenen vuotta vanhan Volvonkin saa muutettua biokaasulla toimivaksi, päästöttömäksi ajoneuvoksi. [Eduskunnasta: Kuka maksaa?]

Parasta on se, että biokaasu on paikallista kotimaista energiaa. Se on jo täällä. Se kasvaa jo maaseudulla. Otetaan se vain käyttöön. Teknologia on jo olemassa. Lisätään maaseudun kasvua omavaraisella energiantuotannolla. Näitä toimia ei edellinen hallitus saanut kirjatua ylös, mutta nyt tälle maaseudun elinkelpoisuutta ja huoltovarmuutta lisäävälle biokaasuntuotannolle annetaan vahva tuki.

Kiitos näistä seuraavista kirjauksista: ”Hallitus luo edellytyksiä maatilatasoisen biokaasun tuotannon ja puupolttoaineilla tuotetun lämmön kasvulle.” ”Lisätään kotitalouksien, maatilojen ja yritysten mahdollisuuksia rakentaa omaa biokaasuverkkoa.” ”Hajautettu, maataloilla tapahtuva biokaasutuotanto parantaa huoltovarmuutta sähkön, lämmön ja liikennepolttoaineiden osalta sekä parantaa omavaraisuutta.” ”Etenkin raskaan liikenteen tarpeisiin soveltuvan kotimaisen biopolttoaineen ja biokaasun valmistusta ja jakelua edistetään. Näin parannetaan myös Suomen omavaraisuutta ja huoltovarmuutta liikennepolttoaineissa.” [Tuomas Kettunen: Hyvä!] Nämä ja lukuisat muut hallitusohjelman kirjaukset lisäävät merkittävästi maaseudun elinvoimaa ja kasvattavat omaa, puhdasta energiantuotantoa paikallisesti. [Puhemies koputtaa] Kotikunnassani Laukaassa on jo vuosien ajan tuotettu paikallisiin henkilöautoihin paikallista polttoainetta. Tämä on puhdasta, teknologiaa hyödyntävää siirtymää, jossa tuetaan maaseutuyrittäjyyttä, eikä mitään kallista ideologista hömpää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sebastian Tynkkynen, olkaa hyvä. — Korjaan, tässä oli puheenvuoro ensin edustaja Kilvellä, mutta edustaja Kilpi taitaa puuttua, joten, edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

18.38 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Viime kauden yksi suurimmista tragedioista liittyy EU-politiikkaan. Siinä sanalla sanoen epäonnistuttiin.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Suomelle vyöryi syliin moraalikatoa ruokkiva tulonsiirtopaketti, joka perussuomalaisten vastustuksesta huolimatta hyväksyttiin.

Uhkaavalta on näyttänyt myös Suomen talouden veturin, metsäteollisuuden, osalta, joka on joutunut seuraamaan varpaillaan EU:n metsäpolitiikkaa ja sitä, miten Suomen kanta muotoutuu keskustan ja vihreiden kinastellessa hallituksessa. Tällainen kotimaan kinas-telu koituu ennen pitkää kalliiksi. Jos emme ole valppaana, niin tätä menoa Suomesta ol-taisiin leipomassa muiden maiden hiilipankkia ja muiden maiden sosiaaliturvapankkia. Bryssel vie, ja Suomesta tehtävä perämetsä vikisee. Se olisi tarkoittanut, että emme saa hyödyntää omia resurssejamme siten kuin parhaaksi näemme. Se olisi tarkoittanut hyyty-vää taloutta ja menetettyjä työpaikkoja. Se olisi tarkoittanut sitä, että muut maat paikkaa-vat omia virheitään meidän kustannuksellamme. Euroopan hakatut metsät olisi kompen-soitu Suomen hoidetuilla metsillä, ja yli varojensa eläneet taloudet paikkaisivat vajeensa Suomen paremmalla luottoluokituksella. Ei ole perussuomalaista EU-politiikkaa tämä, eikä se ole myöskään kestävä EU-politiikka. Siksi hallitusohjelma lyö siivet poikki täl-laiselta kehitykseltä.

Mutta mietitäänkö vielä hetki tätä silloisen pääministeri Marinin neuvottelemaa elpy-mispakettia. Suomi siis sitoutui maksamaan miljarditolkulla tulonsiirtoja, joilla paikattiin heikkoja EU-talouksia. Kuunnelkaapa uuden hallitusohjelman säveliä ja verratkaa. Luen seuraavaksi muutaman sitaatin:

”Hallitus pyrkii lisäämään Suomen saantoa ja torjumaan Suomelle haitallisia ratkaisuja. EU-budjetin taso tulee säilyttää kohtuullisena välttämällä Suomen nettomaksuisuuden kas-vua.”

”Euroopan unionin tulee siirtyä velkataakkaa kasvattavasta elvytyspolitiikasta ja tulon-siirroista kestäväällä pohjalla olevaan kasvupolitiikkaan.”

”Suomi ei hyväksy uudistuksia, jotka heikentävät jäsenvaltioiden kannustimia julkista-louksiensa tervehdyttämiseen.”

Tältä kuulostaa EU-politiikka isänmaallisella virityksellä. Ja lisää tulee — kuunnelkaa-pa hallitusohjelman sitaattia EU:n metsäpolitiikkaan liittyen: ”Suomen metsien hiilinielut eivät voi toimia kompensatona muille EU:n jäsenvaltiolle. EU:n ei pidä rajoittaa suoma-laisen metsän käyttöä.”

Selviä säveliä Brysseliin. Niitä tullaan kuulemaan myös EU:n maahanmuuttopolitiikan osalta. Hallitusohjelmassa on kirjaukset vahvojen ulkorajojen merkityksestä, Schengen-säännösten kehittämisestä muuttoliikkeen hallitsemiseksi, turvapaikkahakemusten käsitte-lyn keskeyttämisestä tilanteessa, jossa valtion suvereniteetti vaarantuu, EU:n kautta tehos-tettavista palautuksista sekä taakanjaon vapaaehtoisuudesta eli siis siitä, että Suomea ei voida velvoittaa ottamaan vastaan EU-alueelle päässeitä siirtolaisia.

Onko tämä vain perussuomalaista EU-politiikkaa? Ei, tästä on tullut nyt Suomen valta-virtapolitiikkaa. Mitä nämä kaikki tavoitteet sitten vaativat? Ensinnäkin se vaatii sitä, että meillä on vihdoinkin hallitus, jolta löytyy valmiutta kirjata nämä asiat hallitusohjelmaan. Mut-ta se ei vielä riitä — tarvitaan tehokasta vaikuttamista EU:n suuntaan. Arvoisa puhemies, juuri tämän vuoksi hallitusohjelmaan on kirjattu, että sitoudumme ”Suomen EU-vaikutta-misen ja ennakkovaikuttamisen tehostamiseen ja kannanmuodostuksen nopeuttamiseen”. Tämän varmistamiseksi hallitusohjelmassa on useita konkreettisia toimia. Meillä ei yksin-kertaisesti ole varaa seilata sinne, minne Bryssel milloinkin sattuu viemään. Suomella on oltava oma selkeä päämäärä, ja samaan suuntaan sen on kiskottava EU:ta. Sitä tekevät

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

muutkin maat, joten ei sitä tarvitse häpeillä. Nyt se suunta on saatu paperille, ja sitä kohti mennään, ainakin seuraavat neljä vuotta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

18.43 Mikko Polvinen ps: Arvoisa herra puhemies! Vahva ja välittävä Suomi -hallitusohjelmassa linjataan puurakentamisesta seuraavaa: ”Uudistetaan rakentamisen sääntelyä puurakentamisen vauhdittamiseksi ja parannetaan alan vientimahdollisuuksia.” Tämä on kotimaisen raaka-aineen, kotimaisen työn ja varsinkin teollisen rakentamisen voitto — [Tuomas Kettunen: Hyvä!] rakentamisen, jota voidaan tehdä ympäri Suomea ja tehdä työtä myös vientiin. Ajatelkaa, teollisella puurakentamisella jo nykyisillään menetelmillä voidaan valmistaa puolet työstä valmiiksi toisella puolella maata kuin minne varsinainen rakennus rakennetaan. Tämä mahdollistaa ja on mahdollistanut työn siirtymistä väljään asutulle seudulle lähelle raaka-ainetta ja sahalaatoksia. Edellinen hallitus jumittui sisäiseen ristiriitaansa siitä, että puurakentaminen vaatii metsähakkuita. Näin he valitsivat tuontisementin ja perinteisen rakentamistavan. [Keskustan ryhmästä: Ei valittu!]

Arvoisa puhemies! Tämä hallitusohjelma ymmärtää sen, että jos kaikki uudet kerrostalot rakennettaisiin puurunkoisina, niin siihen riittäisi puoli miljoonaa sahakuutiota puuta. Sen puumäärän tuottamiseen riittää yksi saha, joka hankkii puuraaka-aineensa kestävän metsänhoidon periaatteella sadan kilometrin säteellä sahalaatoksesta. Tämä hallitusohjelma ymmärtää, että teollinen puurakentaminen voi olla vientivalttimme, jopa erityinen mahdollisuus jälleenrakentamishankkeissa.

Kävin vierailemassa Espoossa opiskelijoille valmistetussa 13-kerroksisessa Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiön kerrostalossa. Kysyin asukkailta mielipiteitä asumisesta puukerrostalossa. Arvoisa puhemies, vain kehuja oli tarjolla. Jos jollakin niin puurakentamisen edistämisellä on sosiaalinen hyväksyttävyyys.

Arvoisa puhemies! Ennen vaaleja olimme kansallisilla puupäivillä vaalipaneelissa keskustelemassa puurakentamisesta. Ainakin siellä olimme kaikki puolueet puurakentamisen edistämisen kannalla. Jos jossain on sitä järkivihreää ajattelua ja puhdasta siirtymää, niin sitä on puurakentamisessa, ja tämä hallitus on puurakentamisen puolella oikeasti. — Kiitos. [Tuomas Kettunen: Hyvä puheenvuoro! — Eduskunnasta: Puurakentaminen kunniaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

18.45 Onni Rostila ps: Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelman kunnianhimoisimmat tavoitteet ovat holtittoman velkaantumisen pysäyttäminen sekä haitallisen maahanmuuton minimointi. Toimissa keskitytään työllistymisen kannustimiin sekä julkisten menojen priorisointiin.

Vähemmän yllättäen vasen laita on jo joukolla repinyt ihokkaansa ja julistanut, että nyt potkitaan köyhiä päähän ja maahanmuuttajia muuten vaan. Vasemmiston tulkinta on niin vahvaa, että pirunkin raamatun lukeminen jää kakkoseksi. Yllättävämpää onkin ollut keskustan torjuva suhtautuminen työllistämisen ja säästötoimiin. Toki jo viime vaalikaudella keskusta asemoi itsensä tukevasti vasemmistoon, mutta joidenkin jälkipuheiden perusteella olisi voinut odottaa toisenlaistakin vastaanottoa. Pieni- ja keskituloisten veronkevennyksillä kannustetaan ihmisiä työllistymään. Samalla loivennetaan työn verotuksen ylikireää

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

progressiota, joka ei ole enää oikeudenmukainen, saati tuotteliaimpia kansalaisia lisätööhön kannustava. Jos tämä ei kelpaa keskustalle, niin voimme kaikei todeta, että hallitusseura teki kaltaisekseen.

Kun on kuunnellut opposition messuamista hallitusohjelman huonoudesta ja säästölinjan kylmyydestä, näyttäytyy edellisen hallituksen vastuun pakoilu itse asiassa aiempaakin irvokkaampana. Te siis jätitte omalla vahtivuorollanne kaikki säästöt tekemättä, sitten luikitte oppositioon ja nyt kauhistellette suurieleisesti hallituksen oikeudentuntoa ja julmia säästöjä.

Arvoisa puhemies! Kun velkavuoren alla nitisevää ja sairaalloisen pöhöttyneeksi päästettyä julkista sektoria aletaan pakon edessä sopeuttamaan, niin väistämättä se kohdistuu myös tulonsiirtojen varassa eläviin. Ei kai julkinen talous yksityisiä menoja karsimalla oikeene? Ennen pitkää köysi tulee vetävän käteen ja bileet loppuvat. Nyt kierretään velkapulloon korkkia kiinni, vaikka opposition tovereille kuinka maistuisi krapularyyppy. Valtiovarainministeri Purra totesi osuvasti, että oppositio vain esittää jakavansa huolen velkaantumisesta, koska uskottavia vaihtoehtoja ei esitetä ja edellinen hallitus päinvastoin lisäsi julkisia menoja. Tätä taustaa vasten on arvioitava opposition krokotiilin kyyneliä.

Tämä hallitus panostaa päättäväisesti keskeisimpiin yhteiskunnan osa-alueisiin, kuten turvallisuuteen, lapsiperheisiin, työhön ja yrittäjyyteen. Vihdoinkin asioita laitetaan tärkeysjärjestykseen.

Maahanmuuttopolitiikassa tapahtuu selkeä suunnanmuutos, joka ei tule hetkeäkään liian aikaisin. Pohjoisen viimeisessäkin hölmölässä herätään, vaikka kauan sitä torkuttamista kestitkin. Toisaalta on heitäkin, jotka vuosikausia väänsivät rautalangasta, kuinka sinisilmäinen maahanmuuttopolitiikka tulee kostautumaan juuri niin karneasti kuin sittemmin on nähty, mutta totuuden puhuja ei saanut yösijaa. Meillä voi olla joko suomalainen hyvinvointivaltio tai leväperäinen maahanmuuttopolitiikka. Viimeinkin meillä on hallitusohjelma, joka tunnistaa tämän tosiasian. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

18.49 Timo Vornanen ps: Arvoisa puhemies! Tosiasioiden tunnustaminen on viisauden alku. Kuten me kaikki tiedämme, Suomen talous on varsin kriittisessä tilassa. Valtion velan määrä lähenee 150:tä miljardia euroa, ja pelkkiin valtionvelan korkoihin menee lähes kolme miljardia euroa vuodessa. Varmasti olemme tässä salissa samaa mieltä siitä, että tämä talouden kehityskulku ei voi jatkua. Tulevia sukupolvia ajatellen on vastuullista politiikkaa, että Suomen talouden tila tasapainotetaan ja velan ottaminen saadaan hallintaan. Emmehän halua, että tulevat sukupolvemme maksavat meidän velkoja.

Arjen realismia on se, että säästöjä haettaessa täytyy leikata jostakin. Kiinnittäisin kuitenkin huomiota siihen, että vaativasta tilanteesta huolimatta tässä hallitusohjelmassa on kyetty tekemään huomattavia satsauksia monilla eri sektoreilla. Sosiaalisektorilla vahvistetaan huomattavasti muun muassa perusopetuksen, lasten ja nuorten mielenterveyden sektoria ja lapsiperheiden asemaa. Myös työn verotusta kevennetään painottaen pieni- ja keskituloisia. Tämä työn verotuksen kevennys on varsin huomattava, 405 miljoonaa euroa.

Suomen turvallisuustilanne on muuttunut olennaisesti. Turvallisuus on yksi ihmisen perustarpeista. Ilman arjen turvallisuutta on vaikea kuvitella normaalia elämää. Yhteiskunnan kokonaisturvallisuus koostuu useista eri tekijöistä. Tässä hallitusohjelmassa useat eri turvallisuussektorit ja -toimijat saavat lisää rahoitusta, se on meidän kaikkien etu. Mieltäni

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

lämmittääkin erityisesti nämä turvallisuussektorille tehtävät budjetoinnit, muutamia mainitakseni: poliisien määrä nostetaan tällä hallituskaudella 8 000 poliisihenkilöön, palo- ja pelastusalan tarpeita huomioidaan ja reserviläistoimintaa tuetaan lisäämällä ampumaratojen määrää 650:stä 1 000:een. Lakimuutoksilla ja resursoinnilla puututaan tehokkaasti muun muassa katujengien ja järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan. Keinovalikoima ulottuu pehmeistä keinoista koviin keinoihin asti.

Itä-Suomen ihmisten edustajana nostan vielä esiin linjauksen valkuposkihanhen riistalajiksi siirtämisestä sekä suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen edistämisestä. Nämä ovat Itä-Suomen ihmisten ja elinkeinonharjoittajien parissa varsin odotettuja uudistuksia.

Arvoisa puhemies! Tähän lopuksi ehkä se puheenvuoroni tärkein asia: Hyvä talous- ja työmarkkinatilanne ovat parasta sosiaalipolitiikkaa. Suomi ja suomalaiset pärjäävät vain työtä tekemällä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, edustaja Lindtman on poissa. Edustaja Hoskonen, edustaja Hoskonen on poissa myös. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

18.54 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Petteri Orpon hallituksen ohjelma on tehty suomalaisten hyväksi. Se on tehty, jotta mahdollisimman moni suomalainen saa mahdollisuuden elättää itsensä ja perheensä omalla työllään; jotta työnteko on työntekijälle kannattavaa ja työllistäminen on yritykselle kannattavaa; jotta palkasta ja eläkkeestä jää rahaa muuhunkin kuin aivan välttämättömään; jotta veronmaksajien rahat riittävät hyvinvointipalveluihin eivätkä katoa ulkomaille valtionvelan korkoihin; jotta Suomessa kotoututaan työhön, kieleen ja maamme sääntöihin, ei rinnakkaisyehteiskuntiin; jotta lähiöiden kaduilla ja maamme rajoilla on turvallista; jotta tunnollinen suomalainen saa asialleen oikeutta.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen, perussuomalaisten, RKP:n ja KD:n hallitusohjelma perustuu siihen tosiasiaan, että kaikki hyvinvointi ja vauraus syntyvät työstä ja yrittämisestä. Tärkeät hyvinvointipalvelut voidaan rahoittaa kestävästi vain työllä ja yrittämisellä, ei velanotolla. Tässä on Orpon hallituksen oleellinen ero Marinin hallitukseen, joka kahmi velkaa kuin velalla ei olisi hintaa, mutta olihan sillä. Marinin hallitus ei kyennyt luopumaan mistään päättämistään lisämenoista ja jätti seuraajansa kontolle velkaisen pesän. Uuden hallituksen on yksinkertaisesti pakko säästää ja priorisoida julkisissa menoissa. Kuuden miljardin tasapainotustavoite vaalikaudella on valtiovarainministeriön mukaan minimi, jotta velka ei ajaudu kestävämmäksi. Julkisen talouden tasapaino saavutetaan sovitamalla menot tuloihin ja luomalla edellytykset talouskasvulle. Kulukuri ja kasvu — vastuullinen hallitus tekee kummatkin.

Arvoisa puhemies! Työn linja läpäisee Orpon hallituksen ohjelman. Hallituksen suurin tulevaisuusteko on nostaa 100 000 uutta ihmistä työhön. Se, jos jokin, on välittämistä. Kuten valtiovarainministeriö on todentanut, kymmenettuhannet suomalaiset saavat tämän hallituksen päätösten johdosta työn syrjästä kiinni. Monet pääsevät pois köyhyydestä ja niukkuudesta työn kautta. He saavat työn kautta tulevaisuudennäkymiä ja merkitystä elämään. Miten kukaan voi kritisoida sitä, että ihmiset pääsevät töihin? Vasemmisto-opposition kritiikki kuulostaa aika ajoin siltä kuin ihmiset haluttaisiin pitää työttömyystuilla, kun taas Orpon hallitus haluaa suomalaisille työpaikkoja. Työpaikkahan syntyy yritykseen vain, jos yrittäjän on kannattavaa palkata työntekijä. Hallitus toteuttaa ne työmarkkinau-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

distukset, jotka on muissa Pohjoismaissa jo aikaa sitten tehty. Paikallinen sopiminen ulotetaan koko yrityskenttään. Hallitus vähentää myös pk-yrittäjän riskiä työllistää. Sosiaali- ja työttömyysturvaa uudistetaan työhön kannustavaksi. Ansiosidonnainen työttömyysturva porrastetaan. Sosiaaliturvan kannustinloukkuja puretaan yleistuen avulla ja sen velvoitavuutta lisäämällä.

Arvoisa puhemies! Suomella on viimein hallitus, joka rakentaa ahkerien Suomea. Sille, joka nousee joka aamu töihin, pitää jäädä enemmän käteen kuin sille, joka valitsee ideologisen työttömyyden. Työn verotusta hallitus keventää nettomääräisesti vuosittain yli 600 miljoonalla eurolla suhteessa nykytasoon — oikein. Veronkevennyksiä kohdennetaan pieni- ja keskituloisille työtulo- ja lapsivähennyksen kautta. Ylimmät rajaveroasteet ovat taas Suomessa niin ankarat, että ne tutkitusti murskaavat työnteon kannustimia. Suomalainen ja ruotsalainen tutkimusnäyttö viittaa siihen, että veronalennus rahoittaa tällöin jopa kokonaan itsensä. Toisin sanoen: vaikka verotusta alennetaan, verotuotot eivät vähene vaan voivat jopa kasvaa. Juuri tästä syystä Ruotsin demarihallitus poisti muutama vuosi sitten sikäläisen solidaarisuusveron, värnskattin.

Puhemies! Suomalaiset perheet ja yritykset ovat olleet viime aikoina lujilla nousevien kustannusten kanssa. Orpon hallitus hillitsee arjen kustannusten nousua: ensinnäkin pump-puhintaa helpotetaan ja toiseksi sähkön hintaan luodaan kriisimekanismi, jotta se, mikä viime vuonna nähtiin, ei enää toteudu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

18.59 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! En voi lakata hämmästelemästä näitä hallitusohjelman kirjauksiin liittyviä ristiriitaisuuksia. Niitä on useita. Tartun tässä nyt niistä vain yhteen.

Hallitus haluaa muun muassa lisätä suomalaisten liikkumista. Sehän on toden totta hyvä tavoite, ja sitä varmasti tässä salissa laajasti tuetaan. Samaan aikaan kuitenkin hallitus nostaa liikuntapalveluiden arvonalisäveroa neljällä prosenttiyksiköllä. Tämä ei voi olla näkymättä suomalaisten liikunta-alan yritysten toimintaedellytyksissä niitä heikentävästi. Se tulee näkymään myös näiden yritysten asiakkaiden arjessa.

Sitten samaan aikaan hallitus keventää esimerkiksi oluen verotusta. Se on täällä keskustelussa noussut aiemminkin monta kertaa esiin. Se on erityisen kovassa ristiriidassa näiden kansanterveysnäkökulmien kanssa, kun me yritämme saada ihmisiä voimaan paremmin myös sen liikunnan avulla. Arvoisa hallitus, eikö tämä teidänkin mielestänne lähetä aika tavalla ristiriitaisen viestin suomalaisille? Puheissa täällä yhtäällä kannustetaan liikkumaan mutta sitten toisaalta teoissa ei.

Liikkuminen ansaitsee kaiken tuen. Tarvitaan monia toimenpiteitä, että me saisimme kaikenikäiset suomalaiset liikkeelle. Se on aivan selvää. Ei lähdetä heikentämään liikuntapalveluyritysten toimintaedellytyksiä. Niitäkin tarvitaan, niiden elinvoimaa, niiden toimintaa pitämään suomalaiset liikkeellä.

Ehkä ihan lopuksi, kun on mukavaa päättää puheenvuoro myönteisiin asioihin yli hallitus—oppositio-rajojen: Edustaja Heinonen puhui täällä hyvin ulko- ja turvallisuuspolitiikan tekemisestä tällä kaudella, siihen liittyvistä hallitusohjelman kirjauksista. Siinä totisesti myös jatkuu Orpon hallituksen vahtivuorolla sellainen hyvässä yhteisymmärryksessä eteenpäin vievä linja, jota on varmasti helppoa myöskin oppositiosta käsin tukea.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

On myöskin tämän Nato-jäsenyyden aikana ja olosuhteissa varmastikin niin, että me emme tarvitse sinne ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjanmäärittelyyn minkäänlaisia jännitteitä ja ristiriitoja vaan tarvitsemme hyvää yhteistyötä yli puoluerajojen. Näin mahdollistamme sen, että Suomi tosiaankin on kokoaan suurempi ja vahva toimija kaikissa niissä monissa kansainvälisissä yhteisöissä, joissa Suomi jäsenenä on. On erittäin arvokasta, että saamme tämän uudenkin hallituksen aikana jatkaa tässä salissa hyvää ja rakentavaa yhteistyötä ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjalla myöskin eteenpäin tuleville vuosikymmenille — kiitos siitä hallitukselle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedew, olkaa hyvä.

19.02 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Suomea on viety EU:ssa kuin pässiä narsussa. Nyt tulee onneksi muutos. Emme enää keskity miellyttämiseen ja mainehaittojen pelkäämiseen. Jatkossa tulemme ajamaan jäsenvaltioiden omia vastuita taloutensa kestäväyydestä, painottamaan kansallista päätöksentekoa erityisesti metsäpolitiikassa ja ulkorajojen vahvistamista. Emme tule hyväksymään uusia elpymispaketteja emmekä EU:n viemistä tulonsiirtounionin suuntaan.

Jo tämän kevään lyhyen kokemuksen aikana suuren valiokunnan varajäsenenä olen saanut huomata, että EU puskee Suomelle jatkuvalla syötöllä uusia sääntöjä ja vaatimuksia sekä pyrkii lisäämään komission päätösvaltaa aivan kaikessa mahdollisessa ilmastotoimien nimissä. Koko ajan on oltava hereillä. Koko ajan on ennakoitava taloudellisia vaikutuksia. Euroopan unionista on tullut lähes ainoastaan ilmastoagendan koneisto, jonka nimissä se ujuttaa lonkeronsa valtioiden lainsäädäntöön, talouteen ja niiden kautta tavallisen ihmisen elämään. Suomen kansalaisten on ymmärrettävä se, että kun maamme valitettavasti päätti liittyä EU:n jäseneksi, lahjoitimme osan itsenäisyyttämme pois. Nyt on Suomen päättävävallasta osa EU:ssa, jonka pillin mukaan on Suomenkin tanssittava, tahdoimme sitä tai emme. Koneisto on suuri, ja kustannukset ovat sen mukaisia. Yhä enenevässä määrin kansanedustajien aika täällä Suomessakin menee siihen, että käsitellään mitä hulluimpia EU:n direktiivejä ja asetuksia.

Esimerkkinä tuon yhden täysin pätkähullun direktiivin ihmisten yksityisasuntojen energiatehokkuudesta ja pakkoremonteista. Kyllä pitäisi olla röyhkeydelläkin rajansa, mutta EU:ssa sitä ei ole. Energiatehokkuusdirektiivi on onneksi huomioitu hallitusohjelmassa näin: ”Vaikutetaan siihen, että EU:n rakennusten energiatehokkuusdirektiivin kirjaukset mahdollistavat mahdollisimman laajan kansallisen liikkumavaran. EU:n rakennusten energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanossa asukkaille ja kiinteistöjen omistajille ei tule asettaa kohtuuttomia velvoitteita. Mikäli uusia velvoitteita tulee, varmistetaan, että kaikilla kotitalouksilla on mahdollisuus vastata sääntelyn tuomiin velvoitteisiin.” Aivan ihana kirjaus, mutta koskaan ei tiedä, mitä hullua ne seuraavaksi siellä Brysselissä keksivät. Pientä Suomen kansalaista onneksi suojelee ilmastokiikholta tämä uuden hallituksen hallitusohjelman kirjaus, ”että se ei omilla päätöksillään tai politiikkatoimillaan nosta kansalaisten arjen kustannuksia tai heikennä elinkeinoelämän kilpailukykyä”. Valitettavasti EU:ssa ei ole samanlaista kirjausta. Valtiot ja kansalaiset saavat surutta maksaa.

Arvoisa puhemies! Nyt on aika nousta EU:ssakin puolustamaan Suomen kansallista etua. Sitä edistämme ennakkovaikuttamalla aktiivisesti ja tekemällä yhteistyötä samanmielisten jäsenvaltioiden kanssa. Muuten jäämme isompien jalkoihin ja nettomaksuusuutemme tulee vain nousemaan, ja sitä emme halua enää koskaan nähdä. Toivon, että tämänkin

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

kansan silmät aukenevat sille, minkälainen upottava suo koko EU on, mutta silloin voi olla jo liian myöhäistä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

19.07 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveyspalveluista ja niiden nykytilasta on kyllä todettava, että järkyttävään kuntoon jätitte sosiaali- ja terveyspalvelut tässä maassa — kiitos vaan siitä. Ja se on siinäkin mielessä aivan käsittämätöntä, kun ottaa huomioon, että kuitenkin velan ottamisessa tehtiin aivan niin kuin stratosfäärinen ennätys mutta sosiaali- ja terveyspalveluita ei saatu kuntoon, ei kerta kaikkiaan saatu kuntoon. Sen sijaan saatiin aikaiseksi hyvinvointialueuudistus: 21 aluetta, joissa hallinnossa kyllä päät kolisevat yhteen mutta peruspalvelut eivät toimi. Ja tämä on siis aivan käsittämättömän suuri ongelma. Se koskee niin meidän ikäihmisten palveluita — eivät toimi —, nuorten palveluita — eivät toimi — kuin mielenterveyspalveluita — eivät toimi. Sen lisäksi se koskee myös meidän päivystyksiä keskussairaaloissa ympäri Suomen. [Tuomas Kettusen välihuuto] Ja tätä tämä hallitus nyt lähtee ratkaisemaan.

Täällä on kuultu useampaan otteeseen muun muassa, että tämä hallitus leikkaa sosiaali- ja terveyspalveluista. Tämä hallitus kasvattaa sosiaali- ja terveyspalvelujen menoja tulevalla hallituskaudella 4 miljardilla eurolla. Sen lisäksi investointiohjelmassa käytetään yli 400 miljoonaa euroa rahaa siihen, että sote-palveluissa saataisiin hoitojonoja purettua muun muassa. Tämän lisäksi lasten ja nuorten terapiatakuu toteutetaan. Me teemme sen, mihin teistä ei ollut.

Ikäihmisten palveluista ja ylipäättänsä näistä terveyskeskuksista, keskussairaaloista on todettava se, että ne seinät eivät valitettavasti hoida ketään. Ja jos säädetään mitoituksia, niin kannattaisi yleensäkin varmistua siitä, että ne mitoitukset pystytään siellä hyvinvointialueella myöskin toteuttamaan. [Tuomas Kettusen välihuuto] Ja tämä hallitus huomioi senkin. Hoitajamitoituksen nostaminen 0,7:ään, jota viime hallitus halusi toteuttaa, olisi aikaansaanut sen, että esimerkiksi ikäihmisten palveluasumisen yksiköitä oltaisiin jouduttu sulkemaan henkilöstöpulasta johtuen, ja tästä syystä se jää nykytasolle 0,65, jotta näin ei tapahtuisi.

Ja esimerkiksi lasten ja nuorten palveluissa mielenterveyspuolella tällä hetkellä on aika laaja-alaistakin ruuhkaa, niin että siihen tarvitaan kyllä monia, useita keinoja myös sosiaali- ja terveyspalvelujen ulkopuolella, kuten esimerkiksi peruskouluresurssien vahvistaminen, jolla varmistetaan se, että lapset ja nuoret pystyvät tässä yhteiskunnassa tulemaan toimeen ja menestymään siellä koulussa eivätkä putoa väleihin ja muualle pois yhteiskunnan kehityksestä, mikä sitten aikaansaa sen, että he ajautuvat pahimmassa tapauksessa sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttäjiksi. Ja on myöskin järjetön arvoristiriita, että edes sosiaali- ja terveyspalveluja, jotka voidaan lukea ehkä aivan keskeisimmäksi hyvinvointivaltion edellytykseksi — se, että meillä on laadukkaat palvelut, joita suomalaiset voivat ottaa vastaan — ei saatu kuntoon silloin, kun otettiin 40 miljardia euroa velkaa. Ei saatu kuntoon. Sen sijaan viisi miljardia euroa kehitysapuun, viisi miljardia euroa elpymispakettiin plää plää plää, joka suuntaan riitti kyllä rahaa, mutta ei sosiaali- ja terveyspalveluihin, niin että kyllä kovaan paikkaan pistitte tämän hallituksen. Ja nyt niitä kehityksiä, mitä te olette saaneet aikaan, lähdetään korjaamaan ja kääntämään siihen suuntaan, että tässä maassa suomalaiset saavat hoitoa silloin, kun he sitä tarvitsevat. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

19.10 Janne Jukkola kok: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Tänään haluan puhua teille hallituksen tavoitteista tehdä maastamme maailman turvallisimman ja luotettavimman yhteiskunta. Hallitus haluaa aina pitää huolta suomalaisen turvallisuudesta ja siitä, että yhteiskuntajärjestys toimii oikeudenmukaisesti. Oikeusvaltio on yhteiskuntamme selkäranka, ja sen perustana on luottamus. Hallitusohjelma vahvistaa kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Hallitus on nyt ensimmäistä kertaa laatimassa Suomelle kansallisen turvallisuuden strategian. Tämä tarkoittaa sitä, että olemme suunnitelleet toimenpiteitä ja suunnitelmia, joilla varaudumme erilaisiin häiriötilanteisiin ja uhkiin. Viime juhannuslauantain tapahtumat osoittivat meille, miten arvaamattomia tilanteet voivat olla itärajan takana. Siksi meidän täytyy varautua. Hallitusohjelmassa painotetaan huoltovarmuuden ja varautumisen merkitystä. Se tarkoittaa sitä, että haluamme varmistaa, että meillä on riittävästi resursseja ja suunnitelmia erilaisissa kriisitilanteissa. Vahvistamme kriittisen infran suojelua, parannamme energiahuoltovarmuutta ja teemme yhteiskunnastamme vahvemman kriisinkestävyyden suhteen kaikilla hallinnonaloilla.

Myös kansainvälinen yhteistyö on tärkeää huoltovarmuuden suhteen. Hallitus selvittää geopoliittisten riskien ja riippuvuuksien vaikutuksia huoltovarmuuteen. Yhteistyötä tehdään sekä Euroopan unionin ja Naton että eri maiden kanssa. Suomi varautuu myös hybridiuhkiin ennakoivasti. Hallitus uudistaa kansallisen kyberturvallisuusstrategian vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Kriittisen infrastruktuurin tietojen jakamista arvioidaan uudelleen ottaen kansallinen turvallisuus huomioon. Tiedustelu- ja valmiuslainsäädäntöä päivitetään mahdollistaaksemme tehokkaan torjunnan hybridiuhkia vastaan. Kyberturvallisuutta vahvistetaan tiiviissä yhteistyössä yritysten, elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin kanssa, koska suurin osa kriittisestä infrastruktuurista on yksityisessä omistuksessa. Lisäksi hallitus tekee toimenpiteitä disinformaation aiheuttamien yhteiskunnallisten vahinkojen ehkäisemiseksi. Tähän kuuluu strategisen viestinnän toimintamallin päivittäminen sekä informaatiopuolustuksen vahvistaminen osana uudistuvaa strategiaa.

Hallitus panostaa myös maaseutuun ja metsiin. Tulemme tekemään nopeita toimia ja pitkäjänteistä työtä maatalouden tilanteen parantamiseksi hallitusohjelman mukaisesti. Ruoantuotanto on maatalouden tärkein tehtävä ja huoltovarmuuden perusta. Haluamme lisätä valkuaiskasvien viljelyä, jotta parannamme huoltovarmuutta, ruokaturvaa ja kotimaisen ruoan osuutta. Turve on meille tärkeä raaka-aine, sitä käytetään muun muassa kasvien kasvualustana ja energiantuotannossa. Me haluamme varmistaa, että meillä on riittävästi turvetta ja turvepeltoja huoltovarmuuden ja ruokaturvan parantamiseksi. Hallitus panostaa myös hajautettuun biokaasutuotantoon maatiloilla. Tämä auttaa parantamaan huoltovarmuutta sähkön, lämmön ja liikennepolttoaineiden osalta sekä hyödyntämään paremmin lannan ravinteita ja vahvistamaan sitä kautta myös omavaraisuutta. Energiahuoltovarmuus on meille tärkeä kotimaisten polttoaineiden kautta. Haluamme, että meillä on riittävästi puupohjaista polttoainetta ja turvetta sekä vahvat toimitusketjut. Huolehdimme myös siitä, että meillä on riittävästi polttoaineita — niin puu-, turve- kuin öljypohjaisia — varastoituna pahan päivän varalle.

Näillä laajoilla toimenpiteillä hallitus varmistaa, että voimme vastata ajan muuttuviin tarpeisiin ja pitää Suomen turvallisena kaikissa tilanteissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

19.15 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Olen tyytyväinen, että Suomea on verrattu tänään täällä Ruotsiin työmarkkinauudistuksen osalta, myös opposition toimesta, sillä Ruotsiin meidän kannattaakin katseemme kääntää. Ruotsissa uudistuksia on osattu tehdä yhteiskuntaa rakentavalla ja uudistavalla tavalla jo 1990-luvulla, mikä on johtanut Ruotsissa lakkojen vähenemiseen. Suomessa suurta laittomien lakkojen määrää selittävät keskitetty palkkamalli, työnantajien ja työntekijöiden vastakkainasettelut ja heikko lainkuuliaisuus laittomien lakkojen osalta — ei se, että Ruotsissa osataan sopia meitä suomalaisia paremmin. Laitonta lakkoilua ovat lisänneet myös välttämättömien ja tarpeellisten uudistusten vastustaminen.

Ruotsissa laittomat lakot pystyttiin kitkemään miltei kokonaan 90-luvulla, kun palkkamalli uudistettiin niin sanotuksi teollisuussopimukseksi, jossa vientiteollisuus määrittelee palkankorotusnormin. Tarvitsemme yhteistyötä tulevana vuosina, ja sitä tulemme lisäämään Ruotsin mallin mukaisesti hallitusohjelman kirjauksella, jonka mukaan Suomen pitkän tähtäimen kilpailukyvyyn vahvistamiseksi hallitus vahvistaa vientivetoista työmarkkinamallia.

Lisäksi Ruotsissa on vahva paikallisen sopimisen kulttuuri.

Työriitojen sovittelussa ja työtuomioistuimissa on Ruotsissa paremmat mahdollisuudet myös tukea työrauhaa — tässä edustaja Lyly on aivan oikeassa. Hallitus aikookin selvittää keinoja, joilla me voimme Suomessa ennaltaehkäistä työtaistelua ja edistää vapaaehtoista sovittelua.

Arvoisa puhemies! Iloitsen siitä, että rakas kotiseutuni Savo-Karjala on nostettu esille tässä salissa useita kertoja keskusteluiden aikana. Huolta on herättänyt, että Orpon hallitus kohdistaa vain lähes puoli miljardia euroa Itä-Suomen tie- ja rataverkkoon, muun muassa 250 miljoonaa euroa Karjalan radalle ja 140 miljoonaa euroa Vitostielle. Savo-Karjalan ihmiset ja elinkeinoelämä ovat kaivanneet näitä investointeja jo pitkään, ja nyt Orpon hallitus vihdoinkin ja viimein toteuttaa ne. Investoinneilla me haluamme panostaa yrittämiseen sekä tavaroiden, ihmisten ja palveluiden liikkumiseen. Näiden hankkeiden lisäksi on tärkeää pitää huolta myös vaalipiirin keskuskaupunkien Joensuun ja Kuopion välisen kulkuyhteyden ja sen turvallisuuden parantamisesta.

Arvoisa puhemies! Vielä viimeiseksi haluan osoittaa tukeni edustaja Merisen viimeviikoiselle puheelle. Edellisessä työssäni opin, että vaikeatkin asiat ratkeavat kysymällä, keskustelemalla ja neuvottelemalla. Jos emme ymmärrä toisiamme, kysytään, keskustellaan ja vedetään sen jälkeen johtopäätökset — ei toimita niin, että vedetään johtopäätökset ennen kysymyksiä ja keskustelua. Tällainen toiminta lisää eripuraa niin tässä salissa kuin myös tämän salin ulkopuolisten toimijoiden tekemänä. Muistetaan, että kysyjä ei tieltä eksy. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

19.19 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Tämän istuntosalin keskelle on nostettu pieni lapsi tuolla veistoksessa, jonka nimi on Tulevaisuus. Hän on äitinsä sylissä ja lienee muistuttamassa meitä ennen kaikkea siitä, että lapsissa on meidän tulevaisuutemme.

Tämä hallitusohjelma puhuu kauniisti perheystävällisyyden ja lapsiystävällisyyden parantamisesta — hyvä, se on äärimmäisen tärkeää, arvoisa puhemies, mutta olen huolissani noista hallitusohjelman loppupuolen taulukoista, joista sitten selviää, että lapsiperheiltä

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

monella tavalla tullaan lähivuosina leikkaamaan. Ihmettelenkin hallitusohjelman ristiriitaa näiden kauniiden sanojen ja näiden tekojen välillä.

Ihmettelen myös, miksi tämä hallitus ei nyt toden teolla, oikeasti pyri parantamaan Suomen suurinta ongelmaa ja ratkaisemaan sitä, nimittäin meidän vääristynyttä huoltosuhtetamme, sitä, että Suomeen syntyy liian vähän lapsia. Alhainen syntyvyys vaikeuttaa esimerkiksi eläkejärjestelmän rahoitusta ja työvoiman saantia, ja sen takiahan me tässäkin salissa olemme niin paljon puhuneet siitä, miten me saisimme tänne lisää työvoimaa, kun Suomeen ei synny riittävästi lapsia. Tässä 244-sivuisessa ohjelmassa syntyvyys mainitaan vain kaksi kertaa.

Hallitukselta, ilman muuta, on hyvä päätös korottaa joitakin lapsilisiä ja ottaa verotukseen lapsivähennys käyttöön, mutta sitten tähän ohjelmaan sisältyy muun muassa se, että lapsikorotukset poistetaan, lastenhoidon tukien ja vanhempainpäivärahojen indeksejä jädtytetään, äidin työnantajalle maksettavaa korvausta vanhempainvapaasta leikataan sekä myös lapsiperheille tärkeitä sosiaali- ja terveyspalveluista tullaan leikkaamaan. Tämä hallituksen perhepolitiikka näyttääkin jollakin tavalla, voisiko sanoa, hölmöläisten peiton jatkamiselta eli siltä, että otetaan tuolta ja laitetaan tuonne. Tällä viikolla, itse asiassa taisi olla eilen, lapsiasiavaltuutettu esitti vakavan huolensa siitä, että lapsiperheköyhyys uhkaa lisääntyä näiden hallituksen kaavailemien toimien takia, ja muistutti siitä, miten merkittäviä ja vaarallisia vaikutuksia lapsiperheköyhyydellä on lapselle ja nuorelle. Nämä vaikutukset näkyvät monesti aikuiselämässäänkin, ja siksi olisi äärimmäisen tärkeää, että pidetään lapsista ja lapsiperheistä huolta myöskin tämmöisenä aikana, jolloin valtiontaloutta joudutaan tasapainottamaan.

Toivon, että Suomen lasten tähden hallituksen ministerit ennen kaikkea lukevat tuon lapsiasiavaltuutetun kannanoton, jos eivät ole sitä vielä lukeneet. Otan yhden sitaatin täältä. Tässä todetaan näin: ”Lapsiperheiden jättäminen vaille taloudellista turvaa on lyhytnäköistä tilanteessa, jossa syntyvyys laskee rajusti, syrjäytymistä halutaan ehkäistä ja rikollisuutta vähentää.” Toivon, että hallituksessa vielä vakavasti mietitään näiden erilaisten leikkaustoimenpiteiden vaikutusta lapseen, lapsiperheisiin, syntyvyyteen ja maamme tulevaisuuteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula on poissa. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

19.22 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa herra puhemies! Tämä hallitusohjelma lähtee siitä, että vastuu ja vapaus kulkevat käsi kädessä — tai edut ja velvollisuudet.

Rajat laitetaan jengirikollisille, ja lapseen kohdistuvien seksuaalirikosten syyteoikeuden vanhentumisajan pidentämistä tai syyteoikeuden vanhentumisesta kokonaan luopumista selvitetään.

Sosiaalituikiuudistuksella velvoitetaan työkykyinen osallistumaan. Olemme viime päivinä lukeneet mediasta yhä useammin näistä ideologisesti työttömistä henkilöistä, jotka elävät yhteiskunnan tuilla. Tämä ei ole oikein. Jokaisen, joka haluaa nauttia hyvinvointiyhteiskunnan verovaroilla kustannetuista palveluista, tulee myös osallistua omalla panoksellaan. Mikäli jokainen meistä ei osallistu omien voimiensa ja osaamisensa puitteissa, on tämä nimenomaan pois niiltä ihmisiltä, jotka ovat sairauden vuoksi kykenemättömiä osallistumaan työelämään. Heitä meidän pitää auttaa.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Tämän hallituksen tavoite on ennen kaikkea lisätä työtä Suomeen. Työ on hyvinvointia. Hallitus keventää pieni- ja keskituloisten henkilöiden verotusta, ja täten vaikkapa niille pieni- ja keskituloisille perheille jää enemmän rahaa elämiseen.

Arvoisa puhemies! Me välitämme koko Suomesta. Ohjelmassa on mainittu pohjoisen ohjelma ja Itä-Suomen kehittämisohjelma, massiivinen infrapaketti tiestöön ja väyläverkon huolehtimiseen. Koko Suomi on mukana, ja kiitos vielä erityisesti tästä Kolarin radan sähköistämisestä.

Mitä tulee koulutukseen, opettajan mieltä lämmittää, nimittäin tämä hallitus panostaa peruskouluun ja oppimisen perusasioihin. Jatkossa toisen asteen opinnot voivat toivottavasti sujua ilman suurempia lisäresursseja, kun sinne perustasolle panostetaan. Suomalaisiin kouluihin palautetaan työ- ja oppimisrauha: kännykät reppuun.

Ja aivan mahtavaa: hallitus antaa lapsille ja nuorille terapiatukuun, jonka pysyvä panostus on 35 miljoonaa euroa vuodessa. Psykoterapeuttikoulutusta vahvistetaan, ja tähänkin on pysyvä panostus 10 miljoonaa euroa vuodessa.

Työnteon kannustavuutta parannetaan, ja tähän erityisesti tällä perusturvan uudistuksella luodaan yleistuki, joka tekee työn vastaanottamisesta kannustavampaa. Tämä hakemusmalli, yhden hakemuksen malli, valmistellaan puoliväliriiheen mentäessä.

No sitten, maataloustuet kohdistetaan ruoantuotantoon eikä hiilensidontaan, hiiltä kun ei voi syödä. Suomalainen ruoka nostetaan kunniaan tässä ohjelmassa.

Hallitus parantaa myös vaelluskalojen elinolosuhteita ja vapauttaa virtavesistöjä. Metsien vapaaehtoista suojelua tuetaan jatkossakin ja maanomistajien oikeuksia vahvistetaan, mutta ennen kaikkea metsäpolitiikka pidetään kansallisissa käsissä eikä sitä uhrata EU:n hiilihulluuden alttarille.

Me vähennämme byrokratiaa ja selkeytämme lupaprosesseja, jotta hankkeet voisivat edetä samoissa aikatauluissa kuin esimerkiksi Ruotsissa. Ilman investointeja, myös kansainvälisiä investointeja, ei tulevillakaan hallituksilla ole lisää jaettavaa. Rahaa ei edelleenkään ole. Yrittäjyyteen kannustetaan. Tämä hallitus on sitoutunut purkamaan kautensa aikana 300 yrityksiä ja kansalaisia haaittavaa normia.

Tässä ohjelmassa suomalainen kulttuuri, kieli ja mieli ja elämäntavat, kuten vaikkapa metsästys, on nostettu arvoonsa.

Arvoisa puhemies! Tämä ohjelma vahvistaa Suomea ja välittää kaikista suomalaisista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Riksdagsledamot Wickström, varsågod.

19.26 Henrik Wickström r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Tässä salissa on nyt näitten viimeisten päivien aikana keskusteltu paljon myöskin sote- ja pelastuspalveluiden tulevaisuudesta, ja kun itselläni oli mahdollisuus neuvotella näistä asioista Säätytalolla, niin on pakko kommentoida muutamia asioita, mitkä tässä on nostettu esiin.

Ensiksi haluan todeta tähän alkuun sen, että uskon, että me kaikki tässä salissa oikealta vasemmalle ollaan huolissamme meidän sote-sektorimme tilanteesta, koska on pakko todeta, että meidän sote-palvelut ovat tällä hetkellä kriisissä. Me kaikki edustajat täällä saadaan varmaan jatkuvasti palautetta siitä, miten lääkäriin ei pääse. Se koskee ihan kaikkia koko Suomessa. Tämä on toki asia, mihin me myöskin hallituksessa pyritään löytämään ratkaisuja. Mutta kuten me tiedetään, tämä tilanne ja konteksti, jossa me ollaan, on todella haastava. Voi laskea, että isoja haasteita, joita meillä on, on yhteensä kolme: ne ovat talous, ikääntyvä väestö ja henkilöstövaje.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Jos aloitetaan tästä henkilöstövajeesta, niin tässä hallitusohjelmassa on nostettu esiin toimia, joita myöskin osittain on käynnistetty jo viime hallituskaudella. Tässä halutaan myöskin edistää sitä, että saamme lisää koulutuspaikkoja molemmilla kansalliskielellä. Ja haluamme ennen kaikkea myöskin lähteä tarkistamaan, kuka tekee mitä sote-sektorilla, mutta myöskin vähentämään hoitohenkilökunnan byrokratiaa.

Mitä tulee itse tähän sote-uudistukseen, joka toteutettiin viime hallituskaudella, niin sote-uudistushan oli pitkälti hallinnollinen uudistus, ja nyt tämä hallitus tulee panostamaan nimenomaan siihen, että me lähdemme vahvistamaan näitä palveluketjuja, koska siinä on yksi iso haaste koko meidän sote-järjestelmässä, mikä myöskin luo meillä näitä kustannuksia. Tässä hallitusohjelmassa halutaan nimenomaan lähteä panostamaan perusterveydenhuoltoon sekä ennaltaehkäiseviin palveluihin sekä huolehtimaan siitä, että integraatio erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välillä toimii. Ja me itse asiassa tiedetään, että tässä meillä on yksi iso haaste, ja se liittyy nimenomaan Uudenmaan erillisratkaisuun, jossa on selkeästi jo tässä kohtaa nähtävissä se, että tämä integraatio ei ole lähtenyt toimimaan parhaimmalla mahdollisella tavalla, ja tämä myöskin omalta osaltaan lisää kustannuksia.

Kun me saadaan palvelurakenne ja palveluketju toimimaan ja sujuviksi, niin sitä kautta me voidaan sitten myöskin saada kustannushillintää aikaiseksi. Ja sen pitää meillä myöskin olla tavoitteena, koska me tiedetään, että meidän väestö ikääntyy, mikä tarkoittaa toisin sanoen sitä, että palvelutarve kasvaa. Ja jotta me voidaan huolehtia siitä, että jokainen suomalainen saa sen oikea-aikaisen hoidon ja avun, niin silloin näiden palveluketjujen on toimittava. Juuri siitä syystä myöskin tässä hallitusohjelmassa on linjattu siitä, että hallitus aikoo tehostaa hyvinvointialueiden ohjausta ja valvontaa. [Puhemies koputtaa] Ja se ei tarkoita sitä, että tässä halutaan edistää mitään keskittämistä, vaan halutaan auttaa sitä, että me saadaan palvelut tarjottua oikealla tavalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

19.30 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät ministerit, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Pyysin toisen puheenvuoron, kun tuo ulko- ja turvallisuuspolitiikan, puolustuspolitiikan kokonaisuus hivenen vaati vielä jatkoa ensimmäisen puheenvuoroni jälkeen. Tämä on siihen siis toinen osio, jossa jatkan siitä, mihin ensimmäisessä jäin.

Me aiomme hallituksen toimesta myös kehittää siviilipalvelusjärjestelmäämme siihen suuntaan, mitä olemme jo pidemmän aikaa toivoneet, joka tukee siis paremmin kokonaisturvallisuutta niin, että kaikkien panokset saataisiin myös tällaisissa kriisitilanteissa paremmin maamme tilannetta palvelemaan. Hallituskaudella reservin kertausharjoitusten määrä tullaan pitämään toimintaympäristövaatimusten edellyttämällä tasolla. Se on ollut tällä hetkellä noin 30 000:ssa ja tulee ehkä hivenen siitä laskemaan Puolustusvoimien omien esitystenkin mukaan, mutta määrä tulee olemaan kuitenkin huomattavan korkea, paljon korkeampi kuin ennen Putinin hyökkäyssotaa Ukrainassa. Näistä strategisista suorituskäy Hankkeista totesin jo tuossa ensimmäisessä puheenvuorossa, ja niiden painopiste nyt Merivoimien ja Ilmavoimien jälkeen siirtyy Maavoimien puolelle. Tällä hallituskaudella tullaan tekemään puolustusministeri Häkkäsen johdolla ensimmäiset päätökset Maavoimiemme uudistamisesta.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Hallitus tulee parantamaan myös vapaaehtoisen maanpuolustuksen edellytyksiä. Selvitämme muun muassa siihen liittyen vapaaehtoisten alueellisten ja paikallisten joukkojen sekä muiden kokonaisturvallisuuden toimijoiden roolia ja asemaa. Tämä on erittäin merkittävä myös tämän maamme kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Vaalikauden alkupuolella tehtävässä puolustuselonteossa tullaan käsittelemään myös erikseen MPK:n eli Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kehittyvä asema, tehtävät, tavoitteet ja resurssit laajempina kokonaisuutena. Tulemme myös selvittämään sotilaskäyttöön soveltuvien varusteiden, tarvikkeiden ja aseiden verovähennysoikeuden luomista siltä osin kuin ne soveltuvat kriisinajan käyttöön ja ovat yhteensopivia Puolustusvoimien tai MPK:n järjestämän maanpuolustuskoulutuksen vaatimusten kanssa.

Hallitus tulee vaikuttamaan myös lyijytäyskieltotavoitteisiin, joita EU on ajanut osana REACH-asetusta. Valmisteluissa olemme päättäneet ottaa sen asennon, että nämä päätökset eivät saa haitata vapaaehtoisenkaan maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä, [Tuomas Kettunen: Hyvä kirjaus!] ja tulemme myös huolehtimaan siitä, että ampumaradat pystytään aktiivisesti rajaamaan tämän vaikutuspiirin ulkopuolelle. Emme tule myöskään hyväksymään EU:n lyijyn käyttökiellon ja rajoitusten laajentamista luoteihin. Olemme myös asettaneet ampumaratakokonaisuuteen tavoitteeksi tuhat ampumarataa koko Suomeen, ja silloinkin olemme vielä länsinaapuristamme jäljessä. Painopiste näissä ampumaradoissa tulee olemaan kivääri- ja toiminnallisten ratojen riittävässä määrässä.

Myös puolustusteollisuuden skaalaaminen oli laajasti esillä Säätytalolla neljän puolueen kanssa. Tulemme vahvistamaan kotimaisen puolustusteollisuuden toimintaedellytyksiä ja myös helpottamaan, sujuvoittamaan meidän aseviennin luvituksia niin, että emme tule enää jatkossa asentamaan tiukempia kriteereitä kuin keskeiset eurooppalaiset verrokkituotteet, ja toisaalta niin, että kerran luvitettu tuotteiden ylläpito ja päivittäminen hyväksytään lähtökohtaisesti.

Aiemmin debatissa toin esille näitä kriisinhallintaveteraaneille tulevia toimenpiteitä. Tulemme perustamaan Suomeen kansallisen kriisinhallintaveteraanikeskuksen, josta palvelut saadaan niin sanotusti yhden luukun periaatteella, ja tulemme lakia nyt muuttamaan niin, että nämä kovia kokeneet naiset ja miehet tulevat saamaan apua myös traumaperäisissä stressihäiriöoireissa eli niin sanotuissa PTSD-oireissa. Laista tulemme poistamaan tuon kuuden kuukauden aikarajan. Ja jotta muistot eivät himmene, niin hallitus tulee myös huolehtimaan veteraani- ja lottaperinnetyön jatkamisesta.

Arvoisa puhemies! Jotta tämä keskustelu ei ihan laantuisi: Otin ensimmäisen puheenvuoroni alussa esille metsäradan ja sen järkevän päätöksen, että hallitus on päättänyt luopua Suomi-rata-linjauksista [Tuomas Kettusen välihuuto] ja panostaa panokset pääradan kehittämiseen. Haluaisin kysyä liikenneministeri Lulu Ranteelta, minkälaisella aikataululla uskotte, että nämä metsäratalinjaukset saadaan pois myös kartoista, sillä ne haittaavat tällä hetkellä niin Pirkanmaalla [Puhemies koputtaa] kuin ennen muuta Kanta-Hämeessä kehitystä, [Tuomas Kettunen: Turun tunnin juna!] rakentamista, teollisuutta ja maankäyttöä. Toivoisin, että ministeri Ranne voisi nyt meille antaa tästä vähän lisätietoa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä. [Timo Heinonen: Kettunen jatkaa kehuja!]

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

19.36 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Olisin toivonut edustaja Heino-selta, että olisitte kysynyt ministeriltä myös Turun tunnin juna- tai puolentoista tunnin juna-hankkeesta. Kysyn siitä jo heti ensi alkuun tässä.

Mutta, puhemies, jatkan siitä, mihin äsken jäin. Elikkä ehkä suurin hämmästykseni oli tässä autoiluun liittyvässä politiikassa, kun vaalien jälkeen varsinkin perussuomalaisten äänenpainot muuttuivat autoilun kustannusten alentamisesta. Nimittäin ennen vaaleja lu-vattiin kovasti polttoaineiden hintojen laskemista ja autoilijoiden aseman parantamista. Hallitusneuvotteluiden edetessä kuitenkin puheet muuttuivat radikaalisti. Enää ei muistet-tu hetkeä aiemmin annettuja lupauksia. Uusi mantra hallituspuolueiden suunnalta on, ettei polttoaineiden hintoja nosteta — ei sanaakaan enää kustannusten pienentämisestä. Halli-tuksella olisi ollut näytön paikka autoilijoiden aseman parantamiseksi, mutta toisin kävi.

Puhemies! Tänään on käytetty hyviä puheenvuoroja myös hallitusedustajien toimesta. Hyviä puheenvuoroja käyttivät edustajat Kangas ja Jukkola, joittenka puheenvuoroissa tuli esille turve ja turvetuotanto. Mutta sivulta 137 hallitusohjelmasta löytyy mielenkiintoinen kirjaus energiapolitiikan puolelta: ”Uusiutuvan energian osuutta energiantuotannossa kas-vatetaan, ja edistetään toimia, joiden avulla fossiilisista polttoaineista luovutaan sähkön ja lämmön tuotannossa viimeistään 2030-luvulla.” Jos muun muassa turve luokitellaan edel-leen fossiiliseksi polttoaineeksi, niin tarkoittaako tämä, että hallitus on ajamassa vahvasti turpeesta luopumista lämmöntuotannossa? Jos näin on, niin kyllä äänenpainot ovat muut-tuneet täysin siitä, mitä ennen vaaleja annettiin ymmärtää turpeen osalta.

Olen kyllä tyytyväinen siitä, että hallituksessa on päästy yksimielisyyteen vihreästä siir-tymästä. Hallitusohjelman kirjauksissa mainitaan muun muassa, että vihreää siirtymää edistetään ja sen avulla houkutellaan Suomeen yrityksiä. Myös perussuomalaiset ovat ym-märtäneet vihreän siirtymän hyvät puolet, ja tämä ei ollut ainut kirjaus vihreästä siirtymäs-tä. Sieltä hallitusohjelmasta löytyy useampikin kirjaus.

Mutta, puhemies, monilla harvaan asuttujen alueiden asukkailla on nyt varmasti petty-nyt olo. Konkreettisia kirjauksia on vähän, korulauseita senkin edestä. Ja sitten kuitenkin tuolla harvaan asutulla maaseudulla yksityistieavustuksista leikataan, matkakuluvähen-nyksen omavastuuta korotetaan merkittävästi ja muun muassa sanomalehtien jakelutuki tullaan puolittamaan, mikä tulee olemaan myrkkyä paikallislehdille maakunnissa.

Huolena on myös sote-palveluiden rahoitus. Näyttää siltä, että sotesta ollaan ottamassa nyt iso siivu pois. Taustalla on varmaankin ajatus toimintojen keskittämisestä ja hyvin-vointialueiden vähentämisestä. Kirjaukset ovat sen verran hämääviä, että voimme vain kau-hulla odottaa, mitä ne tulevat sitten tarkoittamaan maakuntien ihmisille. Niin kuin edustaja Bergbom tuossa omassa puheenvuorossaan jo ilmoitti, seinät eivät hoida ketään. Käykö nyt niin, että meillä Kainuussakin joudutaan Kuhmosta sadan kilometrin päästä kulke-maan perusterveydenhuollon palveluihin esimerkiksi Kajaaniin? Näin tulee käymään, jos tämä kylmä keskittämispolitiikan linja sote-palveluissa toteutuu. Toivon, että te, arvon pe-russuomalaiset, puolustatte maakuntien ihmisiä.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelma on pitkä kuin nälkävuosi. Hyvääkin sieltä löytyy, niin kuin olen todennut, mutta kylmää kyytiä on tulossa maakunnille ja varsinkin Itä-Suo-melle, harvaan asutuille alueille, maaseudulle ja vähävaraisille suomalaisille. Jäämme nyt odottamaan hallituksen toimia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ranteelle esitettiin suora kysymys, jo-ten myönnän minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron. — Jos haluatte kommentoida mui-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

ta keskustelussa esille tulleita asioita, niin voitte jatkaa sitten hiukan pidempään. Olkaa hyvä.

19.41 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä infrapaketissa, kolmen miljardin infrapaketissa, jolla me vahvistamme koko Suomea ja jolla rakennetaan myös sitä Itä-Suomea puolella miljardilla, on menossa vt 5:een 140 miljoonaa, Savon radalle Kouvola—Kuopio-välille 50 miljoonaa, Karjalan radalle Luumäki—Imatra-välille 215 miljoonaa. Sanoisin, että tämä on erittäin hyvä diili myöskin Itä-Suomen kannalta. Metsien käyttöä ei rajoiteta, ja on teollisuutta ja vientiä vahvistavia infrahankkeita, esimerkiksi puolen miljardin korjausvelka, koko Suomeen. Nämä ovat varmasti kaikkien mieleen.

Sitten muutama sana edustaja Heinosen suoraan esittämään kysymykseen tästä Suomirata Oy:stä. Eli kirjaus meillä täällä hallitusohjelmassahan on varsin selkeä: ”Hallitus kehittää päärataa nykyisessä ratakäytävässä Väyläviraston toimesta panostamalla pääradan kehittämiseen niin etelässä kuin pohjoisessa. Suomi-radan valmistelu keskeytetään ja jäljellä olevat rahat palautetaan omistajille.” Tämähän tarkoittaa käytännössä sitä, että yhtiö pitää purkaa selvitystilan kautta. Ja tietenkin me otamme nämä kaikki kirjaukset koskien infrahankkeita hyvin vakavasti, ja olemme niitä jo ottaneet tuonne työn alle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

19.43 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Vuosien ajan kaikki eduskuntapuolueet olivat sillä kannalla, että vastuu sosiaali- ja etenkin terveyspalveluiden järjestämisestä pitää saada isommille hartioille. Terveystieteiden tilanne ehti heiketä huomattavasti, kun uudistuksen matkalla oli esteitä, niin poliittisia kuin perustuslaillisiakin. Viime hallituskaudella kuitenkin löytyi toteuttamiskelpoinen malli ja uudistus saatiin tehtyä ja hyvinvointialueet pääsivät aloittamaan työnsä, kuten kaikki tiedämme.

Sote-uudistuksen keskeinen tavoite oli vahvistaa perusterveydenhuoltoa, helpottaa hoitoon pääsyä, parantaa palveluiden saatavuutta ja turvata niiden saavutettavuus. Perusterveydenhuollon vahvistaminen, oikealle hoitopolulle pääseminen mahdollisimman varhain, on inhimillisesti äärimmäisen tärkeää. Tämän lisäksi nopea oikeaan hoitoon pääsy on myös taloudellisesti tärkeää. Se on avain terveyspalveluiden kustannusnousujen hallintaan.

Hallitusohjelmassa suitsitaan sote-menojen kasvua jo nyt ilman varmuutta perustason vahvistumisesta ja mahdollisimman järkevien sote-säästöjen toteutumisesta myöhemmin. Toivon todella, ettei nyt valtiontalouden tasapainottamisen nimissä leikata sote-palveluita ennalta-arvaavasti, ilman että perustaso on päässyt vahvistumaan. Esimerkiksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella rahoituksen vaje on jo nyt ongelma. Sote-alueen perustaminen, esimerkiksi tietojärjestelmien rakentaminen, nielee euroja arvioitua enemmän kuten integraatiokin. Uudenmaan erilliskorjaus on myös haastava, kuten edustaja Wickström aiemmin tässä totesi. Uudenmaan erilliskorjauksessa myös erityissairaanhoitosta vastaava HUS on viestinyt hyvin aktiivisesti akuutista välttämättömien varojen puutteesta.

Arvoisa puhemies! Hallituksella varmasti on ohjelmassaan käytännön ratkaisut, jotka estävät sote-palveluiden kriisiytymisen, ja hallitus varmasti estää sote-leikkaukset, jotka romuttaisivat uudistuksen tärkeimmän tavoitteen toteutumisen eli perusterveydenhuollon vahvistumisen, mikä estäisi sitä kautta inhimillisesti toteutuvien säästöjen syntymisen.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Näiden tavoitteiden toteutuminen mitä ilmeisemmin muuttuu lihaksi, kun hallitusohjelma konkretisoituu lakiesityksiksi ja valtion talousarvioksi esimerkiksi jo tulevana syksynä. Tätä toivon, tätä odotan, tätä vaadin, sillä eihän siinä olisi mitään järkeä, että hallitus pakottaisi rahoituksen leikkauksilla hyvinvointialueet säästämään hyvin lyhytnäköisesti, karsimaan palveluitaan ja palveluverkkojaan ja sitä kautta estäisi kansalaisten perustuslaillisen tasa-arvoisuuden toteutumisen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

19.46 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Paljon on puhuttu Ruotsin tiestä eikä syyttä. Sillä tiellä Suomi on jo aivan liian pitkään astellut länsinaapurimme perässä. Mutta jottei paljon puhuttu uhkakuva jäisi ylätasolle, tuodaan se käytännön tasolle, ihmisten arkisen elämän tasolle.

Ruotsissa, siis siinä aurinkoisessa pohjoismaisessa länsinaapurissamme, kerrotaan tuoreiden viranomaistietojen mukaan jopa 30 000 ihmisen toimivan osana erilaisia rikollisverkostoja. Ruotsissa raportoitiin viime vuonna — siis vuonna 2022 — 391 ammuskelua, siis 391 ammuskelua, kun vuodessa on päiviä vain 365 — ammuskeluja siis useammin kuin kerran päivässä. Näissä ammuskeluissa kuoli 62 ihmistä, vain pari viikkoa sitten 15-vuotias Elias. Eliaksen lisäksi samassa ammuskelussa haavoittui toinen 15-vuotias poika, 45-vuotias mies sekä 65-vuotias nainen. Eikä vuosi 2022 ollut länsinaapurin tilastoinnissa kovinkaan erityinen tai poikkeuksellinen. Samaa on nähty sekä menneinä vuosina että myös kuluvana vuonna. Tämän vuoden tammi—toukokuun välisenä aikana Ruotsissa on todistettu 144 ammuskelua, siis päivittäin. Tätä on Ruotsin tie: pohjoismaisen hyvinvointivaltion kaduilla ammuskellaan päivittäin, ammuskeluissa kuollaan viikoittain, ja kerrostaloissa räjähtelee liki joka toinen päivä.

Turvattomuutta kaduilla, turvattomuutta arjessa, erityisesti nuoremme keskuudessa. Näistä teemoista puhumista on viimeiset vuosikymmenet hyssytelty, eikä se selvästikään ole ollut voittava strategia. Paljon on hävitty niin julkisessa rahassa, turvallisuudentunteessa kuin ihan ihmiselämässikin. Sinisilmäisyys rikkoo lintukodon. Ja jottei ongelman juurisyy jäisi epäselväksi, ylivoimainen enemmistö, liki kaikki jengirikolliset, näissä tapauksissa on maahanmuuttajataustaisia. Vaikka Pohjoismaat toisensa perään ovat vihdoinkin heränneet hyssyttelyn sijaan itse ongelmaan ja alkaneet kiristää maahanmuuttopolitiikkaansa — toinen toisensa jälkeen, Tanskassa, Ruotsissa, Norjassa —, on hyssyttelyä nähty ihan hiltattainkin meillä täällä Suomessa.

Juuri vaalien alla esimerkiksi nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssi, niin sanottu nuorten äänitorvi, kutsui herännyttä keskustelua ja huolta jengiytymisestä, katujengeistä, väkivallasta kaduilla jengipopulismiksi. Allianssi vaati ulostulossaan poliitikkoja vaikenemaan asiasta juuri silloin — vaalien kynnyksellä — ja teki sen näennäistä nuorten ääntä hyväksikäyttämällä. Mutta se ei meille perussuomalaisille käynyt. Me puhuimme Ruotsin ongelmista, jottei Suomen tarvitsisi polkea siihen samaan miinaan, muiden Pohjoismaiden jo polkemaan miinaan. Ja se kannatti: vastoin nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssin välittämää viestiä nuoret antoivat luottamuksensa perussuomalaiselle linjalle.

Maahanmuuton on palveltava Suomea. Sen on perustuttava työlle, eikä se saa aiheuttaa turvattomuutta isänmaalle. Nyt tämä perussuomalainen maahanmuuttorealistinen linja on koko Suomen linja. Hallitusohjelmaa lainatakseni: ”Hallitus tunnistaa nuori- ja jengirikollisuuden lisääntymisen vakavaksi ongelmaksi. Hallitus on sitoutunut ottamaan käyt-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

töön tarvittavat keinot nuoriso- ja jengirikollisuuden määrätietoiseksi torjumiseksi ja vähentämiseksi. Ongelman ratkaisemiseksi hallitus toteuttaa laajan joukon sekä kovia että pehmeitä toimenpiteitä.”

Näiden mainittujen ongelmien tunnustamiseen, saati näiden ratkaisujen löytämiseen, ei edellisistä hallituksista ollut. Nyt suunta vihdoinkin muuttuu ja muutosta vauhdittaa perussuomalainen sisäministeri — kiitos siitä. Ja sydämellinen ja ylisukupolvinen kiitos kaikille teille ongelmia esiin nostaneille, poliittisten vastustajien panettelua sietäneille, haukut vastaanottaneille, keskustelukulttuurin tienraivaajille, muutosta nyt hallituksessa jalkauttaville ja ennen kaikkea teille, suomalaisille äänestäjille: te panitte pisteen tälle hulluudelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Sebastian.

19.51 Sebastian Tynkkynen ps: Kunnioitettu herra puhemies! Tarvitaanko keskustaa enää mihinkään? [Pekka Aittakumpu: Kyllä tarvitaan!] Sitä on moni kysynyt täällä salissa. Keskustan puheenjohtaja Saarikko paalutti ensin, että uuden hallituksen kirjaukset maa- ja metsätalouteen ovat kannatettavia. Poliitikassa tämä on hyvin vahva kannanotto oppositiosta, jossa tällä kertaa on keskitytty kritisomaan uutta hallitusta ilman omia ratkaisuehdotuksia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kiitos, keskusta!] Ja muuten olikin hyvin hiljaista keskustan edustajien keskuudessa, kun heidän eteensä oli lyöty hallitusohjelma, joka oli kuin märkä uni — niin iso täyskäännös maaseutuun, sen merkityksen ymmärtämiseen oli tapahtunut. [Pekka Aittakumpu: Hyvin kuivalta vaikuttaa!] Ohisalon kaupunkivihreiden ja Saarikon maaseutuvihreiden liittolaisuus sekä ilmastohullujen aika sai ansaitsemansa lopun. Edustajien määrä romahti molemmilta puolueilta.

Suomen Keskusta on Ruotsin tiellä. Siitä on tulossa sisarpuolueensa kaltainen hyvepo-seerauspuolue, ja maaseudun ihmisten mielipide ei paljon vaakakupissa paina. Vai eikö teille ole käynyt selväksi viimeisen neljän vuoden aikana, että äänestäjänne eivät halun-neet, että menette hallitukseen vihreiden kanssa vaan juurikin perussuomalaisten kanssa? No, te käänsitte äänestäjillenne selän, ja sen seurauksena Suomi muuttui äänestyskartassa perussuomalaisten siniseksi.

Me haluamme pitää koko Suomen asuttuna ja elinkelpoisena. Mainitsemieni Saarikon kehumien linjausten lisäksi tämä hallitus on metsästäjän puolella. Metsien käyttöä ei rajoi-teta. Jakeluvaikeuksien katastrofaalinen nousukäyrä maltillistetaan, nousu kompensoidaan ja kaiken lisäksi polttoaineen hintaa lasketaan poliittisilla päätöksillä. [Miko Bergbom: Tä-hän ei kepu pystynyt!] Suomi saa historiallisen infrapaketin, ja siihen opetukseen, jota an-netaan kaikkialla Suomessa, eli perusopetukseen lisätään 200 miljoonaa euroa. Panostam-me liikuntaan sekä lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin, ilmastopolitiikkaa järkeis-tetään, keskittävälle EU-politiikalle laitetaan jarru, pohjoisen ohjelma käynnistetään. Ja tämä kaikki sekä lukematon määrä muita hyviä asioita tehdään ilman keskustan panosta. Ja kaikki nämä panostukset tehdään samalla, kun valtiontalous pelastetaan velkasyöksyltä. Me pannaan Suomi kuntoon. Teillä, keskusta, on siitä joku rallattelulaulukin. Kaikista ei ole kuitenkaan tekijöiksi. Me pannaan ja te vikisette.

Toki ei tämä hallitusohjelma kaikilta osin ole keskustalainen. Useampi teidän edustajis-tanne täällä salissa on puheenvuoroissaan naureskellut meille perussuomalaisille siitä, että meidät on saatu tyytyväisiksi, kun maahanmuuttoon tehdään kiristysä. No kuten edellä kuulitte, kaikki isot politiikkasektorit muuttuvat siitä politiikasta, mitä Suomessa on vuo-sikymmenet tehty, ja sen lisäksi päälle tulevat massiiviset maahanmuuton kiristykset eivät

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

ole ehkä teille tärkeitä, mutta tässä keskustan kannattajat ja me perussuomalaiset eroamme keskustan eduskuntaryhmästä. Kun menen takaisin Ouluun, tiedän, että siellä tullaan myös maahanmuuton kiristyksestä kiittämään, ja niitäkään tekemään teistä ei koskaan olisi ollut. Me haluamme minimoida humanitaarisen maahanmuuton Suomeen. Se on hyvin erilaista politiikkaa verrattuna keskustan kutsuhuutoon majoittaa tulijoita jopa omaan kotiinsa. Ymmärrän, että oppositioon meno hallitusohjelman nähtyenne tuntuu painajaiselta ja pitää keksiä selityksiä, joilla pidetään kansalaisia tyhminä. Älyttömin selityksistänne on, että kansa äänesti teidät oppositioon. Kysykääpä yhdeltäkin äänestäjältänne, äänestikö hän teitä opposition. Te olette kuitenkin vieläkin monta kertaa suurempi puolue kuin useat teitä pienemmät puolueet. Olisitte rehellisiä: te ette menneet oppositioon kansan tähden vaan sen takia, että kuvittelitte pelastavanne siellä kannatuksenne. Mutta kannatusta ei voi pelastaa vihervasemmistoa seuraamalla hallitukseen tai oppositioon, sen voi pelastaa vain tekemällä keskustalaista politiikkaa, ja sitä tämä hallitus tekee mutta ilman keskustaa. [Tuomas Kettusen välihuuto] Toistin aluksi täällä usein esitetyn kysymyksen: tarvitaanko keskustaa enää mihinkään? [Pekka Aittakumpu: Kyllä keskusta tuntuu ainakin kiinnostavan kovasti!] — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedew, olkaa hyvä.

19.56 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Suomella on sittenkin toivoa. Nyt tulee rotia: uusi hallitus ja uusi maahanmuuttopolitiikka. Suomi palaa pohjoismaiselle linjalle. Uuden hallituksen turvapaikkapolitiikka tulee perustumaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien auttamiseen ensisijaisesti lähiseuduilla, länsimaisten arvojen puolustamiseen sekä haittamaahanmuuton lieveilmiöiden ja turvapaikkajärjestelmän väärinkäytön estämiseen — juuri näin sen kuuluu mennä.

Jokainen meistä tietää hyvin, miten haastavaan taloudelliseen tilanteeseen edellinen hallitus maamme saattoi. Meillä ei yksinkertaisesti ole varaa ottaa tänne loputtomasti sellaisia tulijoita, jotka tulevat läpi koko Euroopan, jäävät sosiaaliturvajärjestelmämme elätettäväksi eivätkä ole halukkaita sopeutumaan Suomen tapoihin ja lakeihin, puhumattakaan muista lieveilmiöistä, kuten katujengirikollisuudesta. Sille tehdään nyt loppu uudistamalla ulkomaalais- ja kansalaisuuslait. Uudistusten myötä muun muassa kansainvälinen suojelu tullaan muuttamaan väliaikaiseksi. Suojeluasema lakkautetaan, mikäli henkilö lomailee kotimaassaan. Oleskelulupa poistetaan myös, mikäli henkilö syyllistyy Suomessa rikokseen.

Vihdoin edistetään myös sitä, että ulkomaalaiset vangit voitaisiin siirtää kotimaidensa vankiloihin. Muun muassa Isis-vaimo-tapauksiin liittyvä tärkeä Suomen turvallisuutta lisäävä kirjaus on se, että selvitetään mahdollisuutta poistaa kansalaisuus niiltä kaksoiskansalaisuuden omaavilta henkilöiltä, jotka ovat osallistuneet ulkomailla terroristijärjestön toimintaan. Jatkossa kielteisen päätöksen saaneet palautetaan lähtömaihin mahdollisimman nopeasti eikä perusteettomia uusintahakemusten tehtailuja enää sallita.

Suomen tekemä kehitysyhteistyö ehdollistetaan sille, että kohdevaltio suostuu ottamaan vastaan omia kansalaisiaan. Laittomasti maassa oleskelevien osalta palataan aiempaan käytäntöön, eli heille sallitaan ainoastaan kiireelliset sosiaali- ja terveyspalvelut.

Kotoutumisen edistämiseksi maahanmuuttajien ja Suomessa pysyvästi oleskelevien sosiaalietuudet eriytetään. Samalla valvontaa väärinkäytösten paljastamiseksi tullaan vahvistamaan. Oleskeluluvan ja kansalaisuuden saamisen kriteereitä kiristetään ja linkitetään onnistuneeseen kotoutumiseen. Tällaisiksi kriteereiksi nostetaan kielen osaaminen, työllisty-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

minen, eikä hakija saa olla syyllistynyt rikoksiin. Vihdosta viimein hallitusohjelman mukaan Suomen kansalaisuus ei siis ole enää automaatio vaan sen edellytys on onnistunut kotoutuminen.

Näiden kaikkien lisäksi hallitus linjaa, että Euroopan rajojen ylittämiseen ja turvapaikan hakemiseen Suomesta perustuva turvapaikkamekanismi minimoidaan. Pakolaiskiintiö tullaan puolittamaan 500 henkilöön. Kiintiön sisällä pyritään mahdollisuuksien mukaan painottamaan esimerkiksi vainottuja kristittyjä ja pakolaisleireillä syrjittyjä, heikoimmassa asemassa olevia pakolaisia. Ukrainalaisten sotaa pakenevien auttamisesta tullaan luonnollisesti huolehtimaan jatkossakin.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa määritellään kotoutumispolitiikan perustuvan kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaiseen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen. Voisiko tätä enää paremmin sanoa? Nyt on viimeinen hetki puuttua Suomen suuntaan ja pelastaa vielä melko turvallinen isänmaa. Turvallisuuden voi menettää vain kerran, ja sitä on vaikea saada takaisin edes suurilla rahoilla. Nykyinen hallitus haluaa rohkeasti seistä Suomen ja suomalaisten puolella ja uskaltaa laittaa rajat. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

20.02 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Vastuullinen ja isänmaallinen uusi hallitus kääntää Suomen suunnan suomalaisten hyväksi. Vaikka viime kaudella sekopäinen ylivelkaantuminen ja ongelmilta silmien sulkeminen olikin hallitusta yhteen liimaava side, sellaista sekoilua ei seuraavan neljän vuoden aikana tämän ohjelman toteuttamisen myötä onneksi nähdä. Nostan esiin muutamia hyviä kirjauksia hallitusohjelmasta, ja niitähän riittää:

Kehitysavusta leikataan yli miljardi euroa. Kehitysapua ei makseta Venäjän vasallivaltioille. Kehitysapua ei anneta maille, jotka eivät ota omia kansalaisiaan vastaan. Kerrassaan vastuullista politiikkaa, arvoisa puhemies.

Poliisien määrää lisätään 500:lla. Hallitus koventaa rangaistuksia katujengeihin liittyen. Törkeän ampuma-aserikoksen vähimmäisrangaistus korotetaan neljästä kuukaudesta kahteen vuoteen vankeutta, ja tähän varmistaa sen, että tuomio on aina ehdotonta. Laittomasti maassa olevien palautuksia tehostetaan. Suojeluasema lakkautetaan kotimaassaan lomailevilta hädänalaisilta. Suomalaisten perusoikeuksia ja ihmisarvoa kunnioittavaa politiikkaa, rouva puhemies.

Pieni- ja keskituloisten verotusta alennetaan. Maanteiden korjausvelkaa puretaan. Polttoainevero alennetaan. Ajoneuvoveron perusveroa alennetaan. Suomalaisesta työntekijästä ja yrittäjästä välittävää politiikkaa, arvoisa puhemies.

Hoitajonoja puretaan satojen miljoonien eurojen paketilla. Lasten ja nuorten terapiatakuu toteutetaan. Sote-palveluihin lisätään neljä miljardia euroa tämän hallituskauden aikana. Apua tarvitsevista huolehditaan, arvoisa puhemies.

Puoluetukea leikataan. Erityisavustajien määrää vähennetään. Julkista hallintoa tehostetaan. Kuntien tehtäviä vähennetään. Nämä ovat oikeita arvovalintoja, arvoisa puhemies.

Korjattavaa kyllä riittää, ja matka Suomen pelastamiseksi on vasta alussa. Haluan muistuttaa vasemmistoa ja keskustaa, että hyvinvointivaltio ei toimi keijupölyllä ja pilvilinnoja rakentamalla vaan työtä ja yrittämistä harjoittamalla, millä varmistamme, että Suomi säilyy turvallisena hyvinvointivaltiona myös tuleville sukupolville. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kokko.

20.04 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Euroopan historia on täynnä järkyttäviä esimerkkejä siitä, minkälaista tuhoa ääriliikkeet ovat saaneet yhteiskunnissa aikaan. Ne ovat uhanneet vähemmistöjen oikeuksia, demokratiaa, sananvapautta, ilmaisunvapautta. [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] Myös Suomessa ovat ääriliikkeet aika ajoin maamme historiassa nostaneet päätään, mutta aina ovat demokraattiset voimat saaneet ne kukistettua. Myös tämän arvostetun instituution ensimmäinen puhemies toimi aikanaan koko uransa ajan lain ja järjestyksen puolesta ja käytti vaikutusvaltaansa tasavaltaa uhkaavien ääriliikkeiden kukistamiseksi.

Tässä suhteessa elinkeinoministerin aiemmat toimet ja lausunnot eivät ole vahinkoja tai vitsejä, vaan ne ovat tarkoitushakuista toimintaa sellaisten ääriliikkeiden kanssa, jotka ovat viimeisen sadan vuoden aikana Euroopassa aiheuttaneet laajaa tuhoa. [Jenna Simula: Mistäs itse viimeksi vitsailit?] Tämä on vakava asia. Elinkeinoministeri edistää osaltaan Suomen kaupallisia yhteyksiä, ja tässä suhteessa muun muassa Israelin ja Saksan sanomalehdissä olleet otsikot eivät kyllä anna sellaista Suomi-kuvaa, joka olisi edullista suomalaiselle elinkeinoelämälle. Voidaan myös kysyä, että jos elinkeinoministeri joutuu ensimmäisenä virkapäivinään laittamaan julkisuuteen kansainväliseen jakeluun viestin, jossa hän toteaa irtisanoutuvansa holokaustista ja kansanmurhasta, onko hän valtioneuvoston jäsenyyden arvoinen.

Arvoisa puhemies! Mikäli pääministeri olisi paikalla, niin kysyisin häneltä tätä, sillä hänhän antaa linjan sille, mikä on hyväksyttävää toimintaa hallituksessa ja mikä ei. [Sebastian Tynkkysen välihuuto] Antaako hän tukensa tässä suhteessa ministeri Junnilalle vai ei? On kulunut useita päiviä sen jälkeen, kun edustaja Berg esitti ensimmäisen kommentin liittyen ministeri Junnilan puheenvuoroihin, ja hiljaisuus on ollut suorastaan mykistävä. On kulunut useita päiviä ilman että pääministeri olisi ottanut suoraan kantaa tähän asiaan. Onko niin, että vaikeneminen on tavallaan asian hyväksymistä ja toivotaan, että se menee pois? Toivoisin tässä suhteessa selkeää reaktiota, mikä on pääministerin näkemys hänen ministereidensä toimiin ja puheisiin.

Arvoisa puhemies! Näin ensimmäisen kauden kansanedustajana tämän arvostetun instituution tavat eivät ole ehkä vielä täysin hallussa, [Jenna Simula: Sen huomaa!] ja toisaalta myös perehdytys on vielä kesken, mutta tiedustelin, onko tämä keskustelu sellaista, mitä saa käydä — viitaten nyt puhemiehen edustaja Bergin puheenvuoron jälkeen käyttämään kommenttiin, että asiasta ei ole soveliasta keskustella vaan keskustelemme nyt hallitusohjelmasta. Mikäli tulkitsen oikein, tästä asiasta on tehdyn esityksen mukaisesti mahdollista keskustella, varsinkin kun ottaa huomioon puhemiehen omat näkemykset liittyen kansanedustajien sananvapauteen ja sen rajoittamattomuuteen. — Kiitokset. [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

20.08 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa rouva puheenjohtaja! [Ari Koponen: Puhemies!] — Aivan, arvoisa rouva puhemies! Hyvä korjaus Koposelta, kiitoksia edustaja Koposelle.

Aivan ensimmäiseksi olisin kommentoinut edustaja Bergbomin ja Tynkkysen puheenvuoroja. Laskin, että tuossa Bergbomin puheenvuorossa yli kymmenen kertaa mainittiin puolue keskusta, ja edustaja Tynkkynen laittoi vielä paremmaksi. On tosi hienoa, että mei-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

dän puolue edelleen kiinnostaa ja täällä salissa meistä puhutaan. [Jenna Simula: Totta kai kiinnostaa!]

Olisin maatalouden säästöihin vielä ottanut kantaa. Täällä kristillisten edustaja aiemmin toi esille asioita näihin maatalouden säästöihin liittyen. Siellä hallitusohjelmassahan lukee, niin kuin pääministeri Orpo toi esille, valtiovarainministeriön verifioimia säästöjä ja 78 miljoonaa maatalouteen. On jäänyt edelleen epäselväksi, mistä nämä säästöt otetaan. Huomasin, että maatalousryhmän vetäjä Simula on tulossa minun jälkeeni pitämään puheenvuoron, niin että voisin esittää Simulalle kysymyksen, mistä tämä 78 miljoonan säästö tulee, jos sitä ei ruoantuotannosta oteta. Ja toiseksi, siellä on myöskin tämmöinen summa, että säästetään 137,5 miljoonaa EU:n CAP-rahoituksesta seuraavan neljän vuoden aikana. Kun olen ymmärtänyt, että samalla hävitään myöskin EU:lta tulevaa rahoitusta, niin myöskin tähän olisin pyytänyt varmistusta, pitääkö tämä paikkansa. [Jenna Simula: Ei pidä paikkaansa!]

Sitten toinen asia. Suora lainaus hallitusohjelmasta: ”Hillitään päivittäistavarakauppojen ylivoimaista neuvotteluasemaa lainsäädännöllisin toimin.” Varmaan tarkimmat huomautukset, että tämä ei ole hallitusohjelmasta 2023 vaan hallitusohjelmasta 2019. Tuon tämän esille sen vuoksi, että se kertoo, kuinka hankalasta asiasta on kyse näitten lainsäädännöllisten muutosten tekemisessä. Nehän saatiin alkuun viime hallituskaudella, ja toivon lämpimästi, että näissä edetään. Olen erittäin tyytyväinen, että kaikki puolueet kokoomuksen johdolla ovat sitoutuneet muuttamaan elintarvikemarkkinalakia, kilpailulakia ja hankintalakia, ja niin kuin ollaan tuotu esille, toivotaan heti syksyllä esityksiä näiden osalta tänne eduskuntaan, niin että saadaan tuottajien asemaa ruokaketjussa vahvistettua.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä kolmas asia maatalouteen liittyen, mikä maaseudulla paljon puhuttaa, on tämä EU:n metsäkatoasetus, jonka vuoksi investoinnit maaseudulla seisovat. Valitettavasti edustaja Mäenpää poistui jo salista. Hän totesi huhtikuussa — täällä on myöskin maatalousryhmän neuvottelija — että tämä EU:n metsäkatoasetus täytyy sopia jo hallitusohjelmassa. En löytänyt kirjausta siitä. Voisin myöskin tästä kysyä, jos ystävällisesti edustaja Simula vastaisi samalla myöskin tähän omassa puheenvuorossaan, eli onko tämä sovittu, löytyykö siitä kirjaus, koska tämä on semmoinen asia, mikä tuolla maaseudulla huolestuttaa. Hienoa, jos asiaa on jo pystytty viemään eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Simula.

20.12 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Haluan puheenvuorollani hiukan oikoa näitä keskustan näkemyksiä muutamista hallitusohjelman maa- ja metsätalouteen sekä maaseutuun liittyvistä kirjauksista. Ohjelma on maatalousmyönteisempi kuin mikään hallitusohjelma pitkään aikaan. [Keskustan eduskuntaryhmästä: Onkohan?] Se tiedetään keskustasakin, se on jo edustaja Saarikonkin suulla aiemmin sanottu, vaikka nyt yritätte epätoivoisesti kaivamalla kaivaa ongelmia. Mutta ymmärrän ahdinkonne.

Ensinnäkin, turve: Toisin kuin keskustan vahtivuorolla, me olemme linjanneet, että kasvu- ja kuiviketurve on strategisesti tärkeä raaka-aine. [Hannu Hoskonen: Entäs energiaturve?] Ymmärtänette, että näiden kustannustehokas nosto vaatii myös energiaturpeen nostamista, sen varmasti edustaja Hoskonen myös tietää oikein hyvin. Niin ikään turvepeltoja käytetään jatkossakin ruokaturvan varmistamiseksi. Siitä ei enää tarvitse vääntää kättä. Keskusta kiittää. Mitä tulee energiaturpeeseen, niin toisin kuin edeltävä hallitus, me olemme linjanneet muun muassa, että huoltovarmuussyistä polttoturpeen saatavuus turvataan

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

siirtymäkauden ajan. Keskusta sen sijaan romutti turvetuotantokoneet. Eikö näin ollut? Taisi olla, edustaja Kettunen.

Toiseksi, maa- ja metsätalouden säästöt: Valitettava tosiasia oli, että säästöjä oli löydyttävä kaikkialta. Maa- ja metsätaloudesta emme niitä olisi halunneet etsiä, mutta pakko oli, kun niin huonoon kuntoon Suomen jätitte. [Välihuutoja keskustan eduskuntaryhmästä] Me emme kuitenkaan leikanneet esimerkiksi maataloustuista euroakaan — emme euroakaan. Leikkauksemme kohdistuivat pääasiassa hankkeisiin, osin Metka-tukeen, jota on jo Kemeratuen aikana jäänyt aiemminkin käyttämättä. Säästöjen suhteen todellakin teimme voitavamme, ja lopputuloksen kanssa voitaneen elää. Leikkaamme myös kosteikkoviljelystä, sehän oli osa Marinin hallituksen maatalouden tukipakettia. Kosteikkoviljely ei kylläkään olisi auttanut maataloutta millään tavalla.

Kolmantena, palaan näihin tietoliikenneyhteyksiin. Hallitusohjelma sanoo sen selkeästi: ”Koko maan kattaviin, riittävän nopeisiin ja häiriöttömiin tietoliikenneyhteyksiin kohdennetaan riittävät resurssit.” Myös laajakaistaohjelman jatkoa arvioidaan, jotta kiinteitä yhteyksiä saadaan rakennettua alueille, joille ne eivät rakennu markkinaehtoisesti. Markkinaehtoisuutta tullaan lisäämään keventämällä lupakäytäntöjä ja helpottamalla rakentamista. Tämäkin työ jäi keskustalta täysin kesken, ja te pakenitte oppositioon. Ette edes yrittäneet näitä asioita olla edistämässä osallistumalla Säätytalon neuvotteluihin, vaan te pakenitte oppositioon. On äänestäjiä kohtaan täysin väärin, että te kuvittelette olevanne jokin suuri puolue. Teillä on oma äänestäjäkunta, ja kun teitä on nyt täällä salissa sen verran kuin on, niin eivätkö teidän äänestäjänne olisi ansainneet sen, että olisitte yrittäneet edes vaikuttaa hallitusohjelmaan? Mutta kuten todettua, ei teitä sitten tarvittu Säätytalolla, niin että hyvä näin.

Neljäntenä, aiemmin mainittu metsäkatoasetus: Hallitusohjelma olisi varmaankin tuhat-sivuinen, mikäli jokaiseen asiaan otettaisiin suoraan kantaa, mutta älkää huoliko, meillä on yhteinen ja selkeä linja: EU:sta tulevien suomalaisia koskevien päätösten on oltava oikeudenmukaisia, oikeasuhtaisia ja kansalliset sekä alueelliset erityispiirteet huomioivia. Metsäkatoasetus ei tällainen ole.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

20.16 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Uusia hallituspuolueita yhdistää erittäin selkeä kokonaiskuva Suomen julkisen talouden vaikeasta tilasta. Orpon hallitus joutuu puuttumaan edeltäjältään perinnöksi saamiinsa valtiontalouden ja julkisen talouden suuriin alijäämiin. Korjaavat toimenpiteet eivät ole kaikilta osin helppoja, mutta kokonaisuudessaan ne ovat täysin välttämättömiä, jotta nopeasti kohonneet velanhoidomenot ja edellisen hallituksen suosima velkaantumispolitiikka eivät jätä tuleville sukupolville kohtuutonta velkataakkaa. Yhteisiä vero- ja voimavarojamme tulee käyttää ja tullaankin tämän hallituksen toimesta käyttämään ulkomaille suuntautuvien menovirtojen sijaan suomalaisen yhteiskunnan hyväksi ja kansalaisten ostovoiman kohentamiseksi.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus keventää aiheellisesti työn ja liikkumisen verotusta. Ansiotuloverotusta kevennetään pieni- ja keskituloisia painottaen sekä otetaan käyttöön lapsikohtainen korotettu työtulovähennys perheiden asemaa helpottamaan. Hallitus on myös sitoutunut siihen, etteivät päästövähennys- ja hiilineutraalisuustavoitteisiin tähtäävät päätökset nosta kansalaisten arjen kustannuksia tai heikennä yritysten kilpailukykyä. Hallitus edistää investointeja sekä tavoittelee säästöjä ja tehokkuutta julkisissa hankinnoissa.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Hallitusohjelman mukaan sähkölaskun pitää olla kansalaisille kohtuullinen kaikkina aikoina. Ydinvoiman käyttöä helpotetaan ja laajennetaan muun muassa modulaaristen pienydinreaktoreiden osalta. Myös vesivoimaloiden toimintaedellytyksiä vahvistetaan. Hallituksen tavoitteena on tuotettavan lisäsähkön käyttäminen maamme asukkaiden ja teollisuuden hyväksi, ja se on täysin oikea linja.

Arvoisa puhemies! Marinin hallituksen sote- ja alueuudistuksessa on pahoja valuvikoja. Hoitojonot ovat pidentyneet tuntuvasti, eivätkä hyvinvointialueet ole muutenkaan pystyneet käynnistämään toimintaansa toivotulla tavalla. Orpon hallituksen on siksi ryhdyttävä korjaaviin toimiin ja oltava valmis uudistuksen rahoituksen korjaamiseen. Hallitusohjelman mukaisesti voidaan muun muassa selkeyttää työnjakoa, kohdistaa työaika laajemmin asiakastyöhön ja parantaa omaishoitajien asemaa.

Mutta tämä kaikki ei koske tietenkään pelkästään sotea, vaan byrokratiaa on karsittava kauttaaltaan. Rajalliset yhteiset resurssit on suunnattava suomalaisille keskeisiin palveluihin ja arjen perustarpeisiin. Vain näin velkaantumisen voidaan saada pysäytettyä. Samalla paranevat mahdollisuudet myös tulevaisuuden odottamattomiin kriiseihin reagoimiseen, ja se on hallitukselta erittäin järkevää politiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

20.19 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! Muutamaan edelliseen keskusteluun viitaten totean, että perussuomalaiset tuntuvat olevan kovin, kovin huolissaan keskustan tilanteesta. Ei siinä mitään, mutta kyllä minun mielestäni teidän kannattaisi nyt olla enemmän huolissaan siitä, mihin tämä teidän kokoomusjohtoinen hallitusohjelmanne Suomea vie. [Jenna Simula: Oikeaan suuntaan!]

Otan täältä vielä muutaman asian liikennepolitiikasta, jota en ole ehtinyt puheenvuoroisani käsitellä.

Liikennehän on äärimmäisen tärkeä koko Suomelle, se, miten meillä niin kansalaiset kuin yritykset ja muut toimijat pääsevät liikkumaan, ja valtaosa meidän liikenteestä, niin henkilö- kuin tavaraliikenteestä, kulkee niin sanotusti kumipyörien päällä — henkilöautoilla, pakettiautoilla, kuorma-autoilla, busseilla ja niin edelleen. Maanteiden kunto on ratkaiseva siinä, miten meillä Suomessa yritykset ja ihmiset pärjäävät.

Hallituksen ylivoimaisesti suurin liikenneinvestointi on Turun niin sanottu tunnin juna, jonka hyödyt kustannuksiin nähden ovat tutkitusti täysin mitättömät — voisi sanoa, että umpisurkeat. Keskusta olisi ilman muuta mieluummin jo huoltovarmuudenkin nimissä luopunut isoista, kannattamattomista raidehankkeista ja panostanut olemassa olevien liikenneväylien korjaamiseen. Väylien huonoa kuntoa kuvaava korjausvelkahan on tällä hetkellä jo yli kolmessa miljardissa eurossa.

Hallitusohjelmassa ei ole riittävää määrätietoisuutta turvata Suomen kansainväliset yhteydet tilanteessa, jossa esimerkiksi liikennöinti Saimaan kanavalla tai Itämerellä loppuisi kokonaan. Tätäkin taustaa vasten olisin kyllä hallitukselta toivonut mojavampaa panostusta tiestön ja raiteiden kunnossapitoon ja kantavuuksien parantamiseen. Nyt korjausvelan hoitoon ollaan nelivuotiskaudelle osoittamassa lisärahoitusta vain 520 miljoonaa euroa. Rakennuskustannusten nousu huomioiden se on lopulta varsin vähän. Korjausvelka tulee tämän hallituksen toimin kasvamaan. Miten käy esimerkiksi Pohjois-Suomessa, jossa keirikon aikaan pahimmillaan on jouduttu kuljettamaan ihmisiä kodeistaan Puolustusvoimien kalustolla, kun tiet ovat olleet niin huonossa kunnossa?

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Hallitus myöskin leikkaa tämän ohjelman mukaan yksityisteiden rahoituksesta. Edellinen hallitushan lisäsi yksityisteille rahoitusta muun muassa huoltovarmuuden takia. Esimerkiksi meidän puukuljetuksista valtaosa lähtee liikkeelle yksityisiä metsäautoteitä pitkin. Näin ollen perinteinen poliittinen totuus, että keskustan ollessa oppositiossa jostain syystä yksityisteiden valtionavut aina laskevat, pitää jälleen kerran paikkansa.

Hallitusohjelmassa ei myöskään valitettavasti luvata kuljetusyrittäjien kauan kaipaamaa ammattidieselilä, josta on olemassa jo valmis hallituksen lakiluonnos. Kaikkea ei ehditty viime kaudella tehdä valmiiksi, se on totta.

Polttoaineista muutama sana: Hallitusohjelman kirjausten toteutuminen, jos ne nyt toteutuvat, siinä, että polttoaineen hintaa ei nosteta — siitähän ovat asiantuntijatkin esittäneet erilaisia näkemyksiä niin, että polttoaineen hinnat saattavat jopa nousta näiden hallituksen toimienkin vuoksi. Mutta nostavatko polttoaineiden jakelijat jakeluvelvoitetta hallitusohjelman kaavailemalla tavalla, vai miten käy? Se jää arvoitukseksi. Hallitus tietysti toivoo, että ne eivät nosta jakeluvelvoitetta, ja jopa kannustaa — jopa kannustaa — jakelijoita rikkomaan jakeluvelvoitelakia alentamalla sakkomaksuja lain rikkomisesta. Tämä on kyllä jo ennenkuulumatonta, että hallitus kannustaa rikkomaan lakia, niihinkin puheisiin nähden, joita tässä salissa on viime päivinä kuultu siitä, kuinka tärkeää on, että Suomessa kaikki noudattavat lakia. Sehän on äärimmäisen tärkeää, mutta miten hallitus voi kannustaa rikkomaan Suomen lakia? Tätä en ymmärrä. Tästä tietysti mielelläni kuulisin myöskin liikenneministeriltä kommentin, jos hän olisi paikalla, mutta ehkä toisella kertaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja seuraavaksi edustaja Hoskonen.

20.24 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä muutamia huomioita hallituksen tiedonantokeskusteluun uuden hallituksen hallitusohjelmasta.

Ensinnäkin, edustaja Savio, äskeiseen puheenvuoroonne kommentoin siteeraamaanne hallitusohjelman kohta, että vesivoimaloiden toimintaedellytyksiä vahvistetaan. Kävin eilispäivänä ihan ekskursiolla Heinäveden kunnassa ja tapasin myös näitä Pohjois-Karjalan sähköjohtajia. Millä oikeudella esimerkiksi kokoomus esittää, että sen kunnan todellinen rahasampo ja sen alueen henki ja elämä, Palokin voimalaitos, halutaan purkaa? Minä olin tähän asti kuvitellut hartaasti ja uskonutkin siihen vilpittömästi, että kokoomus on yksityisen omaisuuden ylin suojelija ja omaisuudensuojan tarkin vartija, mitä tässä talossa on, mutta ei näköjään enää ole. Jos sitten kerran hallitusohjelmassa lukee, että toimintaedellytyksiä vahvistetaan, niin te aiotte purkaa sen seudun ainoan todellisen energiantuottajan. Sillä seudulla ei muuta energiaa ole, ei ole kuin 110 kilovoltin linja, jolloin aiheutuu se ongelma, että sen alueen yritykset joutuvat todella isoihin vaikeuksiin, koska jännite ei verkossa pysy.

Toivon mukaan otatte, arvoisat edustajakollegat, siellä hallituksessa selville sen, miten sähkön luotettavuus ja taajuus ja jännite pystytään ylläpitämään. Sitä ei pidetä millään muulla kuin tällaisilla vesivoimaloilla. Yhtään ainoaa tuulimyllyä ei siihen käyttöön voi ottaa. Niistä ei ole siinä tehtävässä kuin hieman harmia. Niistä ei ole mitään hyötyä verkon jännitteen ylläpidossa eikä verkon taajuuden, 50 hertsin taajuuden, ylläpidossa. Ottakaa, ystävät, selvää siitä, miten tämä sähköoppi menee. Kyselin muutamalta diplomi-insinööriltä, miten tämä menee, ja minua valistettiin maanantaina kiitettävästi. Ei näin voi mennä, että te hyökkäätte Heinäveden kimppuun ja sen seutukunnan kimppuun purkamalla voima-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

laitoksia, joilla ei ole Saimaan lohien vaelluskantojen kannalta juurikaan mitään merkitystä. Ja sitä paitsi voimayhtiöillä on selvä esitys, miten se hoidetaan. Miksi te ette kuuntele vaan menette sanomaan ja oikein hallitusohjelmaan kirjaatte toisen omaisuuden tuhoamisen? Olen kaikkea politiikassa nähnyt, mutta luulin, että tätä päivää ei tarvitse nähdä, mutta nyt on sitten nähty sekin.

Tällä hetkellä meillä on tilanne se, että kun puhutaan kaukolämmön tuotannosta, jolla talot ja kodit ja sairaalat ja eduskuntakin pidetään lämpimänä, niin se on noin 35 terawattituntia, mitä siihen tarvitaan energiaa. Venäjän rajan sulkeutuminen, turpeen vihaaminen ja sitten tämä kaikenlainen energiapula, mikä Eurooppaan on iskenyt Ukrainan sodan jälkeen — meillä puuttuu ensi talven energiasta yli 10 terawattia ja pahimmillaan, jos on kova pakastalvi, 15 terawattituntia energiaa elikkä 7—8 miljoonaa mottia jyrshinturvetta. Tällä hetkellä sitä nousee kovin vähän, tiedämme kaikki syyn. Mutta meidän on eduskunnassa pidettävä huoli siitä, että kotimainen energiantuotanto säilyy. Turve on otettava täysimääräisesti energiapalettiin mukaan, ja sillä varmistamme sen, arvoisat edustajakollegat, että nykyinen kehitys, joka on jo alkanut... Sunilan sellutehdas meni kiinni, lisää on tulossa. Kysyn kokoomuksen ja perussuomalaisten ja kaikkien hallituspuolueiden edustajilta, minkä tehtaan aiotte panna seuraavaksi kiinni. Ei metsäteollisuus tänä päivänä jää odottamaan hyviä toiveita hallitusohjelmasta, vaan se mitoittaa aina puun hankinnan ja metsäteollisuuden tuotannon oikealle tasolle — aina. Jos joku kuvittelee, että meillä on joku ylimaallinen suoja niin että metsäteollisuus täällä pysyy iän kaiken, niin ei pysy. Ei varmasti pysy. Viimeiset UPM:n neljä investointia, lähemmäs 10 miljardia, on mennyt ulkomaille Suomesta. Stora Enso vetäytyy täältä. Sen ligniinitehdas meni Ruotsiin, ei tullut Suomeen, niin kuin piti tulla. Vieläkö te haluatte leikkiä Suomen kansantalouden selkärangalla ja Suomen vientiteollisuuden tärkeimmällä tuotantohaaralla, metsäteollisuuden vientituotteilla? Tämä on jotain niin vastuutonta politiikkaa, että luulin, että tätä päivää minun ei metsämiehenä tarvitse nähdä, mutta se vain tuli nähtyä nyt sitten — ollaanpahan sitä sen verran viisaampia, jos ei muuta.

Ja pari asiaa vielä, arvoisa puhemies, lopuksi:

Alemman tieverkon hoito on kelvottomassa kunnossa. Jos me halutaan se kuntoon, niin meidän pitää muuttaa toimintatapaa. Ne rahat, mitä yleensä on käytössä alemman tieverkon käyttöön, riittävät, kun otetaan tiehöylät takaisin sinne alemmalle tieverkolle, keskitytään sen hoitamiseen siellä niillä laitteilla, niin kuin Ruotsi ja Norja tekevät, ja sitten tämä nykyinen leikkiminen alemmalla tieverkolla lopetetaan, koska tämä vaarantaa metsäteollisuuden puunkuljetukset. Kun on ne valtavat kuopat siellä teillä, niin ei siellä nykyiset rekat pysty kulkemaan. Lopetetaan tämä leikkiminen, rahat kyllä riittävät. Kysymys on puhtaasti vain siitä, haluaako liikenneministeri lopettaa tämän pelleilyn, jos halutaan ne tiet kuntoon laittaa.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi haluan kiittää osaltani tästä kevätkauden hyvästä yhteistyöstä. Arvoisia puhemiehiä kiitän siitä erinomaisesta työstä, millä olette puolustaneet sananvapautta ja tehneet hyvää työtä isänmaan hyväksi. Edustajakollegoita kiitän rakentavasta keskustelusta. Sitä ei eduskunnassa pidä säikähtää, että täällä käytetään voimakkaita puheenvuoroja, vaan arvostakaamme toisiamme. Esitetään vahvoja argumentteja, ja kohta seuraavassa puheenvuorossa tietenkin ne kumotaan. Kiitän ja toivotan kaikille hyvää kesää. [Eduskunnasta: Kiitos!]

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia edustaja Hoskoselle. — Seuraavaksi edustaja Sirén.

20.29 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Todellakin kiitoksia edustaja Hoskoselle värikkästä puheenvuorosta. Hienoa, että keskusteluun nousi itselleni yksi keskeisimmistä hallitusohjelman kirjauksista, nimittäin tämä Heinäveden Palokin koskia koskeva kirjaus, josta edustaja Hoskonen puhui ja oli huolissaan, minkälainen vaikutus tällä kirjauksella on paikalliselle energiayhtiölle. Ensinnäkään tällä kirjauksella ei olla tekemässä minkäänlaisia äkkivääriä pakkotoimia, vaan hallituksen tahtotila vapaista Palokin koskista, tavoite näiden virtavesien vapauttamiseksi, on kirjattu hallitusohjelmaan. Tämä kirjaus käynnistää prosessin, jossa neuvotteluiden kautta lähdetään tavoittelemaan sellaista lopputulosta, jolla on myöskin paikallisesti tuki. Tätä hankettahan tuetaan paikallisesti jo nyt, itse asiassa varsin laajasti, myös niiden kuntien osalta, jotka ovat mukana Pohjois-Karjalan Sähkössä, ja alueiden, kuntien ja kaupunkien osalta laajemminkin. Kyseessä on historiallisen merkittävä luontoteko mutta myös historiallisen suuri potentiaali Itä-Suomen alueelle, esimerkiksi matkailupotentiaalia ajatellen. Eli tätä kannattaa lähestyä nimenomaan mahdollisuutena, johon nyt tartutaan ja jota lähdetään edistämään hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti neuvotellen, eri osapuolia kuullen, niin että lopputuloksena on kaikkien kannalta mahdollisimman hyvä ja kestävä ratkaisu ja saamme vapaat Palokin kosket ja ison, historiallisen luontoteon sinne paikallisesti.

Arvoisa puhemies! Palokin kosket ovat tärkeä hallitusohjelman kirjaus, mutta tämän hallitusohjelman keskeinen punainen lanka ja hallituspuolueita yhdistävä liima lähtee talouden tasapainottamisesta. Sitä tehdään kautta linjan. Hallitusohjelman yhteisenä tavoitteena on saada 100 000 ihmistä työn syrjään kiinni, mukaan työelämään, ja tällä on arvioitu olevan kahden miljardin julkista taloutta vahvistava vaikutus. 100 000 työpaikkaa, kaksi miljardia euroa — tämä on se yhteinen tavoite, johon tämä hallitusohjelma ja nämä hallituspuolueet ovat sitoutuneet. Nyt kun meillä on aitiiossa työministeri Satonen paikalla, niin käyttäisin tilaisuutta hyväkseni ja kysyisin arvoisalta ministeriltä: millä tavalla näette, että nämä hallitusohjelman kirjaukset työelämää koskevien reformeiden osalta vertautuvat esimerkiksi muissa Pohjoismaissa jo toteutettuihin reformeihin, ja minkälaisia kokemuksia niistä on? Näiden kirjausten osalta on ollut jo tässä vaiheessa varsin suurta huolta, mutta haluaisin kuulla ministeriltä: ollaanko tässä nyt tekemässä jotakin äärimmäisen radikaalia ja rajua suhteutettuna siihen sopimisen kulttuuriin, joka Suomessa on, ja niihin ratkaisuihin, joilla muut Pohjoismaat ovat omaa talouttaan ja työllisyyttään saaneet kasvuun?

Arvoisa puhemies! Tässä hallitusohjelman käsittelyn yhteydessä on käytetty mielestäni varsin tärkeitä puheenvuoroja myös koskien sitä keskustelukulttuuria, joka tämän päivän poliittisessa ilmapiirissä on niin täällä eduskunnan sisällä kuin ehkä ennen kaikkea julkisessa keskustelussa tämän talon ulkopuolella. Internetin syövereissä taisi olla edustaja Merinen, joka tämän keskustelun avasi ja nostatti puheenvuoroja myös muilta edustajilta yli puoluerajojen. Minusta on hyvä asia, että meillä on yhteinen halu edistää rakentavaa ja toisia kunnioittavaa keskustelukulttuuria. Se on meidän demokratiamme kannalta tärkeää. Meillä on keskeinen rooli siinä, että oppositiopuolueet käyttävät puheenvuoroja, joissa voivat nostaa esiin huolia, mahdollisia epäkohtia tai huomioita omasta näkökulmastaan koskien hallitusohjelmaa, ja hallituksen tehtävänä on hallituksen puolelta näihin huoliin vastata. Esitetään ratkaisuja puolin ja toisin, toisia kunnioittavasti. Minusta on ollut hienoa huomata, että myös oppositiosta on käytetty puheenvuoroja, joissa on nostettu esiin halli-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

tusohjelmasta sellaisia asioita, joiden takana voidaan olla tämän salin kaikilta laidoilta. Tämä on arvokas huomio. Meillä on yhteisiä tavoitteita, joita edistetään yhdessä, toisia kunnioittaen, ja hallitus lähtee nyt valmistelemaan ohjelmansa pohjalta esityksiä. Ne valmistellaan, niistä tehdään vaikutusarviot. Sen jälkeen ne käsitellään täällä eduskunnassa huolellisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Miten on, ministeri Satonen, haluatteko vastata tähän heti vai myöhemmin? [Arto Satonen: Voin vastata!] — Kaksi minuuttia.

20.35 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Erinomainen kysymys juuri valitulta työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan uudelta puheenjohtajalta. Tätä aihetta on täällä jo vähän käsiteltykin. Nämä keskeiset reformit, jotka työelämän puolella ovat tulossa — siellä on toki useita pienempiä asioita, mutta nämä isoimmat asiat — eli muutokset työttömyysturvaan, työrauhaan ja sitten tähän vientivetoiseen palkkajärjestelmään kyllä ovat nimenomaan suoraan Ruotsista lainattuja. Täällä edellinen työministeri Tuula Haatainen jo antoi vinkin, että kannattaa käydä tutustumassa siihen Ruotsin järjestelmään, ja ymmärsin, että edustaja Lyly täällä omassa puheenvuorossaan sanomatta asiaa aivan näin suoraan myös tähän viittasi, ja mielelläni kyllä, kun mahdollisuus on, käyn siellä tutustumassa. Toivon myös, että me pystytään Suomessa näitä reformeja tekemään kolmikantaisesti, ja esimerkiksi paikallisen sopimisen osalta ja myöskin sovittelujärjestelmän kehittämisen osalta meidän on varmasti syytä katsoa, miten Ruotsissa on edetty, ja muidenkin näiden yksittäisten toimenpiteiden osalta.

Tämä on senkin takia erittäin tärkeää, että Ruotsi on tietysti meille läheinen kumppani, mutta se on meille myöskin merkittävä kilpailija monilla aloilla, jolloin meidän järjestelmien on hyvä olla sellaiset, että suomalaisilla yrityksillä on myös mahdollisuus siellä kilpailussa pärjätä, ja silloin se on myös suomalaisen työntekijän etu, että suomalaiset vientiyritykset ja suomalainen yhteiskunta pärjäävät tässä kilpailussa ja että työn tuottavuutta saadaan lisättyä ja sitä kautta saadaan sitten myös palkanmaksukykyä. Uskon, että tässä lopulta on mahdollista päätyä hyvään lopputulokseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi mennään jälleen puhujalistalle, ja siellä on edustaja Niemi.

20.37 Veijo Niemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Kysyin viime eduskuntakaudella kahdeltakin vihreän puolueen sisäministeriltä poliisien määrän lisäämisestä. He molemmat neljän vuoden aikana useaan otteeseen kertoivat, että poliisien määrää on lisätty. Poliisiyhdistyksen puheenjohtajana kun sitten taas menin Sisä-Suomen poliisilaitokselle hallituksen kokoukseen ja kerroin, että no nyt on lisätty, niin aiheutti melkoista hämmästyystä joka kerta, kun siellä jouduttiin toteamaan, että ”no meiltä on nyt ainakin laitettu väkeä pois, kun ei ole rahaa”, ”me jouduttiin taas laittamaan syksyn myötä määräaikaista parikymmentä pois täältä poliisilaitokselta”.

Vihdoinkin ollaan tällä uudella hallitusohjelmalla siinä tilanteessa, että sinne on kirjattu poliisien määrän nostaminen 8 000 htv:hen, jolla me saavutamme vihdoin ja viimein sen tilanteen, että meillä on esimerkiksi pahoilla keikoilla tukipartio lähettää toisen partion avuksi, koska se on aivan ehdoton työturvallisuusmääräys, että se täytyisi löytyä, ja läheskään aina ei kuitenkaan löydy. Saadaan myöskin puututtua näihin jengirikoksiin — ei enää

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

viedä nuorilta jengin toimesta takkeja ja kenkiä päältä — ja pystytään tutkintaa parantamaan, nopeutetaan tutkintaa. On asianomistajalle surkea tilanne, jos viikosta toiseen tutkija joutuu ilmoittamaan, että ”nyt on niin paljon juttuja, että en kerkiä vielä tähän sinun juttuusi puuttumaan”. Minä toivon, että sisäisen turvallisuuden myötä me saadaan oleellinen parannus tällä poliisien määrän lisäämisellä.

Toinen asia, mihinkä haluan kiinnittää huomion lähinnä maanpuolustuksen kannalta, on tämä Rauman telakan tilanne. En tiedä, onko paikalla olevalla ministerillä mitään tietoa tästä asiasta, mutta haluaisin, että selvitetään se tilanne, kun viime eduskuntakaudella jo pumppasimme sinne 60 miljoonaa lisärahaa, kun RMC-telakka ei saanut näitä neljää korvettia kuin korkeintaan ehkä alkutekijöihinsä. Siellä tehtiin kaikkea muuta. Nyt haluaisin selvytyden siihen, saako sieltä Rauman telakalta koskaan näitä Puolustusvoimille erittäin tärkeitä neljää korvettia, vai onko se vain pelkkää viivytystaistelua.

Lopuksi: Kovasti on koko ajan keskustaa mollattu. En lähde sille linjalle näin kesätauon kynnyksellä — päinvastoin kehun teitä sen verran, että teillä oli viime kaudella mielestäni erittäin hyvä puolustusministeri, Antti Kaikkonen.

Hyvää kesää kaikille! — Kiitos. [Tuomas Kettunen: Kiitos samoin! — Eduskunnasta: Hyvää kesää!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Viljanen, Eerikki.

20.40 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi muutama sana maataloudesta, joka täällä tänään on paljon puhututtanut. Nykyiset hallituspuolueet lupasivat maatalouspolitiikkaan täyskäännöksen ja turvata maatalouden kannattavuuden ja jatkuvuuden vaaleissa. Nyt hallitusohjelman tekstit on nähty. Kirjaukset ovat hyviä, enää puuttuvat toteuttamiskelpoiset konkreettiset toimet ja rahat. Ei puutu siis enää kuin toimet ja rahat. Keinot ja varat varmasti esitellään pian, kun täälläkin on tänäänkin niin monella hallituspuolueen suulla todistettu, että kaikille ruoantuottajille koittaa pian ilon ja kasvavan vaurastumisen päivät. Maa- ja metsätalouden osalta hallitusohjelman kirjaukset ovat siis hyviä, mutta yksikään viljelijä ei maksa laskujaan, ruoki perhettään tai rakenna tulevaisuuttaan hallitusohjelmalla. Siihen tarvitaan euroja, ja niistä on pula. Minä ja kaikki Suomen viljelijät odotamme vaalilupausten ja tämänkin päivän pontevien puheiden lunastamista.

Arvoisa rouva puhemies! Alueiden eriytymisen vaarasta on täällä salissa tänään puhuttu paljon ja ikävä kyllä syystä. Valtion, maakuntien, hyvinvointialueiden ja kuntien rooli on aivan keskeinen alueidemme eriarvoistumisen ehkäisyssä. Valtion, hyvinvointialueen ja kuntien asemaan vaikuttaa aivan keskeisesti niin valtion normiohjaus kuin euro-ohjauskin. Tässä hyvinvointialueiden syntymisen jälkeisessä tilanteessa on ymmärrettävää ja tarkoituksenmukaista, että hallitusohjelmassa todetaan tarve julkisen rahoituksen selkiyttämiseksi ja uudistamiseksi, tämän ymmärrän kyllä.

Ikävä kyllä hallituksen ohjelman kirjaukset julkisen rahoituksen uudistamisesta jättävät ilmaan paljon kysymyksiä: Miten kuntien, hyvinvointialueiden ja valtion keskinäinen rahanjako ja ohjaus tullaan järjestämään? Miten sitä tullaan konkreettisesti muuttamaan? Ohjelmassa on kirjaukset esimerkiksi mahdollisuudesta kuntien tehtävien erilaistumiseen ja rahoituksen uudistamisesta. Kuntien aseman turvaamisen viesti on osittain hyvin ristiriitainen. Tietynlaisten kuntien asemaa pyritään parantamaan ja toisaalla todetaan, ettei kuntien keskinäinen asema voi heiketä. Siihen, miten tämä toteutetaan, ei ole tullut konkreet-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

tisia vastauksia. Tässäkin asiassa hallitusohjelman yksittäiset lauseet voivat kuulostaa hyviltä, mutta kokonaisuudesta syntyy enemmän kysymyksiä kuin vastauksia.

Arvoisa rouva puhemies! Odotamme hallituksen esityksiä, tulevia talousarvioita siitä, miten alueellista eriarvoistumista ehkäistään, miten kuntien asemaa vahvistetaan heikentämättä toisten asemaa. Täällä on esitetty huolenaiheita siitä, että tämän hallituksen ohjelman toteutuminen johtaa rajuun keskittämiseen: ihmisten, palveluiden ja hyvinvoinnin. Tämä huoli on minullekin syntynyt, kun olen lukenut ohjelmaa ja sen liitteitä. Tämä huoli on syntynyt, kun olen katsonut yksittäisten sinänsä hyvältä kuulostavien lauseiden taakse. Toivon, että huoleni on turha. Eiväthän hallituspuolueet, yksikään hallituspuolueista, voi antaa alueellisen eriarvoistumisen tapahtua, eivät ihmisten välillä, eivät alueiden välillä eivätkä alueiden sisällä.

Arvoisa rouva puhemies! Olemme uuden äärellä, kuten täällä on tänään todettu. Toivon ja odotan ja vaadin, että eriarvoisuus ei tämän hallituksen vahtivuorolla lisäännä. Ikävä kyllä ohjelmastanne ja euroistanne en löytänyt maaseudun enkä edes kehyskuntien aseman vahvistamisen kirjauksia. Sen sijaan ohjelmasta välittyy useita pieniä virtoja, jotka todennäköisesti yhdistyvät erittäin vahvaksi keskittämisen virraksi. Tätä keskittämiskehitystä me emme hyväksy, ja täällä esitettyyn kysymykseen, mihin keskustaa tarvitaan, vastaan: Keskustaa tarvitaan turvaamaan suomalaisten oikeus valita asuinpaikkansa. Keskustaa tarvitaan ihmisten tai palveluiden pakkokeskittämisen estämiseen. Keskustaa tarvitaan alueiden ja ihmisten välisen eriarvoisuuden kasvun pysäyttämiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kettunen.

20.46 Tuomas Kettunen kesk: Puhemies! Ihan ensimmäiseksi haluan kiittää edustaja Viljasta hyvästä puheenvuorosta mutta myös edustaja Hoskosta ansiokkaan puheenvuoron käyttämisestä. Kyllä siinä oli oppia, jota myös hallituksen kannattaa kuunnella, eritoten turpeeseen liittyviin kirjauksiin hallitusohjelman osalta. [Jenna Simulan välihuuto] Edelleen haluan myös kiittää edustaja Simulaa ja toivottaa onnea ja menestystä maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtajuuteen. Käytitte myös hyvän puheenvuoron, missä toitte selville näitä merkittäviä leikkauksia, jotka muun muassa muodostuvat tämän CAP-suunnitelman kansalliseen rahoitusosuuteen, mutta siitä hieman lisää kohta.

Mutta tähän turpeeseen.

Puhemies! Ennen vaaleja perussuomalaiset lupasivat, että turpeen energiavero poistetaan. Lupasitte myös päästökauppaan liittyviä kirjauksia. En näe niitä millään tavalla konkreettisesti kirjattuna hallitusohjelmaan. Onko nyt niin, että turpeen energiaveron poistoa, minkä te lupasitte, ei tule? Sillä olisi ollut merkittävä osuus siihen, että olisimme huolehtineet turpeen käytöstä lämmöntuotannossa myös tulevina vuosina.

Ymmärrän hyvät kirjaukset huoltovarmuuteen liittyen, mutta ne eivät riitä. Yrittäjät tarvitsevat selviä kirjauksia siitä, että turvetta pidetään jatkossakin huoltovarmuuspolttoaineena. Viime viikolla oli hyvä uutinen siitä otsikolla ”Turvetta nostetaan kuin viimeistä päivää”. Tuossa kyseisessä jutussa kävi ilmi, että moni yrittäjä laittoi romutuspalkkiolla vanhoja koneita pois ja niillä rahoilla osti uusia koneita luottaen tulevaisuuteen, että turve kuuluu meidän polttoainevalikoimaan.

Mutta, puhemies, nyt CAPin kansallisen rahoitusosuuden vähentämisestä vuosien 24–27 aikana yhteensä 137,5 miljoonalla eurolla: Edustaja Simula ansiokkaasti toi esille sen,

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

mistä näitä leikkauksia tehdään. No, se leikkauksien ihan tarkka kohdentaminen ei näy ilmi ohjelmasta, mutta kyllä se tuossa puheenvuorossa edustaja Simulan osalta tuli esille, että todennäköisesti nämä kohdistuvat maaseudun yritysten ja kehittämishankkeitten rahoitukseen. Tämä tarkoittaa sitä, että rahoituksen vähenemisellä on negatiivinen vaikutus maaseudun työpaikkojen syntyyn. Ja siihen, kun tässäkin keskustelussa on tuotu esille, että tämä hallitus välittää koko Suomesta, täytyy todeta, että kyllä maaseutu on unohdettu näitten kirjausten kautta kokonaan. [Pekka Aittakumpu: Vakavaa puhetta!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Vigelius.

20.49 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Vasemmisto on nyt jo kolmen päivän ajan säätinyt uuden hallituksen ohjelmaa. Paljon on sätitty jopa hallituksen esitystä alentaa työn verotusta, jotta työläiselle jäisi enemmän käteen työnsä hedelmistä. Mutta ei sen tulisi ylittää. Demaripääministeri — tai siis entinen pääministeri — Marinhan totesi jo puoli vuotta sitten seuraavasti: ”Olen huolissani veronalennuspuheista. Jos lähdemme murentamaan hyvinvointivaltion rahoitusta miljardien veronalennuksilla ja sitä varten otetaan vielä lisää velkaa, se jos jokin tulee tavalliselle palkansaajalle kalliiksi.” Ikävää, ettette, ex-pääministeri Marin, ole tätä täällä eduskuntasalissa kuulemassa, mutta totean silti teille sinne kesälomille: Teidän hallituskautenne kävi tavalliselle palkansaajalle kaltoin. Se kävi palkansaajalle kalliiksi. Te velkaannuitte, te lisäsitte valtion menoja, te paisutitte tavallisen palkansaajan veronmaksupainetta. Toisin kuin teidän hallitusohjelmassanne, tämän hallitusohjelman eetos on työn puolesta. Työkykyisten paikka on töissä vaurautta rakentamassa, ei vasemmiston haikailemaa täysin vastikkeetonta sosiaaliturvaa nauttimassa. Ja työn kannustimet, nehan löytyvät alemmasta työn verotuksesta, eivät julkisten menojen paisuttamisesta.

Nykyajan vasemmisto on hylännyt juurensa. Menneiden aikojen vasemmistolaiset perivät jo äidinmaidostaan uskon työn tärkeyteen ja välttämättömyyteen hyvinvoinnin luomisessa. Ei niinä aikoina unelmoitu päämäärättömästä kotona notkumisesta vaan työstä, toimeentulosta ja niiden tuomasta merkityksestä ihmiseloon. Menneiden aikojen vasemmisto tavoitteli korkeampaa työllisyyttä ja alemmaa työn verotusta, jotta yhä useampi olisi työssä kiinni ja työllä tulisi toimeen. Nykyajan vasemmistolle työllisyystoimet tarkoittavat lähinnä suojatyöpaikkoja julkisella sektorilla ja työn kannattavuuden vähentämistä uusilla veroilla ja maksuilla. Ollaan muka työn puolella, mutta mitä työn puolustamista se on, että työmies maksaisi jo korkeiden verojen päälle SDP:n vaaliohjelman tuhat ja yksi julkisrahoitteista lupausta?

Kyllä, kävin ennen vaaleja läpi teidän vaaliohjelmaanne. Se oli lupausten tynnyri vailla pohjaa saati minkäänasteista realismia. Vaaliohjelmat toki ovat aina jokseenkin tavoiteluonteisia, ja niistä on monipuoluehallituksessa väistämättä joustettava, mutta teidän tavoiteasettelunne, se oli täysin todellisuudelle vieras. Olitte demareissa kyllä nimellisesti sitoutuneet lopettamaan velkaantumisen ja tasapainottamaan julkistalouden, mutta säästö- ja leikkauskohteita teillä ei ollut esittää, tuskin edes puolen miljardin edestä. Yhtä nimellisiksi ja toiveluonteisiksi jäivät myös työllisyystoimenne. Mistään ei jousteta, mistään ei tingitä. Sen sijaan, että kasvua ja työllisyyttä luoville yrityksille ojennettaisiin auttavaa kättä, te olitte valmiita ojentamaan kättänne vain näiden yritysten lompakkoa hamutaksenne. Toisin kuin teidän kohdallanne, tämä hallitus luo uutta työtä ja yrittämisen edellytyksiä.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Tämä hallitus luo edellytyksiä suomalaisen yksityisen sektorin, teollisuuden ja viennin työpaikoille, ei vasemmiston suojatyöpaikoille sukupuolentutkijoina ja tasa-arvokoordinaattoreina.

Vasemmistosta poiketen tämän hallituksen tarkoitus on luoda uutta vaurautta Suomeen, emmekä me tee sitä vain siksi, jotta hyvinvointivaltio voisi verottaa ja paisuttaa kulujaan nykyistä enemmän vaan jotta sitä vaurautta jäisi myös ahkerien ja yrittävien lompakoihin nykyistä enemmän. Milloin viimeksi tämä on kuulunut SDP:n tavoitteisiin? Milloin viimeksi sitä on tosiasiallisesti edistetty? Nytkin, kun uusi perussuomalaisten, kokoomuksen, RKP:n ja kristillisdemokraattien varaan rakentuva hallitus keventää verotusta kaikissa tuloluokissa, te valitatte. Kun Suomen työmarkkinoita uudistetaan pohjoismaiselle tasolle, jotta voisimme nousta takaisin pohjoismaiselle talouskasvun ja vaurauden uralle, te valitatte. Kun yrittämisen ja yritysten työllistämisen edellytyksiä lisätään, jotta maahan saataisiin jopa 100 000 uutta työllistä, työntekijää, te valitatte siitäkin. Milloin te SDP:ssä lakkasitte olemasta työn ja työväen puolue? [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä kysymys!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Polvinen.

20.53 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Vahva ja välittävä Suomi -hallitusohjelmassa on todella odotettu uudistus suomalaiseen rahapelijärjestelmään. Hallitusohjelmaan on kirjattu: ”Hallitus uudistaa Suomen rahapelijärjestelmää avaten sitä lisenssimallilla kilpailulle viimeistään 1. tammikuuta 2026.”

Roikkuminen Veikkauksen monopolin varassa ummistaen silmät kansainvälisten nettipelijärjestöjen villille toiminnalle verkossa ilman maksuvelvoitetta Suomeen laitetaan kuntoon lisenssijärjestelmällä. Näillä toimilla saamme ulkomaalaisetkin pelinjärjestäjät maksamaan siivun tuloistaan Suomeen. Tämä myös purkaa Veikkauksen kalliin koneiston byrokratiaa ja kustannuksia. Ohjelma mahdollistaa myös suomalaisten pelijärjestäjien toimimisen kansainvälisillä rahapelimarkkinoilla. Odotan jo selvitystä siitä, voiko Suomi löytää Viron-mallista tapoja houkutella peliyritysten toimintamaaksi Suomen esimerkiksi Maltan tai Viron sijaan.

Ja mikä parasta ohjelmassa, uudistuksien jälkeen voimme puuttua peliongelmiin entistä paremmin. Lisenssijärjestelmällä ja kontrolloinnilla mahdollistetaan kuluttajalle pelaamisen eston hankkiminen yhdeltä alustalta kaikkiin lisensoituihin palveluihin ja varmistetaan muut tarvittavat pelihaittojen hallintakeinot.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelmassa on tahto selvittää pelikoneiden siirtämistä erillisiin valvottuihin tiloihin. Tämä kirjaus lämmittää minun mieltäni. [Perussuomalaisten ryhmästä: Samat sanat!] Tämä selvitys on paikallaan. Pelikoneiden määrä ja nykyisten sijoittelu ovat kuin käsikirjasta ”Peliongelmaisten koukuttamisen varmat niksit”.

Arvoisa rouva puhemies! Vahva ja välittävä Suomi välittää myös peliongelmaista kärsivistä. Ohjelma mahdollistaa sen, että pelikoneet voivat siirtyä pois peliongelmaisten silmistä, pois heidän mielestään. Peliongelmaiset voivat tulevaisuudessa yhdellä klikkauksella estää rahojensa ja perheidensä rahojen valumisen peliyhtiöille ja käyttää varansa siihen, mihin arvokkaaseen itse haluaa peliongelmaastaan huolimatta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja seuraavaksi Garedew, poissa. — Ei, on paikalla.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

20.56 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Turvallisuus tuo toivoa, ja se on perusarvo, josta tämä hallitus ei tule tinkimään missään muodossa. Viime vuosina on nähty jengirikollisuuden kasvua ja nuorten tekemien väkivaltarikosten lisääntymistä. Monien turvallisuudentunne on horjunut naapurimaamme hyökättyä julmasti Ukrainaan. Valitettavasti Suomi ei enää ole se lintukoto, jonka sen toivoisimme olevan. Sen vuoksi sekä ulkoisen että sisäisen turvallisuuden parantamiseen tullaan tällä hallituskaudella toteuttamaan monia erittäin tärkeitä toimenpiteitä.

Hallitus tulee lisäämään poliisien määrän 8 000 poliisityövuoteen vaalikauden loppuun mennessä, puuttuu järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja ottaa käyttöön tarvittavat keinot nuoriso- ja jengirikollisuuden torjumiseksi. Suomi ei saa päätyä Ruotsin tielle, ja sen suuntainen kehitys on katkaistava nyt, ennen kuin palavat autot ja ampuma-aserikokset muuttuvat jokapäiväisiksi uutisiksi täälläkin. Jengirikollisuuden kitkemisessä tullaan hyödyntämään sekä pehmeitä että kovia keinoja, sekä ennaltaehkäisevää työtä että kovempia rangaistuksia. On selvää, että molempia tarvitaan. Nykyinen hallitus tunnistaa nuoriso- ja jengirikollisuuden vakavaksi ongelmaksi. Edellinen hallitus yritti pitkään pyyhkiä sitä maton alle ja väittää, ettei jengejä edes ole. Uusi hallitus ei silottele tosiasioita vaan lähtee puuttumaan huolestuttavaan kehitykseen laajalla toimenpidekirjolla, alkaen vanhemmuuden tukemisesta ja syrjäytymisen ehkäisystä aina maahanmuuttopolitiikan ja rangaistusten kiristämiseen asti.

Näiden rinnalla myös terrorismilainsäädäntöä selkiytetään. Terrori-iskuyritysten mahdollisuuteen on aina varauduttava, ja poliisi ja suojelupoliisi tekevät hyvää työtä sillä saralla.

Nykyisessä maailmanajassa on pakko tarkastella sisäistä turvallisuutta myös valtiollisen vaikuttamisen ja hybridiuhkien näkökulmasta. Osana turvallisuuden takaamista laaditaan kansallisen turvallisuuden strategia. Sen avulla kartoitetaan, miten voimme eliminoida vieraiden valtioiden vaikuttamisyritykset. Olen erittäin tyytyväinen siihen, että hallitus toteuttaa tutkimushankkeen Venäjän laaja-alaisesta vaikuttamisesta Suomeen 2000-luvulla. Ja myös tarkistetaan, että lainsäädäntö on riittävä ulkomaalaisten kiinteistöomistusten osalta.

Arvoisa puhemies! Viime viikonloppuna Venäjällä tapahtunut Wagner-palkkasotilaiden kapina muistutti, miten tärkeää on valmistautua myös siihen, että rajojemme lähellä voi tapahtua jotakin yllättävää. Kaiken a ja o on kansallisen puolustuskykymme ja puolustustahtomme säilyttäminen. Lisäksi olemme nyt puolustusliitto Naton jäseniä ja toimimme läheisessä yhteistyössä niin liittolaistemme kuin tärkeimmän kumppanimme Ruotsin kanssa. On selvää, että vaikeasta taloustilanteesta huolimatta valtion puolustusmenot pidetään Naton suositaman vähintään kahden prosentin tasolla. Suomi on ehdottomasti puolustamisen arvoinen maa, ja vaikka meihin ei tällä hetkellä kohdistu suoraa uhkaa, olemme kaukaa viisaita ja valmiita kaikkeen.

Arvoisa puhemies! Meillä on kaikki mahdollisuudet kääntää turvallisuuskehitys parempaan suuntaan. Myös kaikenlaisen pahoinvoinnin vähentäminen, nuorten hyvinvointiin panostaminen ja maahanmuuttopolitiikan kiristäminen ovat edellä mainittujen täsmäkeinojen lisäksi tärkeitä osia isänmaamme turvallisuuden takaamisessa. Näillä eväillä lähdemme korjaamaan turvallisuuteen syntyneitä säröjä, jotta rakas kotimaamme pysyy yhteiskuntana, jossa lapset voivat leikkiä ulkona ja kävellä koulumatkansa ilman saattajaa ja ilman pelkoa. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Simula.

21.01 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Tällä maalla on arvoa. Tuoreessa hallitusohjelmassa linjataan jämakästi suomalaisen maaseudun, maa- ja metsätalouden, metsästyksen ja kalastuksen puolesta. Elinvoimainen maa- ja metsätalous ovat kaikkien suomalaisten turva, koko yhteiskuntamme peruspilareita, ja hallitusohjelmassa näin yksiselitteisesti todetaankin. Turvallisuus ja maatalouden pärjääminen ovat keskiössä, kun maatalouden jo pitkään kriisiytynyttä tilannetta lähdetään ratkaisemaan. Edellinen hallitus ei siihen pystynyt, edelleen maataloutemme on kriisien keskellä. Nämä asiat on tunnistettu, ja ensi tilassa myös siirrytään sanoista tekoihin. Ohjelmassamme on mukana sekä lyhyen aikavälin että pitkän tähtäimen toimia, jotka vastaavat maatalouden hätätilaan. Kyse on perusasioista. Kotimaisen maatalouden tärkein tehtävä on ruoantuotanto. Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan tulee keskittyä niin ikään ruokaturvan parantamiseen. Maataloustukien on kohdistuttava nykyistä paremmin varsinaiseen ruoantuotantoon.

Hallitus sitoutuu maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien arviointityöryhmän loppuraporttiin, joka tehtiin viime kaudella parlamentaarisella yhteistyöllä. Elintarvikeketjua uudistetaan siten, että alkutuottajan asema ja koko elintarvikeketjun tasapaino kehittyvät oikeudenmukaisempaan suuntaan. Välitä viljelijästä -projektista tehdään pysyvä toimintamalli ja lomituspalvelut säilytetään vähintään nykyisellä tasolla. Hallitus purkaa myös ylimääräistä sääntelyä esimerkiksi suoran tilamyynnin osalta ja parantaa tila- ja pienteurastamojen toimintaedellytyksiä. Kasvu- ja kuiviketurve määritellään strategisesti tärkeäksi raaka-aineeksi ja turvepelloilla viljellään jatkossakin. Vuosikausien juhlapuheet alkutuottajien aseman vahvistamisesta ovat nyt ohi. Nyt kääritään hihat ja ryhdytään töihin.

Arvoisa puhemies! Hallitus näkee metsämme ennen kaikkea kansallisomaisuutena, ei koko muun maailman tai Euroopan unionin yhteisenä hiilinieluna. Metsänomistus on Suomessa pitkälti yksityistä, ja metsänomistajien päätösvaltaa metsien käytössä vahvistetaan. Haluamme, että metsäteollisuuden toimintaedellytykset ja vientimahdollisuudet turvataan. Tarvitsemme ennakoivaa ja selkeää kannanmuodostusta, Suomen etujen mukaista ennakko vaikuttamista EU:n valmisteilla olevaan direktiivi- ja asetusviidakkoon, joka uhkaa porautua suoraan kansallisen metsäpolitiikkamme ytimeen. Toimet luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi ovat osa kestävä metsänhoitoa. Pakkosuojelulle sanomme ”ei”. Suojelun on perustuttava maanomistajan vapaaehtoisuuteen. Sellaiset suojelutavoitteet, jotka perustuvat kokonaispinta-alaan, eivät ole perusteltuja eivätkä tarkoituksenmukaisia, vaan luonnonsuojelu on kohdennettava suojeluarvoiltaan parhaimpiin kohteisiin.

Vielä muutama sananen metsästyksestä. Käsissänne oleva hallitusohjelma lienee metsästyksmyönteisin hallitusohjelma kautta aikain. Metsästyks nähdään arvokkaana osana suomalaista elämänmuotoa, ja sen tulevaisuus turvataan. Metsästyks on luonnonsuojelua parhaimmillaan, niitä ei ole suinkaan syytä asettaa vastakkain. Esimerkiksi vieraslajien torjunnassa ja riistakantojen hallinnassa metsästäjät tekevät pyyteetöntä työtä vuodesta toiseen. Metsästyksmahdollisuuksia ei tällä kaudella myöskään kavenneta perusteetta luonnonsuojelualueilla. Suurpetopolitiikassa ja suurpetojen kannanhoidollisessa metsästyksessä otetaan huomioon ensimmäistä kertaa myös sosiaalinen kestävyys. Jo aloitettua työtä kannanhoidollisen sudenmetsästyksen mahdollistamiseksi jatketaan. Tarpeettomia metsästyksrajoitteita elinvoimaisten lajien, kuten merimetson ja valkoposkivanhan, osalta poistetaan. Poikkeusluvalla haltuun otettujen lintujen lihaa tulee voida myös hyödyntää.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Hallitus turvaa ampumaratojen toiminnan ja edistää uusien ampumaratojen perustamista siten, että vuosikymmenen loppuun mennessä Suomessa on tuhat ampumarataa. Ampumaratoja koskevia ympäristölupaprosesseja ja lainsäädäntöä sujuvoitetaan, eikä lyijykielön rajoitusten laajennusta hyväksytä.

Arvoisa puhemies! Hallituksella riittää kyllä työtä tälläkin saralla, mutta otamme haasteen vastaan. Kyseessä on kuitenkin Suomen ja suomalaisten tulevaisuus, joka tällä ohjelmalla on aiempaa valoisampi. Sanna Marinin toinen hallitus sen sijaan olisi tuhonnut koko suomalaisen hyvinvointivaltion.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Savio.

21.07 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelin edellisessä puheenvuorossani pääosin taloutta, mutta kuten täällä aiemminkin on todettu, tähän hallitusohjelmaan sisältyy myös erittäin merkittäviä ja monen kansalaisen kauan odottamia maahanmuutto- ja turvapaikkapoliittisia kirjauksia. Näistä muutamia mainitakseni kansainvälisen suojelun lupien pituus lyhennetään EU-oikeuden mahdollistamaan minimiin, vakavaan yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavaan rikokseen syyllistyneen henkilön suojeluasema lakkautetaan, toistuvien uusintahakemusten tekemisen edellytyksiä kiristetään ja lähtömaahansa lomalle matkustavan henkilön suojeluasema lakkautetaan. Pakolaiskiintiö lasketaan 500 henkilöön ja kansalaisuuden saamisen ehtoja tiukennetaan merkittävästi.

Arvoisa puhemies! Kotoutuminen perustuu tulevaisuudessa huomattavasti nykyistä vahvemmin kielen oppimiseen, työntekoon ja yhteiskuntamme sääntöjen noudattamiseen. Kotoutumisen painopistettä siirretäänkin tuntuvasti tulijan omaa vastuuta painottavaan suuntaan. Kokonaisuudessaan hallitus aikoo palauttaa Suomen turvapaikkapolitiikan keskeiset säännökset yleispohjoismaiselle tasolle.

Arvoisa puhemies! Nämä ja monet muut hallitusohjelman maahanmuuttopolitiikkaa koskevat tiukennukset ovat varsin perusteltuja, samoin kehitysapuun kohdistettavat leikkaukset. Erittäin tärkeitä ovat myös laajat nuoriso- ja jengirikollisuuden torjuntaan tähtäävät keinot. Ruotsin tie on liiankin vakava varoitus siitä, mihin Suomikin olisi muutoin matkalla.

Arvoisa puhemies! Myös kriminaalipoliittikkaa kehitetään yleisen oikeustajun kannalta hyväksyttävämmäksi. Rikosten uhrien asemaa parannetaan, ensikertalaisuuden määritelmää kiristetään ja henkirikosten ja lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten vanhenemisaikaa pidennetään. Nämä ja monet muut tärkeät hallitusohjelman kirjaukset ovat erittäin kannatettavia, mutta edellisen hallituksen ohjelmasta ne syystä tai toisesta puuttuivat. Lieneekö vaalituloksella ollut vaikutusta asiaan? Itse ainakin veikkaisin näin olevan.

Arvoisa puhemies! Suomessa on vihdoin hallitus, joka tunnustaa tosiasiat ja ryhtyy konkreettisiin toimenpiteisiin koskien taloutta, rikollisuutta, maahanmuuttopolitiikkaa ja monia muitakin yhteiskunnan osa-alueita. Toivotan tehtävissään aloittaneille ministereille paljon voimia vaikeissa mutta Suomen tulevaisuuden kannalta välttämättömissä päätöksissä, vaikka arvelenkin, että opposition taholta tuleva ryöpytys voi tuntua teistä ministereistä kohtuuttomalta vielä moneen otteeseen seuraavien neljän vuoden aikana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Bergbom.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

21.10 **Miko Bergbom ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun ajattelee sitä tilannetta, missä ukrainalaiset lapset, naiset, miehet, siviilit, kaikki, siinä yhteiskunnassa ovat tällä hetkellä, niin eihän sitä pysty järjellä edes oikeastaan käsittämään. Ja kun ajattelee sitä, mitä Venäjä siellä tekee, niin voiko sitä koskaan kuvitella, että joku valtio todella voi toimia noin toista valtiota kohtaan, loukata toisen maan suvereniteettia vähät välittämättä sen maan ihmisten ihmisarvosta, perusoikeuksista, oikeudesta ylipäättensä elämään? On aivan käsittämätöntä, että Venäjä saa tätä touhua jatkaa. Siinä mielessä tervehdinkin ilolla tämän hallituksen ohjelmaa ja sen ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa ja oikeastaan myöskin edellisen eduskunnan linjaa, joka on ollut varsin realistinen. Se vastaa tähän käsittämättömään arvoristiriitaan, jota Venäjä tällä hetkellä harjoittaa omalla toiminnallaan.

Suomi jatkaa Ukrainan tukemista sotilaallisen ja humanitäärisen tuen osalta, ja tämä on aivan oikea linja. Eihän sellaista, että Venäjän kaltainen luuserivaltio uskaltaa tai — ei se ole uskaltamisesta kiinni — kehtaa käydä toisen suvereenin valtion päälle ja kohdella sen maan kansalaisia kuin heillä ei olisi minkäänkokoista ihmisarvoa, voi yksikään itseään oikeusvaltioksi kutsuva valtio hyväksyä, ja sellaista ei Suomikaan hyväksy. Ja se on hieno asia, että Ukrainaa tuetaan. Mutta samaan aikaan Suomen pitää kyllä seuraavankin neljän vuoden aikana, tai niin kauan kuin tämä perusteeton sota kestää, jatkaa sitä voimakasta viestiä Euroopassa ja muissa sivistysvaltioissa, että Ukrainan tukea on yksinkertaisesti lisättävä. Se ei nykyisellään vielä riitä päättämään tätä sotaa sillä tavalla, mikä olisi Ukrainalle eduksi. Nythän me ollaan nähty jo julkisuudessa jonkin verran puheita Ukrainan käynnissä olevasta vastahyökkäyksestä ja sen menestymisestä, että jos ei se menesty, niin sitten mahdollisesti sotilaallista tukea vähennettäisiin. Tämänkaltaista keskustelua meidän ei missään nimessä pitäisi käydä, vaan meidän pitää todeta, että mikäli tämä nykyinen käynnissä oleva vastahyökkäys ei menesty, niin sotilaallista tukea niin koulutuksen kuin kaluston osalta on yksinkertaisesti lisättävä niin paljon, että Venäjä pystytään tunkemaan Ukrainasta ulos ja laittomat miehittäjät hautaamaan kolmen metrin syvyyteen Ukrainan aroille. Se on ainoa oikea vaihtoehto, miten tässä tilanteessa pitää toimia.

Sen lisäksi katson kyllä ilolla tämän hallituksen ohjelman kirjauksia, joissa kehitysapuakaan ei enää makseta niille valtioille, jotka tukevat Venäjän laitonta hyökkäyssotaa. Se on oikea linja, koska se antaa sen selvän signaalin, että me emme tue tämänkaltaista toimintaa. Ja se saattaa ehkä aiheuttaa myös näiden valtioiden keskuudessa sellaisen ajatuksen, että kannattaako olla tulevien häviäjien joukossa vai olisiko sitä sittenkin oikeusvaltioiden ja demokratioiden puolella, missä myös Suomi on.

Sen lisäksi hallitusohjelmassa panostetaan Puolustusvoimiin. Nythän meillä on ollut käynnissä Ilmavoimien osalta, tai on käynnissä yhä edelleen, merkittävät kalustohankinnat ja myöskin Merivoimien osalta, mutta hallitusohjelmassa lisätään myös Maavoimille merkittäviä parannuksia suoralla rahallisella tuella Puolustusvoimien materiaalihankintoihin, ja se on aivan keskeinen osa. Nythän me ollaan Ukrainan osalta nähty, että Maavoimien tarve ei ole kadonnut yhtään mihinkään — päinvastoin se on yhä edelleen aivan keskeinen osa.

Ja tervehdin ilolla myös sitä, että sellaista keskustelua yleisestä asevelvollisuudesta, että se olisi aikaansa jäänyt, Suomessa ei enää käydä. Nyt tunnistetaan se tosiasia, että yleinen asevelvollisuus on tämän maan perusta. Suomen koskemattomuus tulee säilymään tämän hallituksen osalta vahvana linjana.

Toivonkin, että tässä eduskunnassa jatkuu yksimielinen linja siitä, että Ukrainaa tuetaan kaikilla mahdollisilla keinoilla, niin humanitäärisellä kuin sotilaallisella tuella, ja tätä sa-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

maa viestiä viedään myös ympäri maailmaa, jotta Venäjän perusteeton sota Ukrainassa saadaan vihdoin päättymään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Koponen.

21.15 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Uusi hallitusohjelma on tosiaan metsästysmyönteisin aikoihin, ehkä jopa kautta aikain. Siitä löytyy paljon hienoja kirjauksia. Se pyrkii muun muassa turvaamaan suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen lainsäädännöllä. Suurpetopolitiikkaa on hoidettava tavalla, joka huomioi myös sosiaalisen kestävyuden. Työtä suden kannanhoidollisen metsästyksen mahdollistamiseksi jatketaan. Tarpeettomat metsästysrajoitukset elinvoimaisten lajien, kuten merimetson ja valkoposkihanhen, osalta poistetaan ja lajit siirretään metsästyslain piiriin ja pois lintudirektiivin tiukasti suojeltujen lajien listalta. Ohjelma linjaa myös, että poikkeusluvalla haltuun otettujen lintujen lihaa on voitava hyödyntää.

Tämä on viimeinen puheenvuoroni tähän tiedonantoon hallitusohjelmasta, joten oikein hyvää kesää, rouva puhemies, kuin myös kaikki eduskunnan upeat työntekijät ja muut edustajakollegat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Vestman.

21.16 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on suorastaan historiallinen turvallisuus- ja oikeuspaketti: 20 sivua konkreettisia ja vaikuttavia ratkaisuja suomalaisten turvallisuuden eteen. Orpon hallitus asettuu joka tilanteessa suomalaisten turvallisuuden ja laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolelle. Vaikeassa taloustilanteessa uusi hallitus on priorisoinut sisäistä turvallisuutta ja oikeusvaltiota. Rahoitusta sekä turvallisuusviranomaisten toimivaltuuksia lisätään.

Muutamia nostoja:

Hallitus lisää poliisien määrää kauden aikana merkittävästi, 500:lla 8 000 poliisihenkilötyövuoteen. Tämä lisäys tehdään nimenomaan poliisin operatiiviseen toimintaan eli torjumaan rikollisuutta ja parantamaan suomalaisten turvallisuutta. Neljän vuoden kuluessa poliisin rahoitusta nostetaan asteittain, turvataan poliisin perusrahoitus sekä rahoitus näille lisähenkilötyövuosille siten, että vuonna 27 poliisi saa 70 miljoonaa euroa lisää rahaa. Hallitus vahvistaa vakavimman ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa. Esimerkiksi viranomaisten tietojenvaihtoa parannetaan. Rikollisella elämäntavalla, kuten huumekaupalla, saadun taloudellisen hyödyn pois ottamista tehostetaan. Sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi otetaan käyttöön tarpeellinen rikostiedustelusäätely, ja tässä yhteydessä arvioidaan tarve perustuslain täsmentämiseksi. Poliisin esitutkintavetoa kevennetään, kuten poliisi on jo pitkään esittänyt, esimerkiksi laajojen massarikoskokonaisuuksien kohdalla. Näin poliisi pystyy kohdentamaan voimavarat sinne, missä niillä kaikkein tehokkaimmin voidaan parantaa ihmisten turvallisuutta.

Puhemies! Katujengirikollisuus on kasvava turvallisuusuhka varsinkin pääkaupunkiseudun lähiöissä. Hallitus katkaisee jengi- ja nuorisorikollisuuden nousun kovilla ja pehmeillä keinoilla — tätä varten laaditaan toimenpideohjelma. Hallitus koventaa rangaistuksia jengirikoksista. Rikoksen liittyminen katujengin toimintaan säädetään erilliseksi rikok-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

sen koventamisperusteeksi. Laittomia aseita kitketään. Lakia kiristetään siten, että törkeästä ampuma-aserikoksesta saa pääsääntöisesti ehdottoman vankeustuomion, ja tunnusmerkistöä muutetaan siten, että luvattoman ampuma-aseen kantaminen yleisellä paikalla tai kulkuneuvossa tulee rangaistavaksi juuri törkeänä ampuma-aserikoksena. Kriminaalipoliitikassa uhrin asema nostetaan keskiöön. Lakia muutetaan siten, että ensikertalaisen lievemmän kohtelun voi saada jatkossa vain kerran — tähän on järkevää ja oikein. Vaaralliset vangit pidetään pois kadulta varmuusvankeudessa.

Arvoisa puhemies! Hallitus vahvistaa oikeusvaltiota ja parantaa oikeusturvan saatavuutta. Oikeusprosessien kohtuuton kestohan on ollut useasti Suomen saamien Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioiden kohteena, eli kyseessä on oikeastikin todettu ihmisoikeusloukkaus, ja Orpon hallitus tämän ihmisoikeusloukkauksen korjaa. Hallitus nopeuttaa oikeusprosesseja ja lisää oikeudenhoidon resursseja kaikkiaan 75 miljoonaa euroa vuodessa suhteessa nykytasoon. Näin varmistetaan, että Suomessa saa nopeasti ja luotettavasti oikeutta asialleen.

Arvoisa puhemies! Uusi hallitus tekee muutoksen maahanmuuttopolitiikkaan. Maahanmuuttoon tulee reilut mutta tiukat säännöt. Humanitaarisen maahanmuuton linja tiukennetaan keskeisten säädösten osalta yleispohjoismaiselle tasolle, eli Suomessa tehdään nyt se korjaus, joka Tanskassa on jo tehty ja jota Ruotsissa oikeistohallitus parhaillaan tekee. EU-direktiivien ja ihmisoikeussopimusten sallimat tiukennukset otetaan Suomessa käyttöön. Laittomasti maassa olevien paluita ja palautuksia sekä vakavista rikoksista tuomittujen palautuksia lähtömaihin tehostetaan maasta poistumisen toimenpidepaketilla.

Politiikalla todella on väliä. Marinin hallituksen vihreä sisäministerihän selvitytti laittomasti maassa olevien oleskelun kertalaillistamista. Maahan olisi siis tällöin saanut jäädä myös silloin, kun sille ei ole laillista perustetta. Hallitusohjelman mukaan kansainvälisen suojelun asema lakkautetaan henkilöltä, joka syyllistyy vakavaan rikokseen. Jos tulee hakemaan Suomesta turvaa, ei saa itse aiheuttaa turvattomuutta. Jos henkilö matkustamalla lomalle lähtömaahansa turvautuu tämän maan suojeluun, menettää suojeluaseman — järkeviä muutoksia ja tiukennuksia, jotka muissa Pohjoismaissa on jo tehty, ja Suomessakin tältä osin saadaan politiikka paremmalle tolalle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Gare-dew.

21.22 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Suomi ei enää tule olemaan koko maailman sosiaalitoimisto eikä kaada samoissa määrin kehitysapurahoja kehittyvien maiden korruptiokoneistoihin.

Suomella ei ole varaa ylläpitää entisen kaltaista kehitysyhteistyöbudjettia ja -järjestelmää. Siksi uusi hallitus on päättänyt tehdä tärkeitä muutoksia siihen, kuinka paljon voimme rahaa lahjoittaa, millä perustein ja minne.

Koska tavoitteemme on vähentää kehittyvien maiden epätervettä riippuvuutta muista valtioista, tullaan kehitysavun antamiselle asettamaan ehtoja. Ensinnäkään sitä ei tulla antamaan hallinnoille tai toimijoille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. Toiseksi, sitä ei tulla antamaan maille, jotka kieltäytyvät vastaanottamasta Suomesta palautettavia omia kansalaisiaan. Piikki ei ole enää auki.

Maksettavan kehitysavun määrää tullaan lisäksi laskemaan reippaasti: yhteensä tämän hallituskauden aikana noin 280 miljoonaa euroa. Kaikkea ei pystytäkään kansainvälisten si-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

toumusten vuoksi poistamaan, mutta nyt ollaan otettu suunta, joka on Suomen näkökulmasta realistisempi ja vaikuttavampi: auttamista siirretään lähialueilla auttamiseen.

Juuri tätä lähialueilla auttamista on Ukrainan tukeminen. Ukraina tulee olemaan tällä hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde, ja sitä on tarkoitus tukea vuosittain 58 miljoonalla eurolla.

On yleisesti tiedossa, että osa kehitysapurahoista on valunut täysin väärin käsiin, joten hallitusohjelman kirjaus rahojen käytön tehokkaasta valvonnasta varmistaa, että rahat todella päätyvät eniten apua tarvitseville. Suomen linja on ohjata rahat ensisijaisesti naisten ja tyttöjen aseman parantamiseen.

Rahojen käytön kohdistamista auttaa myös se arvokas kirjaus, että painopistettä siirretään kotimaisten kansalaisjärjestöjen kautta tehtävään kehitysyhteistyöhön. Järjestöillä on tälläkin sektorilla erittäin tärkeä rooli, ja suomalaiset toimijat ovat luotettavia ja kokeneita yhteistyökumppaneita.

Samalla kun valtio vähentää kehitysapurahoja, selvitetään mahdollisuutta parantaa kansalaisten mahdollisuutta lahjoittaa vapaaehtoisesti kehitystyöhön niin, että se huomioitaisiin tai toteutettaisiin verotuksen yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Nyt ollaan viimein saatu oikea linja tähänkin kokonaisuuteen. Kehitysyhteistyön sudenkuopat on tunnistettu ja tunnustettu ja suomalaiset laitetaan vihdoin tärkeysjärjestyksessä muiden maiden auttamisen edelle. Tästä on hyvä aloittaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Simula.

21.25 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Kuten hallituspuolueiden edustajien puheenvuorot ovat osoittaneet, paluu perusasioiden äärelle on alkanut. Kun tätä hallitusohjelmaa alettiin neljän puolueen voimin työstää, lähtötilanne oli karu. Rahaa ei ihan aikuisten oikeasti ole. Tämän hallituksen tärkein tehtävä on jättää Suomi paremmassa kunnossa tuleville sukupolville ja tuleville hallituksille, toisin kuin edeltäjänsä teki. Haluamme, että hyvinvointiyhteiskuntamme perustukset ovat kunnossa, että vähäosaisia voidaan auttaa ja toisaalta nostaa työn syrjään kiinni. Haluamme, että palveluiden piiriin pääsee ja oikeanlaista hoitoa saa silloin, kun tarve vaatii. Haluamme, että koulutuksemme on laadukasta, että kouluun mennään oppimaan, että opettajilla on työrauha tehdä työtään. Haluamme taata suomalaisten turvallisuuden kaikissa tilanteissa ja vahvistaa sekä omavaraisuuttamme että huoltovarmuuttamme.

Nöyristelyn aika Euroopan unionin suuntaan on myös ohi. Suomella on omat kansalliset tarpeensa ja erityispiirteensä, eikä kukaan muu kuin Suomi itse aja Suomen ja suomalaisten etuja. Etenkin maa- ja metsäpolitiikassa Suomen viestin ja kannan täytyy olla viimein yhtenäinen, eikä suomalaisia metsiä tule museoida koko muun Euroopan hiilinieluiksi. Omaisuudensuojaa vahvistetaan: pakkosuojelulle ja pinta-aloihin perustuvalla suojelulla sanomme ei kiitos. Maataloustukia ei leikata, ja ylipäänsä maa- ja metsäpolitiikka sekä metsästys nostetaan niille kuuluvaan arvoonsa. Kyseessä ovat lainsäädännön lisäksi myös arvokysymykset. Suomi ei pärjää ilman maaseutua ja kaupunkeja. Suomi on kokonaisuus, ja hallitus tunnistaa Suomen alueelliset erot.

Arvoisa puhemies! Suomi on vihdoin matkalla kohti yleispohjoismaista maahanmuuttopolitiikkaa. Tulemme uudistamaan ulkomaalaislakia kokonaisuutena kauden aikana. Oleskelulupien ehtoihin tulee muutoksia, ja uudistetaan naiivia suhtautumista esimerkiksi siihen, mikäli kansallista suojelua saava henkilö lomailee lähtömaassaan tai turvautuu sen

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

suojeluun tai henkilö syyllistyy vakaviin rikoksiin tai uhkaa yleistä tai kansallista turvallisuutta. Muun muassa näissä tapauksissa oikeus suojeluun lakkaa — ja se jos mikä vastaa myös kansalaisten oikeustajua. Oikeuksien mukana tulee myös velvollisuuksia, kuten velvollisuus noudattaa vastaanottajamaan sääntöjä ja lakeja. Turvapaikkaprosessi tai myönnetty turvapaikka eivät ole myöskään ohituskaistoja työlupaan. Tämä on varmasti siellä viherkasvulla vaikea ymmärtää, mutta tämä hallitus ei halua tukea ihmiskauppaa eikä halpatyövoimalla polkea suomalaisten palkkoja tai työehtoja.

Tällä hallituskaudella vahvistetaan yhteiskunnan lapsi- ja perhemyönteisyyttä. Syntyvyyden kehityksen parantamiseksi tehdään lukuisia toimenpiteitä ja väestöpoliittisella selonteolla etsitään lisätoimenpiteitä, jotta lapsiperheiden hyvinvointi, toimeentulo sekä työn ja perheen yhteensovittaminen paranevat. Alle kolmevuotiaiden lapsilisää nostetaan, lapsilisien yksinhuoltajakorotusta lisätään, opiskelijoiden huoltajakorotusta kehitetään ja monilapsisten perheiden lapsilisää korotetaan. Perhemyönteisyyttä tämä maa todellakin tarvitsee. Kun julkista taloutta päästään korjaamaan, kotitalouksien ostovoimaa parantamaan ja tulevienkin sukupolvien tulevaisuutta turvaamaan monin eri keinoin, päästään purkamaan suuria määriä myös perheellistymisen esteitä. Hallitus kiinnittää huomiota varsinkin perheiden hyvinvointiin ja varhaiseen tukeen. Perhemyönteisyys tulee olemaan poikkileikkaava teema koko hallituskauden ajan.

Paljon on tehtävää, rahaa ei ole tuhlettavaksi, mutta hallitus haluaa panostaa siihen, mihin Suomen hallituksen pitääkin panostaa — siihen, että maailman myrskyissä Suomi ja suomalaiset pärjäävät ja että meitä odottaa valoisampi tulevaisuus.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Jukkola.

21.30 Janne Jukkola kok: Arvoisa puhemies! Ajattelin vielä puhua työstä ja työn tekemisestä. Olen saanut kotoa evääksi ja malliksi työnteon arvostuksen ja ohjeen, että kaikki työ on arvokasta, olipa se mitä tahansa. Meillä vanha väki myös tapasi sanoa, että kaikki ovat hyviä jossain ja kaikille löytyy kyllä omaa osaamista vastaavaa työtä. Hallitusohjelma nojaa mielestäni hyvin voimakkaasti tähän samaan ajatukseen. Siinä otetaan kantaa työn tekemisen arvostukseen ja siihen, että kaiken työn tulee olla kannattavaa ottaa vastaan. Hämmästelen sitä kritiikkiä, mitä tässä salissa on esitetty Orpon hallitusohjelmasta koskien työllisyyttä ja näitä tavoitteita. Hallituksen tavoite työllisyyden nostamiseksi 100 000 työllisellä on enemmän kuin kannatettava. Hyvinvointi syntyy työstä. — Kiitos, ja hyvää kesää kaikille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Tynkkynen, Sebastian.

21.32 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Muutama sana tämän hallituksen mediapolitiikasta:

Sain olla siinä etuoikeutetussa asemassa, että olin neuvottelemassa digi- ja viestintäjaostossa puheenjohtajana näistä asioista. Muun muassa edustaja Vigelius tässä vieressä oli myöskin mukana, ja tahdon kiittää kaikkia muitakin kollegoita hyvistä neuvotteluista näihin kirjauksiin liittyen.

Ylehen on ollut tässä maassa vähän semmoinen taho, että siihen ei saisi millään tavalla koskea, ei sisällöltään, ei rahoiltaan, ja se saa tehdä ihan, mitä se lystää. Mutta pitää muis-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

taa, että ne ovat kuitenkin meidän kaikkien yhteisiä verorahoja, joita käytetään tuon masiinan käynnissä pitämiseen, ja siksi meillä poliitikoilla pitää olla myöskin valta puuttua siihen, missä määrin me halutaan, että Yle toimii, kuinka laajasti ja myöskin kuinka avoimesti.

Me saatiin neuvoteltua tänne sellainen kirjaus, mitä hyvin monet kaupallisen puolen toimijat, mediat, ovat toivoneet, että Yleen kohdistuisi, elikkä tämä avoimuus. Nyt täällä hallitusohjelmassa lukee yksiselitteisesti näin: ”Yleisradion rahoitus ja varojen käyttö avataan julkiseksi.” Olen todella onnellinen tästä kirjauksesta, koska tähän mennessä, kun ollaan pyydetty Yleltä avoimuutta, tosi isoissa budjettimomenteissa ilmaistaan, kuinka paljon menee rahaa vaikkapa esimerkiksi uutis- ja ajankohtaistoimintaan tai vaikkapa kulttuuripuolelle tai asiaohjelmiin, mutta niitä ei lähdetä tarkasti erittelemään. Se on jonkunnäköinen valtiosalaisuus, josta ei saisi yhtään kertoa, kuinka paljon sitä rahaa tuhlaillaan, kuinka monta päällikköä, pomoa ja tuottajaa on pitänyt palkata mihinkin ketjuun, jotta on tietty ohjelma saatu aikaiseksi. Mutta nyt tämä varojen käyttö onneksi avataan.

Lisäksi täällä on vielä kirjaus, että ”Yleisradio näyttää avoimuudessa ja tehokkaassa rahankäytössä esimerkkiä”. Nyt kun pystytään seuraamaan, mihin sitä rahaa todellisuudessa käytetään, se myöskin tarkoittaa sitä, että kaupallisen puolen mediat ja toimitukset lähtevät myöskin tutkimaan oikeasti, kuinka leväperäistä se Ylen rahojen käyttö tähän mennessä on ollut — nimittäin se on ollut, mutta siitä vain ei ole ollut tietoa, koska tämä ei ole ollut avointa.

Tämän lisäksi tällä hallituskaudella tullaan perustamaan parlamentaarinen työryhmä Yleä varten — ei muuta kuin lämpimästi tervetuloa sinne kaikki. Jokainen puolue pääsee nimittämään sinne oman edustajansa, ja siellä sitten tullaan arvioimaan Yleisradion rahoitusta ja suhdetta kaupalliseen mediaan. Se on tallonut vähän siellä kaupallisen median puolella, ja siellä on tällä hetkellä kova ahdinko. Sen lisäksi tullaan käsittelemään Yle-lain muutostarpeita, ja mikä tärkeintä, tullaan tarkkarajaistamaan Ylen tehtäviä, jotka ovat laajentuneet aivan liian paljon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Vigelius.

21.35 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Neutraalien yhteisöjen pakkopolitisointi on yksi keskeisistä kulttuurivallankumouksen päämääristä. Sosialistien pitkäaikaisissa unelmissa puna-aatteen on tullut kuulua poliittisten areenoiden lisäksi työpaikoilla, kouluissa, harrastuksissa, kaikkialla ihmisten arkisessa elämässä. Poliittiset areenat eivät riitä, eivät eduskunnat, eivät valtuustot tai aluevaltuustot. Sosialistit puhuvat pitkästä marssista läpi instituutioiden, ja tätä on nähty Suomessakin: työpaikat politisoidaan, koulut politisoidaan, harrastukset politisoidaan, ruokavalio politisoidaan, jopa kuntien lipputangot politisoidaan — marssi läpi instituutioiden kaikki kaunis ja neutraali politisoiden. Tältä ei olla välttytty itselleni läheisessä suomalaisessa yliopistomaailmassakaan, ja siksi riemulla tervehdin hallitusohjelman tavoitetta purkaa ylioppilaskuntien pakkojäsenyys. Hallitusohjelmaan on kirjattu seuraavasti: ”Hallitus selvittää ylioppilaskuntien pakkojäsenyydestä luopumista vastaamaan paremmin perustuslaissa suojattua yhdistymisvapautta. Asiasta tehdään päätökset selvityksen pohjalta kevään 2024 aikana.”

Ylioppilaskuntien pakkojäsenyys ja politisoituminen ovat jo pitkään vaivanneet suomalaista yliopistomaailmaa ja suomalaista yliopisto-opiskelijaa. Käytännön tasolla tämä asia

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

tarkoittaa sitä, että yliopistossa tehdään tänäkin päivänä punavihreää politiikkaa kaikkien noin 130 000 yliopisto-opiskelijan nimissä ja myös heidän rahoillaan, tahtoi opiskelija sitä itse tai ei. [Perussuomalaisten ryhmästä: Sairasta!]

Jokainen suomalainen yliopisto-opiskelija on pakkojäsen oman yliopistonsa ylioppilaskunnassa. Ylioppilaskunnista ei ole mahdollista erota, ja opiskelijan on maksettava tästä pakkojäsenyydestään satoja euroja opiskeluidensa aikana. Ylioppilaskunnat ja niiden kattojärjestö Suomen ylioppilaskuntien liitto eli tuttavallisemmin SYL eivät ole opiskelijoiden neutraaleja edunvalvojia. Ne eivät keskity opiskelijoiden edunvalvontaan. Ne ajavat omissa täysin julkisissa linjapapereissaan täysin häpeilemättömästi monia poliittisia tavoitteita, joilla ei ole mitään tekemistä koulutuspolitiikan kanssa. Ne ajavat muun muassa feminismiä, kehitysavun roimaa kasvattamista jopa kahteen miljardiin euroon Suomen tasolla vuosittain, ne ajavat lisää turvapaikanhakijoita ja EU:n yhteisvastuuta pakolaisten vastaanottamisesta, ne ajavat entistä rajumpia ilmastotokeja, ne ajavat myös vastikkeetonta perustuloa, ja lisäksi ne kannattavat myös maksutonta suomalaista korkeakoulutusta kansallisuudesta riippumatta.

Kyllä, minäkin olen vuodesta 2018 lähtien, kun olen omat opiskeluni aloittanut, maksanut ja rahoittanut kaikkea tätä, kaikkea tätä kuonaa, kyllä.

Opiskelijat ovat siis pakkojäseniä ylioppilaskunnissa, joista ei ole mahdollista erota, joille on pakollista maksaa satoja euroja opintojen aikana ja jotka tekevät täysin häpeilemättömästi meidän pakkojäsenten nimissä punavihreää politiikka. Vasemmistopuolueet kannattavat tätä pakkojäsenyyttä, tätä järjestelmää, vaikka se loukkaakin opiskelijoiden perustuslaillista yhdistymisen vapautta. Syy on mitä ilmeisimmin siinä, että ylioppilaskunnat ajavat niiden poliittisia päämääriä. Miksi vasemmisto purkaisi järjestelmän, joka palvelee sen tarkoituksia ja josta se itse hyötyy? Ehei, ei vasemmisto ole tätä järjestelmää tahtonut purkaa, päinvastoin vasemmiston opiskelijajärjestöt ovat jo vuodesta toiseen ja enenevässä määrin vaatineet pakkojäsenyyden laajentamista myös ammattikorkeakouluihin, ei siis pelkästään yliopistoihin vaan myös ammattikorkeakouluihin. Se tarkoittaisi, että punavihreää politiikkaa ajettaisiin pian lähes 300 000 korkeakouluopiskelijan äänellä.

Opiskelijat tulisi vapauttaa ylioppilaskuntien pakkojäsenyydestä, ja vasemmiston harjoittama opiskelijajärjestöjen ja yliopistojen pakkopolitisoituminen tulisi lopettaa. Jos ja kun ylioppilaskuntien pakkojäsenyys puretaan, vapautuvat opiskelijat äänestämään omalla lompakollaan ja jaloillaan, tahtovatko he jäädä punavihreiden ylioppilaskuntiensa pakkojäseniksi ja tahtovatko he tukea niitä jäsenyydellään ja omilla euroillaan. Pakkojäsenyyden purku olisi tältä hallitukselta historiallinen päätös, sillä punavihreän politiikan pakko-syötölle se tarkoittaisi päätepistettä. Se olisi myös vahva signaali siitä, että pitkä marssi läpi instituution on pysäytetty vihdoinkin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Gare-dew.

21.40 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Nyt vihdoinkin tulee jotain rotia kouluihinkin. Kuten perussuomalaiset ovat useasti nostaneet esiin, suomalainen koulujärjestelmä on kriisissä ja tarvitsee suuren muutoksen. Uusi hallitus tiedostaa, että koulujen ja oppimisen ongelmiin on nyt puututtava. Työ alkaa käynnistämällä laaja-alainen peruskoulun tulevaisuustyö. Sen avulla kartoitetaan, millä tavoin peruskoulua tulisi kehittää, jotta oppimistu-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

lokset saataisiin nousuun ja oppilaiden perustaidot kuntoon. Prosessi tulee olemaan pitkä, mutta se alkaa nyt.

Lapsuudesta alkaa koulutuspolku, ja se on kokonaisuus, jonka tulisi tukea jokaisen yksilön mahdollisuuksia kehittää taitojaan ja löytää itselleen sopiva ala. Siihen eivät riitä pelkkä luokanopettaja sekä koulu- ja laskutaito: tarvitaan opinnonohjausta, oppilashuoltoa ja yhä enenevässä määrin erityisopetusta. On selvää, että inklusio ei ollut toimiva ratkaisu, vaan nyt kolmiportaisen tuen malli uudistetaan ja myös erityisluokissa annettava opetus mahdollistetaan.

Yhä suurempi osa lapsista oireilee neuropsykiatrisesti, ja sen vuoksi hallitus tulee erikseenkin kiinnittämään erityistä huomiota nepsy-lasten nopeaan diagnosointiin, auttamiseen sekä heidän perheittensä tukemiseen.

Toimivan koulutuspolun lopuksi tulee tarjota koulutuspaikkoja niille aloille ja niillä alueille, joilla työllistyminen on mahdollista. On hienoa, että hallitus edistää oppisopimuskoulutuksen käyttöä, joka on monille nuorille se sopivin väylä työelämään.

Pidän merkittävänä, että hallitusohjelman kirjauksen mukaan sekä opettajille että oppilaille halutaan palauttaa työrauha. Yhtenä keinona on opetusryhmien pitäminen kohtuullisen kokoisina. Toisena erittäin tärkeänä keinona puututaan siihen, miten kännykät häiritsevät yhä enemmän oppitunneilla. Erityisesti iloitsen tästä kirjauksesta: ”Hallitus tekee tarvittavat lainsäädäntömuutokset, joilla voidaan nykyistä tehokkaammin rajoittaa esimerkiksi mobiililaitteiden käyttöä koulupäivän aikana ja näin vahvistaa oppilaiden keskittymistä opetukseen.”

Arvoisa puhemies! Tärkeä osa toimivaa koulujärjestelmää on turvallisuus. Uusi hallitus tulee huolehtimaan siitä, että kouluissa on keinot ja suunnitelmat siihen, miten kiusaamiseen ja väkivaltaan puututaan. Kiusaaminen jättää elinikäiset jäljet, ja se voi tuhota pienen elämän kokonaan. Koulukiusaamiseen tulee aikuisten puuttua aina välittömästi ja tehokkaasti. Koulujen pitäisi olla turvallinen kasvun paikka, yhdenkään lapsen ei tulisi joutua pelkäämään. Hallitus vihdoin vahvistaa kiusatuksi joutuneiden lasten oikeusturvaa ja mahdollistaa jatkaa omassa koulussaan, eli kiusaajan tulee vaihtaa koulua, ei kiusatun. Vihdoin tähänkin saadaan selvät sävelet.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan lyhyesti antaa erityiskiitosta näistä kolmesta hallitusohjelman kirjauksesta: Siitä, että ohjelman mukaan koulujen kasvatustehtävään kuuluu varmistaa suomalaisen kulttuuriperinnön välittyminen uusille sukupolville, eli kevätjuhlat ja joulujuhlat perinteineen säilytetään. ”Suvivirsi” ja ”Enkeli taivaan” saavat raikua kouluissa vapaasti. Toisekseen siitä, että yksityisten koulujen järjestäjien kotikuntakorvaus nostetaan 100 prosenttiin ja varmistetaan, että järjestämisluvat mahdollistavat toiminnan pitkäjänteisen toteuttamisen. Tämä on hyvä asia esimerkiksi kristillisille kouluille. Kolmanneksi siitä, että lasten liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia tullaan parantamaan kokeilemalla koulupäivän jälkeisen liikunnan harrastamisen erilaisia toteuttamistapoja, kuten harrasteseteliä. Samalla kannustetaan kuntia kehittämään koulujen ja päiväkotien pihoja lähiliikuntapaikoiksi ja tuetaan lasten harrastamista parhaaksi havaittavilla tavoilla.

Hienoja kirjauksia hienossa hallitusohjelmassa. Lapsien ja nuorten hyvinvointi on meidän aikuisten vastuulla. Tämän hallitusohjelman pohjalta on hyvä aloittaa työt Suomen lasten ja nuorten parhaaksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten siellä oli vielä Bergbom, ja näytti, että Vestman haluaa käyttää vielä puheenvuoron.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

21.46 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Jos tätä keskustelua hallitusohjelmasta nyt yhteen summaa, niin kävi kyllä varsin selväksi se, että salin vasemmalla laidalla — mukaan lukien osittain myös keskusta — velkaralli nykyisen muotoisena jatkuisi yhä siihen pisteeseen saakka, että meillä ei enää hyvinvointivaltiota todella olisi olemassa. Näin siinä oikeasti kävisi. Ihan oikeasti en ole kuullut esimerkiksi demareilta tai vasemmistolta vielä yhtäkään ratkaisua sille, miten tämä julkisen talouden aivan käsittämättömän krooninen kestävyysvaje saataisiin hoidettua kuntoon — ei yhtä ainutta puheenvuoroa. Tämä on aivan käsittämätöntä.

Kävin aikoinaan yhdessä museossa, missä näkyi semmoisia vasemmistolaisia nuoria — olikohan 50—60-luvulta — osoittamassa mieltä kyltein, missä luki, että lisää työtä Suomeen, töitä Suomeen, suomalaisille nuorille ja suomalaisille palkansaajille. Ei paljon tämöistä puhetta kuulu nykyvasemmistolta. Päinvastoin huudetaan vain tulonsiirtojen perään ja lisää oikeuksia, lisää oikeuksia, mutta ei mitään vastuuta. Tulonsiirtojen perään huudetaan. Tämä on aivan käsittämätöntä.

Tuntuu, että tässä on ihan selvä linjajako salin keskellä silleen, että tällä puolella arvostetaan töitä ja vastuuta ja tuolla puolella arvostetaan pelkästään oikeuksia ja tulonsiirtoja. Eihän tämmöinen ole mistään kotoisin. 5,5 miljoonan ihmisen valtio — kyllä täältä pitäisi löytyä edes sen verran yhtenäisyyttä, että me huolehdittaisiin siitä, että meidän julkinen talous pysyy kunnossa, jotta me voidaan huolehtia tästä hyvinvointivaltiosta. Kyllä se niin on, että niitä, jotka apua tarvitsevat, totta kai pitää auttaa, mutta se ei voi olla niin, että yli puolet suomalaisista on siinä tilanteessa, että he tarvitsevat päivittäin apua, ja meillä ei enää yhtäkään ole maksajia, koska kaikki lähtevät ulkomaille tästä maasta, jossa progression taso on aivan järkyttävä ja kokonaisveroaste lähellä maailman huippua. Eihän tämmöinen voi jatkua. Ja nyt kun pieni- ja keskituloisille annetaan veronalennuksia, niin tästäkin tuli kritiikkiä. Tämähän on se aivan käsittämätön linja: kun pieni- ja keskituloisten verotusta alennetaan, niin tämän pitäisi olla ilon ja juhlan päivä jokaiselle tässä salissa, mutta ei, pelkkää valitusta ja huutoa, että ei voi tehdä näin, ei voi tehdä näin.

Täytyy kyllä ihan kerta kaikkiaan ihmetellä, mihin on vasemmiston linja muuttunut näinä vuosikymmeninä. Ennen arvostettiin sitä, että käydään töissä, ja ennen uskottiin, että hyvinvointivaltion julkiset palvelut erityisesti sote-puolella ja monissa muissakin, toimeentulotuen puolella, ovat niille ihmisille, jotka aidosti niitä tarvitsevat, mutta nykyään on sellainen linja, että pitäisi vaan lisätä ja lisätä yhtään julkisesta taloudesta ja veronmaksajista välittämättä vaikka velaksi siihen pisteeseen, siihen hamaan pisteeseen saakka, että meillä ei hyvinvointivaltiota enää ole. Onneksi tämä hallitus ei tuonkaltaista kehitystä ja ideologista ajatusta hyväksy vaan tarttuu tähän Suomen talouden krooniseen ongelmaan ja lähtee huolehtimaan siitä, että meillä on hyvinvointivaltio myös tulevaisuudessa — kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja sitten edustaja Vestman.

21.49 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Työn linja näkyy hallitusohjelmassa myös kotoutumispolitiikassa. Hallitushan nostaa kotoutumisen keskiöön työn, kielen ja kotoutujan oman vastuun kotoutumisestaan.

Viime kaudella hallintovaliokunta kuuli kotoutumispolitiikan yhteydessä maahanmuuttajayhteisön jäseniä, joilta tuli kuin yhdestä suusta se viesti, että tämä on se osa, joka Suomen kotoutumispolitiikasta puuttuu, siis oma vastuu siitä kotoutumisesta. Kaikkea muuta

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

oikeastaan kotoutumisessa on Suomessa jo kokeiltu mutta ei sitä, että olisi sitä velvoittavuutta. Hallitusohjelmaanhan on paalutettu, että Suomi on jatkossakin avoin yhteiskunta, joka auttaa alkuun, mutta osansa täällä pitää kuitenkin jokaisen tehdä. Pitää tehdä työtä, opetella kieli ja noudattaa Suomen sääntöjä, ja näitä edellytetään jatkossa pysyvän oleskelun ja kansalaisuuden saamisen edellytyksinä kuten Suomen verrokkimaissa. Ovatko nämä kohtuuttomia vaatimuksia? Eivät ole. Toisaalta pysyvän oleskelun kriteereillä myös kannustetaan siihen kotoutumiseen, eli sinne on luotu tällainen kaksiportainen asumisaikavaatimus.

Jatkossakin hallitusohjelman mukaan mediaaniansioilla voi saada pysyvän oleskeluluvan tällä nykyisellä neljän vuoden asumisajalla ilman kielitaitovaatimusta, eli silloin kun sillä omalla työnteolla osoittaa sitä kotoutumista. Ja vastaavalla tavalla riittävän korkealla kielitaidolla sekä kolmen vuoden työhistorialla voi saada sillä nykyisellä neljän vuoden asumisajalla sen pysyvän oleskeluluvan.

Kotoutumisessa parannetaan erityisesti maahanmuuttajanaisten asemaa, joiden kotoutumiseen erityisesti satsataan viiden miljoonan euron panostuksella. Kansainvälistä suojelua saavien naisten työllisyysastehan on Suomessa järkyttävän matala. Se on alle 15 prosenttia, eikä siinä ole tapahtunut juuri kehitystä parempaan, toisin kuin monien muiden maahanmuuttajaryhmien kohdalla. Eli 85 prosenttia kansainvälistä suojelua saavista naisista on Suomessa työmarkkinoiden ulkopuolella. Ajatelkaa, että Suomessa on viranomaisissa sovellettu esimerkiksi käytäntöä, jossa toimeentulotukea saavaa maahanmuuttajavanhemmaa ei ohjata lainkaan työvoimapalveluihin, jos tällä on alle kouluikäisiä lapsia. Hallitus korjaa tämänkin asian. Suomessa kaikilla on oikeus päästä työmarkkinoille ja työn syrjästä kiinni.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Gare-dew.

21.52 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Vasta valitun hallituksen fokus on tulevaisuudessa. Siksi hallitusohjelma on täynnä kirjauksia, joilla tavoitellaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja menestymisen mahdollisuuksien parantamista. Hallitusohjelmassakin mainittu lähtötilanne on erittäin surullinen: Joka neljännellä nuorella on mielenterveysongelmia, pahoinvoivat nuoret voivat aiempaa huonommin, alaikäisten tekemät vakavat rikokset ovat raaistuneet ja lisääntyneet. Myös koronapandemian tiedetään lisänneen lasten ja nuorten oppimis- ja hyvinvointivajetta.

Nuoriin kohdistuu monenlaisia yhteiskunnan ja somen aiheuttamia paineita. Vähäosaisten perheiden lapset joutuvat kohtuuttomien vaatimuksien eteen, eikä nuorten arjesta ole helppo selvittää. Sydäntäni lämmittää erityisesti hallituksen kirjaus vähäosaisten nuorten harrastuksista: "Hallitus turvaa, että jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus vähintään yhteen mieluisaan harrastukseen. Lasten ja nuorten harrastamisen kokonaisuutta kehitetään yhteistyössä harrastustoimijoiden kanssa. Huomioidaan erityisesti ilman harrastusta olevat ja harrastuspudokkuudesta kärsivät lapset ja nuoret." Hallitus aikoo myös lisätä harrastesetelin käyttöä ja selvittää, miten loma-aikojen harrastustoimintaa voitaisiin tukea.

Arvoisa puhemies! Jotta meillä olisi enemmän hyvinvoivia nuoria, on aloitettava lapsista ja etenkin niistä, joilla riski syrjäytymiseen ja mielenterveys- ja päihdeongelmiin on kaikkein suurin. Lastensuojelulain uudistaminen tukee varhaista pahoinvointiin puuttu-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

mista ja lastensuojeluyksiköiden toimintaedellytyksiä. Monet vakavimmat ongelmat alkavat syrjäytymisestä. Hallituksen suunnittelemat ennaltaehkäisevät toimet, turvallisten aikuisten riittävä läsnäolo kouluilla sekä huomion kiinnittäminen erityisesti haavoittuvimassa asemassa oleviin nuoriin on juuri se näkökulma, josta teemaa tulee lähestyä. On hyvä ja tarpeellista tehdä tätä tärkeää yhteistyötä järjestöjen ja seurakuntien kanssa. Ilman kolmannen sektorin apua resurssit eivät vain riitä.

Mielenterveysongelmien kasvu on saatava kääntymään laskuun. Siksi hallitus parantaa matalan kynnyksen palveluiden ja terapiaan pääsyn saatavuutta. Itsemurhien ja huumekuolemien vähentämiseen panostetaan. Tilastokeskuksen mukaan Suomessa kuoli huumehäiriöihin 287 henkilöä vuonna 2021, enemmän kuin kertaakaan mittaushistorian aikana. Suomessa tapahtuu EU-maista eniten alle 25-vuotiaiden huumekuolemia, ja niiden määrä on moninkertaistunut nopeasti. On siis äärimmäisen tärkeää saada nuorten huumekäytön vähentymään nopeasti ja radikaalisesti. Päihdetyöhön liittyen hallitus on tehnyt ihanan kirjauksen siitä, että asiakkaille aiotaan turvata päihdehoitomalleihin heidän tarpeitaan vastaavat erilaiset vaihtoehdot. Lääkkeettömän, toipumisorientoituneen mallin käyttöä lisätään. Suomen päihdehoito on auttamattomasti jäljessä. Onneksi nyt luodaan laatustandardit koulutukseen ja päihdehoitoihin sekä seurataan niiden vaikuttavuutta. Tavoitteena on, että Suomen päihdehoitosysteemiä päästään kehittämään ja tulevaisuudessa tarjotaan tehokasta apua niille, jotka sitä tarvitsevat. Yksikin raitistunut ihminen on Suomelle lottovoitto, jolla on merkittävät sosiaaliset ja monitahoiset yhteiskunnalliset vaikutukset, muuhunkin kuin talouteen. Jokainen ihminen on arvokas. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Sebastian.

21.57 Sebastian Tynkkynen ps: Kunnioitettu rouva puhemies! On oikein, että oppositio haastaa hallitusta. Mutta se ei ole haastamista, että sanoo ”ei, ei, ei”, vaan haastamista on se, että sanoo ”näin, näin, näin”. Viimeiset neljä vuotta tuolla oppositiossa on aika hyvin opettanut, miten sitä hommaa oikeasti tehdään: Pitää esittää niitä omia ratkaisuehdotuksia, koska muuten se haastaminen ja kritiikki ei ole millään tasolla uskottavaa. Pitää löytyä se oma vaihtoehto. Ja nämä viimeiset neljä vuotta me perussuomalaiset vyöryttiin ratkaisuja tuolta oppositiosta käsin, kerrottiin, miten nämä asiat voisi hoitaa, ja on jotenkin tosi historiallista olla nyt tässä hetkessä. Me keskustellaan hallitusohjelmasta, joka on täynnä niitä ratkaisuja, joita neljän viimeisen vuoden aikana on tuolta oppositiosta esitetty, ja nyt ne on mustaa valkoisena.

Just tuossa huomasin oman aikaisemman puheenvuoroni, joka kuuluu tällä tavalla — tässä haastoin oppositiokansanedustajana hallitusta: ”Miljardeja on otettua lisävelkaa, jotka on kanavoitu kehitysapuna maailmalle. Tämä on yksi Marinin hallituksen ratkaisuihin, jotka olisimme tehneet kestävämmiin. Kaikki olemme halunneet auttaa Ukrainaa, ja haluamme tehdä niin jatkossakin, mutta osa jaetusta kehitysavusta on tehnyt aivan päinvastaisia. Nimittäin, kun YK:ssa äänestettiin Venäjän laittomista alueliitoksista, 40 maata oli haluttomia tuomitsemaan Venäjää. Samaan aikaan useampi näistä on Suomen kehitysyhteistyön kumppanimaita. Me olemme monesti esittäneet tuntuja leikkauksia kehitysapuun, mikä toisi helpotusta valtiontalouteen. Tämä ei ole teille aiemmin käynyt. Löytyykö teiltä nyt halua siihen, että lyötäisiin välittömästi jäihin velkarahan pumppaaminen edes niihin maihin, jotka Venäjälle tukeaan julistavat?”

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Ja kävi niin, että hallitus ei lopulta suostunut siihen, että lopettaa sen rahan antamisen näille maille, jotka Venäjää ovat olleet tukemassa ja omalta osaltaan myöskin kansainvälisen politiikan osalta ovat olleet mahdollistamassa sitä, että Venäjällä on tukea YK-järjestelmän piirissä. Ja minä olen nyt kuunnellut tosi huolestuneena näitä keskusteluja täällä, kun esimerkiksi vihreät ovat puhuneet tästä samasta asiasta, siitä, että ei me voida ottaa sitä rahaa pois niiltä mailta, jotka tukevat Venäjää — siis ihan järkyttävää. Minun korvaani se kuulostaa siltä, että silloin ollaan itse asiassa jollain tavalla auttamassa sitä Venäjän tekemää hyökkäyssotaa Ukrainaa kohtaan. Meidän jokaisen länsimaan ja jokaisen muunkin maan, jotka ovat tukemassa Ukrainaa, pitäisi lopettaa tämä rahan lappaaminen näihin maihin. Se on valtavan iso potti, mikä näistä varoista syntyy yhteensä tällaisille maille. Se olisi selkeä signaali siitä, että pitää lopettaa se Venäjän tukeminen.

Esimerkiksi vihreät voisivat asettaa — kun tämä kehitysapu on vihreille tämmöinen ideologisesti sokea piste — tämän toisen ideologisen teeman, joka on heille ilmastomuutos, ja he voivat miettiä, että se on oikeasti vain etu, jos sota loppuu aikaisemmin, niin että eikö tämä ilmastomuutos syynä voisi olla paljon tärkeämpi. Siitä, että meillä on sota käynnissä, seuraa ihan valtavasti erilaisia päästöjä, kun siellä pommitetaan teollisuutta, ja sitten, kun taas joudutaan uudelleen rakentamaan sitä infraa, rakennuksia, siitä syntyy valtavat päästöt, tulvat tulevat, ja mitä luontokatoa se tulee aiheuttamaan. Eikö tämä voisi olla painavampi peruste ideologisesti kuin se, että kehitysapua nyt vaan pitää antaa köyhille maille, vaikka sillä kehitysavun antamisella ei olisikaan ollut mitään merkitystä?

No, tämä uusi hallitus on hyvin linjakas, ja tämä, mitä me ajettiin oppositiosta käsin, me saatiin aikaiseksi tähän uuteen hallitusohjelmaan. Ja, arvoisa rouva puhemies, on kunnia lukea, kuinka se ratkaisu, mitä tuolta esitettiin, on nyt kirjattu hyvin yksiselitteisesti hallitusohjelmaan. Se kuuluu näin: ”Suomi ei jaa kehitysapua hallinnoille tai toimijoille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa.” Näin sitä historiaa tehdään. — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Heikkinen.

22.02 **Janne Heikkinen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Olin jo ajatellut, että en käyttäisi puheenvuoroa tässä keskustelussa, mutta näiden päivien saatossa kiinnitin huomiota siihen, että vasemmisto-oppositio arvosteli tuoretta hallitusohjelmaa sanoilla ”epäoikeudenmukainen” tai ”missä on hallituksen sosiaalinen omatunto”. Nämä kirvoittivat sen ajatuksen, mitä on oikeudenmukaisuus ja mitä on sosiaalinen omatunto.

Meillä hallitusohjelmassa erityissuojeluksessa ovat pienet lapset, eläkeläiset, työtä tekevä kansanosa, yrittäjät. On varmaan ihan totta, että tämä hallitusohjelma hieman kannustaa sellaisia ihmisiä, jotka ovat nauttineet tähän mennessä erilaisista tukimuodoista. Onko se sitten epäoikeudenmukaista, jos esimerkiksi ideologista työtöntä Ossia nyt sitten kannustetaan työnhakuun? Minusta se ei ole epäoikeudenmukaista eikä korosta sosiaalisen oman tunnon puutetta vaan on mitä suurimmissa määrin uroteko tämän meidän järjestelmän kestävyyskannalta, että me saadaan työikäiset ja työkykyiset ihmiset kantamaan vastuuta itsestään, läheisistään ja sitä kautta koko yhteiskunnasta.

Se, minkä takia otan henkilökohtaisena kritiikkinä puheet siitä, että hallitusohjelmasta puuttuisi sosiaalinen omatunto, johtuu siitä, että tässä ohjelmassa on erinomaiset kirjaukset esimerkiksi pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseen. Olen paljon puhunut asunnottomuuden ongelmista vuosien saatossa, ja tässä ohjelmassa on erityisen selkeät maininnat

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

siitä, että hallitus tulee toteuttamaan ohjelman, jolla pyritään puuttumaan pitkäaikaisasunnottomuuden ongelmiin, pyritään katkaisemaan nuorten asunnottomuuden kierre ja tarjoamaan niitä tärkeitä tukipalveluita, jotka usein tarvitaan asunnottomuuden ratkaisemiseksi, kuten esimerkiksi velkaneuvontaa. Nämä jos mitkä ovat minusta oikeudenmukaisia uudistuksia, ja ne korostavat tämän hallituksen sosiaalista omaatuntoa. Sitä suomalaista, jota elämä on päähän potkinut, me olemme valmiita auttamaan, mutta sellaista ihmistä, joka on ideologisesti työtön, me kyllä haluamme kannustaa työntekoon. [Heikki Vestman: Tärkeä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Garedew.

22.05 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Oikeudenmukaisuus ja turvallisuus ovat toimivan yhteiskunnan rakennuskiviä. Näitä arvoja hallitus tulee vahvistamaan kriminaalipoliittisilla päätöksillään. Samalla täydennetään rikoslakia ja korjataan yleisesti kritisoituja epäkohtia. Ensikertalaisuusalennukset poistetaan, vaarallisimmat vangit halutaan pitää pysyvästi lukkojen takana, lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistuksiin tulee kiristyksiä, ja järjestelmän toimintamahdollisuuksien takaamiseksi koko oikeudenhoidon ketjun rahoitusta vahvistetaan.

Uusista avauksista nostan esiin muutaman esimerkin:

Hallitus onneksi aikoo selvittää mahdollisuutta lisätä teon valokuvaamisen ja kuvaamisen ja muun nöyryytyksen pahoinpitelyrikoksen koventamisperusteeksi. Pahoinpitelyiden valokuvaaminen ja videoiden levittäminen on tullut niin yleiseksi, että on jo aikakin tehdä selväksi, että siitä on tultava seurauksia.

Tyttöjen sukuelinten silpominen aiotaan kriminalisoida nykyistä selkeämmin. Siihen tullaan sisällyttämään myös alaikäisen tytön vieminen ulkomaille silvottavaksi. Samalla hallitusohjelman mukaisesti on tärkeää lisätä viranomaisten kykyä tunnistaa ilmiö ja vaihtaa siihen liittyviä tietoja.

Hallitus aikoo selkeyttää avioliittoon pakottamisen rangaistavuutta, eikä pelkästään sitä, vaan se aikoo myös vaikuttaa laajasti eri toimenpiteillä sitä harjoittavien uskonnollisten ja kulttuuristen ryhmien asenteisiin. Tietoisuutta sen rangaistavuudesta tullaan levittämään, ja pakkoavioliittojen uhreja tullaan tukemaan paremmin. Myös kunniaväkivaltaa aiotaan nyt torjua tehokkaammin. Senkin osalta oleellista on lisätä tietoisuutta niissä yhteisöissä, joissa sitä tapahtuu, sekä koventaa siitä annettavia rangaistuksia.

Arvoisa puhemies! Uskon siihen, että hallitusohjelman kriminaalipolitiikan linjauksilla saadaan käytännössä lisättyä maamme turvallisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Ja — jälleen — tätä työtä tehdään nyt tulevia sukupolvia ajatellen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

22.08 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Tervehdin ilolla hallitusohjelman kirjausta siitä, että hallitus selvittää pelikoneiden siirtämistä erilliseen pelisaliin, siis pois kaupoista — sama asia, mistä edustaja Polvinen puhui. Oli muuten hyvä puheenvuoro, ja haluan siitä kiittää. Nimittäin tilastot sen kertovat: Suomi on siis yhä edelleen yksi maailman peliriippuvaisimmista maista, ja tämä ei ole sellainen tilasto, jonka kärjessä Suomen kuuluisi olla, ei missään nimessä, päinvastoin meidän pitäisi laskea sijoitustamme siellä yhä edelleen.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Nimittäin on käsittämätöntä, että näitä pelikoneita tungetaan jokaisen kaupan ja mahdollisen paikan aulaan, sellaisiin paikkoihin, joissa ihmisten on välttämätöntä asioida omassa arjessaan, niidenkin ihmisten, jotka ovat peliriippuvaisia. Olisi järkevää siirtää ne erillisiin pelisaleihin, jonne sitten ihminen voi esimerkiksi erikseen hakea porttikieltoa, mutta sen sijaan, kun sinä kävelet kaupan ovesta sisään ja siinä on heti pelikoneita rivikaupalla vastassa, siinä on aika kova kynnyks mahdollisen riippuvaisen henkilön osalta kieltäytyä siitä pelikoneesta. Tämän takia tämä on yksi tämmöinen riippuvuutta lisäävä tekijä. Tämmöisiä ei pitäisi sallia, ja toivon, että tämä selvitys todella johtaisi siihen, että nämä pelikoneet vihdoin poistuisivat kaupoista. Nimittäin globaalisti tarkastellen tämmöinen pelikoneet kaupoissa -ilmiö ei ole kovin yleinen. Kyllä sitä toki on myös muualla maailmassa, mutta ei tämä mikään tämmöinen ilmiö ole, että kaikkialla näin toimittaisiin. Suomi on tässä kyllä valitettavasti vähän surullisessa kerhossa. Ei tämmöistä pitäisi olla.

Samassa yhteydessä toivon sosiaali- ja terveysministerille onnea myös uhkapeliriippuvuuden hoidon kehittämiseen, nimittäin Suomessa se on ollut aika pirstaleinen päihde- ja mielenterveyspalveluiden piirissä, vähän siellä sun täällä, ja se palveluketju ei ole ollut kauhean yhtenäinen ympäri Suomea. Peliriippuvaiset ovat olleet vähän omituisessa asemassa: ennen vanhaan joissakin kunnissa siihen tarjottiin apua ja toisissa kunnissa siihen ei oikeastaan tarjottu apua. Nyt hyvinvointialueet laajemmilla hartioilla mahdollistavat myös sen, että peliriippuvaiset ihmiset saavat apua ajoissa. Se on nimittäin niin kansanterveydelle, kansantaloudelle kuin yksilölle itselleen aivan käsittämättömän surullinen asia, että ihminen pelaa koko omaisuutensa pelikoneisiin ja sitä kautta tuhoaa oman elämänsä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Heikkinen.

22.10 Janne Heikkinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelun aikana ovat erityisesti keskustalaiset osoittaneet suurta viisautta. On sääli heidän äänestäjiensä kannalta, että se suuri viisaus ei kuitenkaan kantanut hallituksen tunnustelijan kysymyksiin vastaukseen saakka. Ymmärrän toki, että politiikassa on helpompi vastata asioihin jälkikäteen kuin etukäteen, mutta jonkinlaista vastuunkantoa olisi kuitenkin keskustalta odottanut. He ovat erityisen paljon kiinnittäneet huomiota näissä kritiikeissään siihen, minkälaista maatalouspolitiikkaa tämä hallitus tulee toteuttamaan. Vastaan muutamaan väitteeseen, joita he ovat keskustelun aikana esittäneet, koska olin itse mukana neuvottelemassa maa- ja metsätalouspolitiikan osiosta.

Ensinkin keskustalaiset ovat arvostelleet siitä, että maataloudesta leikataan. Kyllä, maataloudesta leikataan sen tukipalveluitten osalta, mutta voidaan sanoa perustellusti, että maatalous on ollut erityisessä suojeluksessa Säätytalon neuvotteluissa sikäli, että esimerkiksi suoraan ruoantuotantoa koskeviin tukiin tämä hallitus ei tule koskemaan. Hallitus näki, että ruokaturva ja huoltovarmuus on Suomessa niin tärkeä asia tässä ajassa, että ruoantuottajien suoriin tukiin ei tule mennä koskemaan. Tämä olisi hyvä keskustalaistenkin tietysti tunnustaa, mutta ymmärrän, että heillä kahdeksan vuoden jälkeen, kun heillä oli maa- ja metsätalousministerin salkku, on nyt kiusaus kertoa meille niiden noin kahdeksan päivän jälkeen, jotka olemme olleet voimassa hallituksena, minkälaista maa- ja metsätalouspolitiikkaa tässä maassa tulee harjoittaa.

Arvoisa puhemies! Otan muutamia nostoja siitä, mitä keskustaa lähellä olevatkin tahot ja miksei meitä muitakin lähellä olevat tahot ovat sitten sanoneet tästä hallitusohjelman

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

maa- ja metsätalouspoliittisesta osiosta: Esimerkiksi MTK on sanonut, että tämä hallitus turvaa ruokaturvaa ja tunnistaa maatalouden kriisitilanteen, ja on aika avoimestikin kehnut näitä kirjauksia, mitä olemme hallitusohjelmaan kirjanneet. Metsästäjäliitto kehuu, että tämä hallitus on hyvin metsästäjämyönteinen hallitus, ja antaa siitä kiitosta. Kalatalouden Keskusliitto kehuu, että kotimaisen kalan ja kalastuksen arvo ymmärretään aikaisempaa paremmin. Virtavesien hoitoyhdistys, joka on tietysti minulle hirveän tärkeä yhdistys, on varovaisesti kehnut hallitusohjelman virtavesi- ja vaelluskalalinjauksia. Luontojärjestö WWF on kehnut hallitusohjelman virtavesilinjauksia.

Keskustalla oli kahdeksan vuotta aikaa tehdä niitä asioita, joista he nyt mielellään meitä tässä neuvovat, ja suosittaisin heille vähintäänkin kohtuullisuutta niin että annetaan tälle hallitukselle ainakin saman verran aikaa, kahdeksan vuotta, ja verrataanpa sitten niitä lopputuloksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Gare-dew.

22.13 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Uusi hallitus pitää heikoimmista huolta, vaikka vasemmisto maalaileekin jo utopistisia uhkakuvia minkä ehtii. Orpon hallitus tulee kyllä pitämään heikoimmista huolta. Itse asiassa hallitus tulee viemään eteenpäin monia sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistuksia, joilla vahvistetaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilannetta.

Olen erittäin iloinen siitä, että nyt tullaan puuttumaan epäkohtiin, joihin edellinen hallitus ei pystynyt puuttumaan. Esimerkkinä: nyt vihdoinkin hallitus antaa ruoka-avulle pysyvän kolmen miljoonan euron vuosittaisen rahoituksen kaikkein vähävaraisimpien auttamiseksi ja avun kehittämisen turvaamiseksi kotimaisten seurakuntien ja järjestöjen kautta.

Hallitus myös tavoittelee pitkäaikaisasunnottomuuden poistamista kokonaan vuoteen 2027 mennessä. Suomi tulee tämän myötä jatkossakin olemaan mallimaa asunnottomuuden poistamisessa. Jopa Ison-Britannian prinssi William kehui juuri julkisuudessa Suomen asunto ensin -mallia ja aikoo käyttää sitä esimerkkinä asunnottomuuden poistamiseksi Isosta-Britanniasta. Mallin mukaan sosiaaliturvaa tarvitsevien henkilöiden auttamisessa lähtökohtana on aina ensin pysyvä asunto ja sen ratkaisemisen jälkeen katsotaan muu tuen tarve.

Tällä hallituskaudella sosiaaliturva tullaan järjestämään kokonaan uusiksi. Yksinkertainen yleistukimalli tulee helpottamaan monimutkaisessa tukiviidakossa harhailevia ja parantamaan työnteon kannattavuutta. Niitä, jotka eivät pysty työskentelemään, tuetaan. Tarvitsemme työkykyiset ja osatyökykyiset mukaan rakentamaan talouskasvua, joka on ainoa keino turvata Suomen tulevaisuus. Vähävaraisten välttämättömistä menoista selviytymistä tuetaan vahvistamalla sosiaalista luototusta ja siirtämällä sen hoitaminen kokonaan Kelalle. Perussuomalaisten pitkäaikaisen tavoitteen mukaisesti ulosoton suojaisuus nousee pysyvästi takuueläkkeen tasolle, mihin se tänä vuonna nostettiin väliaikaisesti.

Pitkäaikaissairaiden tilannetta tullaan helpottamaan selvittämällä lääkekorvausten maksukattojen jaksottamista. Iloitsen myös keliakiakorvauksen palauttamisesta alaikäisille. Julkisten terveyspalveluiden hoitopääsyongelmien helpottamiseksi annetaan 335 miljoonan euron lisärahoitus, jolla mahdollistetaan palveluseleiden tai Kela-korvausten myöntäminen. Nyt uskalletaan jopa koskea vakuutuslääkäreiden toimintaan potilaiden oikeudenmukaisemman kohtelun takaamiseksi.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Arvoisa puhemies! Vaikeista ajoista huolimatta uusi hallitus on sitoutunut perusasioiden korjaamiseen. On ilmiselvää, että hyvinvointiyhteiskuntamme on kriisissä eikä holtiton velanotto ole tälle hallitukselle vaihtoehto. Maksamme nyt kirjaimellisesti korkoja edellisen hallituksen päätöksistä.

Hallitusohjelman otsikon mukaisesti tavoitteenamme on välittävä Suomi. Ainoastaan valtiontaloutta tasapainottamalla voimme saavuttaa tämän tavoitteen. Kaikkia tuloja ja menoja ei tulla saamaan balanssiin yhden kauden aikana, mutta tämä hallitus on sitoutunut valitsemaan oikean suunnan ja ottamaan ne ratkaisevat ensimmäiset askeleet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

22.18 Janne Heikkinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Poliitikassa monet ilmiöt tapahtuvat hyvinä asioina hiljaa hiipien ja negatiiviset asiat tulevat yleensä yllättäen ja kerralla. Tällaisia hiipiviä asioita, jotka tapahtuvat negatiivisesti, on kuitenkin suomalaisten yritysten ulosliputtaminen. Tarkoitan siis yritysten myyntiä ulkomaille. Esimerkiksi viime aikoina keskustelua pohjoisessa paljon herättänyt on Kuusamon Pölkyn myynti Itävaltaan, ja tuoreessa muistissa meillä luonnollisesti on IKH:n myynti ja Harvian myynti Ruotsiin, Autotalo Laakkonen, ja niin edelleen. Näitä kauppvoja syntyy tietysti yhteismarkkinassa ihan luontaisestikin, mutta silloin kun ne tapahtuvat siitä syystä, että suomalainen verojärjestelmä ei kannusta sinivalkoiseen omistamiseen, niin silloin meillä poliitikoilla on syytä huolestua.

Ei ole aivan yhdentekevää, missä yrityksen omistajat lopulta ovat. Vaikka yleensä sanotaan, että eurolla tai valuutalla ei ole isänmaata, niin kuitenkin yritysten omistamisessa ja johtamisessa on havaittu selkeää patriotismia. Tästä syystä on järkevää, että paitsi työpaikat pysyvät Suomessa myös omistajuus pysyisi Suomessa.

Olen pitkään kannattanut sitä ajatusta, että perintöverosta luovuttaisiin kokonaan tai korvattaisiin se vähintäänkin Ruotsin-mallisella luovutusvoittoverolla, joka on sekin huomattavasti nykykaltaista järjestelmää oikeudenmukaisempi. Tässä hallitusohjelmassa annetaan pientä parannusta tilanteeseen, kun hallitusohjelmassa sitoudutaan ajatukseen, että perintöveron takaisinmaksuaika, tai maksuaika ylipäättään, kasvatetaan kymmeneen vuoteen. No, tämä on tietysti loistava uutinen, jos hallitus toteuttaa sen korottomana. Siinä on tämän uudistuksen hienous, jos se toteutetaan tällä tavalla.

Toivon todella, että meillä Suomessa tulevaisuudessa sahat, tehtaات, pk-yritykset ovat aikaisempaa enemmän suomalaisten omistuksessa, tai ainakin niin, että meidän verojärjestelmämme on vähintään yhtä kilpailukykyinen kuin meidän naapurimaissamme on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja seuraavaksi edustaja Gare-dew.

22.20 Kaisa Gare-dew ps: Arvoisa puhemies! Suomalaiset eläkeläiset ovat maksaneet veroja koko ikänsä, osa puolustanut maatamme jopa oman henkensä kaupalla. He ansaitsevat arvostuksen, hoidon ja riittävän eläkkeen. Kokoomuksen, perussuomalaisten, RKP:n ja KD:n muodostaman hallituksen työeläkepolitiikan keskeisiä tavoitteita ovat eläkkeiden riittävä taso, sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus sekä rahoituksen kestävyys myös pitkällä aikavälillä.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Hyvinvointiyhteiskuntamme luoneet sukupolvet ansaitsevat hyvän vanhuuden. Sen turvaamiseksi tarvitaan laadukasta hoivaa ja palveluita. Moni vanhus haluaa asua kotona mahdollisimman pitkään, ja se on myös talouden näkökulmasta järkevää. Hallitusohjelman mukaan oikea-aikaiset ja riittävät kotihoidon palvelut, palvelu- ja yhteisöllinen asuminen sekä ympärivuorokautiset hoivapalvelut tulee varmistaa yksilöllisten tarpeiden mukaan. Lisäksi vanhusten neuvolapalveluita voitaisiin tarjota hyvinvointialueilla mahdollisuuksien mukaan. Hoidon jatkuvuuden takaamiseksi hallitus haluaa edistää sitä, että jokaiselle kotihoidon asiakkaalle nimettäisiin omalääkäri tai -hoitaja. Vanhusten palveluiden on oltava turvallisia ja laadukkaita, joten laatusuositukset tullaan päivittämään.

Eläkeläisten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin kiinnitetään huomiota muun muassa edistämällä vanhusten liikkumis- ja ulkoilumahdollisuuksia, ehkäisemällä kaatumisia ja tukemalla heidän osallistumismahdollisuuksiaan digitalisoituvassa maailmassa. Hyödynnetään ja arvostetaan sitä työtä, mitä seurakunnat ja järjestöt tekevät vanhusten parissa. Kolmannen sektorin työpanos on todella tärkeä lisä myös vanhusten hyvinvoinnin ja hoidon parantamisessa.

Erityisesti iloitsen hallituksen yhtenäisestä tavoitteesta lisätä ikääntyvien perhehoitoa. Perhehoidossa huolenpito järjestetään hoitajan tai hoidettavan kotona. Se on loistava täydennys palveluvalikoimaan omaishoitajien työn rinnalla. Hoidossa on jatkuvuutta, hoitohenkilö pysyy samana, vanhus saa olla turvallisesti kotioiloissa ja välttyä yksinololta ja mahdollisimman pitkään myös laitoshoidolta.

Toinen erityisen tärkeänä pitämäni ja liian vähän arvostettu ryhmä on omaishoitajat. Meillä ei ole varaa siihen, että he väistyvät, väsyvät ja luovuttavat. Heitä tarvitaan. Onneksi tämä hallitus ymmärtää sen ja on kirjannut, että omaishoitajat ovat yhteiskunnan tärkeä voimavara. Heidän jaksamistaan ja pärjäämistään halutaan nyt tukea. Omaishoitolaki tullaan uudistamaan kokonaan. Omaishoitajille tullaan varmistamaan mahdollisuus pitää vapaapäiviä ja tilanteen mahdollistaessa yhdistää ansiotyö ja omaishoito. Omaishoidon tuen verotuksen kohtuullistamista selvitetään.

Arvoisa puhemies! Eläkeläisten määrä tulee kasvamaan. Se on tosiasia, jota meidän on katsottava silmiin. Tilanne on vaikea, joten ratkaisuja tullaan etsimään kolmikantaisesti työmarkkinajärjestöjen kanssa. Yksi ratkaisu on tukea työhaluisten ja -kykyisten yli 65-vuotiaiden työllistymistä. Esimerkiksi ikään perustuvasta työtulovähennyksestä kaksinkertaistetaan 65 vuotta täyttäneiden korotus.

On hienoa, että tämä hallitus haluaa varmistaa eläkeikäisille hyvän elämän, tukea niiden työmahdollisuuksia, joilla kunto sen sallii, ja pitää parempaa huolta heistä, jotka joutuvat jo turvautumaan muiden apuun. Arvoisa puhemies, tätä on välittävä Suomi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Heikkinen.

22.25 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Elämme kiistattomasti ulko- ja turvallisuuspolitiikassa jännitteisintä aikaa sitten toisen maailmansodan, ja juuri siitä syystä olen ylpeä siitä, että tämä hallitusohjelma on äärimmäisen realistinen. Se ymmärtää Suomen paikan liittokunnan jäsenenä ja lisää meidän länsi-integraatiokehitystä.

Yksittäinen nosto hallitusohjelmasta, joka on erityisen tärkeä meille tuolla pohjoisessa, on tietysti tämä arktisen sodankäynnin ja puolustuksen osaaminen. Meille on tärkeää nyt liittokunnan tuoreena jäsenenä huolehtia siitä, että lähdemme aktiivisesti tavoittelemaan

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

täydellisiä turvallisuushyötyjä liittokunnan jäsenyydestä. Tämä tarkoittaa sitä, että on Suomen etu, että me saisimme Naton osaamiskeskuksen Suomeen, ja sen luonteva paikka nähdäkseni olisi esimerkiksi Kainuu. Täällä keskustelun aikana erityisesti keskustan edustajat ovat arvostelleet sitä, että Kainuuta ei mainittaisi hallitusohjelmassa, mutta ohjelmasta löytyy useita sellaisia kirjauksia, jotka minun nähdäkseni luovat mahdollisuuksia Kainuulle. Erityisesti tämä Naton osaamiskeskus -ajatus olisi minusta jalostamisen arvoinen, koska meillä on pitkä itäraja. On selvää, että meillä on Sallan suunta, meillä on Kuhmon suunta, meillä on monia maantieteellisistä syistä johtuvia paikkoja, joihin on rajoilla syntymässä mahdollista jännitettä, mikäli täällä Pohjolan etuvartiossakin kriisiytymistä tapahtuisi. Tästä syystä näen, että erityisesti Kainuuseen täytyy harkita Naton osaamiskeskuksen järjestämistä ja hallituksen täytyy olla siinä erityisen aktiivinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

22.27 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten tavoite kohtuuhintaisesta autoilusta näkyy hallitusohjelmassa. Jakeluvelvoitteen vaikutukset pumppuhintoihin tullaan kompensoimaan. Uusi hallitus tulee järjeistämään edellisen hallituksen liikenteen päästöttömyyslinjaa roimasti. Jakeluvelvoite tullaan ensi vuonna pitämään tämän vuoden tasolla, eikä sitä todellakaan tulla tällä kaudella nostamaan niin korkeaksi kuin Marinin hallitus ilmastokiihkoissaan suunnitteli. Vaikka jakeluvelvoite vuosien mittaan jonkin verran nouseekin, tulee hallitus pitämään huolta, ettei se kurjista autoilijoiden elämää.

Myös liikennepolttoaineiden osalta hallitusohjelman ratkaisujen pääpaino on nyt hyveposeerauksen sijaan Suomen ja suomalaisten pärjäämisessä sekä huoltovarmuuden ja oma-varaisuuden parantamisessa. Kotimaisuusastetta ja samalla Venäjä-riippuvaisuuksista irtaantumista ajetaan esimerkiksi edistämällä kotimaisten biopolttoaineiden kehittämistä. On hyvä, ettemme juutu tiettyihin teknologioihin vaan lainsäädännön avulla kannustetaan innovatiivisuuteen. Se on yksi meidän vahvuuksistaamme.

Arvoisa puhemies! Yksi hallituksen kirjaamista päätavoitteista on torjua tiestön korjausvelan kasvua ja rakentaa uusia liikenneyhteyksiä koko maassa. Parannukset tullaan tekemään kustannustehokkaasti digitaalisia ratkaisuja ja analysointia hyödyntäen. Autoilu ja muu liikkuminen ei ole mahdollista, mikäli siihen liittyvä infrastruktuuri ei ole kunnossa. Huonokuntoiset tiet ja puuttuvat joukkoliikenneyhteydet hankaloittavat kansalaisten arkea. Siksi tämä hallitus tulee panostamaan tie- ja raideinvestointeihin.

Liikenteen pullonkaulakohtia on tärkeä korjata. Yksi sellainen paikka on valtatie 4 Keski-Suomen alueella. Pidän hyvänä, että sen kehittäminen mainitaan liikenneinvestointiohjelmassa.

Lisäksi joukkoliikennettä kehitetään yhteistyössä kuntien ja hyvinvointialueiden kanssa.

Mikroliikkumisen eli käytännössä joka puolella kävelyteitämme viilettävien sähköpotkulautojen osalta on jo aikakin tarkistaa lainsäädännön muutostarpeet ja antaa kaupungeille työkaluja sen hallintaan.

Pitkien välimatkojen maassa on oikea ratkaisu säilyttää samalla nykyinen lentoasemaverkko ja luoda mahdollisimman sujuvat yhteydet Helsinki-Vantaalle. Se tukee niin turismia, yrityksiä ja vientiä kuin suomalaisten liikkumistakin.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Arvoisa puhemies! Maamme elinvoimaisuuden ja jopa ulkoisen turvallisuuden kannalta on tärkeää pitää koko maa asuttuna. Onneksi uusi hallitus on ottanut tämänkin varmistamisen asiakseen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja seuraavaksi edustaja Jukkola.

22.31 **Janne Jukkola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelmaan on tehty reserviläistoimintaa koskien monta kannatettavaa kirjausta. Yksi näistä on se, että tehdään selvitys sotilaskäyttöön soveltuvien varusteiden, tarvikkeiden ja aseiden verovähennysoikeuden luomisesta siltä osin kuin ne soveltuvat kriisiajan käyttöön ja ovat yhteensopivia Puolustusvoimien tai MPK:n järjestämien maanpuolustuskoulutusten vaatimusten kanssa.

Keskeisiä asioita ovat myös lyijykieltoa ja ampumaratoja koskevat tärkeät kirjaukset. Hallitusohjelman tavoite on turvata Suomen ampumaratojen toiminta ja edistää uusien perustamista. Tarkoituksena on myös sujuvoittaa ampumaratoja koskevia ympäristölupaprosesseja sekä lainsäädäntöä. Tavoite ulkoampumaradoilla on tuhat rataa vuosikymmenen loppuun mennessä. Myös EU:n lyijykiellon osalta hallitus pyrkii vaikuttamaan valmisteluihin siten, ettei se haittaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä. Hallitus toimii aktiivisesti ampumaratojen saamiseksi pois rajoituksen piiristä eikä hyväksy EU:n lyijyhauliakiellon ja -rajoitusten laajentamista luoteihin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Heikkinen.

22.32 **Janne Heikkinen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Keskustelun aikana useat keskustalaiset arvostelivat hallitusta siitä, että hallitus tulee laskemaan oluen verotusta. Samaan aikaan keskustalaiset kuitenkin markkinoivat eduskuntaryhmänsä nimissä harjoittavansa uutta politiikkaa. On vaikea nähdä, mitä uutta on siinä, että kun hieman pintaa rapsuttaa, niin sieltä paljastuvat pekkapuskamaiset, hyvin holhousyhteiskuntamyönteiset linjaukset.

On nimenomaisesti suomalaisen maaseudun etu, että Suomessa nautitaan arvoketjultaan korkealla olevia alkoholijuomia. Esimerkiksi käsityöläisoluesta meiltä löytyy Suomesta korkeaa ja palkittua osaamista Tornioista, Iisalmesta, Laitilasta, Hailuodosta ja niin edelleen. On nimenomaan suomalaisen kuluttajan, maaseudun ja yritysten etu, että meillä nautitaan kotimaisia tuotteita eikä edullisempia tuonti-Heinekenejä. Tätä pidän erityisen hyvänä asiana, kun keskustellaan siitä, mikä on olutverotuksen taso. On aina se riski, että tuonti on kotimaista hyllytuotetta edullisempaa, ja tätä taustaa vasten oluen verotusta täytyy aina punnita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

22.34 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Nyt tuli suunnanmuutos kustannuksista piittaamattomalle ilmastokiihkolle. Pääministeri Orpon hallitus on päättänyt, että enää kansalaisten arjen kustannukset eivät saa nousta eikä elinkeinoelämän kilpailukyky heiketä ilmastotoimien vuoksi. Nyt vihdoinkin ymmärretään, että ihmiset ovat tärkeimpiä. Nyt on aika tehdä Suomesta vahvempi parantamalla kansalaisten ostovoimaa ja oikeusturvaa, Suomen omavaraisuutta ja huoltovarmuutta sekä Suomen kilpailukykyä, työllisyyttä ja kansantaloutta.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Toisin kuin edellinen hallitus, uusi hallitus tunnustaa myös turpeen tarpeellisuuden. Energia-, kasvu- ja kuiviketurpeen asema tullaan turvaamaan vuosikymmenen loppuun asti.

Toinen paljon puhuttanut energiamuoto on tuulivoima. Sen rakentamiseen liittyy useita isoja kysymyksiä, kuten se, että pohjoismaisten tutkimusten mukaan lähelle asutusta rakennettavat tuulivoimalat alentavat kiinteistöjen arvoa. Tuulivoiman kohteluun onkin nyt luvassa suuria muutoksia, joilla sen haittoja pyritään minimoimaan ja hyviä puolia hyödynnetään tehokkaasti. Esimerkiksi yhtiöille tulee purku- ja ennallistamisvelvoite, toimijoiden tulee osallistua säätövoimasta huolehtimiseen, johtokäytävien lunastuskorvauksia nostetaan ja etäisyyssäännöt tullaan määrittelemään kansallisesti.

Arvoisa puhemies! Erittäin merkittävä kokonaisuus, johon saatiin tärkeitä kirjauksia, on metsät. Suomen metsiä ei uhrata päästötavoitteiden alttarille. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että metsäpolitiikka pidetään kansallisissa käsissä ja metsänomistajien päätösvaltaa vahvistetaan. Yksityisten maiden ja metsien suojelu pysyy vapaaehtoisena. Nyt panostetaan ennakko vaikuttamiseen EU:ssa. Niin olisi pitänyt toimia alun perinkin, mutta on hyvä että vihdoinkin siitäkin saadaan kunnon ote.

Samalla kun puhutaan metsistä, on hyvä mainita muutama seikka myös metsästyksestä. Metsästyksessä ja luonnonsuojelu eivät ole toistensa vastakohtia, joten niiden vastakkainasettelua torjutaan. Hallitus tunnustaa metsästyksen yhteiskunnalliset hyödyt. Riistanhoitotyö nähdään tärkeänä osana luonnonsuojelua, eikä sitä ole syytä rajoittaa perusteettomasti. Tulevaisuudessa suden kannanhoidollinen metsästyksessä mahdollistetaan ja esimerkiksi valkoposkikihanhien liha voidaan hyödyntää. Nämä ovat järkipäätöksiä ilman ideologista viherräkkäystä.

Metsästyksen ohella ampumisharrastus halutaan muutenkin pitää voimissaan. EU:n ajamaa lyijynkäyttökieltoa tullaan vastustamaan ja turvataan ampumaratojen toiminta. Uusien ratojen perustamista edistetään siten, että vuosikymmenen loppuun mennessä ulkoampumaratojen määrä pyritään nostamaan tuhanteen.

Yleisemmin eläimiin liittyvistä linjauksista nostan esiin hevostalouden toimintaedellytysten varmistamisen, suomenhevosen aseman turvaamisen kansallisrotuna sekä eläinlääkäripalveluiden kohtuulliset asiakasmaksut — hyviä ja tärkeitä kannanottoja nämäkin.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muutama sana maaseudusta ja huoltovarmuudesta: Hallitus toteaa ohjelmassaan, että maatalouden kannattavuus on edellytys suomalaisen ruoantuotannon jatkumiselle. Tämä on tärkeä toteamus ja perusta koko ruokaan liittyvälle huoltovarmuusajattelulle. Alkutuottajien työ on ollut aliarvostettua verrattuna niiden tehtävän merkityksellisyyteen. Heidän asemaansa aiotaan nyt oikeasti parantaa. Sen lisäksi laaditaan maaseutupoliittinen selonteko, arvioidaan tarve perustaa kansallinen ruokapaneeli ja laaditaan parlamentaarisesti pitkän aikavälin kotimaisen ruoantuotannon strategia. Suomalainen ruoka on puhdasta ja laadukasta. Arvoisa puhemies, omavaraisuuden menettäminen on vaarallista, joten tilanne on pelastettava nyt, kun se on vielä pelastettavissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

22.39 Janne Heikkinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Valtiopäivien avajaisissa tasavallan presidentti Sauli Niinistö kannusti suomalaisia sanonnalla ”ylös, ulos ja lenkille”. Tähän sanomaan piilee nähdäkseni paljon viisautta, ja hallitus otti sen välittömästi Säätytallolla vakavasti. Esimerkiksi maa- ja metsätalousjaoksessa, jossa olin mukana neuvottele-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

massa, saimme tähän hyvään paperiin kirjauksen, että liikuntasetelin käyttöalaa laajennetaan koskemaan myös metsästys-, erä- ja kalastuspalveluita. Tämä on äärimmäisen arkijärkinen uudistus ja ei sinällään maksa valtiolle mitään. Tämä edellyttää ainoastaan sen, että valtiovarainministeri saa verottajalle ajettua arkijärkisen uudistuksen. Tämä jäi viime vaalikaudella keskustan puheenjohtaja, valtiovarainministeri Annika Saarikolta kuitenkin kaiken kiireen keskellä ilmeisesti sitten tekemättä. Tämä hallitus kuitenkin sai sen nyt tähän ohjelmaan, ja luotan siihen, että hallitus tunnistaa sen, että esimerkiksi riekonpyynti tai kalastusvaellukset nähdään arvokkaana, sykettä nostavana hikiliikuntana eli juuri sellaisena liikunnan muotona, mihin tasavallan presidenttikin meitä kannusti. [Mikko Polvinen: Hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Garedew.

22.41 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen tärkein pitkän aikavälin tehtävä on saada Suomen talous tasapainoon ja kansalaisten ostovoima nousuun. Sen varaan rakentuu kaikki muu. Vain siten saamme ylläpidettyä hyvinvointivaltiota, taattua kansalaisille välttämättömät palvelut, pidettyä huolta heikoimmista sekä tarjottua jokaiselle mahdollisuuden pärjätä ja menestyä.

Vihervasemmistolainen velanotto- ja ylenpalttinen tukipolitiikka on ajanut Suomen ahdinkoon. Uudelle hallitukselle ei jäänyt mitään muuta vaihtoehtoa kuin aloittaa sopeuttaminen. Leikkaukset ovat välttämättömiä ja kohdistuvat lähes jokaiselle sektorille. Samalla hallitusohjelman kirjauksissa painotetaan, että päätökset pyritään tekemään niin, etteivät kansalaisten arjen kustannukset nouse. Erityisen tarkasti pidetään lapsiperheiden ja lasten puolta ja arvioidaan toimet siitä näkökulmasta.

On äärimmäisen tärkeää hyvinvointivaltion säilymisen kannalta, että jokaisen työkykyisen kannattaa tehdä töitä. Koska meillä ei ole varaa teljetä ihmisiä kannustinloukkuihin, systeemiä on aivan pakko korjata. Veropolitiikka tullaankin toteuttamaan siten, että se vahvistaisi ostovoimaa sekä työn ja yrittäjyyden kannattavuutta. Erityisesti pieni- ja keskituloisia työntekijöitä ajatellen tullaan korottamaan työtulovähennystä ja ottamaan lisäksi käyttöön lapsikohtainen korotettu työtulovähennys.

Kotimaista omistajuutta puolestaan halutaan tukea muun muassa pidentämällä epäoikeudenmukaisena pidetyn perintöveron maksuaikoja kymmeneen vuoteen, ja selvitetään sen korvaamista kokonaan luovutusvoittotyyppisellä ratkaisulla.

Arvoisa puhemies! Hallitus siis haluaa parantaa suomalaisten elintasoja, ei laskea sitä. Ja sitten, kun hallitusohjelman kirjauksia aletaan toteuttamaan käytännössä, tullaan niiden valmistelu tekemään asiantuntijoiden pohjalta, ei ideologian. Siksi tämä hallitus tulee tekemään vaikeassa tilanteessa parhaita mahdollisia ratkaisuja ei muiden maiden etu edellä vaan Suomen etu ensin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Heikkinen.

22.44 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Maatalous on kokoomukselle ja tälle hallitukselle tietysti valtavan tärkeä asia, ja siksi muutama sana siitä.

Tässä keskustelun aikana useat keskustalaiset arvostelivat hallitusta siitä, että kirjaukset ovat hallitusohjelmassa sinänsä hyviä mutta missä ovat eurot. Tätä kuultiin salissa luke-mattomia kertoja, ja se osoittaa minusta keskustalaisen maailmankuvan ja sen heikkouden,

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

mitä tulee maatalouteen. Maatalouden keskeisin ongelma ei tällä hetkellä ole se, että valtio laittaisi sinne liian vähän rahaa. Keskeisin ongelma on se, että markkinoilta ei saada kaupallisesti riittävää rahaa siitä tuotteesta, mitä tuottajat tekevät, viljelevät markkinoille. Nimenomaan tässä on maatalouden kannattavuuskriisin pitkän aikavälin keskeisin syy, ja siihen tämä hallitus haluaa tarttua puuttumalla kilpailulakiin, elintarvikemarkkinalakiin ja toisaalta taas elintarvikemarkkinavaltuutetun oikeuksia lisäämällä.

Elikä kaiken kaikkiaan ongelma ei ole se, että liian vähän maksettaisiin tukia, vaan se, että tuottajat saavat markkinoilta liian vähän. Riskit jakautuvat tällä hetkellä ruokaketjussa liian epätasaisesti. Ruokaketjun alkupäässä oleva tuottaja kantaa ylimitoitettuja riskejä muun muassa säävaihteluista tai lannoitteiden hinnan kasvusta, tuotantopanosten kasvusta, ja kauppa sen sijaan on pärjännyt erityisen hyvin tässä samassa aikajaksossa. Tähän hallitus haluaa puuttua oikeudenmukaisemmalla jakaumalla ruokaketjun sisällä, ja sen ei välttämättä tarvitse sinänsä maksaa valtiolle eurookaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

22.46 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Keskisuomalaisena kansanedustajana minua tietysti kiinnostaa oman alueeni ja maakuntien elinvoima. On tärkeää pitää Suomi kokonaisuudessaan asuttuna. Se voi toteutua ainoastaan, mikäli alueiden elinvoimaan ja alueiden välillä liikkumiseen kiinnitetään huomiota. Onneksi tämä hallitus tekee juuri niin. Hallitusohjelmassa alueiden, kaupunkien ja kuntien erilaisuus mainitaan voimavarana. Suomen huoltovarmuus ja talous tarvitsee kasvukeskuksia, teollisuuskaupunkeja, maaseutua ja saaristoja. On tärkeä vaalia niiden kaikkien kukoistamismahdollisuuksia.

Keski-Suomi on risteyspaikka, jonka läpi kulkevien tie- ja ratayhteyksien on tärkeä olla toimivia. Hallitus aikookin toteuttaa suuren investointiohjelman, jonka puitteissa panostetaan työvoiman liikkuvuuteen, vientivetoisen teollisuuden ja elinkeinoelämän kannalta tärkeisiin väylähankkeisiin, korjausvelan purkuun ja raidehankkeiden edistämiseen kaikkialla Suomessa. Koska ylimääräistä rahaa ei valitettavasti ole eikä pikavipeillä aiota elää, investoinnit rahoitetaan valtion omaisuuden myynnistä kertyvillä tuloilla. Jyväskylälle on hyvä uutinen, että kolmen tunnin saavutettavuustavoitteen mukaisesti nykyinen lentoasemaverkko säilytetään ja lentoyhteyksiä kehitetään.

Hallitus ei ole unohtanut kuntia muiltakaan osin. Hallitusohjelmassa linjataan, että valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Mikäli hallitus tekee veroperusteisiin muutoksia, myös niiden vaikutus kompensoidaan. Nyt kun hyvinvointialueiden toiminta on käynnistynyt, aiotaan kuntien uusi tehtäväkenttä vakiinnuttaa. Kuntien ja alueiden tehtävänjaon tulee olla selkeä ja joustava, ja sellaiseksi hallitus sen aikoo muodostaa. Lisäksi on upea kirjaus, että hallitus poistaa kunnilta täysin pähkähullun ilmastosuunnitelmien laatimisvelvoitteen, jonka vihervasemmisto oli niille viime kaudella määrännyt.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että Nato-jäsenyyden ja maailmanpoliittisen tilanteen vuoksi panostukset kokonais- ja kyberturvallisuuteen ovat tärkeitä. Hallitusohjelman mukaan suomalainen kyber- ja informaatioturvallisuusosaaminen varmistetaan panostamalla alan koulutukseen. Kyberturvallisuuden asiantuntijoita koulutetaan Jyväskylässä. Alueella on muutenkin vahvaa osaamista niin Puolustusvoimien kuin yliopistonkin piiris-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

sä. Tällä alalla Jyväskylällä on siis hienot mahdollisuudet vaikuttaa koko Suomen hyväksi, ja uskon, että tämä osaaminen tullaan huomioimaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Heikkinen.

22.50 Janne Heikkinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnassa usein törmää ajatukseen siitä, että maailmaa muutetaan paremmaksi sillä, että verotetaan ihmisiä enemmän ja annetaan erilaisille eturyhmille enemmän takaisin. Tämä on myös korostunut tässä keskustelussa, ja minusta se on hyvin väärä lähtökohta, koska maailmaa voidaan muuttaa oikeudenmukaisemmaksi ja reilummaksi myös lainsäädännön osalta. Lainsäädännön tietysti täytyy tarkoittaa hyvää, kun sitä valmistellaan, mutta sen lopputuloksenkin täytyy tuottaa hyviä tuloksia. ”Hedelmistään puu tunnetaan” on viisas suomalainen sanonta. Näin ei kuitenkaan käy lunastuslain osalta, joka on auttamatta vanhentunut meillä Suomessa.

Tulen tuolta Pohjois-Pohjanmaalta, johon rakennetaan 40 prosenttia Suomen koko tuulivoiman tuotannosta. Suhtaudun, kuten kokoomuskin, tuulivoimaan varsin myönteisesti ja pidän arvokkaana sitä, että saamme sitä kautta puhdasta energiaa meidän tuotantokapasiteettiimme, saamme kiinteistöveron muodossa aluetalouksille rahaa ja parhaimmissa tilanteissa myös maanomistajille vuokratuottoja. On kuitenkin selvää, että nykyinen lunastuslaki ei ole elänyt enää pitkään aikaan ajassa, mitä tulee esimerkiksi tuulivoimaloiden siirtoverkkojen osalta tehtäviin lunastuksiin. En voi pitää hyväksyttävänä sitä, että kaupalliset toimijat tekevät tällä maanlunastuksella räikeää bisnestä omien etujensa mukaisesti maanomistajien kustannuksella, enkä voi hyväksyä myöskään sitä, että osa kunnista on haistanut tässä mahdollisuuden tehdä tiliä maanomistajien kustannuksella. On päivän selvää, että jos tuulivoima on kaupallisesti tänä päivänä niin kannattavaa kuin se on, niin heillä täytyy olla myös yhtäläinen vastuu maksaa siitä omasta tuotannostaan ja sitä varten rakennettavista siirtoverkoista maanomistajille käypä korvaus, ja tämän ongelman hallitus on tunnistanut tässä ohjelmassa ja on halukas puuttumaan lunastuslain epäkohtiin ja ajanmukaistamaan sitä tähän päivään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

22.52 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden alussa. Niiden tehokas toiminta ja rahoittaminen on tämän hallituksen valtava työ-sarka. Lääkäriin on päästävä, hoitajapula on ratkaistava ja ihmisten luottamus julkiseen terveydenhoitoon on palautettava.

Hallitusohjelmassa on hyvinvointialueiden toimintaan liittyen tärkeitä kirjauksia: Hyvinvointialueille ei tulla myöntämään, eikä edes teoreettisesti tulla selvittämään verotusoikeutta. Hyvinvointialueiden rahoitus pidetään tarveperustaisena. Asiakkaiden luokse viettäviä palveluita lisätään erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Digitalisaation suomaa mahdollisuuksia hyödynnetään ja koko maan kattaviin internetyhteyksiin kohdistetaan riittävästi resursseja. Koska hyvinvointialueiden tehtävät on vasta tämän vuoden alussa eriytetty kuntien tehtävistä, on hyvä, että hallitusohjelmasta löytyy kirjauksia näiden yhteistyöstä ja tehtävänjaosta. Alueille halutaan siis antaa niiden toivoma työrauha toimintansa kehittämiseen. Valtion kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteina puolestaan mainitaan muun muassa tehokkaammat yhteishankinnat, kiinteistöjen tehokkaampi käyttö, parempi henki-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

löstöhallinto sekä digitalisaation taloudellisten ja toiminnallisten mahdollisuuksien hyödyntäminen.

Arvoisa puhemies! Jotta sosiaali- ja terveysalaa voidaan ylipäättään ylläpitää, on luonnollisesti ratkaistava sitä piinaava työntekijäpula. Siihen tullaan hakemaan ratkaisuja sekä lyhyen että pitkän tähtäimen toimilla. Pitkän aikavälin ratkaisu on varmistaa, että koulutusjärjestelmämme tuottaa kriittisille aloille riittävästi työntekijöitä. Kyse ei ole pelkästään hoitajista ja lääkäreistä, vaan myös pelastusalan maanlaajuiset palvelut täytyy turvata. Myös sinne tarvitaan vetovoimatekijöitä ja koulutuspaikkoja. Nämäkin tarpeet huomioidaan hallitusohjelmassa. Toisin kuin on väitetty, hyvinvointialueiden rahoitusta ei leikata, päinvastoin se kasvaa koko ajan. Vuonna 2027 hyvinvointialueiden rahoituksen taso on arviolta neljä miljardia enemmän kuin tänä vuonna. Kulujen kasvua on pakko hillitä, ja sitä hallitus nyt tekee. Samalla järjestelmää tehostetaan ja rahojen käyttöä valvotaan tarkemmin. Perusterveydenhuollosta ei ole varaa tinkiä. Sen sijaan sinne kohdistetaan kertaluonteista rahoitusta hoitojonojen purkamiseen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan nostaa esiin ja kiittää siitä, miten järkevää ja pitkänäköistä politiikkaa hallitus toteuttaa sillä, että se panostaa ennaltaehkäisevään työhön ja matalan kynnyksen palveluihin niin nuorille, perheille kuin päihdeongelmaisillekin. Ennaltaehkäisy tulee aina halvemmaksi kuin ongelmien ratkaiseminen, ja pidän hyvänä, että tässä tärkeässä työssä halutaan pitää myös kolmas sektori, järjestöt ja seurakunnat tiiviisti mukana. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen.

22.56 Janne Heikkinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelmassa on useita hyviä ja tarpeellisia kirjauksia liittyen suomalaisiin virtavesiin ja vaelluskaloihin. Yksi näistä tärkeistä linjauksista on se, että Nousu-ohjelmaa tullaan tämän hallituksen toimesta jatkamaan ja laajentamaan sitä edelleen koskemaan alasvaellusta ja seurantaa. Tällä seurannalla tarkoitan esimerkiksi kohteita, joissa on tehty vaellusesteiden purkua. Siellä lähdetään seuraamaan, miten kalojen lisääntyminen ja luontainen kutu onnistuvat. Tämä on erityisen kannatettavaa.

Minkä takia Nousu-ohjelma sitten on maineeltaan niin hyvä? Se johtuu nähdäkseni pääasiassa siitä, että Nousu-ohjelmassa valtio ei ole yksin mukana rahoittamassa vaellusesteiden purkamista vaan siihen tarvitaan aina vahva alueellinen panostus mukaan. Nämä voivat olla tyypillisesti paikallisia yhdistyksiä, kuntia, maakuntaliittoja ja niin edelleen, yksittäisiä toimijoita. Eräs hieno tapahtumahan oli viime vuoden joulukuussa, kun Kuusamon Kuusinkijoen Myllykosken voimalaitos ostettiin pois käytöstä tämän Nousu-ohjelman osin rahoittamana. Se on valtavan hieno asia Kuusamon varsin uhanalaiselle mutta uniikille järvitaimenelle, vaeltavalle järvitaimenelle. On äärimmäisen hienoa, että valtio oli tässä omalta osaltaan mukana, mutta sitten oli paljon yksityistä rahaa ja myös alueen kuntien, yritysten ja yksityisten ihmisten lahjoituksia. Juuri tällaisella siemenrahalla on valtion järkevää olla tukemassa paikallista elinvoimaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Bergbom.

22.58 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Tervehdin ilolla sitä hallitusohjelma-kirjausta, jossa nyt aidosti otetaan kunnollinen liike tähän katujengiongelmiaan. Se on ni-

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

mittäin sellainen juttu, että Ruotsissa me ollaan nähty, mihin tämä kehitys katujengien osalta on ajautunut: siihen, että nämä katujengit pitävät erilaisia alueita hallussaan ja terrorisoivat kantaväestöä, maahanmuuttajaväestöä, lapsia, nuoria, vanhuksia, ikäihmisiä ja työssäkäyviä. Tämä sama kehitys on rantautumassa myös Suomeen. Se näkyy pääkaupunkiseudulla, ja se näkyy myös muissa kaupungeissa, kuten Tampereella ja Oulussa. Edellisen hallituksen linja oli kyllä tältä silmien sulkeminen ja ongelmien hyssyttely: pehmeitä keinoja nuorille, syytettiin milloin koronaa, milloin Ukrainan sotaa, milloin talouden tilannetta siitä, että nämä nuoret vain ajautuvat tähän katujengien kierteeseen. Tämä hallitus sen sijaan ei sulje silmiään katujengiongelmalta vaan ryhtyy koviin toimiin sekä pehmeisiin keinoihin. Tämä on järkilinja. Tämä on ihmisiä kunnioittava linja.

Tosiaan kuten aikaisemmin totesinkin, tässä maassa hallitusohjelman toteuttamisen jälkeen katujengit eivät juhlisi vaan nyt kerrankin siihen otetaan kunnollinen ote valtion puolelta. Esimerkiksi katujengiin kuulumisesta tulee rikostapauksissa koventamisperuste ja törkeisiin ampuma-aserikoksiin ehdonalaista ei enää tulisi vaan se olisi automaattisesti ehdotonta. Muun muassa nämä, mitä nyt tulee olemaan, ovat semmoisia positiivisia kehityssuuntauksia niin että taklataan tämä katujengiongelma ajoissa ennen kuin se eskaloituu Ruotsin tasolle. Emmehän sinne halua koskaan mennä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

22.59 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Edellinen, vihervasemmistolainen hallitus lähestyi kaikkea ilmastonmuutos edellä. Uuden hallituksen myötä tähän tulee nyt vihdoin järki. Päätökset tehdään jatkossa Suomen ja suomalaisten pitkän aikavälin etu edellä. Tämä ja katastrofaalinen tiloustilanteemme vaativat myös aiempien päätösten perumista eli kaikesta turhasta karsimista.

Esimerkkinä tästä suunnanmuutoksesta haluan nostaa vaikkapa yli 15 miljoonan euron säästöt, jotka valtio saa, kun se peruu kunnille asetetut velvoitteet ilmastosuunnitelmien laatimisesta ja poistaa rahoituksen harkinnanvaraisilta ilmastoperusteisilta toimenpiteiltä. Juuri tällaisia päätöksiä Suomi tarvitsee.

Arvoisa puhemies! Jotta Suomen talous voitaisiin saada tasapainoon, on aivan pakko sopeuttaa. Kun nyt on monta vuotta tehty vasemmistolaista politiikkaa ja nostettu valtion menoja velasta välittämättä, olemme päätyneet tilanteeseen, jossa valtiolta voi saada enemmän etuuksia kuin omasta työstään palkkaa. Maalaisjärjellä ajatellen: Eihän se näin voi mennä. Totta kai työnteon tulisi olla aina kannattavaa.

Arvoisa puhemies! Nyt vasemmisto kritisoi sitä, että teemme työnteon kannattavamaksi. On ymmärrettävä, että rajat ovat rakkautta. Tämä on pitkällä aikavälillä kannattavin ja paras tie koko suomalaiselle hyvinvointivaltiolle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Heikkinen.

23.02 Janne Heikkinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Viimeistään Venäjän raakalaismaisen hyökkäyssodan alettua suomukset tippuivat silmiltä viimeisiltäkin Venäjää pitkälle ymmärtäneistä ja suomalaisen sisäisen turvallisuuden osalta aihetta paljolti vähätelleiden osalta.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Yksi sellainen seikka, joka meillä on päässyt rapistumaan vuosien saatossa, on maamme ampumarataverkosto. Meillä viime vaalikauden loppupuolella kaikki puolueet yhdessä puolustusvaliokunnassa ottivat kantaa sen puolesta, että tavoitteeksi tulee asettaa ampumaratojen määrän kasvattaminen takaisin noin tuhanteen ampumarataan. Nykyinen taso lienee siellä noin 700 ampumaradan tienoilla. Ampumaratojen määrän kasvattamisessa on merkittävänä hidasteena ollut luonnollisesti ympäristöluvitus, ja tämä aihe on tietysti tärkeää ottaa huomioon, mutta minulla on kaikki syyt luottaa siihen, että suomalaiset metsästyseurat ja ampumaratojen ylläpitäjät ovat näistä asioista jo pitkään huolehtineet kansainvälisesti verrattain varsin kelpoisesti.

Meillä tuolla Oulun seudulla on muodostumassa Ruutikankaan ampumaurheilukeskus, joka on Euroopan mittakaavassa merkittävä urheilun ja ampumaurheilun ja kansalaisten, reserviläisten ja viranomaisten käyttöön tuleva ampumarata. Tällaisia ampumaratoja tietysti toivon myös pienemmässä mittaluokassa nähtävän laajalti Suomessa. Toivonkin, että tämä luvituksen ongelma otetaan hallituksen työssä vakavasti ja päästään purkamaan niitä hidasteita, jotka ovat aiheuttaneet esteitä ampumaratojen rakentamiselle.

Eräs yksittäinen seikka on luonnollisesti ruutiaseilla ammuttavat sisäammunnat. Meillä Suomessa talvi on pitkä, ja pohjoisessa se on erityisen pitkä. On äärimmäisen tärkeää, että meidän harrastajat, reserviläiset ja viranomaiset pääsevät harjoittamaan ampumaseilla tapahtuvaa urheilua ja kansalaistaitoa myös talvisella ajalla, ja ruutiaseiden osalta tässä on merkittäviä ongelmia sisätilojen puutteen vuoksi. Toivonkin, että hallitukselta löytyy tähänkin ratkaisuja myös seuraavan neljän vuoden aikana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Bergbom.

23.04 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Kun tästä hallitusohjelmasta käytiin laajaa keskustelua, niin vasemmisto toi toistuvasti esiin sen argumentin, miksi suurituloiset eivät osallistu talkoisiin. Nyt haluan kyllä todeta vasemmistolle, joka harmillisesti ei ole täällä yhdenkään edustajan osalta tänään enää kuuntelemassa tai keskustelemassa tästä hallitusohjelmasta — ilmeisesti on sen verran hyvä hallitusohjelma, että puhetta ei heillä siitä riitä —, sen, että kyllä, suurituloiset osallistuvat tämän hyvinvointiyhteiskunnan rahoittamiseen, itse asiassa merkittävässä määrin. Jos nyt ajatellaan esimerkiksi yrityksiä — ja en tarkoita pienyrittäjiä, koska he eivät keskimäärin ole suurituloisia, vaan tämmöisiä isoja yrityksiä —, niin kyllä he osallistuvat. He tarjoavat työpaikkoja Suomelle, he tarjoavat vientituloja Suomelle ja sitä kautta verotuloja tälle yhteiskunnalle, jotta me voimme kutsua itseämme länsimaaksi.

Tämän lisäksi näistä suurituloisista on todettava se, että heillä on aito mahdollisuus myös vaihtaa muuhun maahan asumaan, jos Suomen verotus ei ole kilpailukykyinen heille. Eli Suomen pitää jokaisessa käänteessä tavallaan myöskin katsoa, mikä on meidän keskeisten verrokkimaiden verotaso verrattuna Suomeen, ja jos Suomen verotaso ei ole enää houkutteleva, se johtaa siihen, että tässä maassa ei ole suurituloisia. Suomessa itse asiassa niitä on aika valitettavan vähän. Niitä voisi olla myös enemmän, koska niitä siirtyy muihin maihin, joissa työn tekemistä, yrittämistä, sijoittamista ja pääomia arvostetaan enemmän kuin Suomessa. Tervehdin kyllä tätä hallitusohjelmaa siltä osin ilolla, että nyt tänne kerrankin toivotetaan tervetulleeksi pääomat ja myöskin ne suurituloiset yhdessä kaikkien muiden suomalaisten kanssa rakentamaan tätä hyvinvointivaltiota.

Punkt i protokollet PR 18/2023 rd

Eli voimme siis yhdessä todeta, että vasemmiston väite siitä, että suurituloiset eivät osallistu talkoisiin, on faktisesti väärä ja pelkästään populismia, jolla pyritään lietsomaan vastakkainasettelua tässä yhteiskunnassa, ja tässä keskustelussa sille ei yksinkertaisesti ole sijaa eikä tarvetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Heikkinen.

23.06 **Janne Heikkinen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Keskustelun aikana hallitusohjelmaa jonkun verran arvosteltiin sen yksityiskohtaisuudesta, ja osa opposition kansanedustajista jopa vähän pilkallisesti naureskeli sille, että hallitusohjelmasta löytyy myös kirjaus siitä, että äitiyspakkaukseen sisällytettäisiin tulevaisuudessa pallo. Minusta idea on varsin kannatettava, ja sitä tulee edistää. Me suomalaiset olemme palloilukansaa. Meille ovat hyvin tärkeitä hetkiä ne, kun olemme yhdessä kannustamassa Helmareita, Huuhkajia, Susijengiä, Leijonia ja niin edelleen. On tärkeää, että lapset pääsevät palloiluun heti nuoresta pitäen mukaan. Ja — puhemies, jos sallitte — minä kyllä toivoisin, että jos joku pallo sinne täytyy sisällyttää, niin sen tulisi olla kevyt ja turvallinen ja lapsen käteen sopiva, ja se on luonnollisesti salibandypallo.

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.